P. OVIDII NASONIS HEROIDVM EPISTOLÆ.

Amorum, libri III
De arte amandi, libri III
De remedio amoris, libri II

Aliaq; huius generis, quæ sequens pagella indicabit.

Omnia ex accuratiss. Andreæ Nauigerij castigatione.

Guidonis Morillonis argumenta in Epistolas.

LONDINI
Excudebat R. F. impensis Iohannis
Harisoni, sub signo Canis Leporarij.
1594.

Accesserunt huic tertio tomo reliqua, ab eodem; vt videtur, ante exilium confecta.

De medicamine faciei.

Nux.

Somnium.

Epigrammata.

Halieuticon fragmentum, etsi id supremis suis temporibus, teste Plinio inchoauit.

Pulex & Philomela: quæ cùm aliquando vnà cum alijs Ouidij nomen circumtulerint: hodie ne docto quidem viro, immo ne viro quidem digna esse omnes vident, adiunximus, ne quid desiderares.

A. Sabini Epistolæ iij. quibus ad Ouidij Epistolas totidem respondet.

Carmen ad Pisonem verus auctor Lucanus iampridem sibi vindicauit.

Doctissimæ autem illæ annotationes, quibus is, qui Aldinæ editioni præfuit, cõplexus est: tũ paucula illa, quæ nullo suffragãte, exẽplari, vt sibi visum erat, immutauerat: tum multa, quæ cum ipsum prius subterfugissent, posteà demum veteribus libris inspectis inuenit, tum deniq; eas lectiones quæ ita quandoq; diuersæ reperiuntur, vt omnes tamen probari possint: hæ inquam annotationes nos, quoad eius fieri potuit, fecimus vt libri nostri marginem occuparent, loco earum, quæ, quo magis sunt leues, & indignæ quæ legantur: hoc lubentius, si Dijs placet, & auidius hodie a vulgo librariorum studioso lectori obtruduntur.

REVERENDISSIMO D. D.
Bernardo Diuitio S. Mariæ in porticu Diacono Cardinali. Andreas Asulanus S.

VLTAS ob causas magnum mihi dolorem attulit Aldi generi mei mors. Primò, non solùm generum (quod ipsum tamen per se graue solet accidere) sed cum generum, qui & doctissimus & optimus omnium vir esset, amittebam Deinde, cùm is viduā mihi filiam, quatuor orbos nepotes relinqueret: neq; ego illos maximè ope mea indigentes deserere vllo pacto aut deberem, aut vellem: magno id mihi oneri futurum esse videbam. Accedebat ad hæc: atque id maximè dolorem meum augebat: quòd magnam mihi, & Latinę & Græcę literæ huius morte iacturam facere videbantur. omnes enim eò ille cogitationes suas detexerāt, omnes neruos eò contenderat: vti veterum scriptorum libros fœda quādam proximorum seculorum barbarie pollutos castigaret: ac bonas literas propè iam collabentes restitueret: in quo cum multum studio ac diligentia quadam singulari profecisset: neque tamen quòd optabat alienissimo tempore ereptus perficere potuisset: id quasi in me onus eo defuncto, recidere videbatur. hoc verò eò mihi generi iacturam in me erat, vt modestè ferrem: priuatis opibus & filiam, & nepotes tueri poteram: hoc neque quo pacto ferre possem, neque quo pacto recusarem, videbam. Si id, cui se ille ipse omnium doctissimus vix parem arbitrabatur, ego, qui vix hæc scribo, qui literis paululum admodum institutus sum, subirem, non solùm, ne opprimerer, timebam: sed multo magis ne impudentissimus iudicarer. quicquam verò oneris, quod ab

illo

illo mihi impositum ac relictum esset, recusare, neque amori, quo illum semper prosecutus sum: neque fidei, quam ille de me semper maximam habuit, conuenire existimabam. Suscepi igitur præsenti animo, & impudens potius haberi, quàm officio deesse volui, ne mihi tamen aliquando aut quòd semel suscepissem, abijcere, aut succumbere necesse esset, recte mihi consulturus visus sum, si quod meis viribus non possem, alienis sustinerem. Itaque Aldum ipsum qua in re potui imitatus sum: & quod ipse, quamuis omnium bonarum artium peritissimus, sibi agendum tamen ducebat, id egi. Nunquam ille suo tantum iudicio credendum censuit, vt aliorum repudiaret. quoties libros aliquos editurus erat, si quos nouerat, qui in illis elaborassent, eos adhibebat atque eorum opera in his castigandis maximè vtebatur. Idem mihi ego, & eo etiam magis faciendum existimaui, quo minus per me quicquam in hoc sine aliorum auxilio præstare possum. Atque id à me, cum in alijs multis tum Latinis tum Græcis libris, quos post illius mortem edidi, tum nuper in Ouidio factum est: qui nunc ex officina nostra is prodit, vt qui prius multis in locis corruptissimus, circumferebatur, in eo pauca admodum desiderari posse videantur. Id adeò Andreæ Nauigerio referre acceptum debemus: qui, cum illum ex veteribus permultis exemplaribus diligentissimè castigasset: labores suos impertiri omnibus voluit: ac mihi imprimendum dedit. Tibi verò hos Ouidij libros non ob id solum dedicamus, quòd cùm literarum omnium & peritissimus sis, & fautor maximus, omnia, quæ ad litteras attinent, quasi tui iuris esse videantur: sed ob id præcipuè quòd ita his libris delectaris, vt nihil legas libentius: & quòd maximi poeta ingenij tibi, qui maximo es ingenio, potissimum videtur conuenire. Quod eò tamen in te præstantius existimari debet: quo longè est maius, atq; vniuerso humano generi conducibilius, ad orbem mo-

derandum, quod tu fecisti, quàm, quod ille, ad carmina nihil aliud quàm voluptatem quandam auribus afferẽtia, id conferre. Quoad in re non id solum in te pręcipuè elucet: sed virtutes animi tui singulares, quæ in nullo vnquam plures fuerunt: ita homines admirantur, vt, cùm omnes in te summas esse facilllimum sit cognoscere: difficillimum tamen sit in qua maximè excellas, iudicare. Non immerito igitur te Leo Pontifex Maximus tanti facit, vt omne cæli onus, quod illi incumbit, in te nonnunquam transferat: ac tanquam Atlas supposito Hercule, conquiescat. Sed neque loci huius est, neque mearum vitium te laudare. Scribentur ab alijs fortasse laudes tuæ, quorum scripta & diuturniora esse possint, & tibi gratiora. Mihi satis sit tibi offerre, quę possum. Ac tibi nos quidem nunc Ouidium mittimus: tu non illum solum ea fronte, qua illos, quos amas, soles, eccipe: sed & me, & ea omnia, quæ aut edita à me hactenus sunt, aut posthac edentur, in patrocinium tuum recipe: & qui non minus literis quàm virtutibus omnibus es ornatissimus, literas ad te confugientes tuo præsidio tueare. Sic demùm, & ego tuo auxilio fretus in eas iuuandas totus incumbam: & alij fortasse ita multi ad idem agendũ excitabuntur: vt quę iam propè exarescere incipiebant, plurium diligentia excultæ reflorescere, atque in antiquum illum nitorem restitui posse videantur.

P. OVI-

P. OVIDII NASONIS EPISTOLARVM HEROIDVM LIBER.

In primam epistolam argumentum.

Græcis ad Troiam cum maximo bellorum apparatu ob Helenæ raptum proficiscentibus: Vlysses Laërtis, & Anciliæ filius Penelopes nouæ vxoris detentus amore, insaniam simulans, comitatum negat. Verùm tandem fraude viri à Palamede detecta, cum cæteris in Troianam expeditionem ire coactus est: vbi quantum & fraude, & virtute valeret, ostendit. Tandē pluribus peractis certaminibus, post decennium Troia euersa, cùm in patriam rediturus cum reliquis Græcorum principibus naues conscenderet, ob læsæ Mineruæ indignationē, vastissimis procellis omnes agitati sunt: inter quos Vlysses acerbę tempestatis impulsu in longissimam, vtpote decénem peregrinationem agitatus est. Cùm igitur Penelope Icarij, & Polycastes filia hactenus casta, huiusce tam longæ moræ causam ignoraret, ad illum hanc epistolam scripsit, in qua illū multis rationibus in patriam redúcere nititur, sic inquiēs.

PENELOPE VLYSSI.

ANC, tua Penelope lento tibi mittit Vlyssi:
Nil mihi rescribas, attamen ipse veni.

Troia iacet certè Danais inuisa puellis:
Vix Priamus tanti, totaq́; Troia fuit.
O utinam tunc, cum Lacedæmona classe petebat:
Obrutus insanis esset adulter aquis.
Non ego deserto iacuissem frigida lecto:
Nec quererer tardos ire relicta dies.
Nec mihi quærenti spatiosam fallere noctem,
Lassaret uiduas pendula tela manus.
Quando ego non timui grauiora pericula ueris?
Res est solliciti plena timoris amor.
In te fingebam uiolentos Troas ituros.
Nomine in Hectoreo pallida semper eram.
Siue quis Antilochũ narrabat ab Hectore uictum:
Antilochus nostri causa timoris erat.
Siue Menœtiaden falsis cecidisse sub armis:
Flebam successu posse carere dolos.
Sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat hastam:
Tlepolemi leto cura nouata mea est.
Deniq; quisquis erat castris iugulatus Achiuis:
Frigidius glacie pectus amantis erat.
Sed bene consuluit casto deus æquus amori:
Versa est in cineres sospite Troia uiro.
Argolici rediere duces, altaria fumant:
Ponitur ad patrios barbara præda deos.
Grata ferunt Nymphæ pro saluis dona maritis:
Illi uicta suis Troica fata canunt.
Mirantur iustiq́; senes, trepidæq́; puellæ:
Narrantis coniux pendet ab ore uiri.

Atque

*Atque aliquis posita monstrat fera prælia mensa: *Iamque.
Pingit & exiguo Pergama tota mero.
Hac ibat Symois, hic est Sigeia tellus:
Hic steterat Priami regia celsa senis.
Illic Aeacides, illic tendebat Vlysses:
Hic lacer admissos terruit Hector equos.
Omnia namque tuo senior, te quærere misso
Rettulerat nato Nestor: at ille mihi.
Rettulit & fero Rhesumq́; Dolonaq́; cæsos:
Vtque sit hic somno proditus, ille dolo.
Ausus es ô nimium, nimiumq́; oblite tuorum,
Thracia nocturno tangere castra dolo.
Totq́; simul mactare viros adiutus ab vno:
At bene cautus eras, & memor antè mei.
Vsque metu micuere sinus: dum victor amicum
Dictus es Ismariis isse per agmen equis.
Sed mihi quid prodest vestris disiecta lacertis
Ilios? &, murus quod fuit ante solum?
Si maneo qualis Troia durante manebam:
Virq́; mihi dempto fine carendus abest?
Diruta sunt aliis, vni mihi Pergama restant:
Incola captiuo quæ boue victor arat.
Iam seges est vbi Troia fuit: resecandaq́; falce,
Luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus.
Semisepulta virûm curuis feriuntur aratris
Ossa: ruinosas occulit herba domos.
Victor abes: nec scire mihi quæ causa morandi,
Aut in quo lateas ferreus orbe licet.

Quisquis ad hæc vertit peregrinā littora puppim:
Ille mihi de te multa rogatus abit.
Quamq́; tibi reddat, si te modò viderit vsquam,
Traditur huic digitis charta notata meis.
Nos Pylon, antiqui Neleia Nestoris arua,
Misimus: incerta est fama remissa Pylo.
Misimus & Sparten: Sparte quoque nescia veri:
Quas habitas terras, aut vbi lentus abes.
Vtilius starent etiam nunc mœnia Phœbi:
Irascor votis heu leuis ipsa meis.
Scirem vbi pugnares, & tantùm bella timerem:
Et mea cum multis iuncta querela foret.
Quid timeam ignoro: timeo tamen omnia demens:
Et patet in curas area lata meas.
Quæcunq; æquor habet, quæcunq; pericula tellus:
Tam longæ causas suspicor esse moræ.
Hæc ego dum stultè meditor: quæ vestra libido est:
Esse peregrino captus amore potes.
Forsitan & narres quàm sit tibi rustica coniux:
Quæ tantùm lanas non sinat esse rudes.
Faller & hoc crimen tenues vanescat in auras:
Nève reuertendi liber abesse velis.
Me pater Icarius viduo discedere lecto
Cogit: & immensas increpat vsque moras.
Increpet vsque licet: tua sim, tua dicar, oportet:
Penelope coniux semper Vlyssis ero:
Ille tamen pietate mea, precibusq; pudicis
Frangitur: & vires temperat ipse suas.

Dulichij,

Dulichij, Samijq́; & quos tulit alta Zacynthos,
Turba ruunt in me luxuriosa proci.
Inq; tua regnant, nullis prohibentibus, aula:
Viscera nostra, tuæ dilaniantur opes,* * dilaceran-tur.
Quid tibi Pisandrum, Polybumq́; Medõtaq; dirũ,
Eurimachiq́; auidias, Antinoiq́; manus,
Atq; alios referam? quos omnes turpiter absens
Ipse tuo partis sanguine rebus alis.
Irus egens, pecorisq́; Melanthius auctor edendi
Vltimus accedunt in tua damna pudor:
Tres sumus imbelles numero, sine viribus vxor,
Laërtesq́; senex, Telemachúsq; puer.
Ille per insidias pene est mihi nuper ademptus:
Dum parat inuitis omnibus ire Pylon.
Dij precor hoc iubeant, vt euntibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimat, ille tuos,
Hoc faciunt custóśq; boum, longæuáq; nutrix:
Tertius, immundæ cura fidelis haræ.
Sed neque Laërtes, vt qui sit inutilis annis,
Hostibus in medijs regna tenere potest.
Telemacho veniet viuat modò fortior ætas:
Nunc erat auxilijs illa tuenda patris.
Nec mihi sunt vires inimicos pellere tectis:
Tu citius venias portus, & aura tuis.
Est tibi, sitq́; precor, natus: qui molibus annis
In patrias artes erudiendus erat.
Respice Laërten: vt iam sua lumina condas,
Extremum fati sustinet ille diem.

Certè ego, quæ fueram te discedente puella:
Protinus vt redeas, facta videbor anus.

In Epistolam secundam Argumentum.

Demophoon, Thesei & Phædræ filius, à bello Troiano in patriam rediens, maris tempestatibus in Thraciam delatus, à Phyllide Lycurgi, & Crustumenæ filia, quæ tunc Thraciæ imperabat, hospitio & lecto benignè susceptus est: & post aliquandiu secum fuisset, audita morte Mnesthæi, qui cum eiectum ex vrbe Athenarum patrem Thesea, imperium occupauerat, regni cupidine captus, Phyllidi fide data, se intra mensem rediturum, fingens se ad res suas componendas ire, resarcitis nauibus. Athenas petijt, neque de reditu curauit. Quatuor itaque exactis mensibus, Phyllis Epistolam hanc scripsit, in qua suadet, vt Beneficiorum memor, seruatis sponsionibus, in fide persistat, quòd si negligat, violatum pudorem crudeli morte compensare minatur.

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

Hospita Demophoon tua te Rhodopeia Phyllis,
Vltra promissum tempus abesse queror.
Cornua cùm lunæ pleno semel orbe coissent:
Littoribus nostris anchora pacta tua est.

Luna

Luna quater latuit, toto quater orbe recreuit:
Nec vehit Actaas Sithonis vnda rates.
Tẽpora si numeres, benè quæ numeramus amantes:
Non venit ante suam nostra querela diem.
Spes quoque lenta fuit: tarde, quæ credita lædunt.
Credimus: in vita nunc & amante nocent.
Sæpè fui mendax pro te mihi: sæpè putaui
Alba procellosos vela referre notos.
Thesea deuoui: quia te dimittere nollet:
Nec tenuit cursus forsitan ille tuos.
Interdum timui ne dum vada tendis ad Hebri,
Mersa foret caua naufraga puppis aqua.
Sæpe deos supplex, vt tu scelerate valeres,
Sum prece thuricremis deuenerata focis.
Sæpe videns ventos cœlo, pelagóq; fauentes,
Ipsa mihi dixi, si valet ille venit.
Deniq; fidus amor, quicquid properantibus obstat,
Finxit: & ad causas ingeniosa fui.
At tu lentus abes: nec te iurata reducunt
Numina, nec nostro motus amore redis.
Demophoon ventis & verba, & vela dedisti:
Vela queror reditu, verba carere fide.
Dic mihi quid feci, nisi non sapienter amaui?
Crimine te potui demeruisse meo.
Vnum in me scelus est, quòd te scelerate recepi:
Sed scelus hoc meriti pondus, & instar habet.
Iura, fides, vbi nunc? commissáq; dextera dextræ?
Quique erat in falso plurimus ore Deus?

Promissus socios vbi nunc Hymenæus in annos?
Qui mihi coniugij sponsor, & obses erat?
Per mare, quod totum ventis agitatur, & vndis:
Per quod sæpè ieras: per quod iturus eras:
Perq; tuum mihi iurasti (nisi fictus & ille est)
Concita qui ventis æquora mulcet, auum.
Per Venerem, nimiumq; mihi facientia tela:
Altera tela arcus, altera tela faces.
Iunonemq; toris quæ præsidet alma maritis:
Et per tædifera mystica sacra Deæ.
Si de tot læsis sua numina quisque deorum
Vindicet: in pœnas non satis vnus eris.
Melius ver. libri, At laceras,
* *Ah laceras etiam puppes furiosa refeci:*
Vt, qua desererer, firma carina foret.
Remigiumq; dedi, quo me fugiturus abires.
Heu patior telis vulnera facta meis.
Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis,
Credidimus generi numinibusq; tuis.
Credidimus lacrymis: an & hæ simulare docentur?
Hæ quoq; habent artes, quaq; iubentur, eunt.
Dijs quoq; credidimus: quid iam tot pignora nobis?
Parte satis potui qualibet inde capi.
Nec moueor quòd te iuui, portúque, locóque:
Debuit hæc meriti summa fuisse mei.
Turpiter hospitium lecto, cumulasse iugali
Pœnitet: & lateri conseruisse latus.
Quæ fuit ante illam: mallem suprema fuisset
Nox mihi: dum potui Phyllis honesta mori.

Speraui

Speraui melius, quia te meruisse putaui:
Quæcunque ex merito spes venit, æqua venit.
Fallere credentem non est operosa puellam
Gloria: simplicitas digna fauore fuit.
Sum decepta tuis & amans, & fœmina, verbis:
Dij faciant laudis summa sit ista tuæ.
Inter & Ægidas media statuaris in vrbe:
Magnificus titulis stet pater ante suis.
Cùm fuerit lectus Scyron, toruusq; Procrustes,
Et Scinis, & tauri mistaq; forma viri,
Et domita bello Theba, fusiq; Bimembres,
Et pulsata nigri regia cæca dei:
Hoc tua post illos titulo signetur imago,
Hic est cuius amans hospita capta dolo est.
De tanta rerum turba, factisq; parentis,
Sedit in ingenio Cressa relicta tuo.
Quod solum excusat; solum miraris in illo:
Hæredem patriæ perfide fraudis agis.
Illa (nec inuideo) fruitur meliore marito:
Inq; capistratis tygribus alta sedet.
At mea despecti fugiunt connubia Thraces:
Quòd feror externum præposuisse meis.
Atque aliquis, iam nũc doctas eat, inquit, Athenas:
Armiferam Thracen, qui regat, alter erit.
Exitus acta probat: careat successibus opto,
Quisquis ab euentu facta notanda putat.
At si nostra tuo spumescant æquora remo:
Iam mihi, iam dicar consuluisse meis.

Sed

Sed neque consului: nec te mea regia tangit:
Fessaq; Bistonia membra lauabis aqua.
Illa meis oculis species abeuntis inhæret:
Cùm premeret portus classis itura meos.
Ausus es amplecti: colloque infusus amantis
Oscula per longas iungere pressa moras.
Cumq; tuis lacrymis, lacrymas confundere nostras:
Quódque foret velis aura secunda, queri:
Et mihi discedens suprema dicere voce:
Phylli face expectes Demophoonta tuum.
Expectem, qui me nunquam visurus abisti?
Expectem pelago vela negata meo?
Et tamen expecto, redeas modò serus amanti:
Vt tua sit solo tempore lapsa fides.
Quid precor infelix? iam te tenet altera coniux:
Forsitan, & nobis qui malè fauit amor.
Vtq; tibi excidimus: nullam puta Phyllida nosti,
Hei mihi, si qua sim Phyllis, & vnde rogas:
Quæ tibi Demophoon, longis erroribus acto
Threicios portus, hospitiumq́; dedi.
Cuius opes auxere meæ: cui diues egenti
Munera multa dedi: multa datura fui.
Quæ tibi subieci latissima regna Lycurgi,
Nomine fœmineo vix satis apta regi.
Qua patet vmbrosum Rhodope glacialis ad Aemũ:
Et sacer admissas exigit Hebrus aquas.
Cui mea virginitas auibus libata sinistris:
Castaq́; fallaci zona recincta manu.

Pronuba

Pronuba Tisiphone Thalamis vlulauit in illis:
Et cecinit mœstum deuia carmen auis.
Affuit Alecto breuibus torquata colubris:
Suntque sepulchrali lumina mota face.
Mœsta tamen scopulos, fruticosáque littora calco:
Quáque patent oculis æquora lata meis.
Siue die laxatur humus: seu frigida lucent
*Sydera: prospicio * quis mare ventus agat.* * quis freta.
Et quæcunque procul venientia lintea vidi:
Protinus illa meos auguror esse deos.
In freta procurro, vix me retinentibus vndis:
Mobile qua primas porrigit æquor aquas.
Quò magis accedunt: minus & minus vtilis asto:
Linquor, & ancillis excipienda cado.
Est sinus adductos modicè falcatus in arcus:
Vltima prærupta cornua mole rigent.
Hinc mihi suppositas immittere corpus in vndas
Mens fuit: &, quoniam fallere pergis, erit.
Ad tua me fluctus proiectam littora portent:
Occurramque oculis intumulata tuis.
Duritia ferrum vt superes, adamantáque, téque:
Non tibi, sic dices, Phylli, sequendus eram.
Sæpè venenorum sitis est mihi: sæpe cruenta
Traiectam gladio morte perire iuuat.
Colla quoque, infidis quæ se nectenda lacertis
Præbuerant, laqueis implicuisse iuuat.
Stat nece matura tenerum pensare pudorem:
In necis electu parua futura mora est.

Inscribêre meo causa inuidiosa sepulchro:
Aut hoc, aut simili carmine notus eris.
Phyllida Demophoon læto dedit, hospes amantem:
Ille necis causam præbuit, ipsa manum.

In tertiam Epistolam Argumentum.

Postquam Græci Phrygiam appulerunt, vrbes Troiæ finitimas, & præcipuè, quæ Lesbo insulæ erant oppositæ, hostili more cæperunt depopulari, inter quos Achilles Pelei & Thetidis filius, vtranque Ciliciam, & Thebanam atque Lyrnesiam inuasit. Expugnato itaque Chrynesio oppido, duas insignes secum virgines abduxit, Astynomen Chrysæ sacerdotis Smynthei Apollinis filiam, & Hippidamiam Brisæ natam, quæ deinde à paternis nominibus fuerunt cogominatæ. Chrysen autem Agamemnoni Græcorum principi concessit, & Briseida sibi reseruauit. Sed cùm iam Deorum iussu cogeretur Agamemnon Chrysen patri restituere, Briseida Achilli surripuit. Quamobrem indignatus Achilles, diu à bello abstinuit: nec illius suasione vel precibus ad arma, aduersus Troianos sumenda animari potuit: nec postea à Briseida accipere curauit, quamuis illi Agamemnon cum maximis muneribus vltrò misisset. Quare Briseis ad eum hanc epistolam mittit, in qua conqueritur de eius nimia ira, rogátque vt sumat arma aduersus Troianos, dummodo iam prius ab Agamemnone vltro oblatam recipiat.

BRISEIS ACHILLI.

QVam legis, à rapta Briseide littera venit:
Vix benè barbarica, Græca notata manu.
Quascúnque aspicies, lachrymæ fecêre lituras:
Sed tamen hæ lachrymæ pondera vocis habent.
Si mihi pauca queri de te, dominóque, viróque
Fas est: de domino pauca, viróque querar.

Non

Non, ego poscenti quòd sum citò tradita regi,
Culpa tua est: quamuis hæc quoq; culpa tua est.
Nam simul Eurybates me, Talthybiusq; vocarunt:
Euribati data sum Talthybioq; comes.
Alter in alterius iactantes lumina vultum,
Quærebant taciti, noster vbi esset amor.
Differri potuit: pœna mora grata fuisset:
Hei mihi discedens, oscula nulla dedi.
At lachrymas sine fine dedi: rupiq; capillos:
Infœlix iterùm sum mihi visa rapi.
Sæpe ego decepto volui custode reuerti:
Sed me, qui timidam prenderet, hostis erat.
*Si progressa forem, caperer ne * nocte timebam,*
Quam libet ad Priami munus itura nurum.
Sed data sum, quia danda fui: tot noctibus adsum:
Nec repetor: cessas, iráq; lenta tua est.
Ipse Menœtiades, tunc, cùm tradebar, in aurem,
Quid fles? hîc parua tempore, dixit, eris.
Non repetisse parum est: pugnas, ne reddar Achilles:
I nunc, & cupidi nomen amantis habe.
Venerunt ad te Telamone, & Amyntore nati,
Ille gradu propior sanguinis, ille comes.
Laerteq; satus: per quos comitata redirem:
*Auxerunt * blanda grandia dona prece.*
Viginti fuluos operoso ex ære lebetas,
Et tripodas septem pondere, & arte pares.
Addita sunt illis auribus quinque talenta:
Bis sex assueti vincere semper equi.

* quidam forte, fortasse rectius.

*Ita veteres l. neq; tamẽ malè q. blãdæ grandia dona preces

Quodq́; superuacuum est: forma præstante puellæ
Lesbides, euersa corpora capta domo.
Cumq́; tot his, sed non opus est tibi coniuge: coniux
Ex Agamemnonijs vna puella tribus.
Si tibi ab Atrida pretio redimenda fuissem,
Quæ dare debueras, accipere illa negas.
Qua merui culpa fieri tibi vilis Achille?
Quò leuis à nobis tam citò fugit amor?
An miseros tristis fortuna tenaciter vrget?
Nec venit inceptis mollior aura meis?
Diruta Marte tuo Lirnesia mœnia vidi:
Et fueram patriæ pars ego magna meæ.
Vidi consortes pariter generisq́; necisq́;,
Tres cecidisse: tribus quæ mihi mater erat.
Vidi quantus erat, fusum tellure cruenta,
Pectora iactantem sanguinolenta virum.
Tot tamen amissis, te compensauimus vnum:
Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.
Tu mihi iuratus per numina matris aquosæ:
Vtile dicebas ipse, fuisse capi.
Scilicet, vt quamuis veniam dotata, repellar:
Et mecum, fugias, quæ tibi dantur opes.
*Quin etiam fama est: cùm crastina fulserit *Eos,*
*Te dare nubiferis * linea vela Notis.*
Quod scelus vt pauidas misera mihi cōtigit aures:
Sanguinis, atque animi pectus inane fuit.
Ibis: & ô cui me miseram violente relinques?
Quis mihi desertæ mite leuamen erit?

* hora.
*lintea plena.

Deuorer

Deuorer antè precor subitò telluris hiatu:
Aut rutilo missi fulminis igne cremer.
Quàm sine me Sythijs canescant æquora remis:
Et videam puppes ire relicta tuas.
Si tibi iam reditúsque placent, patrijq́; penates:
Non ego sum classi sarcina magna tuæ.
Victorem captiua sequar, non nupta maritum:
Est mihi, quæ lanas molliat apta manus.
Inter Achaiades longè pulcherrima matres
In thalamos coniux ibit, eatq́; tuos.
Digna nurus socero, Iouis, Æginæq́; nepote,
Cuiq́; senex Nereus prosocer esse velit.
Nos humiles, famulæq; tuæ data pensa trahemus:
Et minuent plenas stamina nostra colos.
Exagitet ne me tantùm tua deprecor vxor,
Quæ mihi nescio quo non erit æqua modo.
Neue meos coram scindi patiare capillos:
Et leuiter dicas, hæc quoque nostra fuit.
Vel patiare licet, dum ne contempta relinquar:
Hic mihi væ miseræ concutit ossa metus.
Quid tamen expectas? Agamemnona pœnitet iræ:
Et iacet ante tuos Græcia mœsta pedes.
Vince animos, iramq́; tuam, qui cætera vincis.
Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
Arma cape Æacide: sed me tamen antè recepta,
Et preme turbatos Marte fauente viros.
Propter me mota est: propter me desinat ira:
Simq́; ego tristitiæ causa, modúsq́; tuæ.

Nec tibi turpe puta precibus succumbere nostris:
Coniugis Oeonides versus in arma prece est.
Res audita mihi, nota est tibi: fratribus orba
Deuouit nati spemq; caputq; parens.
Bello erat ille ferox: positis secessit ab armis,
Et patriæ rigida mente negauit opem.
Sola virum flexit coniux: fœlicior illa:
At mea pro nullo pondere verba cadunt.
Nec tamen indignor, nec me pro coniuge gessi,
Sæpius in domini serua vocata torum.
Me quædam (memini) dominam captiua vocabat:
Seruitio, dixi, nominis addis onus.
Per tamen ossa viri subitò malè tecta sepulchro,
Semper iudiciis ossa verenda meis.
Perq; trium fortes animas, mea numina fratrum,
Qui benè pro patria, cum patriáq; iacent.
Perq; tuum nostrúmq; caput, quod iunximus vnà:
Perq; tuos enses, cognita tela meis,
Nulla Mycenæum sociasse cubilia mecum
Iuro: fallentem deseruisse velis.
Si tibi nunc dicam: fortissime tu quoque iura,
Nulla tibi sine me gaudia facta, neges.
At Danai mœrere putant: tibi plectra mouentur:
Te tenet in tepido mollis amica sinu.
Et si quis quærat, quare pugnare recuses:
Pugna nocet: cithara, noxq́; Venúsq; iuuant.
Tutius est iacuisse toro: tenuisse puellam:
Threcciam digitis increpuisse lyram.

Quàm

Quàm manibus clypeos: & acuta cuspidis hastam,
Et galeam pressa sustinuisse coma.
Sed tibi pro tutis insignia facta placebant:
Partáque bellando gloria dulcis erat.
An tantum, dum me caperes, fera bella probabas?
Cúmque mea patria laus tua victa iacet?
Dij melius: validóque precor vibrata lacerto
Transeat Hectoreum Pelias hasta latus.
Mittite me Danai: dominum legata rogabo:
Multáque mandatis oscula multa feram.
Plus ego quā Phœnix, plus quàm facūdus Vlysses,
Plus ego quàm Teucri (credite) frater agam.
Est aliquid solitis collum tetegisse lacertis:
Præsenteisq; oculos admonuisse sinu.
Sis licet immitis, matrisq; ferocior vndis,
Vt taceam, lachrymis comminuere meis.
Nūc quoq; (sic omneis Peleus pater impleat annos:
Sic eat auspicijs Pyrrhus ad arma tuis.
Respice solicitam Briseida fortis Achille:
Nec miseram lenta ferreus vre mora.
At si versus amor tuus est in tædia nostri:
Quam sine te cogis viuere, coge mori.
Vtq; facis, coges: abijt corpusq; colorq;:
Sustinet hoc animæ, spes tamen vna tui.
Qua si destituar, repetam fratresq; virumq;,
Nec tibi magnificum fœmina iussa mori.
Cur autem iubeas: stricto pete corpora ferro:
Est mihi qui fesso pectore sanguis eat.

Me petat ille tuus, qui, si dea passa fuisset,
Ensis in Atridæ pectus iturus erat.
At potius serues nostram, tua munera, vitam:
Quod dederas hosti victor, amica rogo.
Perdere quos melius possis, Neptunia præbent
Pergama: materiam cædis ab hoste pete.
Me modò, siue paras impellere remige classem,
Siue manes, domini more venire iube.

In quartam Epistolam Argumentum.

Theseus Aegei filius, interempto Minotauro, Ariadnem Minois & Pasiphaës filiam, quam ob opem sibi præstitam, vxorem accepturum promiserat, simul cum Phædra eius sorore naui imposita, secum abduxit: Verùm Bacchi admonitione in Naxo, siue, vt alij volunt, in Chio insula Ariadne relicta, Phædram duxit: quæ deinde absente Theseo in Hippolyti priuigni, quem ex Hippolyte Amazone acceperat, amorem exarsit. Qui cum cœlibem ducens vitam, sese venando exerceret, nec posset vti illius colloquio, hac epistola amorem suum indicauit: in qua illum callidis suasionibus ad sui amorem flectere conatur. Et cùm turpe sit, priuignum à nouerca de stupro interpellari, principium ex insinuatione sumpsit, in hunc modum.

PHAEDRA HIPPOLYTO.

QVa nisi tu dederis, caritura est ipsa salutem,
Mittit Amazonio Cressa puella viro.
Perlege quodcunque est: quid epistola lecta nocebit?
Te quoq;, in hac aliquid, quod iuuet esse potest.
His arcana notis terra pelagóque feruntur:
Inspicit acceptas hostis ab hoste notas.

Ter tecum conata loqui: ter inutilis hæsit
Lingua: ter in primo destitit ore sonus.
Quà licet & sequitur pudor est miscendus amori.
Dicere quæ puduit, scribere iussit amor.
Quicquid amor iussit, non est contemnere tutum:
*Regnat, & in * dominos ius habet ille deos.* * Superos.
Ille mihi primo dubitanti scribere dixit,
Scribe: dabit victas ferreus ille manus.
Adsit: & vt nostras auido fouet igne medullas,
Figat sic animos in mea vota tuos.
Non ego nequitia socialia fœdera rumpam:
Fama (velim quæras) crimine nostra vacat.
Venit amor grauiùs, quò seriùs vrimur intus:
Vrimur: & cæcum pectora vulnus habent.
Scilicet, vt teneros lædunt iuga prima iuuencos:
Frenaq́ vix patitur de grege captus equus:
Sic male, vixq́ subit primos rude pectus amores:
Sarcinaq́ hæc animo non sedet apta meo.
Ars fit, vbi à teneris crimen condiscitur annis.
Quæ venit exacto tempore, peius amat.
Tu noua seruatæ carpes libamina famæ,
Et pariter nostrum fiet vterque nocens.
Est aliquid plenis pomaria carpere ramis,
Et tenui primam deligere vngue rosam.
** Sed tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,*
Candor ab insolita labe notandus erat.
At bene successit, digno quod adurimur igne:
Peius adulterio turpis adulter obest.

* Rectius vet. lib. tamen ille prior. sequitur. n. At bene successit, &c.

Si mihi concedat Iuno fratrémque virúmque:
Hippolytum videor præpositura Ioui.
Iam quoque (vix credes) ignotas mittor in artes:
Est mihi per sæuas impetus ire feras.
Iam mihi prima dea est arcu præsignis adunco
Delia, iudicium subsequar ipsa tuum.
In nemus ire libet: pressisq; in retia ceruis
Hortari celeres per iuga summa canes.
Aut tremulum excusso iaculum vibrare lacerto,
Aut in graminea ponere corpus humo.
Sæpe iuuat versare leues in puluere currus,
Torquentem frenis ora fugacis equi.
Nunc feror, vt Bacchi furijs * Eleides actæ:
Quæq; sub Idæo tympana colle mouent.
Aut quas semideæ Dryades, Fauniq; bicornes,
Numine contactas attonuêre suo.
Námque mihi referunt, cũ se furor ille remisit:
Omnia: me tacitam conscius vrit amor.
Forsitan hunc fato generis reddamus amorem:
Et Venus ex tota gente tributa petit.
Iupiter Europam (prima est ea gentis origo)
Dilexit, tauro dissimulante deum.
Pasiphae mater decepto subdita tauro
Enixa est vtero crimen, onúsque * suum.
Perfidus Aegides ducentia fila secutus
Curua meæ fugit tecta sororis ope.
En ego nunc, ne fortè parum Minoia credar:
In socias leges vltima gentis eo.

* Sic in omnib. & Pleaud. vertit ἠλλείδαι malunt tamẽ alij ab Elelea, Eleleides.

* Sic vet. l. neq; tamen malè, suo in Canace: Expositum est veteri crimẽ onúsq; mei.

Hoc

Hoc quoque fatale eſt, placuit domus vna duabus:
Me tua forma capit: capta parente ſoror.
Theſides, Theſeúſq; duas rapuere ſorores:
Ponite de noſtra bina trophæa domo.
Tempore, quo nobis inita eſt cerealis Eleuſis:
Gnoſia me vellem detinuiſſet humus.
Tunc mihi præcipuè, nec non tamen antè placebas:
Acer in extremis oſſibus hæſit amor.
Candida veſtis erat, præcincti flore capilli:
Flaua verecundus tinxerat ora rubor.
Quémq; vocant aliæ vultum rigidúmq; trucemq;,
Pro rigido, Phædra iudice, fortis erat.
Sint procul à nobis iuuenes, vt fœmina, compti:
Fine coli modico forma virilis amat.
Te tuus iſte rigor, poſitiq; ſine arte capilli,
Et leuis egregio puluis in ore decet.
Siue ferocis equi luctantia colla retorques:
Exiguo flexos miror in orbe pedes.
Seu lentum valido torques haſtile lacerto:
Ora ferox in ſe verſa lacertus habet.
Siue tenes lato venabula cornea ferro:
Denique noſtra iuuat lumina quicquid agas.
Tu modò duritiem ſyluis depone iugoſis:
Non ſum materia digna perire tua.
Quid iuuat incinctæ ſtudia exercere Dianæ?
Et Veneri numeros eripuiſſe ſuos?
Quod caret alterna requie, durabile non eſt.
Hæc reparat vires, feſſáq; membra leuat.

Arcus & arma tuæ tibi sint imitanda Dianæ,
Si nunquam cesses tendere, mollis erit.
Claris erat Cephalus syluis, multæque per herbas
Considerant illo percutiente feræ.
Nec tamen Auroræ male se præbebat amandum:
Ibat ad hunc sapiens à sene diua viro.
Sæpe sub illicibus Venerem, Cinyráque creatum
Sustinuit positos quælibet herba duos.
Arsit & Oenides in mænalia Atalanta:
Illa feræ spolium, pignus amoris habet.
Nos quoque iam primùm turba numeremur in ista,
Si Venerem tollas, rustica sylua tua est.
*Ipsa comes veniam, *nec me latebrosa mouebunt*
Saxa, nec obliquo dente timendus aper.

*alij, salebrosa, quod fortè veriùs.

Æquora bina suis oppugnant fluctibus Isthmon:
Et tenuis tellus audit vtrumque mare.
Hîc tecum Trœzena colam pittheia regna:
Iam nunc & patria charior illa mea est.
Tempore abest, aberitque diu Neptunius heros:
Illum, Pirithoi detinet ora sui.
Præposuit Theseus (nisi nos manifesta negemus)
Pirithoum Phædræ, Pirithoumque tibi:
Nec sola hac ad nos iniuria venit ab illo:
In magnis læsi rebus vterque sumus.
Ossa mei fratris claua perfracta trinodi
Sparsit humi: soror est præda relicta feris.
Prima securigeras inter virtute puellas,
Te peperit, nati digna fauore parens.

Si quæras, vbi sit: Theseus latus ense peregit,
Nec mater tanto pignore tuta fuit.
At nec nupta quidem, tædaq́ accepta iugali:
Cur, nisi me caperes regna paterna nothus?
Addidit & fratres ex me tibi: quos tamen omnes
Non ego tollendi causa, sed ille fuit.
O vtinam nocitura tibi pulcherrime rerum
In medio nixu viscera rupta forent.
I nunc, & meriti lectum reuerere parentis:
Quem fugit, & factis abdicat ille suis.
Nec, quia priuigno videar coitura nouerca:
Terruerint animos nomina vana tuos.
Ista vetus pietas, æuo moritura futuro,
Rustica Saturno regna tenente, fuit.
Iupiter esse pium statuit quodcunque iuuaret:
Et fas omne facit fratre marita soror.
Illa coit firma generis iunctura cathena,
Imposuit nodos cui Venus ipsa suos.
Nec labor est celare: licet, pete munus ab illa:
Cognato poterit nomine culpa tegi,
Viderit amplexus aliquis: laudabimur ambo:
Dicar priuigno fida nouerca meo.
Non tibi per tenebras duri reseranda mariti
Ianua, nec custos decipiendus erit:
Vt tenuit domus vna duos, domus vna tenebit:
Oscula aperta dabas, oscula aperta dabis.
Tutus eris mecum, laudemq́ merebere culpa,
Tu licet in lecto conspiciare meo.

Tolle moras tantum, properatáq; fœdera iunge.
Qui mihi nunc sæuit, sic tibi parcat amor.
Non ego dedignor supplex, humilísq; precari.
Heu, vbi nunc fastus, altáq; verba iacent?
Et pugnare diu, nec me summittere culpæ
Certa fui: certi si quid haberet amor.
Victa precor, genibúsq; tuis regalia tendo
Brachia: quid deceat, non videt vllus amans.
Depuduit, profugúsq; pudor sua signa reliquit:
Da veniam fassæ, duráq; corda doma.
** Quòd mihi sit genitor, qui possidet æquora, Minos*
Quòd veniant proaui fulmina torta manu:
Quòd sit auus radijs frontem vallatus acutis:
Purpureo tepidum qui mouet axe diem:
Nobilitas sub amore iacet: miserere priorum:
Et mihi si non vis parcere: parce meis.
Est mihi dotalis tellus Iouis insula Crete:
Seruiat Hippolyto regia tota meo.
Flecte feros animos: potuit corrumpere taurum
Mater: eris tauro sæuior ipse truci?
Per Venerem parcas oro, quæ plurima mecum est:
Sic nunquam, quæ te spernere possit, ames.
Sic tibi secretis agilis dea saltibus adsit,
Siluáq; perdendas præbeat alta feras:
Sic faueant Satyri, montanáq; numina Panes:
Sic cadat aduersa cuspide fossus aper.
Sic tibi dent Nymphæ, quamuis odisse puellas
Diceris: arentem quæ leuet vnda sitim.

* ita rectè vet. lib. nolim tamen damnare quod est in q. Quid mihi si genitor. vt hoc & reliqua interrogent.

Addi-

Addimus his precibus lachrymas quoq; verba pre-
Perlegis, & lachrimas finge videre meas. (cãtis

In quintam Epistolam argumentum.

Cùm Hecuba Cyssei filia, & Priami vxor grauida esset, ardentem facem totam Troiam comburentem se parere somniauit. territus itaque Priamus oraculum consuluit: à quo cùm accepisset oriturum filium qui patriæ esset exitio, quam primùm partus ederetur, iussit interfici. Hecuba verò cùm puerum, qui postea Paris dictus est, peperisset: materna pietate mota, pastoribus regis clam alendum mandauit. Is autem cùm iam adolescceret, Oenonem nympham adamauit, atque, vt aliquibus placet, in vxorem duxit. Sed cùm Iuno, Pallas, & Venus de pulchritudine contenderent, propter aureum pomum, in quo scriptum erat, *Detur pulchriori*, à Ioue ad Paridis arbitrium remissæ sunt: cui cùm Iuno regnum, Pallas sapientiam, Venus voluptatem, & mulierum pulcherrimam promisisset, pro Venere sententiam tulit. Qui deinde à patre cognitus, & in gratiam susceptus, Spartam nauigans, Helenam Menelai vxorem rapuit, eámque Troiam abduxit: quòd cum Oenone resciuisset, hac epistola de eius perfidia conquerendo, Helenam Græcis reddi, & se recipi suadet.

OENONE. PARIDI.

PErlegis, an coniux pro[illegible]t noua? perlege: non
Ista Mycenæa littera[illegible]cta manu. (est
Pegasis Oenone Phrygijs celeberrima siluis
Læsa queror de te, si sinis ipse, meo.
Quis Deus opposuit nostris sua numina votis?
Ne tua permaneam, quod mihi crimen obest?
Leniter ex merito quidquid patiare ferendum est:
Quæ venit indignè, pœna, dolenda venit.
Nondum tantus eras, cùm te contenta marito
Edita de magno flumine nympha fui.

Qui nunc Priamides (absit reuerentia vero)
Seruus eras: seruo nubere nympha tuli.
Sæpe greges inter requieuimus arbore tecti:
Mistáque cum folijs præbuit herba torum:
Sæpe super stramen, fœnóque iacentibus alto,
* Depressa est humili cana pruina casa.
Quis tibi monstrabit saltus venatibus aptos?
Et tegeret catulos qua fera rupe suos?
Retia sæpe comes maculis distincta tetendi:
Sæpe citos egi per iuga summa canes.
Incisæ seruant à te mea nomina fagi:
Et legor Oenone falce notata tua.
Et quantum trunci, tantum mea nomina crescunt:
Crescite & in titulos surgite rite meos.
Populus est (memini) fluuiali consita ripa:
Est in qua nostri littera scripta memor.
Popule viue precor, quæ consita margine ripæ,
Hoc in rugoso cortice carmen habes:
Cùm Paris Oenone poterit spirare relicta,
Ad fontem Xanthi versa recurret aqua.
Xanthe retro propera, versæq; recurrite lymphæ:
Sustinet Oenonen deseruisse Paris.
Illa dies fatum miseræ mihi duxit, ab illa
Pessima mutati cœpit amoris hyems:
Qua Venus, & Iuno, sumptisq; decentior armis
Venit in arbitrium nuda Minerua tuum.
Attoniti micuere sinus, gelidúsque cucurrit,
Vt mihi narrasti, dura per ossa tremor.

* nescio cur hoc reijciendum, & cur substituant alij ex vet. I. Defensa, quod nusquam legi.

Con-

Consului (neq; enim modice terrebar) anúsque,
Longeuósq; senes constitit esse nefas.
Caesa abies, sectaq; trabes, & classe parata,
Caerula ceratas accipit vnda rates.
Flesti discedens: hoc saltem parce negare:
Praeterito magis est iste pudendus amor.
*Et flesti, & * nostros vidisti flentis ocellos:*
Miscuimus lacrymas maestus vterq; suas.
Non sic appositis vincitur vitibus vlmus:
*Vt tua sunt collo Brachia * vincta meo.*
Ah quoties, cùm te vento quererere teneri,
Riserunt comites: ille secundus erat.
Oscula dimissa quoties repetita dedisti:
Quàm vix sustinuit dicere lingua, vale.
Aura leuis rigido pendentia lintea malo
Suscitat, & remis eruta canet aqua.
Prosequor infoelix oculis abeuntia vela:
Quà licet, & lacrymis humet arena meis.
Vtque celer venias virides Nereidas oro:
Scilicet vt venias in mea damna celer.
Votis ergo meis alij rediture redisti:
Hei mihi pro dura pellice blanda fui.
Aspicit immensum moles natiua profundum:
Mons fuit: aequoreis illa resistit aquis.
Hinc ego prima tua prospexi vela carina,
Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
Dum moror, in summa fulsit mihi purpura prora:
Pertimui: cultus non erat ille tuus.

* quidam fortasse rectius, & madidos vidisti flentis.
* nexa.

Fit propior, terrásque cita ratis attigit aura:
Fœmineas vidi corde tremente genas.
Non satis id fuerat (quid enim furiosa morabar?)
Hærebat gremio turpis amica tuo.
Tunc vero rupiq; sinus, & pectora planxi.
Et secui madidas vngue rigente genas:
Impleuiq; sacram querulis vlulatibus Idam:
Illuc has lacrymas in mea saxa tuli.
Sic Helene doleat, desertáque coniuge ploret,
*Quæq; prior nobis intulit: * illa ferat.*
Nunc tecum veniunt, quæ te per aperta sequuntur
Æquora, legitimos destituúntque viros.
At cùm pauper eras, armentáque pastor agebas,
Nulla, nisi Oenone, pauperis vxor erat.
Non ego miror opes, nec me tua regia tangit,
Nec de tot Priami dicar vt vna nurus.
Non tamen vt Priamus nymphæ socer esse recuset,
Aut Hecubæ fuerim dissimulanda nurus.
Dignaq; sum, & cupio fieri matrona potentis:
Sunt mihi, quas possunt sceptra decere, manus.
Nec me, faginea quòd tecum fronde iacebam,
Despice: purpureo sum magis apta toro.
Denique tutus amor meus est: tibi nulla parantur
Bella, nec vltrices aduehit vnda rates.
Tyndaris infestis fugitiua reposcitur armis:
Hac venit in thalamos dote superba tuos.
Quæ si sit Danais reddenda, vel Hectora fratrem,
Vel cum Deiphobo Polydamanta roga.

* alias tunc fleui.
* alias ipsa.

Quid

Quid grauis Antenor, Priamus quid suadeat ipse,
Consule: queis ætas longa magistra fuit.
Turpe rudimentum est, patriæ præponere raptam:
Causa pudenda tua est: iusta vir arma mouet.
Nec tibi, si cupias fidem promitte Lacænam,
Quæ sit in amplexus tam citò versa tuos.
Vt minor Atrides temerati fœdera lecti
Clamat: & externo læsus amore dolet:
Tu quoque clamabis: nulla reparabilis arte
Læsa pudicitia est: deperit illa semel.
Ardet amore tui: sic & Menelaon amauit:
Nunc iacet in viduo credulus ille toro.
Fœlix Andromache certo bene nupta marito:
Vxor ad exemplum fratris habenda fui.
Tu leuior folijs, tunc cùm sine pondere succi
Mobilibus ventis arida facta cadunt.* *volant.
Et minus est in te, quàm in summa pondus arista,
Quæ leuis assiduis solibus vsta riget.
Hoc tua (nam recolo) quondam germana canebat,
Sic mihi diffusis vaticinata comis:
Quid facis Oenone? quid arenæ semina mandas?
Non profecturis littora bobus aras.
Graia iuuenca venit, quæ te, patriámq;, domumq;
Perdat: io prohibe, Graia iuuenca venit.
*Dum licet, obscœnam ponto *demergite puppim:* * quidam dimergite.
Heu quantum Phrygij sanguinis illa vehit:
Dixerat: incursu famulæ rapuere furentem:
At mihi flauentes diriguere comæ.

Ah nimium misera vates mihi vera fuisti:
Possidet en saltus illa iuuenca meos.
Sit facie quamuis insignis, adultera certè est:
Deseruit patrios hospite capta deos.
Illam de patria Theseus (nisi nomine fallor)
Nescio, quis Theseus abstulit antè sua.
A iuuene, & cupido credatur reddita virgo?
Vnde hæc compererim tam bene quæris? amo.
Vim licet appelles, & culpam nomine veles:
Quæ toties rapta est, præbuit ipsa rapi.
At manet Oenone fallenti casta marito:
Et poteras falli legibus ipse tuis.
Me satyri celeres (siluis ego tecta latebam)
Quæsierant rapido turba proterua pede.
Cornigerúmq; caput pinu præcinctus acuta
Faunus in immensis, quà tumet Ida, iugis.
Me fide conspicuus Troiæ munitor amauit,
Ille meæ spolium virginitatis habet.
Id quoque luctando: rupi tamen vngue capillos,
Oráq; sunt digitis aspera facta meis.
Nec pretium stupri, gemmas, aurúmq; poposci:
Turpiter ingenuum munera corpus emunt.
Ipse ratus dignam, medicas mihi tradidit artes,
Admisitq; meas ad sua dona manus.
Quæcunq; herba potens ad opem, radixq; medendi
Vtilis in toto nascitur orbe mea est.
Me miseram, quòd amor nō est medicabilis herbis:
Destituor prudens artis ab arte mea.

Ipse repertor opis vaccas pauisse Pheraas
**Dicitur, & nostro saucius igne fuit.* *Fertur & à nostro.
Quod neque graminibus tellus fœcunda creatis,
Nec deus auxilium, tu mihi ferre potes.
Et potes, & merui: digna miserere puellæ:
Non ego cum Danais arma cruenta fero:
Sed tua sum, tecumq; fui puerilibus annis,
Et tua quod superest temporis esse precor.

In sextam Epistolam Argumentum.

Monitus oraculo Pelias Neptuni filius, tunc illi propinquam fore mortem, cùm patri sacrificanti aliquis pede nudo sibi superueniret, cui annua sacra peragenti Iason Aesonis filius eiusque nepos, dimisso in limo Anauri fluuij calceamento, ad sacra properans, altero pede exuto occurrit. Pelias igitur oraculi memor, Iasoni suasit, vt Colchon iret, aureum vellus quæsiturus, sperans illic eum periturum, cùm audisset opus esse humanis viribus insuperabile. Iason autem veluti magnanimus, expeditionem libenter assumens, ac multis Græciæ nobilibus conuocatis, Argo nauem ex Pagaso Thessaliæ sinu soluens, in Lemnon insulam delatus est: vbi cum mulieres viros omneis communi consilio vna nocte interemissent: Hypsipyle Thoantis filia, quam sub falsa mortis simulatione saluauerat, tunc imperium occupabat: quæ Iasonem & hospitio, & lecto liberalissimè excepit. Verùm iam duobus annis peractis, orantibus socijs, & exigente tempore, vt prædictam expeditionem perficeret: Hypsipylen prægnantem relinquens, Colchon nauigauit, vbi arte Medeæ dracone sopito, taurisque superatis, aureum illud vellus adeptus, illam secum abduxit. Quare Hypsipyle Medeam sibi prælatam dolens, hac epistola Iasoni de prospero redditu congratulando, in contemptum, eius crudelitatem, atque incantationes execrans, vertere nititur. Postremò in Iasonem & Medeam imprecatur.

HYPSIPYLE IASONI.

Littora Thessalia reduci tetigisse carina
Diceris aurata vellere diues ouis.
Gratulor incolumi, quantum sinis, hoc tamen, ipso
Debueram scripto certior esse tuo.
Nam, ne pacta tibi præter mea regna redires,
Cùm cuperes: ventos non habuisse potes:
* Quam libet aduerso signetur epistola vento:
Hypsipyle missa digna salute fui.
Cur mihi fama prior, quàm nuntia littera venit?
Isse sacros Martis sub iuga panda boues:
Seminibus iactis segetes adolesse virorum:
Inq; necem dextra non eguisse tua:
Peruigilem spolium pecudis seruasse draconem:
Rapta tamen forti vellera fulua manu.
Hæc ego, si possem timidè credentibus ista,
Ipse mihi scripsit, dicere: quanta forem?
Quid queror officium lenti cessasse mariti?
Obsequium, maneo si tua, grande tuli.
Barbara narratur venisse venefica tecum,
In mihi promissi parte* recepta tori.
Credula res amor est. vtinam temeraria dicar
Criminibus falsis insimulasse virum.
Nuper ab Hæmonijs hospes mihi Thessalus oris
Venerat: & tactum vix bene limen erat:
Æsonides, dixi, quid agit meus? ille pudore
Hæsit in oppositi lumina fixus humo.

* In quibusdam, Quolibet, vt alibi. Quaslibet admissas detinuere rates, vtrumque placet.

* alias futura.

Protinus exilui: tunicísq; à pectore ruptis,
Viuit an exclamo? me quoque fata trahunt.
*Viuit, ait: * timidúmque mihi iurare coegi:*
Vix mihi, teste deo, credita vita tua est.
Vtq; animus rediit: tua facta requirere cœpi:
** Rettulit, æripedes Martis arasse boues:*
Vipereos dentes in humum pro semine iactos:
Et subito natos arma tulisse viros:
Terrigenas populo ciuili Marte peremptos
Implesse ætatis fata diurna suæ.
** Deuicto serpente, iterum, si viuat Iason*
Quærimus: alternant spésq; timórq; fidem,
Singula dum narrat: cursu studióque loquendi
Detegit ingenio vulnera facta tuo.
Heu vbi pacta fides (vbi connubialia iura?)
Fáxque sub arsuros dignior ire rogos?
Non ego sum furtim tibi cognita: pronuba Iuno
Adfuit: & sertis tempora vinctus Hymen.
At mihi nec Iuno, nec Hymen, sed tristis Erinnys
Pertulit infaustas sanguinolenta faces.
Quid mihi cum Minyis? quid cum Tritonide pinu?
Quid tibi cum patria nauita Tiphi mea.
Non erat hic aries villo spectabilis aureo:
Non senis Aetæ regia Lemnos erat.
Certa fui primo (sed me mea fata trahebant)
Hospita fœminea pellere castra manu.
Lemniadesq; viros nimium quoq; vincere norunt:
Milite tam forti vita tuenda fuit.

* In pluribus vet. lib. timidum, quod ait iurare coëgi. agnoscit Planud. & malim.
* narrat & aripidos.

* sic quidam sed & rectè: Deuictus serpens: alij deuictum serpentem.

Vrbe virum vidi: tectoque, animóque recepi:
Hic tibi bisq; estas, bisq; cucurrit hyems.
Tertia messis erat: cùm tu dare vela coactus
Implesti lacrymis talia verba tuis.
Abstrahor Hypsipyle: si dẽt modò fata recursum:
Vir tuus hinc abeo: vir tibi semper ero.
Quod tamen è nobis grauida celatur in aluo:
Viuat: & eiusdem simus vterque parens.
Hactenus: & lacrymis in falsa cadentibus ora,
Cætera te memini non potuisse loqui.
Vltimus è socijs sacram conscendis in Argo:
Illa volat: ventus concaua vela tenet.
Cærula propulsæ subducitur vnda carinæ:
Terra tibi, nobis aspiciuntur aquæ.
In latus omne patens turris circumspicit vndas:
*Huc feror: & lacrymis * ora, sinusq; madent.* * osque.
Per lacrymas specto: cupidæq; fauentia menti
Longiùs assueto lumina nostra vident:
Adde preces castas, immistáq; vota timori,
Nunc quoque te saluo persoluenda mihi.
Vota ego persoluam? votis Medea fruetur?
Cor dolet: atque ira mistus abundet amor.
Dona feram templis? viuum quòd Iasona perdam?
Hostia pro damnis concidet icta meis?
Non equidem secura fui: semperq; verebar,
Ne pater Argolica sumeret vrbe nurum.
Argolicas timui, nocuit mihi barbara pellex:
Non expectato vulnus ab hoste tuli.

Nec facie, meritísq́, placet: sed carmine mouit:
Diráque cantata pabula falce metat.
*Illa reluctantem * cursu deducere lunam*
Nititur, & tenebris abdere solis equos.

* sic in omnibus: libenter tamen legerim curru.

Illa refrenat aquas, obliquáque flumina sistit:
Illa loco syluas, viuáque saxa mouet.
*Per tumulos errat * passis discincta capillis,*

*alias sparsis

Certáque de tepidis colligit ossa rogis.
Deuouet absentes, simulachráque cerea fingit,
Et miserum tenues in iecur vrget acus.
Et quæ nescierim melius, malè quæritur herbis:
Moribus, & forma conciliandus amor.
Hanc potes amplecti? thalamóque relictus in vno
Impauidus somno nocte silente frui?
Scilicet vt tauros, ita te iuga ferre coëgit:
Quáque feros angues, te quoque mulcet ope.
Adde, quod ascribi factis procerúmque, tuísq́
Se facit, & titulo coniugis vxor obest.
Atque aliquis Peliæ de partibus acta venenis
Imputat, & populum, qui sibi credat, habet.
*Non hac Æsonides, sed filia * Phasias AEtæ*
*Aurea Phryxea terga * reuellit ouis.*
Non probat Alcimede mater tua: consule matrem:
Non pater: à gelido cui venit axe nurus.
*Illa sibi à * Tanais, Scythicæq́ paludibus vndæ*
Quærat, & à patria Phasidis vsque virum.
Mobilis Æsonide, vernáque incertior aura,
Cur tua polliciti pondere verba carent?

* Ita rectè q. vet. libri malè Phasis AEtæ: nam, Preultũ insulæ Ionio, &c. dissimilia sũt AEta soli Ouid. & hoc lo. dissyllabũ est: nam lib. variant epi. 12. 29. & Met. 7. 170.
* alias reuulsit.
* vetus le[ct]. Tanai.

Vir meus hinc ieras, cur non meus inde rediſti?
Sim reducis coniux, ſicut euntis eram.
Si te nobilitas, generoſáq; nomina tangunt,
En ego Minoo nata Thoante feror.
Bacchus auus, Bacchi coniux redimita corona,
Præradiat ſtellis ſigna minora ſuis.
*Dos * tibi Lemnos erit terra ingenioſa colenti:*
*Me * quoque iam tales inter habere potes.*
Nunc etiam peperi, gratare ambobus Iaſon:
Dulce mihi grauida fecerat auctor onus.
Fœlix in numero quoque ſum: prolémq; gemellam
Pignora Lucina bina fauente dedi.
Si quæras, cui ſint ſimiles cognoſceris illis:
Fallere non norunt: cætera patris habent.
Legatos quos penè dedi pro matre ferendos:
Sed tenuit cœptas ſæua nouerca vias.
Medeam timui: plus eſt Medea nouerca:
Medeæ faciunt ad ſcelus omne manus.
Spargere quæ fratris potuit lacerata per agros
Corpora, pignoribus, parceret illa meis?
Hanc tamen ô demens, Colchíſque ablate venenis,
Diceris Hypſipyles præpoſuiſſe toro.
Turpiter illa virum cognouit adultera virgo:
Me tibi, téque mihi teda pudica dedit.
Prodidit illa patrem: rapui de cæde Thoanta:
Deſeruit Colchon: me mea Lemnos habet.
** Quid referam? ſcelerata piam ſi vincit, & ipſo*
Crimine dotata eſt, emeruitq; virum.

* mihi.
* q. vet. lib. res: alij, quid iudicent alij: nã qnid velit Ouidius non percipio.
* Rectiùs in quibuſdam, Quid refert?

Lemniadum facinus culpo, non miror Iason:
Qualibet iratis ipse dat arma dolor.
Dic age, si ventis, vt oportuit, actus iniquis
Intrasses portus, tuq; comesq; meos:
Obuiaq; exissem fœtu comitata gemello:
*Hiscere * nónne tibi terra roganda foret?* * nempe.
Quo vultu natos, quo me scelerate videres?
Perfide quo pretio, qua nece dignus eras?
Ipse quidem per me tutus, sospesq; fuisses:
Non quia tu dignus: sed quia mitis ego.
Pellicis ipsa meos implessem sanguine vultus:
Quosq; veneficijs abstulit illa suis.
Medea Medea forem: quod si quis ab alto
*Iustus adest * votis Iupiter ipse meis.* * precibus.
*Quod gemit Hypsipyle: lecti quoq; * succuba nostri* * vetus lectio, subnuba.
Mœreat: & leges sentiat ipsa suas.
Vtq; ego destituor coniux, materq; duorum:
*A totidem natis orba sit * illa viro.* * atque.
Nec malè parta diu teneat: peiusq; relinquat:
Exulet, & toto quærat in orbe fugam.
Quàm fratri germana fuit, miseroq; parenti
Filia: tam natis, tam sit acerba viro.
Cùm mare, cùm terras consumpserit: aëra tentet:
Erret inops, exspes, cæde cruenta sua.
Hæc ego coniugio fraudata Thoantias oro:
Viuite deuoto nuptaq; virq; toro.

DIDO

In septimam Epistolam Argumentum.

Troia à Græcis euersa, Aeneas Anchisæ & Veneris filius, raptis ab incendio secum Penatibus, viginti nauibus mare conscendit, qui tempestate vexatus, magna parte maris peretrata, in Lybiam quidem delatus est, vbi tunc Dido, vt Virgilius finxit, Beli filia & Sichei Herculis sacerdotis vxor, ex Tyro vrbe profecta, fratris Pygmalionis, qui incautum maritum ob eius diuitias interemerat, & sæuitiam, & auaritiam fugiens, vrbem nouam Carthaginem condebat: à qua Aeneas cum socijs liberalissimè susceptus, & amatus, cum eâ concubuit. Verùm cùm Mercurij monitu in Italiam sibi ab oraculo promissam nauigare cogeretur: Dido præsentiens, veluti quæ ardentissimo amoris flagrabat incendio, illum à nauigandi proposito reuocare, aut saltem differret abitum persuadere tentans, post multas tandem frustra effusas preces, ad eum moribunda scripsit, quem nouerat mortis causam præbuisse.

DIDO AENEAE.

Sic, vbi fata vocant vdis abiectus in herbis
Ad vada Mæandri concinit albus olor:
Nec, quia te nostra sperem prece posse moueri,
Alloquor: aduerso mouimus ista deo.
Sed meriti famam, corpusq́, animumq; pudicum
Cùm malè perdiderim: perdere verba leue est.
Certus es ire tamen, miseramq; relinquere Dido:
Atque ijdem venti vela, fidemq; ferent.
Certus es Ænea cum fœdere soluere naues:
Quæq; vbi sint nescis, Itala regna sequi.
Nec noua Carthago, nec te crescentia tangunt
Mœnia: nec sceptro tradita summa tuo.
*Facta fugis: * facienda petis: quærenda per orbem* *fugienda.
Altera: quæsita est altera terra tibi.

Vt

Vt terram inuenias: quis eam tibi tradet habendã?
Quis sua non notis arua tenenda dabit?
Alter habendus amor tibi restat, & altera Dido:
** Quâq; iterum fallas, altera danda fides.* * Quámque.
Quando erit? vt cõdas instar Carthaginis vrbem?
Et videas populos altius ab arce tuos?
Omnia si veniant: nec te tua vota morentur:
Vnde tibi, quæ te sic amet vxor erit?
Vror, vt inducto ceratæ sulfure tedæ:
Æneamq; animo noxque, diesque refert.
Ille quidẽ male gratus, & ad mea munera surdus:
Et quo, si non sim stulta, carere velim.
Non tamen Æneam, quamuis male cogitet, odi:
Sed queror infidum, questáque peius amo.
Parce Venus nurui, durúmq; amplectere fratrem:
Frater amor: castris militet ille tuis.
** Aut ego quæ cœpi (neque enim dedignor) amare:*
Materiam curæ præbeat ille meæ.
Fallor: & ipsa mihi falsò iactatur imago:
Matris ab ingenio dissidet ille suæ.
Te lapis, & montes, innatæque rupibus altis
Robora, te sæuæ progenuere feræ.
Aut mare, quale vides agitari nunc quoq; ventis:
Quò tamen aduersis fluctibus ire paras?
Quò fugis? obstat hyems: hyemis mihi gratia prosit
Aspice, vt euersas concitet Eurus aquas.
Quod tibi maluerani, sine me debere procellis:
Iustior est animo ventus, & vnda tuo.

*Rectiùs in quibusdam, Aut ego, quem cœpi (neq; .n. dedignor) amare: vt idem sit cũ eo, quod alibi: Aut amet, aut faciat cur ego sẽper amem.

*In quibus meditaris, etiam rectè.

Non ego sum tanti, quòd non *mediteris iniquè,
Vt pereas, dum me per freta longa fugis.
Exerces pretiosa odia, & constantia magno:
Si, dum me fugias, est tibi vile mori.
Iam venti ponent, strataq; æqualiter vnda,
Cæruleis Triton per mare curret equis.
Tu quoque cum ventis vtinam mutabilis esses:
Et, nisi duritia robora vincis, eris.
Quid? si nescires insana quid æquora possent?
Experta toties, tam male credis aquæ?
Vt pelago suadente etiam retinacula soluas,
Multa tamen latus tristia pontus habet.
Nec violasse fidem tentantibus æquora prodest:
Perfidiæ pœnas exigit ille locus.
Præcipuè cùm læsus amor: quia mater amorum
Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.
Perdita ne perdam timeo, *noceamq; nocenti:
Neu bibat æquoreas naufragus hostis aquas.
Viue precor: sic te melius, quàm funere, perdam:
Tu potius leti causa ferere mei.
Finge age te rapido (nullum sit in omine pondus)
Turbine deprendi quod tibi mentis erit?
Protinus occurrent falsæ periuria linguæ,
Et Phrygia Dido fraude coacta mori.
Coniugis ante oculos deceptæ stabit imago
Tristis, & effusis sanguinolenta comis.
Quicquid id est, totum merui, concedite dices:
Quæq; cadent, in te fulmina missa putes.

*noccámue.

Da breue sæuitiæ spatium pelagiq́ue, tuæq́ue:
Grande moræ pretium, tuta futura via est.
Nec mihi tu cura: puero parcatur Iulo:* *parcas.
Te satis est titulum mortis habere meæ.
Quid puer Ascanius? quid dij meruere penates?
Ignibus ereptos obruet vnda deos.
Sed neque fers tecum: nec, quæ mihi perfide iactas,
Presserunt humeros sacra, paterque tuos.
Omnia mentiris: neque enim tua fallere lingua
Incipit à nobis: primaque plector ego.
Si quæras vbi sit formosi mater Iuli:
Occidit à duro sola relicta viro.
Hæc mihi narrabas: at me mouere merentem,
Illa minor culpa pœna futura mea est.
Nec mihi mēs dubia est, quin te tua numina dānēt:
Per mare, per terras septima iactat hyems.
Fluctibus eiectum tuta statione recepi:
Vixq́ue bene audito nomine, regna dedi.
His tamen officijs vtinam contenta fuissem:
Et mihi concubitus fama sepulta foret.
Illa dies nocuit: qua nos decliue sub antrum
Cæruleus subitis compulit imber aquis.
Audieram voces: nymphas vlulasse putaui:
Eumenides fatis signa dedere meis.
Exige læse pudor pœnas violate Sychæe:
Ad quem (me miseram) plena pudoris eo,
Est mihi marmorea sacratus in æde Sychæus:
Oppositæ frondes, velleráque alba tegunt.

Hinc ego me sensi noto quater ore citari:
Ipse sono tenui dixit, Elisa veni.
Nulla mora est: veni quōdam tibi debita coniux:
Sum tamen admissi tarda pudore mei.
Da veniam culpæ: decepit idoneus author:
Inuidiam noxæ detrahit ille meæ.
Diua parens, seniorq́; pater pia sarcina nati,
Spem mihi mansuri rite dedere viri.
Si fuit errandum, causas habet error honestas:
Adde fidem: nulla parte pigendus erit.
Durat in extremum, vitaq́; nouissima nostra
Prosequitur fati, qui fuit antè, tenor.
*Occidit * interras coniux mactatus ad aras:*
Et sceleris tanti præmia frater habet.
Exul agor: cineresq́; viri, patriámque relinquo:
Et feror in duras hoste sequente vias.
Applicor ignotis: fratríque elapsa, fretóque,
Quod tibi donaui perfide, littus emo.
Vrbem constitui: latéque patentia fixi
Mœnia finitimis inuidiosa locis.
Bella tument: bellis peregrina, & fœmina tentor:
Vixque rudes portas vrbis, & arma paro.
*Mille procis placui: * qui me coiere querentes*
Nescio quem thalamis præposuisse suis.
Quid dubitas vinctam Getulo tradere Iarbæ?
Præbuerim sceleri brachia nostra tuo.
Est etiam frater: cuius manus impia poscit
Respergi nostro, sparsa cruore viri.

* Ita 9. lib. fortasse in ternas: est enim ante deos penates occisus. AEn. 4.21.

* ita leg. non in me coiere vt sit, querētes me præposuisse.

Pone

Pone deos, & quæ tangendo sacra profanas:
  Non bene cœlestes impia dextra colit.
Si tu cultor eras elapsis igne futurus:
  Pœnitet elapsos ignibus esse deos.
Forsitan & grauidam Dido scelerate relinquis:
  Pársque tui* lateat corpore clausa meo. *Latitat.
Accedet fatis matris miserabilis infans:
  Et nondum nati funeris author eris.
Cúmque parente sua frater morietur Iuli:
  Pœnáque connexos auferet vna duos.
Sed iubet ire deus: vellem vetuisset adire:
  Punica nec Teucris pressa fuisset humus.
Hoc duce nempe deo ventis agitaris iniquis:
  Et teris in rapido tempora longa freto.
Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore:
  Hectore si viuo quanta fuere, forent.
Non patrium Simoenta petis: sed Tybridis vndas.
  Nempe vt peruenias quò cupis: hospes eris.
Vtque latet, refrigítque tuas obstrusa carinas:
  Vix tibi continget terra petita seni.
Hos populos potius in dotem ambage * remota *remissa.
  Accipe: & aduectas Pygmalionis opes.
Ilion in Tyriam transfer fœlicius vrbem:
  Inque loco regis, * sceptra sacrata tene. *sceptráque sacra.
Si tibi mens auida est belli: si quærit Iulus
  Vnde suo partus Marte triumphus eat:
Quem superet, ne quid desit præbebimus hostem,
  Hic pacis leges, hic locus arma capit.

Tu modò, per patrem, fraternáq; tela sagittas:
Perq; fuga comites, Dardana sacra, deos.
Sic superent quoscunque tua de gente reportas:
Mars ferus & damni sit modus ille tui.
Ascaniúsque suos fœliciter impleat annos:
Et senis Anchisæ molliter ossa cubent:
Parce precor domus, quæ se tibi tradit habendam.
Quod crimen dicis præter * amasse meum?
Non ego sum Pthia, magnisq; oriunda Mycenis:
Nec steterant in te virq;, patérque meus.
Si pudet vxoris: non nupta, sed hospita dicar.
Dum tua sit Dido, quidlibet esse feret.
Nota mihi freta sunt Afrum * frangentia littus:
Temporibus certis dantq; negántq; viam.
Cùm dabit aura viam: præbebis carbasa ventis:
Nunc leuis eiectam continet alga ratem.
Tempus vt obseruem manda mihi: certiùs ibis:
Nec te, si cupias, ipsa manere sinam.
Et socij requiem poscunt: laniatáque classis
Postulat exiguas semirefecta moras.
Pro meritis, & si qua tibi debebimus vltrà:
Pro spe coniugij tempora parua peto.
Dum freta mitescunt, et amor dum tẽperat vsum:
Fortiter ediscam tristia posse pati.
Sin minus, est animus nobis effundere vitam:
In me crudelis non potes esse diu.
Aspicias vtinam quæ sit scribentis imago:
Scribimus: & gremio Troicus ensis adest

* quidam amare.

* quidam tangentia.

Pérque

Perq́; genus lacrymæ strictum labuntur in ensem,
Qui iam pro lacrymis sanguine tinctus erit.
Quàm bene conueniunt fato tua munera nostro:
Instruis impensa nostra sepulcra breui.
Nec mea nunc primùm feriuntur pectora telo:
Ille locus sæui vulnus amoris habet.
Anna soror, soror Anna meæ male conscia culpæ,
Iam dabis in cineres vltima dona meos.
Nec consumpta rogis inscribar Elisa Sichei:
Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit.
Præbuit Æneas & causam mortis, & ensem:
Ipsa sua Dido concidit vsa manu.

In octauam Epistolam Argumentum.

Hermione Menelai & Helenæ filia, à Tyndaro auo materno, cui domum commendarat Menelaus, dum iret ad Troiam, Oresti Agamemnonis & Clytæmnestræ filio desponsata est, quam etiam Menelaus huiusce rei inscius, Pyrrho Achillis filio ante Troiam promisit: qui tandem reuersus Hermionem rapuit. Sed cum Pyrrhi connubium maximo odio haberet, & Orestem adamaret, clàm per nuncium monuit, facilè posse à Pyrrhi vinculis liberari: quod quidem est assecuta. Nam Orestes post Aegysthi, matrisq; cædem furore purgatus, Pyrrho in templo Apollinis interfecto, eam recepit.

HERMIONE ORESTI.

Alloquor Hermione nuper fratrémque virumque:
Nunc fratrem, nomen coniugis alter habet.
Pyrrhus Achilleides animosus imagine patris
Inclusam contra iusq́; piumq́; tenet,

Ab sunt hi versus à vet. li. omninò tamen his ablatis, aliquid desideratur.

Quod potui, renui, ne non inuita tenerer:
 Cætera fœmineæ non valuere manus.
Quid facis Æacide? non sum sine vindice, dixi:
 Hæc tibi sub domino est Pyrrhe puella suo.
Surdior ille freto clamantem nomen Orestis
 Traxit inornatis in sua tecta comis.
Quid grauius capta Lacedæmone serua tulissem?
 Si raperet Graias barbara turba nurus?
Parcius Andromachen vexauit Achaia victrix:
 Cùm Danaus Phrygias vreret ignis opes.
At tu, cura mei, si te pia tangit, Oreste
 Inijce non timidas in tua iura manus.
An, si quis rapiat stabulis armenta reclusis,
 Arma feras? rapta coniuge lentus eris?
Sit socer exemplo nuptæ repetitor ademptæ,
 Cui pia militiæ causa puella fuit.
Si socer ignauus vacua* stetisset in aula:
 Nupta foret Paridi mater, vt antè fuit.
Non tu mille rates, sinuosaq; vela parabis:
 Nec numerum Danai militis: ipse veni.
Sic quoq; eram repetenda tamen: nec turpe marito
 Aspera pro charo bella tulisse toro: (est
Quid? quòd auus nobis idem Pelopeius Atreus?
 Et si non esses vir mihi frater eras.
Vir precor vxori, frater succurre sorori:
 Instant officio nomina bina tuo.
Me tibi Tyndareus vita grauis author, & annis
 Tradidit, arbitrium neptis habebat auus.

* quidam sedisset.

At

At pater Æacidæ promiserat inscius acti:
Plus quoque, qui prior est ordine, possit auus.
Cùm tibi nubebam: nulli mea tæda nocebat:
Si iungar Pyrrho: tu mihi læsus eris.
Et pater ignoscet nostro Menelaus amori:
Succubuit telis præpetis ipse Dei.
Quem sibi permisit, genero permittet amorem:*
Proderit exemplo mater amata suo.
Tu mihi, quòd matri pater, es: quas gesserat olim
Dardanius partes aduena: Pyrrhus agit.
Ille licet patrijs sine fine superbiat actis:
Et tu quæ referas facta parentis habes.
Tantalides omneis, ipsúmq; regebat Achillem:
Hic pars militiæ: dux erat ille ducum.
Tu quoq; habes proauum Pelopē, pelopisq; parētē:
Si melius numeres, à Ioue quintus eris.
Nec virtute cares: arma inuidiosa tulisti:
Sed tu quid faceres? induit illa patrem,*
Materia vellem fortis meliore fuisses:
Non lecta est operi, sed data causa tuo.
Hanc tamen implesti: iugulóque Ægystus aperto
Tecta cruentauit, quæ pater antè tuus.
Increpat Æacides: laudémque in crimina vertit:
Et tamen aspectus sustinet ille meos.
Rumpor: & ora mihi pariter cum mente tumescūt:
Pectoráque inclusis ignibus vsta dolent.
Hermione coram quisquámne obiecit Oresti?
Nec mihi sunt vires, nec ferus ensis adest.

*quid. concedet.

* Cōtra om. l. puto leg. pater: vt sit, pater induit illa tibi arma. Alibi: induit arma tibi genitor patriæque tuúsque.

Flere licet: certè flendo diffundimus iram:
Perq́ sinus lacrymæ fluminis instar eunt.
Has semper solas habeo: semperq́ profundo:
Hument incultæ fonte perenne genæ.
Hoc generis fatum, quod nostros errat in annos:
Tantalides omnes apta rapina sumus.
Non ego fluminei referam mendacia cygni:
Nec querar in plumis delituisse Iouem.
Qua duo porrectus longè freta distinet Isthmos:
Vecta peregrinis Hippodameia rotis.
Castori Amyclæo, & Amyclæo Polluci,
Reddita Mosopia Tyndaris vrbe soror.
Tyndaris Idæo trans æquora ab hospite rapta,
Argolicas pro se vertit in arma manus.
Vix equidem memini: memini tamen, omnia luctus,
Omnia solliciti plena timoris erant.
Flebat auus, flebatq́ soror, fratresq́ gemelli:
Orabat superos Leda, suumq́ Iouem.
Ipsa ego non longos etiam tunc scissa capillos
Clamabam: sine me, me sine mater abis?
Nam coniux aberat: ne non Pelopeia credar:
Ecce Neoptolemo præda parata fui.
Pelides vtinam vitasset Apollinis arcus:
Damnaret nati facta proterua pater.
Nec quondam placuit, nec nunc placuisset Achilli
Abducta viduum coniuge flere virum.
Quæ mea cœlesteis iniuria fecit iniquos?
Quódue mihi miseræ sydus obesse querar?

Paru

Parua mea sine matre fui: pater arma gerebat:
Et, duo cùm viuant, orba duobus eram.
Non tibi blanditias primis mea mater in annis
Incerto dictas ora puella tuli.
Non ego captaui breuibus tua colla lacertis,
Non sedi gremio sarcina grata tuo.
Non cultus tibi cura mei: nec pacta marito
Intraui thalamos matre parante nouos.
Obuia prodieram reduci tibi (vera fatebor)
Nec facies nobis nota parentis erat.
Te tamē esse Helenen, quod eras pulcherrima sensi,
Ipse requirebas, quæ tua nata foret.
Pars hæc vna mihi coniux benè cessit Orestes,
Is quoque, ni pro se pugnet, ademptus erit.
Pyrrhus habet captam reduce, & victore parente:
** Et minus à nobis diruta Troia fuit.*
Cùm tamen altus equis Titan radiantibus instat:
Perfruor infœlix liberiore malo.
Nox vbi me thalamis vlulantem, & acerba gementem:
Condidit: in mœsto procubuiq́ toro.
Pro somno lachrymis oculi funguntur obortis:
Quáq́ licet, fugio, sicut ab hoste, viro.
Sæpe malis stupeo: rerumq́ oblita, lociq́
Ignara tetigi Scyria membra manu.
Vtq́ nefas sensi, male corpora tacta relinquo:
Et mihi pollutas credor habere manus.
Sæpè Neoptolemi pro nomine, nomen Orestis
Exit: & errorem vocis, vt omen amo.

* Sic in nonnullis, quidam: Ah minus hoc nobis: vnde sunt qui legant, & m. hoc n. In alijs forte rectiùs. Munus & hoc n.d.T. dedit, quo modo etiam Planudes.

* Rectius in quib. iuro.

*Per genus infœlix * oro, generiſque parentem,*
Qui freta, qui terras, & ſua regna quatit.
Per patris oſſa tui, patrui mihi: quæ tibi debent:
Quòd ſe ſub tumulo fortiter vlta iacent.
Aut ego præmoriar: primoq́ extinguar in æuo:
Aut ego Tantalida Tantalis vxor ero.

In nonam Epiſtolam Argumentum.

Herculem Iupiter ex Alcumena ſub forma Amphitryonis mariti oppreſſa tribus noctibus in vnam iunctis, genuit: quem Euryſtheus rex Micenarum Iunonis aſtutia, vt ſic ille periret, ad arduos labores incitauit. Sed cum robore corporeo atque ingenio valeret, ſemper victor euaſit. Inter quos Acheloum, Æ-toliæ fluuium, in varias ſeſe vertentem figuras, ob Deianeiræ coniugium in taurum tandem debellauit. Et profectò, quamuis reliqua monſtra viriliter ſuperauerit: amori muliebri ſuccubuit. Nam cum Euritus rex OEchaliæ Iolen filiam ſibi promiſſam denegaſſet: vrbe capta, & Eurito occiſo, Iolen obtinuit: cuius amore ita cæcatus eſt, vt ea iubente, leonis ſpolium & clauam depoſuerit: & quod turpius eſt, inter Iolæ pediſſequas cultu fœmineo indutus, nere non erubuit, & denique, quicquid prius ſub Omphale Lydię regina, ex qua genuerat Lamum, tolerauerat, ea ſub ſole perpeſſus eſt. Cum igitur Deianeira Oenei regis Calidoniæ filia, eius vxor, illum tam illecebri amore captum reſciuiſſet: ex voluntate aduerſariorum factum vituperans, ad eum ſcripſit. Ponit autem illi ante oculos egregia illa ſua priora facinora: vt comparatione infamiam apertiorem faciat. Sed cùm inter ſcribendum accepiſſet nuntium de Herculis calamitate ob veſtem Neſſi Centauri ſanguine intoxicatam à ſe miſſam, in qua vim reuocandi ab alienis amoribus ineſſe credebat: id enim Neſſus illi in traiectu Eueni fluuij ſuaſerat, cum ab Hercule ſagitta Lerneo veneno infecta, confoſſus eſſet, grauiſſimo dolore compreſſa, facinus ſuum purgando, vt non vltro, ſed vti illum in ſui amore retineret, feciſſe videatur, de ſuſpendio deliberat.

DEIANEIRA HERCVLI.

GRatulor Oechaliam titulis accedere nostris
Victorem victa succubuisse queror.
Fama Pelasgiadas subitò peruenit in vrbes
Decolor, & factis inficianda tuis.
Quem nunquam Iuno, seriesq; immensa laborum
Fregerit: huic Iolen imposuisse iugum.
Hoc velit Eurystheus: velit hoc germana tonantis:
Lætaq; sit vitæ labe nouerca tuæ.
At non ille venis: cui nox (si creditur) vna
Non tanti, vt tantus conciperere, fuit.
Plus tibi, quàm Iuno, nocuit Venus: illa premendo
Sustulit: hæc humili sub pede colla tenet.
Respice vindicibus pacatum viribus orbem:
Qua latam Nereus cœrulus ambit humum.
* Se tibi pars terræ, tibi se tota æquora debent:
Implesti meritis solis vtranque domum.
Quod te laturum est, cælum prius ipse tulisti:
Hercule supposito sydera fulsit Atlas.
Quid nisi notitia est misero quæsita pudori:
Si cumulas stupri facta priora nota?
Téne ferunt geminos pressisse tenaciter angues?
Cùm tener in cunis iam Ioue dignus eras.
Cœpisti melius, quam desinis: vltima primis
Cedunt dissimiles, hic vir, & ille puer.
Quem non mille feræ, quem non Stheneleius hostis,
Non potuit Iuno vincere: vincit Amor.

* Sic in vet. neque aliter Met. 7. 48. Tibi se semper debebit Iason.

At bene nupta feror: quia nominor Herculis uxor:
Sitque socer: rapidis qui tonat altus equis.
Quam male inaequales veniunt ad aratra iuuenci:
Tam premitur magno coniuge nupta minor.
Non honor est, sed onus, species laesura ferentes:
Si qua voles apte nubere, nube pari.
Vir mihi semper abest, & coniuge notior hospes:
Monstraque terribiles persequiturque feras.
Ipsa domo vidua votis operata pudicis
Torqueor: infesto ne vir ab hoste cadat.
Inter serpentes, aprosque, auidósque Leones
Iactor: & haesuros cerno per ossa canes.
Me pecudum fibrae, simulacraque inania somni,
Omniáque arcana nocte petita mouent.
Aucupor infoelix incerta murmura famae:
Speque timor dubia, spésque timore cadit.
Mater abest: quaeritúrque deo placuisse potenti:
Nec pater Amphitryon, nec puer Hyllus adest.
Arbiter Eurystheus ira Iunonis iniquae
Sentitur nobis: iraque longa deae.
Haec me ferre parum est: peregrinos addis amores:
Et mater de te qualibet esse potest.
Non ego Partheniis, temeratam vallibus Augen:
Nec referam partus Ormeni nympha tuos.
Nec tibi crimen erunt Teuthrantia turba sorores:
Quarum de populo nulla relicta tibi est.
*Vna recens crimen * refertur adultera nobis:*
Vnde ego sum Lydo facta nouerca Lamo.

* Haec vet. lectio. & cōgruens illis: Nec referam partus, &c Nec tibi crimen, &c.

Maeander

Mæander, toties, qui terris errat in isdem:
Qui lapsas in se sæpe retorquet aquas:
Vidit in Herculeo suspensa monilia collo:
Illo, cui cœlum sarcina parua fuit.
Non puduit fortes auro cohibere lacertos:
Et solidis gemmas apposuisse toris.
Nempe sub his animam pestis Nemeæa lacertis
Edidit: vnde humerus tegmina læuus habet.
Ausus es hirsutos mitra redimire capillos:
Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Nec te Mæonia lasciuæ more puellæ
Incingi Zona dedecuisse pudet.
Non tibi succurrit crudi Diomedis imago:
Efferus humana qui dape pauit equos.
Si te vidisset cultu Busiris in isto:
Huic victor victo nempe pudendus eras.
Detrahat Antæus duro redimicula collo:
Ne pigeat molli succubuisse viro.
**Mæonias inter calathum tenuisse puellas*
Diceris: & dominæ pertimuisse minas. Rectiùs vet. lect. In Inter ionicas, prima breui, vt Fast. 6. 175.
Non pudet Alcide victricem mille laborum
Rasilibus calathis imposuisse manum?
Crassaq; robusto deducis pollice fila:
Æquaq; formosæ pensa rependis heræ.
Ah quoties, digitis dum torques stamina duris,
Prævalidæ fusos comminuere manus.
Diceris infœlix scuticæ tremefactus habenis
Ante pedes dominæ pertimuisse minas.

Eximijs pompis præcoma summa triumphis:
Factaq; narabas dissimulanda tibi.
Scilicet immaneis elisos faucibus hydros
Infantem nuda dilacerasse manu.
Vt Tigæus aper cupressifero Erymantho
Incubat: & vasto pondere lædit humum.
Non tibi Threicijs infixa penatibus ora,
Non hominum pingues cæde tacentur equæ:
Prodigiúmq; triplex armenti diues Iberi
Geriones: quamuis in tribus vnus erat.
Inq; canes totidem trunco digestus ab vno
Cerberus implicitis angue minante comis.
Quæq; redundabat fœcundo vulnere serpens
Fertilis, & damnis ditior ipsa suis.
*Quiq; inter læuumq; latus, *læuúmq; lacertum,*
Prægraue compressa fauce pependit onus,
Et malè confisum pedibus, formáq; bimembri,
Pulsum Thessalicis agmen equestre iugis.
Hæc tu Sidonio potes insignitus amictu
Dicere? num cultu lingua retenta silet?
Se quoque nympha tuis onerauit Iardanis armis:*
Et tulit è capto nota trophæa viro.
I nunc: tolle animos: & fortia facta recense.
Quod tu non esses iure, vir illa fuit.
Qua tanto minor es, quanto te maximè rerum,
Quàm quos vicisti, vincere maius erat.
Illi procedit rerum mensura tuarum.
Cede bonis: hæres laudis amica tuæ est.

* Sic vetus lectio, vt dicatur sublatũ læuo brachio Antæũ Hecules sustinere, dextera fauces ei comprimere. Alioqui quorsum, compressa fauce? Alij tamen, dextrumque nempe de leone Nemæo,
* Ornauit.

O pu-

O pudor, hirsuti costis exuta Leonis
Aspera texerunt vellera molle latus.
Falleris: & nescis: non sunt spolia ista Leonis:
Sed tua: tuq́ꝫ fera victor es, illa tui.
Fœmina tela tulit lernæis atra venenis
Ferre grauem lana vix satis apta colum:
Instruxitq́ꝫ manum claua domitrice ferarum:
Vidit & in speculo coniugis arma sui.
Hæc tamen audieram: licuit non credere famæ:* *Non malè etiam alij Hæc tantum
En venit ad sensus mollis ab aure dolor.
Ante meos oculos adducitur aduena pellex:
Nec mihi, quæ patior, dissimulare licet.
Non sinis auerti: mediam captiua per vrbem
Inuitis oculis aspicienda venit.
Nec venit incultis captarum more capillis
*Fortunam vultu fassa * tegendo suos.* *quid. tegente suo.
Ingreditur latè multo spectabilis auro:
Qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.
Dat vultum populo sublimis: vt Hercule victo
Oechaliam viuo stare parente putes.
Forsitan expulsa Ætolide Deianeira
Nomine deposito pellicis, vxor erit.
Eurytidos Ioles, atque insani Alcidæ
Turpia famosus corpora iungit Hymen.* * quid. formosus.
Mens fugit admonitu: frigusq́ꝫ perambulat artus:
Et iacet in gremio languida facta manus.
Me quoq́ꝫ cum multis, sed me sine crimine amasti,
Ne pigeat, pugnæ bis tibi causa fui.

Cornua flens legit rapidis Achelous in vndis:
Truncáq; limosa tempora mersit aqua.
*Semiuir occubuit vi,**lerniferóq; veneno* (*Melius for. quidam. leti-feroque.)
Nessus: & infecit sanguis equinus aquas.
Sed quid ego hac refero: scribenti nuncia venit
Fama, virum tunica labe perire mea.
Hei mihi quid feci? quò me furor egit amantem?
Impia quid dubitas Deianeira mori?
An tuus in medio coniux lacerabitur Oeta?
Tu sceleris tanti causa superstes eris?
Et quid adhuc habeo facti, cur Herculis vxor
Credar? coniugij mors mea pignus erit.
Tu quoque cognosces in me Meleagre sororem:
Impia quid dubitas Deianeira mori?
Heu deuota domus: solio sedet acrior alto:
*Oenea desertum** *longa senecta premit.* (* alias nuda.)
Exulat ignotis Tydeus germanus in oris:
Alter fatali viuus in igne fuit:
Exegit ferrum sua per pracordia mater:
Impia quid dubitas Deianeira mori?
Deprecor hoc vnum per iura sacerrima lecti:
Ne videar thalamis insidiata tuis.
Nessus vt est auidum percussus arundine pectus:
Hic dixit vires sanguis amoris habet.
Illita Nesseo misi tibi texta veneno:
Impia quid dubitas Deianeira mori?
Iamq; vale seniorq; pater, germanáq; Gorge,
*Et patria, & patriæ frater adempte** *mea.* (*In quib. tuæ, fort. elegantius.)

Et

Et tu lux oculis hodierna nouissima nostris,
Virq́; (sed ô possis) & puer Hylle vale.

In decimam Epistolam Argumentum.

Minos Iouis & Europæ filius Cretensis rex, ob Androgeum filium ab Atheniensibus dolosè occisum, illos tandem post acria bella coegit, vt sibi pœnas penderent, quotannnis pueros septem, & totidem virgines mittere, vt Minotauro quem arte Dædali Pasiphae ex tauro genuerat, dum eius maritus Minos cum Atheniensibus bellum gereret, deuorandi traderentur. Cum verò sors Theseo contigisset, ab Ariadne edoctus est, quonam pacto, interfecto Minotauro, ex labyrintheis ambagibus egrederetur. Errabunda regens tenui vestigia filo, vt ait Catullus. Theseus autem Creta cum Ariadne & Phædra discedens, in Naxon insulam delatus est, vbi à Baccho monitus, vt Ariadnem relinqueret: qui Dei timore perculsus, dum altissimo somno pressam animaduerteret, puellam dimisit. Quam primum igitur expergefacta est, hanc epistolam scripsit: in qua de crudelitate & duritia Thesei, ac beneficiorum ingratitudine conqueritur, eum post multas lamentationes, & querelas rogando, vt nauem ad eam flectat.

ARIADNE THESEO.

Mitius inueni, quàm te, genus omne ferarum,
Credita non vlli, quàm tibi, peius eram.
Quæ legis, ex illo Theseu tibi littore mitto,
Vnde tuam sine me vela tulere ratem.
In quo me somnúsque meus male prodidit, & tu,
Pro facinus, somnis insidiate meis.
Tempus erat: vitrea quo primum terra pruina
Spargitur: & tectæ fronde queruntur aues.
Incertum vigilans an somno languida, moui
*Thesea prensuras * semisopita manus.*

* Sic Amor. 1. 14. Purpureo iacuit semisopita toro.

Nullus erat: referoq; manus: iterúmq; retento:
Perq; torum moueo brachia: nullus erat.
Excussere metus somnum: conterrita surgo:
Membraq; sunt viduo præcipitata toro.
Protinus adductis sonuerunt pectora palmis:
Vtq; erat è somno turbida, rapta coma est.
Luna fuit: specto: si quid, nisi littora cernam:
Quod videant oculi, nil, nisi littus, habent.
Nunc huc, nunc illuc, & vtroq;, sine ordine curro:
Alta puellares tardat arena pedes.
Interea toto clamanti littore Theseu
Reddebant nomen concaua saxa tuum.
Et quoties ego te, toties locus ipse vocabat:
Ipse locus miseræ ferre volebat opem.
Mons fuit: apparent frutices in vertice rari:
Nunc scopulus raucis pendet adesus aquis.
Ascendo: vires animus dabat: atque ita late
Æquora prospectu metior alta meo.
Inde ego (nam ventis quoque sum crudelibus vsa)
Vidi præcipiti carbasa tensa Noto.
Aut vidi: aut certè quia me vidisse putaui,
Frigidior glacie, semianimisque fui.
Nec languere diu patitur dolor: excitor illo:
Excitor: & summa Thesea voce voco.
Quò fugis, exclamo: scelerate reuertere Theseu:
Flecte ratem: numerum non habet illa suum.
Hoc ego, quod voci deerat, plangore replebam:
Verbera cum verbis mista fuere meis.

Si non audires, vt saltem cernere posses:
Iactatæ late signa dedere manus.
Candidáque imposui longæ velamina virgæ,
Scilicet oblitos admonitura mei.
Iámque oculis ereptus eras: tunc denique fleui,
Torpuerant molles ante dolore genæ.
Quid potius facerent, quam me mea lumina flerẽt:
Postquam desierant vela videre tua?
Aut ego diffusis errani sola capillis:
Qualis ab Ogygio concita baccha deo:
Aut mare prospiciens in saxo frigida sedi:
Quámque lapis sedes, tam lapis ipsa fui.
Sæpe torum repeto, qui nos acceperat ambos:
Sed non acceptos exhibiturus erat.
Et tua, quæ possum, pro te vestigia tango:
Stratáque, quæ membris, intepuere tuis.
Incumbo: lachrymisque toro manante profusis,
Pressimus, exclamo, te duo: redde duos.
Venimus huc ambo: cur non discedimus ambo?
Perfide pars nostri lectule maior vbi est?
Quid faciam? quò sola ferar? vacat insula cultu:
Non hominum video, non ego facta boum.
Omne latus terræ cingit mare: nauita nusquam est:
Nulla per ambiguas puppis itura vias.
Finge dari comitésque mihi, ventósque, ratemque:
Quid sequar? accessus terra paterna negat.
Vt rate fœlici peccata per æquora labar:
Temperet vt ventos Æolus: exul ero.

ARIADNE

Non ego te Crete centum digesta per vrbes
Aspiciam, puero cognita terra Ioui.
Nam pater, & tellus iusto regnata parente,
Prodita sunt facto nomina chara meo.
Cùm tibi ne victus tecto morerere recurno,
Quæ regerent passus, pro duce fila dedi.
Cùm mihi dicebas: per ego ipsa pericula iuro:
Te fore, dum nostrûm viuet vterque, meam.
Viuimus: & non sum Thesen tua: si modo viuit
Fœmina periuri fraude sepulta viri.
Me quoq;, qua fratrem, mactasses improbe claua:
Esset, quam dederas, morte, soluta fides.
Nunc ego non tantum quæ sum passura, recordor,
Sed quæcunque potest vlla relicta pati.
Occurrunt animo pereundi mille figuræ.
Morsq; minus pœnæ, quam mora mortis habet.
Iam iam venturos aut hac, aut suspicor illac,
Qui lanient auidos viscera dente lupos.
Forsitan & fuluos tellus alit ista leones:
Quis scit, an hæc sæuas insula tigres habet?
Et freta dicuntur magnos expellere phocas:
Quis vetat & gladios per latus ire meum?
Tantum ne religer dura captiua cathena:
Neue traham serua grandia pensa manu:
Cui pater est Minos: cui mater filia Phœbi:
Quodq; magis memini, quæ tibi pacta fui.
Si mare, si terras, porrectaq; littora vidi:
Multa mihi terræ: multa minantur aquæ.

Calum

Cælum restabat: timeo simulacra deorum.
Destituor rapidis præda, cibusq; feris.
Siue colunt, habitantq; viri, diffidimus illis:
Externos didici læsa timere viros.
*Viueret Androgeos vtinam: *nec facta luisses* *quid fata.
Impia funeribus Cecrope terra tuis.
Nec tua mactasset nodoso stipite Thesen
Ardua parte virum dextera, parte bouem.
Nec tibi, quæ reditus monstrarent, fila dedissem:
Fila per adductas sæpe recepta manus.
Non equidem miror, si stat victoria tecum:
Strataq; Cretæam bellua strauit humum.
Non poterant figi præcordia ferrea cornu:
Ut te non tegeres: pectore tutus eras.
Illuc, tu silices, illuc adamanta tulisti:
Illic, qui silices Thesea vincat, habes.
*Crudeles somni *quid me tenuistis inertem?* * sic om. sed forr. melius, qui, vt exclamantis sit, uti reliqua.
At semel æterna nocte premenda fui.
Vos quoque crudeles venti, nimiúmque parati:
Flamináque in lacrymas officiosa meas.
Dextera crudelis, quæ me, fratrémque necauit:
Et data poscenti nomen inane fides:
In me iurarunt somnus, ventusq; fidesq;:
Prodita sum causis vna puella tribus.
Ergo ego nec matris lacrymas moritura videbo:
Nec, mea qui digitis lumina condat, erit.
Spiritus infœlix peregrinas ibit in auras:
Nec positos artus vnget amica manus.

Ossa super stabunt volucres inhumata marinæ.
Hæc sunt officijs digna sepulcra meis.
Ibis Cecropios portus: patriaq́; receptus
Cùm steteris turbæ celsus honore tuæ:
Et bene narraris letum tauriq́; viriq́;
Sectáque per dubias saxea tecta vias:
Me quoque narrato solam tellure relictam:
Non ego sum titulis surripienda tuis.
Nec pater est Ægeus: nec tu Pittheidos Æthræ
Filius: authores saxa, fretúmque tui.
Di facerent, vt me summa de puppe videres:
Mouisset vultus mœsta figura tuos.
Nunc quoq; non oculis, sed qua potes, aspice mente,
Hærentem scopulo: quem vaga pulsat aqua:
Aspice demissos lugentis more capillos:
Et tunicas lacrymis, sicut ab imbre, graues.
Corpus, vt impulsæ segetes aquilonibus, horret:
Litteraq́; articulo pressa tremente labat.
Non te per meritum, quoniam male cessit, adoro.
Debita sit facto gratia nulla meo:
Sed nec pœna quidem si non ego causa salutis:
Non tamen est, cur tu sis mihi causa necis.
Has tibi plangendo lugubria pectora lassas
Infœlix tendo trans freta longa manus.
Hos tibi, qui superant, ostendo mœsta capillos:
Per lacrymas oro: quas tua facta mouent:
Flecte ratem Theseu: versóque relabere vento:
Si prius occidero: tu tamen ossa feres.

In vndecimam Epistolam Argumentum.

Macareus & Canace Aeoli regis ventorum filij, cùm turpiter se amarent,& consanguinitatis prætextu culpam tegentes concumberent, Canace filium peperit: quem dum clam è regia per nutricem emitteret vt aleretur: infælix infans suo vagitu se auo prodidit, qui filiorum incensus scelere innocuum infantem iussit canibus imponi,& per satellitem Canace gladium misit: quo illa promeritis vteretur: quo se interfecisse creditur. Sed prius, quàm moreretur, Macereo: qui iam in templum Apollinis Delphici aufugerat, hac epistola casum suum narrauit, illum precando,vt expositi infantis ossa legat, & vna cum suis vrna componat.

CANACE MACAREO.

SI qua tamen cæcis errabunt scripta lituris:
Oblitus à domina cæde libellus erit.
Dextra tenet calamũ: strictũ tenet altera ferrũ:
*Et iacet in gremio charta * soluta meo:* *quid notata.
Hæc est Æolidos fratri scribentis imago:
Sic videor duro posse placere patri.
Ipse necis cuperem nostræ spectator adesset:
Authorisq; oculis exigeretur opus.
Vt ferus est multóque tuis truculentior Euris:
Spectaret siccis vulnera nostra genis.
Scilicet est aliquid cum sæuis viuere ventis:
Ingenio populi conuenit ille sui.
Ille Noto, Zephyróque, & Scythonio Aquiloni,
Imperat: & pennis Eure proterue tuis.
Imperat heu ventis: tumidæ non imperat iræ:
Possidet & vitijs regna minora suis.
Quid iuuat admotam per auorum nomina cælo

Inter cognatos posse referre Iouem?
Num minus infestum funebria munera ferrum
Fœminea teneo non mea tela manu?
*O vtinam Macareu, quæ nos *commisit in vnum,*
Venisset leto serior hora meo.
Cur vnquam plus me frater, quàm frater amasti?
Et tibi, non debet quod soror esse, fui?
Ipsa quoque incalui: qualemq́; audire solebam,
Nescio quem sensi corde repente deum.
*Fugerat ore color: * macies adduxerat artus:*
Sumebant minimos ora coacta cibos.
Nec somni faciles: & nox erat annua nobis:
Et gemitum nullo læsa dolore dabam.
Nec cur hoc facerē, poteram mihi reddere causam,
Nec noram, quid amans esset: at illud eram.
Prima malum nutrix animo præsensit anilis:
Prima mihi nutrix Æoli dixit, amas,
Erubui: gremioq́; pudor deiecit ocellos:
Hæc satis in tacita signa fatentis erant.
Iamq́; tumescebant vitiati pondera Ventris:
Ægraq́; furtiuum membra grauabat onus.
Quas mihi non herbas, quæ nō medicamina nutrix
Attulit? audaci supposuitq́; manu?
Vt penitus nostris (hoc te celauimus vnum)
Visceribus crescens excuteretur onus.
**Ah nimium viuax admotis restitit infans*
Artibus: & tectus tutus ab hoste fuit.
Iam nouies erat orta soror pulcherrima Phœbi,

* quid. coniunxit.

* quid. maciesque obduxerat artus

*Ex superioribus videtur leg. At.

Denáque luciferos luna premebat equos.
Nescia quæ faceret subitos mihi causa dolores,
Et rudis ad partus, & noua miles eram.
Nec tenui vocem, quid, ait, tua crimina prodis?
Oráque clamantis conscia pressit anus.
Quid faciam infœlix? gemitus dolor edere cogit:
Sed timor, & nutrix, & pudor ipse vetant.
Continuo gemitus, elapsáque verba reprendo:
Et cogor lachrymas combibere ipsa meas.
Mors erat ante oculos, & opem Lucina negabat:
Et graue, si morerer, mors quoque crimen erat.
Cum super incumbens, scissa tunicáque, comáque,
Pressa refouisti pectora nostra tuis.
Et mihi viue soror, soror ô charissima dixti,
viue nec vnius corpore perde duos.
Spes bona det vires: fratri nam nupta futura es:
*Illius de quo * mater es, vxor eris.* * quid. leg. mater & vxor.
Mortua (crede mihi) tamen ad tua verba reuixi:
Et positum est vteri crimen, onúsque mei.
Quid tibi grataris, media sedet Æolus aula:
Crimina sunt oculis surripienda patris.
Frondibus infantem, ramisque albentis oliuæ,
Et lenibus vittis sedula celat anus.
Fictáque sacra facit, dicitque precantia verba:
Dat populus sacris, dat pater ipse viam.
Iam propè limen erat, patrias vagitus ad aures
Venit, & indicio proditur ille suo.
Eripit infantem, mentitáque sacra reuelat

Æolus: insania regia voce sonat.
Vt mare fit tremulum, tenui cùm stringitur aura:
Vt quatitur tepido fraxina virga Noto:
Sic mea vibrari pallentia membra videres:
Quassus ab imposito corpore lectus erat,
Irruit: & nostrum vulgat clamore pudorem:
Et vix à misero continet ore manus.
Ipsa nihil, præter lachrymas pudibunda profudi:
Torpuerat gelido lingua retenta metu.
Iamq; dari paruum canibusq; auibusq; nepotem
Iusserat: in solis destituiq; locis.
Vagitus dedit ille miser: sensisse putares:
Quaq; suum poterat voce rogabat auum.
Quid mihi tunc animi credis germane fuisse?
Nam potes ex animo colligere ipse tuo:
Cum mea me coràm syluas inimicus in altas
Viscera montanis ferret edenda lupis.
Exierat thalamo: tunc demum pectora planxi:
Contigit inq; meas vnguibus ire genas.
Intereà patrius vultu mœrente satelles
Venit: & indignos edidit ore sonos.
Æolus hunc ensem mittit tibi: tradidit ensem:
Et iubet ex merito scire quid iste velit.
Scimus: & vtemur violento fortiter ense:
Pectoribus condam dona paterna meis.
His mea muneribus genitor connubia donas?
Hac tua dote pater filia diues erit?
Tolle procul decepte faces hymenæe maritas:

Et

Et fuge turbato tecta nefanda pede.
Ferte faces in me, quas fertis, Erinnyes atræ:
Vt meus ex isto luceat igne rogus.
Nubite fœlices Parca meliore sorores:
Admissi memores sed tamen este mei.
Quid puer admisit tam paucis editus horis?
Quo læsit facto vix bene natus auum?
Si potuit meruisse necem, meruisse putetur:
Ah miser admisso plectitur ille meo.
Nate dolor matris, rapidarum præda ferarum,
Hei mihi natali dilacerate tuo.
Nate parum fausti miserabile pignus amoris,
Hæc tibi prima dies, hæc tibi summa fuit.
Non mihi te licuit lachrymis perfundere iustis:
In tua nec tonsas ferre sepulcra comas.
Non super incubui: non oscula frigida carpsi:
Diripiunt auidæ viscera nostra feræ.
Ipsa quoque infantis cũ vulnere persequar vmbras:
Nec mater fuero dicta, nec orba diu.
Tu tamen ô frustra miseræ sperate sorori,
Sparsa precor nati collige membra tui.
Et refer ad matrem: sociòque impone sepulchro:
Vrnaque nos habeat quamlibet arcta duos.
Viue memor nostri: lachrymásque in funere funde:
Néue reformida corpus amantis amans.
Tu (rogo) proiectæ nimium mandata sororis
*Perfer: * mandatis perfruar ipsa patris.*

* hoc rectè etsi quidam ex v. & planudes legãt mandatum prosequar.

MEDEA

In duodecimam Epistolam Argumentum.

Cùm florida iuuentute & formositate valeret Iason, quàm primum Colchon attigit, à Medea AEtæ Colchorum regis & Hecates filia receptus est, & amatus: habitáque coniugij sponsione illum edocuit, quonam pacto in optatam deueniret prædam. Aureo igitur vellere rapto, clam cum Medea fugam arripuit. Quos cùm insequeretur AEta: illa Absyrti fratris, quem secum ducebat, membra dispersit vt ita patrem ossa filij legentem, remoraretur: & sic incolumes in Thessaliam tandem deuenerunt: vbi AEsonem Iasonis patrem annis iam decrepitum in robustiorem ætatem reduxit. Medea præterea in Peliæ mortem suas filias armauit: fingens enim eis iuuentutem restituere velle, quemadmodum AEsoni fecerat, filiabus persuasit, vt omnem sanguinem frigidum atque veterem, cultris exhaurirent, vt nouum atque floridum posset infundere. Quod cùm fecissent puellæ: statim expirauit Pelias. Iason vero seu criminis enormitate, seu ex alia causa Medeam repudiauit, & Creusam, Creontis regis Corinthiorum filiam in vxorem assumpsit. Furibunda igitur Medea ad Iasonem scripsit ingratitudinem in eo expostulando, præsentémque vltionem, nisi recipiatur, minitando.

MEDEA IASONI.

* Sic vet. li. vt cum respondét particulæ suæ, Tunc. Alij, At, quod ineptiuũ esse non negamus. sed non est ei locus.

**Vt tibi Colchorum memini regina vacaui:*
Ars mea cum peteres, vt tibi ferret opem:
Tunc, quæ dispensant mortalia fata sorores
Debuerant fusos euoluisse meos.
Tunc potui Medea mori bene: quidquid ab illo
Produxi vitæ tempore, pœna fuit.
Hei mihi cur vnquam iuuenilibus acta lacertis
Phrixeam petijt Pelias arbor ouem?
Cur vnquam Colchi Magnetida vidimus Argo?
Turbáq; Phasiacam Graia bibistis aquam?
Cur mihi plus æquo flaui placuere capilli?
Et decor, & linguæ gratia ficta tuæ?

* At

*At (semel in nostras quoniam noua puppis arenas
Venerat audaces attuleratq́ viros)
Isset anhelatos non præmedicatus in ignes
Immemor Æsonides, oraq́ adunca boum
Semina iecisset: totidem sumpsisset & hostes
Vt caderet cultu cultor ab ipse suo.
Quantum perfidiæ tecum scelerate perisset?
Dempta forent capiti quàm mala multa meo.
Est aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas:
Hac fruar: hæc de te gaudia sola feram.
Iussus inexpertam Colchos aduertere puppim,
Intrasti patriæ regna beata meæ.
Hoc illic Medea fui: noua nupta quod hic est:
Quàm pater est illi, tam mihi diues erat.
Hic Ephiren bimarem: Scythia tenus ille niuosa
Omne tenet ponti qua plaga læua iacet.
Accipit hospitio iuuenes pater *Aeta Pelasgos
Et premitis pictos corpora Graia toros.
Tunc ego te vidi: tunc cœpi scire, quis esses:
Illa fuit mentis prima ruina meæ,
Et vidi: & perij: nec notis ignibus arsi:
Ardet vt ad magnos pinea teda deos.
Et formosus eras & me mea fata trahebant:
Abstulerant oculi lumina nostra tui.
Perfide sensisti: quis enim benè celat amorem?
Eminet indicio prodita flamma suo.
Dixerat intereà tibi rex: vt dura ferorum
Insolito premeres vomere colla boum.

*in quibusdam, Aut for. rectius. at saltem.

*q. libri, iuuenes Aeta Pelasgos. etsi minus sit probabile.

Martis erant tauri plus, quàm per cornua, saeui:
Quorum terriblis spiritus ignis erat.
Aere pedes solidi: praetentaq; naribus aera:
Nigra per afflatus haec quoque facta suos.
Semina praetereà populos genitura iuberis
Spargere deuota laeta per arua manu.
Qui peterent natis secum tua corpora telis:
Illa erat agricola messis iniqua suo.
Lumina custodis succumbere nescia somno
Vltimus est aliqua decipere arte labor.
Dixerat Aetes moesti consurgitis omnes:
Mensáque purpureos deserit alta toros.
Quàm tibi tunc longè regnum dotale Creusa,
Et socer, & magni nata Creontis erat.
Tristis abis: oculis abeuntem prosequor vdis:
Et dixit tenui murmure lingua, vale.
Vt positum tetigi thalamo male saucia lectum:
Acta est per lacrymas nox mihi quanta fuit.
Ante oculos taurìq; meos, segetesq; nefandae,
Ante meos oculos peruigil anguis erat.
Hinc amor, hinc timor est, ipsũ timor auget amorẽ:
Manè erat: & thalamo chara recepta soror.
Disiectámque comas, auersáque in ora iacentem,
Inuenit: & lacrymis omnia plena meis.
Orat opem Minyis: petit altera: & altera habebit:
Aesonio iuueni, quod rogat illa, damus.
Est nemus & piceis, & frondibus ilicis atrum:
Vix illuc radijs solis adire licet.

Sunt

Sunt in eo (fuerant certe) delubra Dianæ:
Aurea barbarica stat dea facta manu.
Nescio an exciderint mecum loca. venimus ambo:
Ausus es infido sic prior ore loqui.
Ius tibi, & arbitrium nostræ fortuna salutis
Tradidit: inq; tua est vitáque morsq; manu.
Perdere posse sat est, siquem iuuat ista potestas:
Sed tibi seruatus gloria maior ero.
Per mala nostra precor, quorum potes esse leuamē:
Per genus, & numen cuncta videntis aui.
Per triplices vultus, arcanáque sacra Dianæ:
Et si fortè aliquos gens habet ista deos:
O virgo miserere mei: miserere meorum:
Effice me meritis tempus in omne tuum.
Quod si fortè virum non dedignare Pelasgum.
(Sed mihi tam faciles vnde deosq; meos?)
Spiritus ante meus tenues vanescat in auras:
Quàm thalamo, nisi tu, nupta sit vlla meo.
Conscia sit Iuno sacris præfecta maritis:
Et dea, marmorea cuius in æde sumus.
Hæc animum, & quota pars horum mouere puellæ* *quidam possent.
Simplicis: & dextra dextera iuncta meæ.
Vidi etiam lacrymas: an & est pars fraudis in illis?
Sic cito sum verbis capta puella tuis.
Iungis & æripedes in adusto corpore tauros:
Et solidam iusso vomere findis humum.
Arua venenatis pro semine dentibus imples:
Nascitur & gladios, scutáque miles habens.

Ipsa ego, quæ dederam medicamina, pallida sedi:
Cùm vidi subitos arma tenere viros.
Donec terrigenæ (facinus miserabile) fratres
In se constrictas conseruere manus.
Peruigil ecce draco squamis crepitantibus horrens
Sibilat: & torto pectore verrit humum.
Dotis opes vbi erant? vbi erat tua regia coniux?
*Quiq; maris gemini * distinet Isthmos aquas?*
Illa ego, quæ tibi sum nunc denique barbara facta:
Nunc tibi sum pauper, nunc tibi visa nocens:
Flammea subduxi medicato lumina somno:
Et tibi quæ repares vellera tuta dedi.
Proditus est genitor: regnum, patriamq; reliqui:
** Munus in exilio, quodlibet esse tuli.*
Virginitas facta est peregrini præda latronis:
Optima cum chara matre relicta soror.
At non te fugiens sine me germane reliqui:
Deficit hoc vno littera nostra loco.
Quod facere ausa mea est, non audet scribere dex-
Sic ego, sic tecum, dilaceranda fui. (tra:
Nec tamen extimui (quid enim post illa timerem?)
Credere me pelago fœmina iamq; nocens.
Numen vbi est? vbi dij? meritas subeamus in alto,
Tu fraudis pœnas, credulitatis ego.
Compressos vtinam Symplegades elisissent:
Nostraq; adhærerent ossibus ossa tuis.
Aut nos Sylla rapax canibus misisset edendos:
Debuit ingratis Scylla nocere viris.

*quidam detinet.;

* placeat potius, quod in quiqus. est, Munus, in exilio quod licet esse, tuli.

Queq;

Quæq; vomit totidem fluctus, totidemq; resorbet:
Nos quoque Trinacriæ supposuisset aquæ.
Sospes ad Hæmonias, victorq; reuerteris vrbes,
Ponitur ad patrios aurea lana deos.
Quid referam Peliæ natas pietate nocentes?
Cæsaq; virginea membra paterna manu?
Vt culpent alij, tibi me laudare necesse est,
Pro quo sum toties esse coacta nocens.
Ausus es ô (iusto desunt sua verba dolori)
Ausus es AEsonia dicere cede domo.
Iussa domo cessi natis comitata duobus,
Et, qui me sequitur semper, amore tui.
* *Vt subito nostras Hymen cantatus ad aures*
Venit, & accenso lampades igne micant,
Tibiaq; effudit socialia carmina, vobis,
At mihi, funesta flebilior a tuba,
Pertimui: nec adhuc tantum scelus esse putabam:
Sed tamen in toto pectore frigus erat.
Turba ruūt, et Hymē clamāt, Hymenae frequētāt:
Quo propior vox est: hoc mihi peius erat.
Diuersi flebant serui, lachrymasq; tegebant.
Quis vellet tanti nuncius esse mali?
Me quoque quidquid erat potius nescire iuuabat:
Sed tanquam scirem, mens mea tristis erat.
*Cùm minor è pueris * iussus, studioq; videndi*
Constitit ad gemina lumina prima foris.
Hinc mihi, mater abi, pompam pater, inquit, Iason
Ducit: & adiunctos aureus vrget equos.

* Sic om. lib. etsi alij mutent: At subitò nostras vt Hymen. produxit primam & Catul. car. 62. & Theocrit. eiuill. 18.

* quidem iussu.

Protinus abscissa planxi mea pectora veste:
 Tuta nec à digitis ora fuere meis.
Ire animus mediæ suadebat in agmina turbæ:
 Sertáque compositis demere rapta comis.
Vix me continui, quin sic laniata capillos
 Clamarem, meus est: iniicerémque manus.
Læse pater gaude: Colchi gaudete relicti:
 Inferias umbræ fratris habete mei.
Deseror, amissis, regno, patriáque, domóq;,
 Coniuge: qui nobis omnia solus erat.
Serpentes igitur * potui, taurósque furenteis:
 Vnum non potui perdomuisse virum.
Quæq; feros repuli doctis medicatibus ignes:
 Non valeo flammas effugere ipsa meas.
Ipsi me cantus, artes, herbæq; relinquunt:
 Nil dea, nil Hecates sacra potentis agunt.
Non mihi grata * dies: noctes vigilantur amaræ:
 Nec tener in misero pectore somnus adest.
Quæ me non possum, potui sopire draconem:
 Vtilior cuiuis, quàm mihi, cura mea est.
Quos ego seruaui, pellex amplectitur artus:
 Et nostri fructus illa laboris habet.
Forsitan & stultæ dum te iactare marite
 Quæris: & iniustis auribus apta loqui.
In faciem moré sque meos noua crimina fingis.
 Rideat: & vitiis læta sit illa meis.
Rideat: & Tyrio * iaceat sublimis in ostro:
 Flebit: & ardores vincet adusta meos.

* quidam domui.

* quies.

* quidam sedeat.

Dum

Dum ferrum, flammæq́; aderunt, succusq́; veneni,
Hostis Medeæ nullus inultus erit.
Quod si fortè preces præcordia ferrea tangunt:
Nunc animis audi verba minora meis.
Nam tibi sum supplex: quod tu mihi sæpe fuisti:
Nec moror ante tuos procubuisse pedes.
Si tibi sum vilis: communes respice natos:
Sæuiet in partus dira nouerca meos.
Et nimium similes tibi sunt: & imagine tangor:
Et quoties video: lumina nostra madent.
Per superos oro, per auitæ lumina flammæ,
*Per meritum, & natos pignora nostra * duos:* * tuos.
Redde torum: pro quo tot res insana reliqui:
Adde fidem dictis: auxiliúmque refer.
Non ego te imploro contra taurósque, virosq́;:
Vtq́; tua serpens victa quiescat ope.
Te peto: quem merui: quem nobis ipse dedisti:
Cum quo sum pariter facta parente parens.
Dos vbi sit, quæris? campo numerauimus illo:
Qui tibi laturo vellus, arandus erat.
Aureus ille aries villo spectabilis aureo,
Dos mea: quam, dicam si tibi redde, neges.
Dos mea tua sospes: dos est mea, Graia iuuentus:
I nunc Sisyphias improbe confer opes.
Quòd viuis, quòd habes nuptã, socerúmq́; potentẽ:
Hoc ipsum, ingratus, quod potes esse: meum est.
Quos equidẽ actutum, sed quid prædicere pœnam
Attinet? ingentes parturit ira minas.

Quò feret ira, sequar: facti fortasse pigebit:
Et piget infido consuluisse viro.
Viderit iste Deus, qui nunc mea pectora versat:
Nescio quid certè mens mea maius agit.

In XIII. Epistolam Argumentum.

Protesilaus Iphicli filius ad Troiam quadraginta nauibus, vt ait Homerus, nauigans, cum cæteris Græcis, Aulide portu Bœotiæ ob tempestatem clausus est. Quod dum intellexisset Laodameia Acasti ex Laodathea filia, atque eius vxor sincerè maritum amans, multis somnijs solicitata, hanc epistolam ad eum scripsit: qua suadet, vt oraculi memor, à belli periculis abstineat. Datum enim Græcis fuerat responsum, eum qui primus ex classe in terram Troianorum descendisset, periturum. At Protesilaus magnanimus primus in terram descendit, & ab Hectore occisus est.

LAODAMEIA PROTESILAO.

Mittit, & optat amans quò mittitur ire salutē
Æmonis Æmonio Laodameia viro.
Aulide te fama est vento retinente morari:
Ah, me cùm fugeres, hic vbi ventus erat?
Tunc freta debuerant vestris obsistere remis:
Illud erat sæuis vtile tempus aquis.
Oscula plura viro, mandatáque plura dedissem:
*Et sunt quæ volui dicere * multa tibi.* * plura.
Raptus es hinc præceps: &, qui tua vela vocaret:
Quem cuperent nautæ, non ego, ventus erat.
Ventus erat nautis aptus: non aptus amanti:
Soluor ab amplexu Protesilaë tuo.
Linguaq; mandatis verba imperfecta reliquit:
Vix illud potui dicere triste, vale.
Incubuit Boreas: arreptaq; vela tetendit:

Iámque

Iamq; meus longè Protesilaus erat.
Dum potui spectare virum, spectare iuuabat:
Sumq; tuos oculos vsque secuta meis.
Vt te non poteram, poteram tua vela videre:
Vela diu vultus detinuere meos.
At postquam nec te, nec vela fugacia vidi:
Et quod spectarem, nil, nisi pontus erat.
Lux quoq; tecũ abijt: tenebrísq; exanguis obortis,
Succiduo dicor procubuisse genu.
Vix socer Iphiclus, vix me grandæuus Acastus,
Vix mater gelida mœsta refecit aqua.
Officium fecere pium, sed inutile nobis:
Indignor miseræ non licuisse mori.
Vtq; animus redijt: pariter rediere dolores:
Pectora legitimus casta momordit amor.
Nec mihi pectendos cura est præbere capillos:
Nec libet aurata corpora veste tegi.
Vt quas pampinea tetigisse Bicorniger hasta
Creditur: huc illuc, qua furor egit, eo.
Conueniunt matres Phylaceides, & mihi clamant:
Indue regales Laodameia sinus.
Scilicet ipsa geram saturatas murice vestes?
Bella sub Iliacis mœnibus ille geret?
Ipsa comas pectam, galea caput ille premetur?
Ipsa nouas vestes, dura vir arma feret?
Qua possum, squalore tuos imitata labores
Dicar, & hæc belli tempora tristis agam.
Dux Pari Priamide damno formose tuorum,

Tam sis hostis iners, quàm malus hospes eras.
Aut te Tenariæ faciem culpasse maritæ:
Aut illi vellem displicuisse tuam.
Tu, qui pro rapta nimium Menelae laboras:
Hei mihi quàm multis flebilis vltor eris.
Dij precor à nobis omen remouete sinistrum:
Et suadet reduci vir meus arma Ioui.
Sed timeo: quotiesq́; subit miserabile bellum:
More niuis lacrymæ sole madentis eunt.
Ilion, & Tenedos, Simoisq́; & Xanthus, & Ida,
Nomina sunt ipso penè timenda sono:
Nec rapere ausurus nisi se defendere posset,
Hospes erat: vires nouerat ille suas.
Venerat, vt fama est, multo spectabilis auro:
Quiq́; suo Phrygias corpore ferret opes.
Classe, virisq́; potens: per quæ fera bella geruntur,
Et sequitur regni pars quota quémque sui.
His ego te victam consors Ledæa gemellis
Suspicor: hæc Danais posse nocere puto.
Hectora nescio quem timeo: Paris Hectora dixit
Ferrea sanguinea bella mouere manu.
Hectora, quisquis is est, si sum tibi chara, caueto:
Signatum memori pectore nomen habe.
Hunc vbi vitaris, alios vitare memento:
Et multos illic Hectoras esse puta.
Et facito, vt dicas, quoties pugnare parabis,
Parcere me iussit Laodameia sibi.
Si cadere Argolico fas est sub milite Troiam:

Te quoque non vllum vulnus habente cadat.
Pugnet, & aduersos tendat Menelaus in hostes:
Vt rapiat Pardi, quam Paris ante sibi.
Irruat, & causa quem vincit, vincat & armis.
Hostibus è medijs nupta petenda viro est.
Causa tua est dispar, tu tantum viuere pugna:
Inque pios dominæ posse redire sinus.
Parcite Dardanidæ de tot (precor) hostibus, vni
Ne meus ex illo corpore sanguis eat.
Non est, quem deceat nudo concurrere ferro:
Sæuáque in oppositos pectora ferre viros.
Fortius ille potest, multo qui pugnat amore:
Bella gerant alij, Protesilaus amet.
Nunc fateor volui reuocare, animúsque ferebat:
Substitit auspicij lingua timore mali.
Cum foribus velles ad Troiam exire paternis:
Pes tuus offenso limine signa dedit.
Vt vidi, ingemui, tacitóque in pectore dixi:
Signa reuersuri sint precor ista viri.
Hæc tibi nunc refero, ne sis animosius in armis:
Fac meus in ventos hic timor omnis eat.
Sors quoque nescio quem fato designat iniquo:
Qui primus Danaûm Troada tanget humum,
Infœlix, quæ prima virum lugebit ademptum.
Dij faciant, ne tu strenuus esse velis.
Inter mille rates tua sit millesima puppis,
Iámque fatigatas vltima verset aquas.
Hoc quoque præmoneo, de naue nouissimus exi:

Non est quo properes, terra paterna tibi.
Cùm venies, remoq́ue moue, veloq́ue carinam:
Inque tuo celerem littore siste gradum.
Siue latet Phœbus, seu terris altior extat:
Tu mihi luce dolor: tu mihi nocte venis.
Nocte tamen quàm luce magis: nox grata puellis:
Quarum suppositus colla lacertus habet.
Aucupor in lecto mendaces cœlibe somnos:
Dum careo veris, gaudia falsa iuuant.
Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
Cur venit à verbis multa querela tuis?
Excutior somno: simulacraq́ue noctis adoro:
Nulla caret fumo Thessalis ara meo.
Thura damus: lacrymásque super: qua sparsa relucet
*Vt solet *affuso surgere flamma mero.*
* quid. legunt à fuso.
Quando ego te reducem cupidis amplexa lacertis,
Languida lætitia soluar ab ipsa mea?
Quando erit, vt lecto mecum benè iunctus in vno
Militiæ referas splendida facta tuæ?
Quæ mihi dum referes: quamuis audire iuuabit:
Multa tamen rapies oscula: multa dabis.
Semper in his aptè narrantis verba resistunt:
Promptior est dulci lingua referre mora.
Sed cùm Troia subit: subeunt ventiq́ue fretumq́ue:
Spes bona sollicito victa timore cadit.
Hoc quoque, quod venti prohibent exire carinas,
Me monet, inuitis ire paratis aquis.
Quis velit in patriam vento prohibente reuerti?

A patria pelago vela vetante datis.
Ipse suam non præbet iter Neptunus ad vrbem?
Quò ruitis? vestras quisque redite domos.
Quo ruitis Danai? ventos audite vetantes:
Non subiti casus: numinis ista mora est.
Quid petitur tanto, nisi turpis adultera, bello?
Dum licet, Inachiæ vertite vela rates.
Sed quid ego reuoco hæc? omen reuocantis abesto:
Blandáque compositas aura secundet aquas.
Troadas inuideo: quæ sic lachrymosa suorum
Funera conspicient: nec procul hostis erit.
Ipsa suis manibus forti noua nupta marito
Imponent galeam, barbaráq; arma dabit.
Arma dabit: dúq; arma dabit, simul oscula sumet:
Hoc genus officij dulce duobus erit.
Producétq; virum: dabit & mandata reuerti:
Et dicet referas ista face arma Ioui.
Ille ferens dominæ mandata recentia secum,
Pugnabit cautè, respiciétq; domum.
Exuet & reduci galeam clypeúmq; resóluet:
Excipiétq; suo corpora lassa sinu.
Nos sumus incertæ: nos anxius omnia cogit,
Quæ possunt fieri, facta putare timor.
Dum tamen arma geris diuerso miles in orbe:
Quæ referat vultus est mihi cera tuos.
Illi blanditias, illi tibi debita verba
Dicimus: amplexus accipit illa meos.
Crede mihi plus est, quàm quod videatur, imago:

Adde sonum cerae, Protesilaus erit.
Hanc specto, teneóque sinu pro coniuge vero,
Et tanquam possit verba referre, queror.
Per reditus, corpúsque tuum mea numina iuro:
Perque pares animi, coniugijque faces.
Perque quod vt videam canis albere capillis:
Quod tecum possis ipse referre caput.
Me tibi venturam comitem, quocunque vocaris:
Siue quod heu timeo, siue superstes eris.
*Vltima mandato * claudatur epistola paruo:*
** Sit tibi cura mei: sit tibi cura tui.*

* Rectior f. vet. lect. claudetur.
* Ita omn. libenter tamē legerem, Si tibi cura mei sit.

In XIIII. Epistolam Argumentum.

Danaus Beli Prisci filius ex pluribus coniugibus quinquaginta filias suscepit, quas dum AEgyptus eius frater, cui totidem erant filij, postulasset in nurus: Danaus oraculi responso comperto, se manibus generi moriturum, volens periculum euitare, conscensis nauibus Argos venit. Indignatus autem AEgyptus, eò quod spretus esset, filios cum exercitu ad illum oppugnandum misit, hac lege, vt non nisi interempto Danao, ad se redirent, aut filiarum connubia inissent. Ille autem obsidione coactus, filias se daturum spopondit. Sed puellae, accepto à patre gladio, vt iussum erat, prima nocte cum vino letitiaque calentes iuuenes in profundissimum soporem descindissent: vnaquaeque suum iugulauit: sola Hypermnestra excepta, quae Lino, quem Eusebius Lynceum appellat, marito suo miserta pepercit, suasitque vt ad patrem AEgyptum, detecto facinore, quam primum fugeret. Sed cùm pater Danaus ab omnibus perfectum facinus intellexisset, praeterquam ab Hypermnestra: eam crudelissimè vinctam in carcere seruandam tradidit. Quare Linum patruelem, eundémque maritum, quem seruauerat, hac epistola rogat vt vel opem ferat, captiuitatéque liberet: vel si mori contingat, vt sepulturae honore non careat. A Lino tandem, Danao trucidato, fuit liberata.

HYPER-

HYPERMNESTRA *LYNCEO.

*Ita leg. non LINO, auctore Pausan. in Corinth.

Mittit Hypermnestra de tot modo fratribus vni,
Cætera nuptarum crimine turba iacet.
Clausa domo teneor, grauibúsq; coercita vinclis:
Est mihi supplicij causa, fuisse piam.
Quod manus extimuit iugulo demittere ferrum:
Sum rea: laudarer, si scelus ausa forem.
Esse ream præstat: quàm sic placuisse parenti:
Non piget immunes cædis habere manus.
Me pater igne licet, quem non violauimus, vrat:
Quæq; aderant sacris, tendat in ora faces.
Aut illo iugulet, quem non bene tradidit, ense:
Et qua non cecidit vir nece, nupta cadat:
Non tamen, vt dicant morientia, pœnitet, ora,
Efficiet: non est, quam piget esse piam.
Pœniteat sceleris Danaum, sæuásq; sorores:
Hic solet euentus facta nefanda sequi.
Cur pauet admonitus temeratæ sanguine noctis:
*Et subitus dextræ præpedit * ossa tremor.*
Quam tu cæde putes fungi potuisse mariti:
Scribere de facta non sibi cæde timet.
Sed tamen experiar, modo facta crepuscula terris:
Vltima pars lucis, primáque noctis erat.
Ducimur Inachides sub magni tecta Pelasgi:
Et socer armatas accipit ipse nurus.
Vndique collucent præcinctæ lampades auro,
Dantur in inuitos impia thura focos.

* In quib. ossa, non malè.

Vulgus Hymē Hymenææ vocant: fugit ille vocãtus:
Ipsa Iouis coniux cessit ab vrbe sua.
Ecce mero dubij comitum clamore frequentes,
Flore nouo madidas impediente comas.
In thalamos læti, thalamos sua busta, feruntur:
Stratáq; corporibus funere digna premunt.
Iámq; cibo, vinóque graues, somnóq; iacebant,
Securúmque quies alta per Argos erat.
Circum me gemitus morientum audire videbar:
Et tamen audieram: quodq; verebar erat.
Sanguis abit, mentémq; calor, corpúsq; reliquit:
Inq; nouo iacui frigida facta toro.
Vtq; leui Zephyro graciles vibrantur aristæ:
Frigida populeas vt quatit aura comas.
Aut sic, aut etiam tremui magis, ipse iacebas:
*Quæq; tibi * dederam vina, soporis erant.* * In quib. dederant.
Excussere metum violenti iussa parentis:
Erigor, & capio tela trementa manu.
Non ego falsa loquor: ter acutum sustulit ensem:
Ter male sublato decidit ense manus.
At rursus monitis, iussúq; coacta parentis
Admoui iugulo tela paterna tuo.
Sed timor, & pietas crudelibus obstitit ausis:
Castáque mandatum dextra refugit opus.
Purpureos laniata sinus, laniata capillos,
Exiguo dixi talia verba sono.
Sæuus Hypermnestrâ pater est tibi: iussa parentũ
Effice: germanis sit comes iste suis.

Fœmina

Fœmina ſum, & virgo, natura mitis, & annis:
Non faciunt molles ad fera tela manus.
Quin age, dumq́ licet fortes imitare ſorores:
Credibile eſt caſos omnibus eſſe viros.
Si manus hæc aliquam poſſet committere cædem:
Morte foret dominæ ſanguinolenta ſuæ.
Quid meruere necem putruelia regna tenendo?
Quæ tamen externis danda forent generis.
Finge viros meruiſſe mori: quid fecimus ipſæ?
Quo mihi commiſſo non licet eſſe piam?
Quid mihi cum ferro? quid bellica tela puellæ?
Aptior eſt digitis lana, colúſq; meis.
Hæc ego: dũq́ queror, lacrymæ ſua verba ſequũtur
Deq́; meis oculis in tua membra cadunt.
Dum petis amplexus: ſopitáq; brachia iactas:
Penè manus telo ſaucia facta tua eſt.
Iamq́; patrem, famulóſq; patris lucemq; timebam,
*Expulerant ſomnos hæc mea * dicta tuos.*
Surge age Belide de tot modo fratribus vnus:
Nox tibi, ni properes, iſta perennis erit.
Territus exurgis: fugit omnis inertia ſomni:
Aſpicis in timida fortia tela manu.
Quærenti cauſam, dum nox ſinit, effuge dixi.
Dum nox atra ſinit, tu fugis, ipſa moror.
Mane erat: & Danaus generos ex cæde iacentes
Dinumerat: ſummæ criminis vnus abes.
Fert male cognatæ iacturam mortis in vno:
Et queritur factum ſanguinis eſſe parum.

* quid. verba.

Abstrahor à patrijs manibus: raptámq; capillis
(Hæc meruit pietas præmia) carcer habet.
Scilicet ex illo Iunonia permanet ira:
Quo bos ex homine est, ex boue facta dea.
Ah satis est pœnæ teneram mugisse puellam:
Nec modo formosam posse placere Ioui.
Astitit in ripa liquidi noua vacca parentis:
Cornuáq; in patrijs non sua vidit aquis.
Et conata loqui mugitus edidit ore:
Territáque est forma, territa voce sua.
Quid fugis infœlix? quid te miraris in vnda?
Quid numeras factos ad noua membra pedes?
Ipsa Iouis magni pellex metuenda sorori
Fronde leuas nimiam, cespitibúsque famem.
Fonte bibis, spectásque tuam stupefacta figuram:
Et ne te feriant, quæ geris, arma times.
Quæq; modò, vt posses etiam Ioue digna videri,
Diues eras: nuda nuda recumbis humo.
Per mare, per terras, cognatáq; flumina curris:
Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.
Quæ tibi causa fugæ? quid Io freta longa pererras?
Non poteris vultus effugere ipsa tuos.
Inachi quò properas? eadem sequerísq; fugísque
Tu tibi dux comiti: tu comes ipsa duci.
Per septem Nilus portus emissus in æquor
Exuit insanæ pellicis ora bouis.
Vltima quid referam, quorum mihi cana senectus
Author? dant anni quod querar ecce mei.

Bella pater, patruusq́; gerunt: regnóque, domóque
Pellimur: eiectas vltimus orbis habet.
Ille ferox solus solio, sceptrísque potitur:
Cum sene nos inopi turba vagamur inops.
De fratrum turba pars exiguissima restat:
Quiq; dati leto, quaéq; dedere fleo.
Nam mihi quot fratres, totidem periere sorores:
Accipiat lacrymas vtraque turba meas.
En ego, quod viuis, pœna crucianda reseruor:
*Quid fiet sonti, cùm rea *laudis agar?* *mortis.
Et consanguineæ quondam centesima turbæ
Infœlix vno fratre manente cadam.
*At tu, si qua piæ *remanet tibi cura sororis:* *Etsi ita vet. nonnulli: præferendū tamen illud, quod quidā, siqua piæ Lynceu tibi.
Quaéq; tibi tribui munera, dignus habes.
Vel fer opem: vel dede neci: defunctáque vita
Corpora furtiuis insuper adde rogis.
Et sepeli lacrymis perfusa fidelibus ossa:
Sculptáque sint titulo nostra sepulcra breui.
Exul Hypermnestra, pretium pietatis iniquum,
Quàm mortem fratri depulit ipsa tulit.
Scribere plura libet: sed pondere lassa cathena
Est manus: & vires subtrahit ipse timor.

In xv. Epistolam argumentum.

Paris, qui alio nomine Alexander dictus est, ob Helenam sibi à Venere promissam, Lacedæmona nauigans, a Menelao honorificentissimè susceptus est, & honoratus. Sed cùm per id tempus oportuisset Menelaum, omneisque Minois pronepotes ad diuidendas Atrei opes Cretam adire, Paridem domi dimittens, Helenæ mandauit, vt non minorem hospitis, quàm sui ipsius curam

gereret. Verùm Paris dum datam sibi oportunitatem videret, Helenam in amorem sui, quantum potuit, solicitare conatus est. Hac autem artificiosa epistola detegit, quanto amoris æstu ardeat, se ab omnibus commendando, quibus amatores laudari solent. Et quia nouerat muliebrem sexum esse fragilem, & gloriæ, & laudis à forma, atque genere cupidissimum, omnia affert Paris, quæ sibi Helenes animum conciliare possunt, & quæ odium mariti atque contemptum excitent. Fugam itaque suadet, quam Troianis viribus tueri posse asserit.

PARIS HELENAE.

Hanc tibi Priamides mitto Ledæa salutem:
Quæ tribui sola te mihi dante potes.
Eloquar? an flammæ non est opus indice nota?
Et plus quàm vellem, iam meus extat amor.
Ille quidem lateat malim: dum tempora dentur
Lætitiæ mistos non habitura metus.
Sed male dissimulo: quis enim celauerit ignem,
Lumine qui semper proditur ipse suo?
Si tamen expectas, vocem quoque rebus vt addam:
Vror, habes animi nuntia verba mei.
Parce precor fasso: nec duro cætera vultu
Perlege: sed formæ conueniente tuæ.
Iamdudũ gratũ est, quòd epistola nostra recepta est:
Spem facit, hoc recipi me quoque posse modo.
Quæ rata sit: nec te frustra promiserit opto,
Hoc mihi quæ suasit mater Amoris iter.
Namq; ego diuino monitu, ne nescia pecces
Aduehor: & cœpto non leue numen adest.
Præmia magna quidem, sed non indebita posco:
Pollicita èst thalamo te Cytherea meo.

Hæc

Hac duce Sigeo dubias à littore feci
Longa Phereclea per freta puppe vias.
Illa dedit faciles auras, ventósque secundos,
*In mare * nimirum ius habet orta mari.*
Perstet, & vt pelagi, sic pectoris adiuuet æstus:
Deferat in portus & mea vota suos.
Attulimus flammas: non hîc inuenimus illas:
Hæ mihi tam longæ causa fuere viæ.
Nam nec tristis hyems, nec nos huc appulit error:
Tænaris est classi terra petita meæ.
Nec me crede fretum merces portante carina
Findere, quas habeo, Dij tueantur opes.
Nec venio Graias veluti spectator ad vrbes:
Oppida sunt regni ditiora mei.
Te peto, quam pepigit lecto Venus aurea nostro:
Te prius optaui, quàm mihi nota fores.
Ante tuos animo vidi, quàm lumine vultus:
Prima fuit vultus nuncia fama tui.
*Nec tamen est mirum, * si sic vt oporteat, arcu*
Missilibus telis eminus ictus amo.
Sic placuit fatis, quæ ne conuellerre tentes:
Accipe cum vera dicta relata fide.
Matris adhuc vtero partu remorante tenebar:
Iam grauidus iusto pondere venter erat.
Illa sibi ingentem visa est sub imagine somni,
Flammiferam pleno reddere ventre facem.
Territa consurgit, metuendáque noctis opaca
Visa seni Priamo, vatibus ille refert.

* Sic in vet. sed & rectè nil mirum.

*Hoc carm. & seq. alia 103. absunt à vet. lib. & Planudis translatione. Ouidij tamen sunt, ab eodem composita iam epistola, vel resecta vt nimia, vel addita: vt ornent: sunt n. venusta eorum multa: & luxuriam in hoc opere tanquam virtutem videtur poëta appetiuisse.

PARIS

Arsurum Paridis vates canit Ilion igni.
Pectoris vt nunc est, fax fuit illa mei.
Forma, vigorq́; animi, quamuis de plebe videbar,
Indicium tectæ nobilitatis erat.
Est locus in mediæ nemorosis vallibus Idæ
Deuius, & piceis, ilicibúsque frequens.
Qui nec ouis placidæ, nec amantis saxa capellæ,
Nec patulo tardæ carpitur ore bouis.
Hinc ego Dardaniæ muros, excelsáque tecta,
Et freta prospiciens arbore nixus eram.
Ecce pedum pùlsu visa est mihi terra moueri:
Vera loquar, vero vix habitura fidem.
Constitit ante oculos actus velocibus alis
Atlantis magni Pleionésque nepos.
Fas vidisse fuit, fas sit mihi visa referre:
Inq́; Dei digitis aurea virga fuit.
Tresq́; simul diuæ, Venus, & cum Pallade Iuno
Graminibus teneros imposuere pedes.
Obstupui, gelidúsque comas erexerat horror:
Cùm mihi, pone metum, nuncius ales ait.
Arbiter es formæ, certamina siste dearum:
Vincere quæ forma digna sit vna duas.
Néue recusarem verbis Iouis imperat: & se
Protinus ætheria tollit in astra via.
Mens mea conualuit, subitóq; audacia venit:
Nec timui vultu quanque notare meo.
Vincere erant omnes dignæ: iudéxq; verebar
Non omnes causam vincere posse suam.

Sed

Sed tamen ex illis iam tunc magis vna placebat,
Hanc esse vt scires vnde mouetur amor.
Tantáq; vincendi cura est: ingentibus ardent
Iudicium donis sollicitare meum.
Regna Iouis coniux, virtutem filia iactat:
Ipse potens dubito fortis an esse velim.
Dulce Venus risit, nec te Pari munera tangant,
Vtraque suspensi plena timoris, ait.
Nos dabimus quod ames: & pulcra filia Ledæ
Ibit in amplexus pulcrior illa tuos.
Dixit, & ex æquo donis, formáq; probata
Victorem cœlo rettulit illa pedem.
Interea (credo versis adprospera fatis)
Regius agnoscor per rata signa puer.
Læta domus nato per tempora longa recepto:
Addit & ad festos hunc quoque Troia diem.
Vtq; ego te cupio, sic me cupiere puellæ:
Multarum votum sola tenere potes.
Nec tantum regum natæ petiere, ducúmq;:
Sed nymphis etiam cúráque amórque fui.
At mihi cunctarum subeunt fastidia: postquam
Coniugij spes est Tyndari facta tui.
Te vigilans oculis, animo te nocte videbam:
Lumina cùm placido victa sopore iacent.
Quid facies præsens, quæ nondum visa placebas?
Ardebam, quamuis hic procul ignis erat:
Nec potui debere mihi spem longius istam:
Cærulea peterem quin mea vota via,

Troïa cæduntur Phrygia pineta securi,
Quæq; erat æquoreis vtilis arbor aquis.
Ardua proceris spoliantur Gargara siluis:
Innumerasq; mihi longa dat Ida trabes.
Fundatura citas flectuntur robora naues:
Texitur & costis panda carina suis.
Addimus antennas, & vela sequentia malos:
Accipit & pictos puppis adunca deos.
Qua tamen ipse vehor, comitata Cupidine paruo,
*Sponsor coniugij stat dea picta * sui.*
* cedo leg. tui.
Imposita est factæ postquam manus vltima classi:
Protinus AEgæis ire iubebar aquis.
Et pater, & genetrix inhibent mea vota rogando:
Propositumq; via voce morantur iter.
Et soror effusis vt erat Cassandra capillis,
Cùm vellent nostræ iam dare vela rates:
Quò ruis? exclamat: referes incendia tecum:
Quanta per has nescis flamma petatur aquas.
Vera fuit vates: dictos inuenimus ignes:
Et ferus in molli pectore flagrat amor.
Portubus egredior: ventisq; ferentibus vsus
Applicor in terras Oebali nympha tuas.
Excipit hospitio vir me tuus: hoc quoque factum
Non sine consilio, numinibúsq; deûm.
Ille quidem ostendit, quidquid Lacedæmone tota
Ostendi dignum, conspicuumq; fuit.
Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
Lumina nil aliud, quo caperentur, erat.

Vt vidi, obstupui: præcordiáq; intima sensi
Attonitus curis intonuisse nouis.
His similes vultus, quantum reminiscor, habebat,
Venit in arbitrium cùm Cytherea meum.
Si tu venisses pariter certamen in illud:
In dubium Veneris palma futura fuit.
Magna quidem de te rumor præconia fecit:
Nulláq; de facie nescia terra tua est.
*Nec tibi * per vsquam Phrygiam, nec solis ab ortu*
Inter formosas altera nomen habet.
Credis & hoc nobis? minor est tua gloria vero:
Famáq; de forma penè maligna tua est.
Plus hic inuenio, quàm quod promiserat illa:
Et tua materia gloria victa sua est.
Ergo arsit meritò, qui nouerat omnia Theseus:
Et visa est tanto digna rapina viro:
More tuæ gentis nitida dum nuda palestra
Ludis: & es nudis fœmina mista viris.
Quòd rapuit, laudo: miror, quod reddidit vnquam:
Tam bona constanter præda tenenda fuit.
Antè recessisset caput hoc ceruice cruenta:
Quàm tu de thalamis abstraherere meis.
Téne manus vnquam nostræ dimittere vellent?
Téne meo paterer viuus abire sinu?
Si reddenda fores: aliquid tamen antè tulissem:
Nec Venus ex toto nostra fuisset iners.
Vel tua virginitas esset libata: vel illud,
Quod poterat salua virginitate rapi.

* Rectius for. par vsquam Phrygiæ: vt sit, vsq; Phrygiæ, velut si vsquam locorum gentium.

* quid. leg. te Paridi.

* Si versus illi 104 relinquuntur: hoc distichon videtur submouendum: quorsum n. toties per molestè idē repeteretur?

Da modo, * *quæ sit Paridis constantia nosces,*
Flamma rogi flammas finiet vna meas.
Præposui regnis ego te: quæ maxima quondam
Pollicita est nobis nupta, sororq; Iouis.
Dumq; tuo possem circundare brachia collo:
Contempta est Virtus Pallade dante mihi.
* *Cum Venus, & Iuno, Pallasq; in vallibus Idæ*
Corpora iudicio supposuere meo.
Nec piget, aut vnquam stultè elegisse videbor,
Permanet in voto mens mea firma suo.
Spem modò ne nostram fieri patiare caducam
Deprecor, ô tanto digna labore peti.
Non ego coniugium generosæ degener opto:
Nec mea (crede mihi) turpiter vxor eris.
Pleiada, si quæras, in nostra gente, Iouémque
Inuenies: medios vt taceamus auos.
Sceptra parens Asiæ, qua nulla beatior ora est:
Finibus immensis vix obeunda tenet.
Innumeras vrbes, atque aurea tecta videbis:
Quæq; suos dicas templa decere deos.
Ilion aspicies firmatáque turribus altis
Mœnia Phœbeæ structa canore lyræ.
Quid tibi de turba narrem, numeroq; virorum?
Vix populum tellus sustinet illa suum.
Occurrent denso tibi Troades agmine matres:
Nec capient Phrygias atria nostra nurus.
O quoties dices, quàm pauper Achaia nostra est,
Vna domus quæuis vrbis habebit opes.

Nec

Nec mihi fas fuerit Sparten contemnere vestram:
In qua tu nata es, terra beata mihi est.
Parca sed est Sparte: tu cultu diuite digna:
Ad talem formam non facit iste locus.
Hanc faciem largis sine fine paratibus vti:
Delicijsq; decet luxuriare nouis.
Cùm videas cultus nostra de gente virorum:
Quales Dardanias credis habere nurus?
Da modò te facilem: nec dedignare maritum
Rure Therapnæo nata puella Phrygem.
Phryx erat, & nostro genitus de sanguine: qui nunc
Cum dijs potando nectare miscet aquas.
Phryx erat Auroræ coniux: tamen abstulit illum
Extremum noctis quæ dea finit iter.
Phryx erat Anchises: volucrum cui mater amorū
Gaudet in Idæis concubuisse iugis.
Nec puto collatis forma Menelaus, & armis
Iudice te, nobis anteferendus erit.
Non dabimus certè socerum tibi clara fugantem
Lumina, quæ trepidos à dape vertat equos.
Nec Priamo pater est soceri de cæde cruentus,
Et qui Myrtoas crimine signet aquas.
Nec proauo Stygia nostro captantur in vnda
Poma, nec in medijs quæritur humor aquis.
Quid tamen hoc refert? si te tenet ortus ab illis,
Cogitur huic domui Iupiter esse socer.
Heu facinus, totis indignus noctibus ille
Te tenet, amplexu perfruitúrque tuo.

At mihi conspiceris posita vix denique mensa:
Multáq; quæ lædant, hoc quoq; tempus habet.
Hostibus eueniant conuiuia talia nostris,
Experior posito qualia sæpe mero.
Pœnitet hospitij, cùm me spectante lacertos
Imponit collo rusticus ille tuo.
Rũpor, & inuideo (quid nunc tamẽ omnia narrẽ?)
Membra superiecta cùm tua veste fouet.
Oscula cùm vero coram non dura daretis,
Ante oculos posui pocula sumpta meos.
Lumina demitto, cùm te tenet arctius ille:
Crescit & inuito lentus in ore cibus.
Sæpe dedi gemitus: & te lasciua notaui,
In gemitu risum non tenuisse meo.
Sæpe mero volui flammam compescere: at illa
Creuit, & ebrietas ignis in igne fuit.
Multáq; ne videam, versa ceruice recumbo:
Sed reuocas oculos protinus ipsa meos.
Quid faciam, dubito: dolor est meus ista videre:
Sed dolor à facie maior abesse tua est.
Quà licet, & possum, luctor celare furorem:
Sed tamen apparet dissimulatus amor.
Nec tibi verba damus: sentis mea vulnera, senti[s]
Atque vtinam soli sint ea nota tibi.
Ah quoties lacrymis venientibus ora reflexi,
Ne causam fletus quæreret ille mei.
Ah quoties aliquem narraui potus amorem,
Ad vultus referens singula verba tuos!

Indici[um]

Indiciúmque mei ficto sub nomine feci!
Ille ego, si nescis, verus amator eram.
Quin etiam, vt possem verbis petulantibus vti,
Non semel ebrietas est simulata mihi.
Prodita sunt (memini) tunica tua pectora laxa,
Atque oculis aditum nuda dedere meis:
Pectora vel puris niuibus, vel lacte, tuamq́;
Complexo matrem candidiora Ioue.
Dum stupeo visis (nam pocula fortè tenebam,)
Tortilis à digitis excidit ansa meis.
Oscula si nata dederas, ego protinus illa
Hermiones tenero latus ab ore tuli.
Et modò cantabam veteres resupinus amores:
Et modò per nutum signa tegenda dabam.
Et comitum primas Clymenenq́; AEthramq́; tua-
Ausus sum blandis nuper adire sonis. (rum,
Quæ mihi nil aliud, quàm formidare, locutæ,
Orantis medias deseruere preces.
Dij facerent, ptetium magni certaminis esses,
Teq́; suo posset victor habere toro.
Vt tulit Hippomenes Scœneida præmia cursus:
Quæ propero cursu vicerat ante procos:
Sic & tu Phrygias venies regina per vrbes,
Venit vt in Phrygios Hippodameia sinus.
Vt ferus Alcides Acheloia cornua fregit:
Dum petit amplexus Deianeira tuos.
Nostra per has leges audacia fortiter isset:
Teq́; mei scires esse laboris opus.

Nunc mihi nil superest: nisi te formosa precari:
Amplectique tuos, si patiare, pedes.
O decus, ô præsens geminorum gloria fratrum,
O Ioue digna viro, ni Ioue nata fores.
Aut ego Sigeos repetam te coniuge portus:
Aut hîc Tænaria contegar exul humo.
Non mea sunt summa leuiter districta sagitta
Pectora: descendit vulnus ad ossa meum.
Hoc mihi (nam recolo) fore vt à cœleste sagitta
Figar, erat verax vaticinata soror.
Parce datum fatis Helene contemnere amorem:
Sic habeas faciles in tua vota deos.
Multa quidem subeunt: sed coram vt plura loquamur,
Excipe me lecto nocte silente tuo.
An pudet? an metuis Venerem temerare maritam?
Castaq; legitimi fallere iura tori?
Ah nimium simplex Helene, ne rustica dicam,
Hanc faciem culpa posse carere putas?
Aut faciem mutes, aut sis non dura, necesse est:
Lis est cum forma magna pudicitiæ.
Iupiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis:
Hæc tibi nempe patrem furta dedere Iouem.
Vix fieri, si sint vires in semine amorum:
Et Iouis & Ledæ filia, casta potes.
Casta tamen tum sis, cùm te mea Troia tenebit:
Et tua sim quæso crimina solus ego.
Nunc ea peccemus, quæ corriget hora iugalis:
Si modò promisit non mihi vana Venus:

Sed tibi & hoc ſuadet, rebus, non voce, maritus:
Néue ſui furtis hoſpitis obſtet, abeſt.
Non habuit tempus, quo Creſſia regna videret
Aptiùs: ô mira calliditate virum.
** Exit: & Idæi mando tibi dixit iturus*
Curam pro nobis hoſpitis vxor agas.
Negligis abſentis (teſtor) mandata mariti:
Cura tibi non eſt hoſpitis vlla tui.
Hunccine tu ſperas hominem ſine pectore, dotes
Poſſe ſatis formæ Tyndari noſſe tuæ?
Falleris: ignorat: nam ſi bona magna putaret,
Quæ tenet: externo crederet illa viro?
Vt te nec mea vox, nec te meus incitet ardor:
Cogimur ipſius commoditate frui.
Aut erimus ſtulti, ſic, vt ſuperemus & ipſum:
Si tam ſecurum tempus abibit iners.
Penè ſuis manibus ad te deduxit amantem:
Vtere mandantis ſimplicitate viri.
Sola iaces viduo tam longa nocte cubili:
In viduo iaceo ſolus & ipſe toro.
Te mihi, méque tibi communia gaudia iungant.
Candidior medio nox erit illa die.
Tunc ego iurabo quæuis tibi numina, méque
Aſtringam verbis in ſacra iura meis.
Tunc ego, ſi non eſt fallax fiducia noſtri:
Efficiam, præſens vt mea regna petas.
Si pudet, aut me tuis, ne me videare ſecuta:
Ipſe reus ſine te criminis huius ero.

*quidam ipſe abit Idæi.

Nam sequar AEgidæ factum, fratrumq́ tuorum?
Exemplo tangi non propiore potes.
Te rapuit Theseus, geminas Leucippidas illi:
Quartus in exemplis annumerabor ego.
Troica classis adest armis instructa, virisq́;
Iam facient celeres remus, & aura vias.
Ibis Dardanias ingens regina per vrbes:
Teq́; nouam credet vulgus adesse deam.
Quaq́; feres gressus, adolebunt cinnama flammæ:
Cæsaq́; sanguineam victima planget humum.
Dona pater, fratresq́, & cum genetrice sorores.
Iliadésq́ omnes, totáque Troia dabit.
Hei mihi vix à me pars dicitur vlla futuri:
Plura feres, quàm quæ littera nostra refert.
Nec tu rapta time, ne nos fera bella sequantur:
Concitet & vires Græcia tota suas.
Tot prius abductis, ecqua est repetita per arma?
Crede mihi, vanos res habet ista metus.
Nomine ceperũt Aquilonis Erechthida Thraces:
Et tuta à bello Bistonis ora fuit.
Phasida puppe noua vexit Pegasæus Iason:
Læsa nec est Colcha Thessala terra manu.
Te quoque qui rapuit, rapuit Minoida Theseus:
Nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat.
Terror in his ipso maior solet esse periclo:
Quæq́; timere libet, pertimuisse pudet.
Finge tamen, si vis, ingens consurgere bellum:
Et mihi sunt vires, & mea tela nocent.

Nec

Nec minor est Asiæ, quàm vestræ copia terræ:
Illa viris diues, diues abundat equis.
Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,
Quàm Paris: aut armis anteferendus erit.
Penè puer cæsis abducta armenta recepi
Hostibus: & causam nominis inde tuli.
Penè puer iuuenes vario certamine vici:
In quibus Ilioneus, Deiphobusq; fuit.
Néue putes, non me nisi comminus esse timendum:
Figitur in iusso nostra sagitta loco.
Non potes hæc illi primæ dare facta iuuentæ:
Instruere Atridem non potes arte mea.
Omnia si dederis, nũquam dabis Hectora fratrem:
Vnus is innumeri militis instar erit.
Quid valeam, nescis: & te mea robora fallunt:
Ignoras, cui sis nupta futura viro.
Aut igitur nullo belli repetêre tumultu:
Aut cedent Marti Dorica castra meo.
Nec tamen indigner pro tanta sumere bellum
Coniuge, certamen præmia magna mouent.
Tu quoque, si totus de te contenderit orbis,
Nomen ab æterna posteritate feres.
Spe modò non timida, dijs hinc egressa secundis,
Exige cum plena munera pacta fide.

In XVI. Epistolam Argumentum.

Multi hanc epistolam non esse Ouidij contendunt, asserentes Sabinum omnes responsales litteras confinxisse. Quod ipsius Ouidij testimonio comprobare nituntur, cùm in secunda Ele-

giarum ita ad Marcum scribat:

Quàm citò de toto rediit meus orbe Sabinus,
Scriptáque diuersis rettulit ille locis:
Candida Penelope signum cognouit Vlyssis:
Legit ab Hippolyto scripta nouerca suo.
Iam pius Aeneas miseræ rescripsit Elisæ,
Quódque legat Phyllis, si modò viuit, habet.
Tristis ad Hypsipylen ab Iasone littera venit:
Dat notam Phœbo Lesbia amica lyram.

Quod quidem nihil ad rem facere videtur, cùm nullam interim de Helena mentionem faciat. Verùm statim subiunxit hos duos versus:

Et Paris est illic, & adultera nobile crimen:
Et comes exstincto Laodameia viro.

Quibus facilè conuincuntur, nisi ad Sabinum referre malint. Sed cum Ouidianis epistolis responderet: quomodo possunt esse Sabini? Non enim Paris, nec Laodameia respondent, sed scribunt. Nimirum hæ quoque Ouidianæ sunt, & eodem pene stylo scriptæ, quo reliquæ. Helena autem, lecta Paridis epistola, quasi offensa, primùm respondens obiurgat. Deinde vt pudorem tuetur: Paridis suasiones infringere conatur, quædam semina spargendo, ne omninò illius amorem negligere videatur. Et sic apertè ostendit, muliebre ingenium varium esse, atque mutabile, iuxta illud Ouidianum in arte amandi, Forsitan & primo veniet tibi littera tristis: Quæque roget ne se sollicitare velis. Quod rogat illa, timet: quod non rogat optat vt instes. Postremo Paridis voluntatem impletura, vt honestius, ita tutius visum est, si quid in desiderio erit, non litteris mandare, sed vt Clymene, & Aethra comites fidissimæ exponerent: idque cùm fecissent, cum Paride & Helena ad Troiam aucta sunt.

HELENA PARIDI.

NVnc oculos tua cum violarit epistola nostros:
Non rescribendi gloria visa leuis.
Ausus es hospitij temeratis aduena sacris,
Legitimam nuptæ sollicitare fidem.

Scilicet idcircò ventosa per æquora vectum
Excepit portu Tænaris ora suo?
Nec tibi, diuersa quamuis à gente venires:
Oppositas habuit regia nostra fores?
*Esset vt * officij merces iniuria tanti?* * quid non hospitij.
Qui sic intrabas, hospes, an hostis eras?
Nec dubito, quin hæc, cùm sit tam iusta: vocetur
Rustica iudicio nostra querela tuo.
Rustica sim sanè: dum non oblita pudoris:
Dúmque tenor vitæ sit sine labe meæ.
Si non est ficto vultus mihi tristis in ore:
Nec sedeo duris torua supercilijs.
*Fama tamen clara est: & adhuc sine crimine * lusi:* * quidam vixi.
Et laudem de me nullus adulter habet.
Quò magis admiror: quæ sit fiducia cœpto:
Spemq́ue tori dederit quæ tibi causa mei.
*An quia vim nobis, Neptunius * intulit Heros?* * In nonnullis. attulit.
Rapta semel, videor bis quoque digna rapi?
Crimen erat nostrum, si delinita fuissem:
Cùm sim rapta, meum quid nisi nolle fuit?
Non tamen è facto fructum tulit ille petitum:
Excepto redij passa timore nihil.
*Oscula * luctanti tantummodo pauca proternus* * quid. le. luctando.
Abstulit: vlterius nil habet ille mei.
Quæ tua nequitia est, non his contenta fuisset:
Dij melius: similis non fuit ille tui.
Reddidit intactam: minuitq́ue modestia crimen:
Et iuuenem facti pœnituisse patet.

Thesea pœnituit: Paris vt succederet illi:
Ne quando nomen non sit in ore meum.
Nec tamen irascor: quis enim succenset amanti?
Si modò quem præfers, non simulatur amor.
Hoc quoque enim dubito, non quòd fiducia desit:
Aut mea sit facies non bene nota mihi.
Sed quia credulitas damno solet esse puellis:
Verbaq; dicuntur vestra carere fide.
At peccant aliæ, matronaq; rara pudica est:
Quis prohibet raris nomen inesse meum:
Nam mea quòd visa est tibi mater idonea, cuius
Exemplo flecti me quoque posse putes.
Matris in admisso falsa sub imagine lusa
Error inest, pluma tectus adulter erat.
Nil ego, si peccem, possum nescisse: nec vllus
Error, qui facti crimen obumbret, erit.
quid. leg. leuauit. Illa benè errauit, vitiumq; authore redemit.
Fœlix in culpa quo Ioue dicar ego?
Et genus, & proauos, & regia nomina iactas:
Clara domus satis hæc nobilitate sua est.
Iuppiter vt soceri proauus taceatur, & omne
Tantalidæ Pelopis, Tyndareiq; genus.
Dat mihi Leda Iouem cycno decepta parentem:
Quæ falsam gremio credula fouit auem.
I nunc, & Phrygiæ clarè primordia gentis,
Cumq; suo Priamo Laomedonta refer.
Quos ego suspicio: sed, qui tibi gloria magna est
Quintus, is à nostro sanguine primus erit.

Sceptra

Sceptra tua, quamuis rear esse potentia, Troia:
Non tamen hoc illis esse minora puto.
Si iam diuitijs locus hic, numeroq; virorum
Vincitur, at certè barbara terra tua est.
Munera tanta quidem promittit epistola diues:
Vt possint ipsas illa mouere deas.
Sed si iam vellem fines transire pudoris:
Tu maior culpæ causa futurus eras.
Aut ego perpetuo famam sine labe tenebo:
Aut ego te potius, quàm tua dona sequar.
Vtq; ea non sperno, sic acceptissima semper
Munera sunt, author quæ praciosa facit.
Plus multo est, quòd amas: quòd sum tibi causa laboris:
Quòd tā per longas spes tua venit aquas.
Illa quoq;, apposita quæ nunc facis improbe mensa:
Quamuis experiar dissimulare, noto.
Tu modò me spectas oculis lasciue proternis:
Quos vix instantes lumina nostra ferunt.
Et modò suspiras, modò pocula proxima nobis
Sumis: quaq; bibi, tu quoque parte bibis.
Ah quoties digitis, quoties ego tecta notaui
Signa supercilio penè loquente dari.
Et sæpe extimui, ne vir meus illa videret:
Non satis occultis erubuiq; notis.
Sæpe vel exiguo, vel longo murmure dixi:
Nil pudet hunc, nec vox hæc mea falsa fuit.
Orbe quoque in mensa legi, sub nomine nostro,
Quod deducta mero littera fecit: amo.

Credere me tamen hoc, oculo renuente, negaui:
Hei mihi, iam didici, sic quoque posse loqui.
His ego blanditijs, si peccatura fuissem,
Flecterer: his poterant pectora nostra capi.
Est quoque (confiteor) facies tibi rara, potéstq;
Velle sub amplexus ire puella tuos.
Altera sed potius fœlix sine crimine fiat:
Quàm cadat externo noster amore pudor.
Disce meo exemplo, formosis posse carere:
Est virtus placitis abstinuisse bonis.
Quàm multos credis iuuenes optare quod optas?
Qui sapiant, oculos an Paris vnus habes?
Non tu plus cernis: sed plus temerarius audes:
Nec tibi plus cordis, sed minus oris inest.
Tunc ego te vellem celeri venisse carina,
Cum mea virginitas mille petita procis.
Si te vidissem, primus de mille fuisses:
Iudicio veniam vir dabit ipse meo.
Ad possessa venis, præreptáque gaudia serus:
Spes tua lenta fuit: quod petis, alter habet.
Vt tamen optarem fieri tua Troica coniux:
Inuitam sic me non Menelaus habet.
Desine molle precor verbis conuellere pectus:
Néue mihi, quam te dicis amare, noce.
Sed sine quam tribuit sortem fortuna, tueri:
Nec spolium nostri turpe pudoris habe.
At Venus hoc pacta est: & in alta vallibus Idæ
Tres tibi se nudas exhibuere deæ.

Vnaq́ cùm regnum, belli daret altera laudem,
Tyndaridis coniux, tertia dixit, eris.
Credere vix equidem cæleſtia numina poſſum
Arbitrio formam ſuppoſuiſſe tuo.
Vtq́ ſit hoc verum, certè pars altera ficta eſt:
Iudicij pretium, qua data dicar ego.
Non eſt tanta mei fiducia corporis, vt me
Maxima, teſte dea, dona fuiſſe putem.
Contenta eſt oculis hominum mea forma probari:
*Laudatrix Venus eſt * inuidioſa mihi.* * quidam inſidioſa.
*Sed nihil * infirmo: faueo quoque laudibus iſtis:* * quidam inſinuo.
Nam mea vox quare, quod cupit, eſſe neget?
Ner tu ſuccenſe nimium mihi creditus ægra:
Tarda ſolet magnis rebus ineſſe fides.
Prima mea eſt igitur Veneri placuiſſe voluptas:
Proxima, me viſam præmia ſumma tibi.
Nec te Palladios, nec te Iunonis honores
Auditis Helenes præpoſuiſſe bonis.
Ergo ego ſum Virtus: ego ſum tibi nobile regnum:
Ferrea ſim, ſi non hoc ego pectus amem.
Ferrea crede mihi non ſum, ſed amare recuſo
Illum, quem fieri vix puto poſſe meum.
Quid bibulum curuo proſcindere littus aratro,
Spemq́ ſequi coner, quam locus ipſe negat?
Sum rudis ad Veneris furtum, nullaq́ fidelem
(Dij mihi ſunt teſtes) luſimus arte virum.
Nunc quoq́ quòd tacito mando mea verba libello,
Fungitur officio littera noſtra nouo.

Fœlices quibus vsus adest: ego nescia rerum
Difficilem culpæ suspicor esse viam.
Ipse malo metus est: iam nunc confundor: & omnes
In nostris oculos vultibus esse reor.
Nec reor hoc falsò: sensi mala murmura vulgi:
Et quasdam voces rettulit Æthra mihi.
*At tu dissimula: nisi * si desistere mauis:*
Sed cur desistas? dissimulare potes.
Lude: sed occultè: maior, non maxima nobis
Est data libertas, quòd Menelaus abest.
Ille quidem procul est, ita re cogente profectus:
Magna fuit subitæ, iustáq; causa viæ.
*At mihi sic * iussum est: ego, cùm dubitaret, an iret:*
Quàm primum dixi, fac rediturus eas.
Omine lætatus dedit oscula: resq;, domúsq;,
Et tibi sit curæ Troicus hospes, ait.
Vix tenui risum: quem dum compescere luctor,
Nil illi potui dicere, præter, erit.
Vela quidem Creten ventis dedit ille secundis:
Sed tu non ideo cuncta licere puta.
Sic meus hinc vir abest, vt me custodiat absens:
An nescis longas regibus esse manus?
Fama quoque est oneri: nam quo constantiùs ore
Laudamur vestro, iustiùs ille timet.
Quæ iuuat, vt nunc est, eadem mihi gloria damno (est
Et melius famæ verba dedisse fuit.
Nec, quòd abest, hic me tecum mirare relictam:
Moribus, & vitæ credidit ille meæ.

* ita legendum credidimus, adducti verbis Paridis, quibus hic respondet: Exit, &, Idæi mando tibi, dixit, &c. In omnibus tamen est visum.

De facie metuit: vitæ confidit, & illum
Securum probitas, forma timere facit.
Tempora ne pereant vltrò data præcipis, vtq;
Simplicis vtamur commoditate viri.
Et libet, & timeo, nec adhuc exacta voluntas
Est satis: in dubio pectora nostra labant.
Et vir abest nobis, & tu sine coniuge dormis:
Inq; vicem tua me, te mea forma capit.
Et longæ noctes, & iam sermone coimus:
Et tu (me miseram) blandus: & vna domus.
Et peream, si non inuitent omnia culpam:
Nescio quo tardo sed tamen ipsa metu.
Quòd male persuades, vtinam benè cogere posses:
Sic mea rusticitas excutienda foret.
Vtilis interdum est ipsis iniuria passis:
Sic certè fœlix ipsa coacta forem.
Dum nouus est, cœpto potius pugnemus amori:
Flamma recens, parua sparsa recedit aqua.
Certus in hospitibus non est amor: errat, vt ipsi:
Cumq; nihil speres firmius esse, fugit.
Hypsipyle testis, testis Minoia virgo,
In non exhibitis vtraq; iuncta toris.
Tu quoque dilectam multos, infide, per annos
Diceris Oenonem deseruisse tuam.
Nec tamen ipse negas: & nobis omnia de te
Quærere, si nescis, maxima cura fuit.
Adde, quòd vt cupias, constans in amore manere,
Non potes, expedient iam tua vela Phryges.

Dum loqueris mecum, dum nox sperata paratur,
Qui ferat in patriam iam tibi ventus erit.
Cursibus in medijs, nouitatis plena relinques
Gaudia: cum ventis noster abibit amor.
An sequar, vt suades, laudatáq; Pergama visam?
Pronurus & magni Laomedontis ero?
Non ita contemno volucris præconia famæ,
Vt probris terras impleat illa meis.
Quid de me poterit Sparte, quid Achaia tota,
Quid gentes Asiæ, quid tua Troia loqui?
Quid Priamus de me? Priami quid sentiet vxor?
Totq; tui fratres, Dardaniæq; nurus?
Tu quoque, qui poteris fore me sperare fidelem,
Et non exemplis anxius esse tuis?
Quicunque Iliacos intrauerit aduena portus:
Is tibi solliciti causa timoris erit.
Ipse mihi quoties iratus, adultera, dices,
Oblitus nostro crimen inesse tuum?
Delicti fies idem reprensor, & author:
Terra precor vultus obruat antè meos.
At fruar Iliacis opibus, cultuq; beato,
Donáque promissis vberiora feram.
Purpura nempe mihi, pretiosaq; texta dabuntur.
Congestoq; auri pondere diues ero.
Da veniam fassæ: non sunt tua munera tanti
Nescio quo tellus me tenet ista modo.
Quis mihi si lædar, Phrygijs succurret in oris?
Vnde petam fratris? vnde parentis opem?

Omnia

Omnia Medea fallax promisit Iason:
Pulsa est Æsonia non minus illa domo.
Non erat Æetes, ad quem despecta rediret:
Non Ipsea parens, Chalciopeq́ soror.
Tale nihil timeo: sed nec Medea timebat:
Fallitur augurio spes bona sæpe suo.
Omnibus inuenies, quæ nunc iactantur in alto,
Nauibus, à portu lene fuisse fretum.
Fax quoque me terret, quam se peperisse cruentam
Ante diem partus est tua visa parens.
Et vatum timeo monitus: quos igne Pelasgo
Ilion arsurum præmonuisse ferunt.
Vtque fauet Cytherea tibi, quia vicit, habétque
Parta per arbitrium bina trophæa tuum:
Sic illas timeo: quæ, si tua gloria vera est:
Iudice te, causam non tenuere duæ.
Nec dubito, quin, te si persequar, arma parentur,
Ibit per gladios (hei mihi) noster amor.
An fera Centauris indicere bella coegit
Athracis Æmonios Hippodameia viros?
Tu fore tam lentum iusta Menelaon in ira,
Et geminos fratres, Tyndareúmq́ putas?
Quòd bene te iactes, & fortia facta loquaris:* * recenses.
A verbis facies dissidet ista tuis.
Apta magis Veneri, quàm sunt tua corpora Marti
Bella gerant fortes: tu, Pari, semper ama.
Hectora, quem laudas, pro te pugnare iubeto:
Militia est operis altera digna tui.

His ego, si saperem, pauloq; audacior essem,
Vterer: vtetur, siqua puella sapit.
Aut ego deposito faciam fortasse pudore:*
Et dabo conuictas tempore victa manus.
Quod petis, vt furtim præsentes ista loquamur:
Scimus quid captes, colloquiumq; voces.
Sed nimium properas, & adhuc tua messis in her-
Hæc mora sit voto forsan amica tuo. (ba est:
Hactenus arcanum furtiuæ conscia mentis
Littera iam lasso pollice sistat opus.
Cætera per socias Clymenē, Aethramq; loquamur:
Quæ mihi sunt comites, consiliumq; duæ.

*In quib. timore.

In XVII. Epistolam Argumentum.

Hellespontiacum mare septem tantùm stadijs, teste Plinio, Europam ab Asia diuidens, Seston in Europa Herûs patriam & Abydon in Asia, ex qua fuit Leander, aduersas vrbes habet. Cùm autem Leander Abydenus Sestiam puellam Hero miserè deperiret, per Hellespontum noctu ad eam natare consueuerat. Sed maris tempestate interclusus, iam præteritis septem diebus, ad amicam Hero, per audacem nautam, ea tempestate Seston nauigantem, hanc epistolam misit: in qua primùm amorem suum firmum, & stabilem esse ostendit: deinde queritur quòd natandi facultas, ob feruentissimum maris æstum, ei sit ablata. Demum verò pollicetur se breui iturum, & quamuis mare non fuerit tranquillum se tamen periculis potius commissurum, quàm illius iucundissimo conspectu atque colloquio cariturum. Vnde de eo sic cecinit Martialis:

Cùm peteret dulces audax Leander amores,
Et fessus timidu iam premeretur aquis:
Sic miser instantes affatus dicitur vndas:
Parcite dum propero, mergite dum redeo.

LEANDER HERONI.

Mittit Abydenus, quam mallet ferre salutem,
*Si cadat * ira maris, Sesta puella, tibi.* * Vnda.
Si mihi dij faciles, & sunt in amore secundi:
Inuitis oculis hæc mea verba leges.
Sed non sunt faciles, nam cur mea vota morantur?
Currere me nota non patiuntur aqua.
Ipsa vides cœlum pice nigrius, & freta ventis
Turbida, perq; cauas vix adeunda rates.
Vnus, & hic audax, à quo tibi littera nostra
Redditur, à portu nauita fecit iter.
Ascensurus eram: nisi quod dum vincula proræ
Solueret in speculis omnis Abidos erat.
Non poteram celare meos, velut antè parentes:
Quemque tegi volumus, non latuisset amor.
Protinus hæc scribens, fœlix, i littera, dixi:
Iam tibi formosam porrigit illa manum.
Forsitan, admotis etiam tangère labellis:
Rumpere dum niueo vincula dente volet.
Talibus exiguo dictis mihi murmure verbis
Cætera cum charta dextra locuta mea est.
Ah quanto mallem, quàm scriberet, illa nataret:
Méque per assuetas sedula ferret aquas.
Aptior illa quidem placido dare verbera ponto:
Est tamen & sensus apta ministra mei.
Septima nox agitur, spacium mihi longius anno,
Sollicitum raucis quòd mare feruet aquis.

His ego si vidi mulcentem pectora somnum
Noctibus, insani sit mora longa freti.
Rupe sedens aliqua, specto tua littora tristis:
Et quo non possum corpore: mente feror.
Lumina quinetiam summa vigilantia turre,
Aut videt, aut acies nostra videre putat.
Ter mihi deposita est in sicca vestis arena:
Ter graue tentaui carpere nudus iter.
Obstitit inceptis tumidum iuuenilibus æquor:
Mersit & aduersis ora natantis aquis.
At tu de rapidis immansuetissime ventis
Quid mecum certa prælia mente geris?
In me, si nescis Borea, non æquora, sæuis:
Quid faceres, esset ni tibi notus amor:
Tam gelidus cùm sis, non te tamen, improbe, quõdã
Ignibus Actæis incaluisse negas.
* rumpere. *Gaudia rapturo si quis tibi * claudere vellet*
Aerios aditus, quo paterere modo?
Parce precor, facilémq; moue moderantius auram:
Imperet Hippotades sic tibi triste nihil.
Vana peto, precibúsque meis obmurmurat ipse,
Quasque quatit, nulla parte coercet aquas.
Nunc daret audaces vtinam mihi Dædalus alas:
Icarium quamuis hîc propè littus adest.
Quicquid erit, patiar: liceat modo corpus in auras
Tollere, quod dubia sæpe pependit aqua.
Intereà dum cuncta negant ventique fretúmque:
Mente agito furti tempora prima mei.

Nox

Nox erat incipiens (namq́; est meminisse voluptas)
Cum foribus patrijs egrediebar amans.
Nec mora: deposito pariter cum veste timore,
Iactabam liquido brachia lenta mari.
Luna mihi tremulum lumen præbebat eunti,
Vt comes in nostras officiosa vias:
Hanc ego suspiciens, faueas, ô candida, dixi:
Et subeant animo Latmia saxa tuo.
Non sinet Endymion te pectoris esse seueri:
Flecte, precor, vultus ad mea furta tuos.
Tu dea mortalem cœlo delapsa petebas:
(Vera loqui liceat) quam sequor, ipsa dea est.
Neu referam mores cœlesti pectore dignos:
Forma nisi in veras non cadit illa meas.
A Veneris facie non est prior vlla, tuaque:
Néue meis credas vocibus, ipsa vide.
Quantum, cum radijs fulges argentea puris,
Concedunt flammis sydera cuncta tuis:
Tanto formosis formosior omnibus illa est.
Si dubitas, cæcum Cynthia lumen habes.
Hæc ego, vel certe non his diuersa locutus,
Per mihi cedentes nocte ferebar aquas.
Vnda repercussæ radiabat imagine Lunæ:
Et nitor in tacita nocte diurnus erat.
Nulláque vox vnquam nostras veniebat ad aures,
Præter dimotæ corpore murmur aquæ.
Halcyones solæ memores Ceycis amati,
Nescio quid visæ sunt mihi dulce quari.

Iamq́ fatigatis humero sub vtroque lacertis,
Fortiter in summas erigor altus aquas.
Vt procul aspexi lumen : meus ignis in illo est.
Illa meum, dixi, littora lumen habent.
Et subito lassis vires rediere lacertis:
Visáq, quam fuerat, mollior vnda mihi.
Frigora ne possim gelidi sentire profundi,
Qui calet in cupido pectore, praestat amor.
Quo magis accedo, propioraq́ littora fiunt,
Quoque minus restat : plus libet ire mihi.
Cùm vero possum cerni quoque: protinus addis
Spectatrix animos, vt valeamq́ facis.
Tunc etiam nando dominae placuisse laboro:
Atque oculis iacto brachia nostra tuis.
Te tua vix prohibet nutrix descendere in altum:
(Hoc * quoq enim vidi) nec mihi verba dabas.
Nec tamen effecit, quamuis retinebat euntem:
Ne fieret prima pes tuus vdus aqua.
Excipis amplexu, fœliciáq oscula iungis,
Oscula dijs magnis trans mare digna peti.
Deq́ tuis demptos humeris mihi tradis amictus:
Et madidam siccas aequoris imbre comam.
Caetera nox, & nos, & turris conscia nouit:
Quódq mihi monstrat per vada lumen iter.
Non magis illius numerari gaudia noctis,
Hellespontiaci quàm maris alga potest.
Quo breuius spatium nobis ad furta dabatur:
Hoc magis est cautum, ne foret illud iners.

* etenim.

Iamq́

Iamq́; fugatura Tithoni coniuge noctem,
Praeuius aurorae lucifer ortus erat:
Oscula congerimus properata sine ordine raptim,
Et querimur paruas noctibus esse moras.
Atque ita contactus monitu nutricis amaro,
Frigida, deserta, littora, turre peto.
Digredimur flentes repetóq; ego virginis aequor,
Respiciens dominam, dum licet vsque meam.
Si qua fides vero est: veniens huc, esse natator:
Cum redeo, videor naufragus esse mihi.
Hoc quoque si credis: ad te via prona videtur:
A te cùm redeo, cliuus inertis aquae.
Inuitus patriam repeto: quis credere posset?
Inuitus certè nunc moror vrbe mea.
Hei mihi, cur animis iuncti secernimur vndis?
Vnáq; mens, tellus non habet vna duos?
Vel tua me Sestos, vel te mea sumat Abydos:
Tam tua terra mihi, quàm tibi nostra placet.
Cur ego confundor, quoties confunditur aequor?
Cur mihi causa leuis, ventus obesse potest?
Iam nostros curui norunt delphines amores:
Ignotum nec me piscibus esse reor.
Iam patet attritus solitarum limes aquarum,
Non aliter, multa, quàm via pressa rota.
Quod mihi non esset, nisi sic, iterare querebar:
At nunc per ventos hoc quoque deesse, queror.
Fluctibus immodicis Athamantidos aequora canēt,
Vixq́; manet portu tuta carina suo.

Hoc mare, cum primùm de virgine nomina mersa,
Quæ tenet, est nactum, tale fuisse puto.
Est satis amissa locus hic infamis ab Helle:
Vtq; mihi parcat, nomine crimen habet.
Inuideo Phrixo: quem per freta tristia tutum
Aurea lanigero vellere vexit ouis.
Nec tamen officium pecoris, nauisque requiro:
Dummodo, quas findam corpore, dentur aqua.*
*Arte egeo nulla * fiat modò copia nandi,*
Idem nauigium nauita, vector, ero.
Nec sequar, aut Helicē, aut, qua Tyrus vtitur Ar-
Publica non curat sydera noster amor. (cton:
Andromaden alius spectet, clarámque Coronam:
Quæq; micat gelido Parrhasis vrsa polo.
At mihi quod Perseus, & cū Ioue, Liber amarūt,
Indicium dubiæ non placet esse viæ.
Est aliud lumen multo mihi certius istis:
Non erit in tenebris, quo duce noster amor.
Hoc ego dum spectem, Colchos, atq; vltima ponti,
Quáque viam fecit Thessala puppis, eam.
Et iuuenem possim superare Palæmona nando:
Miráq; quem subito reddidit herba deum.
Sæpe per assiduos languent mea brachia motus,
Vixque per immensas fessa trahuntur aquas.
His ego cum dixi: pretium non vile laboris
Iam dominæ vobis colla tenenda dabo:
Protinus illa valent, atque ad sua præmia tendunt:
Vt celer Eleo carcere missus equus.

*scindam.
* detur.

Ipse

Ipse meos igitur seruo, quibus vror, amores:
Teq́ magis cælo digna puella sequor.
Digna quidem cælo, sed adhuc tellure morare,
Aut dic ad superos hinc mihi quà sit iter.
**Hîc es, & exiguum misero contingis amanti* — *quid. lig. Hinc est quod raro.
Cumq́ mea fiunt turbida mente freta.
Quid mihi, quòd lato non separor æquore, prodest?
Non minus hæc nobis tam breuis obstat aqua.
Num malim dubito, toto procul orbe remotus
Cum domina longè spem quoque habere meam.
*Quo propius nunc *est, flamma propiore calesco:* — * es.
Et res non semper, spes mihi semper adest.
Penè manu, quod amo, tanta est vicinia, tango:
Sæpe sed (heu) lachrymas hoc mihi penè mouet.
Velle quid est aliud fugientia prendere poma?
Spemq́ suo refugi fluminis ore sequi?
Ergo ego tè nunquam nisi cum volet vnda, tenebo?
Et me fœlicem nulla videbit hyems?
Cumq́ minus firmū nil sit, quam ventus, & vnda,
In ventis, & aqua spes mea semper erit?
Æstus adhuc tamē est: quid cū mihi læserit æquor
Pleias, & Arctophylax, Oleniumq́ pecus?
Aut ego non noui, quàm sim temerarius, aut me
In freta non cautius tunc quoque mittet amor.
Néue putes id me, quod abest, promittere tempus:
Pignora polliciti non tibi tarda dabo.
Sic tumidum paucis etiam nunc noctibus æquor:
Ire per inuitas experiemur aquas.

Aut mihi continget fœlix audacia saluo:
Aut mors solliciti finis amoris erit.
Optabo tamen, vt partes expellar in illas:
Et teneant portus naufraga membra tuos.
Flebis enim: tactúq; meum dignabere corpus:
Et mortis dices huic ego causa fui.
Scilicet interitus offenderis omine nostri:
Litteráq; inuisa est hac mea parte tibi.
Desine parte queri: sed vt & mare finiat iram,
Accedant, quæso, fac tua vota meis.
*Pace breui nobis opus est, dum*transferor istuc:*
Cum tua contigero littora, persiet hyems.
Illic est aptum nostræ nauale carinæ,
Et melius nulla stat mea puppis aqua.
Illic me claudat Boreas, vbi dulce morari est:
Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero.
Nec faciam surdis conuicia fluctibus vlla:
Triste nataturo nec querar esse fretum.
Me pariter venti teneant, teneríq; lacerti:
Per causas istic impediárque duas.
Cum patietur hyems: remis ego corporis vtar:
Lumen in aspectu tu modo semper habe.
Intereà pro me pernoctet epistola tecum:
Quàm precor, vt minima persequar ipse mora.

*Magis placet, quàm quod in quib. est transfretor.

In XVIII. Epistolam Argumentum.

Non satis constat, cuius sit hæc epistola cum præcedente, duabusque sequentibus. Nam nec quæ legitur Leandri ad Heronem, nec quæ Herus ad Leandrum, nec quæ Acontij ad Cydippen, nec

nec quæ Cydippes ad Acontium ab Ouidio vnquam scriptas fuisse, aut à Sabino, ipsemet comprobat in secundo Elegiarum, sic scribens ad Marcum.

Et quod Penelopes verbis reddatur Vlyssi
Scribimus, & lacrymas, Phylli relicta, tuas.
Quod Paris, & Macareus, & quod male gratus Iason,
Hippolitiq; parens Hippolitusq; legant, &c.

Reliqua studiosis illic legenda reliquimus: satis est admonuisse Hero accepta Leandri epistola respondet, id agens, vt se ardenter redamare significet, & ad mutuos amplexus amatorem aduocet. Desidiam verò interdum accusat, vt ostendat, quàm sincero & continuo amore semper amet. Aliquando in mare inuehitur. Nonnunquam timet, ne ob aliam fuerit destituta. Verum statim; amoris suspicionem in amantium consuetudinem, qui omnia timent, transferendo, conie&uram imminuit. Demùm suadet, vt non nisi tranquillo freto se committat.

HERO LEANDRO.

QVam mihi misisti verbis, Leandre, salutem,
Vt possim missam rebus habere: veni.
Longa mora est nobis omnis, quæ gaudia differt:
Da veniam fassæ: non patienter amo.
Vrimur igne pari, sed sum tibi viribus impar:
Fortius ingenium suspicor esse viris.
Vt corpus teneris, sic mens infirma puellis:
Deficiam, parui temporis adde moram.
Vos modò venando, modò rus geniale colendo,
Ponitis in varia tempora longa mora.
Aut fora vos retinent, aut vncta dona palestræ,
Flectitis aut freno colla fugacis equi.
Nunc volucrem laqueo, nunc piscem ducitis hamo:
Diluitur posito serior hora mero.
His mihi submotis, vel si minus acriter vrar:

Quod faciam, supereſt, præter amare, nihil.
Quod ſupereſt, facio: teq́; ô mea ſola voluptas,
Plus quoq; quàm credi quod mihi poſſit, amo.
Aut ego cum chara de te nutrice ſuſurro,
Quæq́; tuum miror cauſa moretur iter:
Aut mare proſpiciens odioſo concita vento,
Corripio verbis æquora* penè tuis:

* quid. ſæpe.

Aut vbi ſæuitiæ paulum grauis vnda remiſit:
Poſſe quidem, ſed te nolle venire, queror.
Dumq́; queror, lacrymæ per amãtia lumina manãt,
Pollice quas tremulo conſcia ſiccat anus.
Sæpe tui ſpecto ſi ſint in littore, paſſus:
Impoſitas tanquam ſeruet arena notas.
Vtq́; rogem de te, & ſcribam tibi, ſi quis Abydo
Venerit, aut quæro, ſi quis Abydon eat.
Quid referam, quoties do veſtibus oſcula? quas tu
Helleſpontiaca ponis iturus aqua?
Sic vbi lux acta eſt, & noctis amicior hora
Exhibuit, pulſa, ſydera clara, die:
Protinus in ſumma vigilantia lumina turre
Ponimus, aſſuetæ ſigna, notámque viæ.
Tortáque verſato ducentes ſtamina fuſo
Fœminea tardas fallimus arte moras.
Quid loquar interea tam longo tempore quæris:
Nil, niſi Leandri nomen in ore meo eſt.
Iámne putas exiſſe domo mea gaudia, nutrix?
An vigilant omnes? & timet ille * ſuos?
Iámne ſuas humeris illum deponere veſtes?

* In quib. patrem? vtrumque rectè.

Tingere

Tingere iam pingui pallade membra putas?
*Annuit illa * fore: non nostra quod oscula curet:* * In quib. ferè, fortè, rectè.
Sed mouet obrepens somnus anile caput.
Postq; mora minimum, iam certe nauigat, inquam:
Lentáque, dimotis, brachia iactat, aquis.
Paucáque cum tacta perfeci stamina terra:
An medio possis quærimus, esse freto.
Et modo prospicimus: timida modo voce precamur,
Vt tibi det faciles vtilis aura vias.
Auribus interdum voces captamus, & omnem
Aduentus strepitum credimus esse tui.
Sic, vbi decepta pars est mihi maxima noctis
Acta, subit furtim lumina fessa sopor.
Forsitan inuitus, mecum tamen, improbe, dormis:
Et, quamuis non vis ipse venire, venis.
Nam modo te videor propè iam spectare natantem:
Brachia nunc humeris humida ferre meis.
Nunc dare quæ soleo, madidis velamina membris:
Pectora nunc iuncto nostra fouere sinu.
Multáq; præterea lingua reticenda modesta,
Quæ fecisse iuuat: facta referre pudet.
Me miseram, breuis est hæc, & non vera voluptas:
Nam tu cum somno semper abire soles.
Firmius ô cupidi tandem coëamus amantes:
** Ne careant vera gaudia nostra fide.* * Non malè alij, Nec.
Cur ego tot viduas exegi frigida noctes:
Cur toties à me lente natator abes?
Est mare (confiteor) nondum tractabile nanti:

Nocte sed hesterna lenior aura fuit.
Cur ea præterita est? cur non ventura timebas?
Tam bona cur periit? nec tibi capta via est.
Protinus vt similis detur tibi copia cursus:
Hoc melior certè, quo prior, illa fuit.
At cito mutata est iactati forma profundi:
Tempore, cum properas, sæpe minore venis.
Hic puto deprensus, nil, quod quærereris, haberes:
Meq; tibi amplexo nulla noceret Hyems.
Certè ego tunc ventos audirem læta sonanteis:
Et nunquam placidas esse precarer aquas.
Quid tamen euenit, cur sis metuentior vndæ,
Contemptúmq; prius, nunc vereare fretum?
Nam memini, cum te, sæuum, veniente, mináxq;
Non minus, aut multo non minus, æquor erat.
Cùm tibi clamabam: sic tu temerarius esto:
Ne misera virtus sit tua flenda mihi.
Vndè nouus timor hic? quoque illa audacia fugit?
Magnus vbi est, spretis, ille natator, aquis?
Sis tamen hoc potius, quàm quod prius esse solebas:
Et facias placidum per mare tutus iter:
Dummodo sis idem: dum sic, vt scribis amemur,
Flammaq; non fiat frigidus illa cinis.
Non ego tam ventos timeo mea vota morantes:
Quàm similis vento ne tuus erret amor:
* & ne sim. * Ne non sim tanti, superentq; pericula causam,
Et videar merces esse labore minor.
Interdum metuo, patria ne lædar, & impar.

Dicar

*Dicar Abydeno Sesta puella * viro.* * tuo.
Ferre tamen possum patientius omnia: quàm si
Otia, nescio qua pellice captus, agas.
In tua si veniant alieni colla lacerti:
Sitq; nouus nostri finis amoris amor.
Ah potius peream: quàm crimine vulnerer isto:
Fataq; sint culpa nostra priora tua.
Nec quia venturi dederis mihi signa doloris:
Hæc loquor: aut fama sollicitata noua.
Omnia sed vereor (quis enim securus amauit?)
*Cogit & absentes * plura timere locus.* * multa.
Fœlices illas, sua quas præsentia nosse
Crimina vera iuuat: falsa timere vetat,
Nos tam vana mouet, quàm facta iniuria fallit:
Incitat & morsus error vterq; pares.
O vtinam venias, aut hic ventúsue, patérue,
*Causaq; sit * tantæ fœmina nulla moræ.* * certe.
Quod si quam sciero, moriar (mihi crede) dolendo:
Iamdudum peccas, si mea fata petis.
Sed neque peccabis: frustraq; ego terreor istis,
Quoque minus venias inuida pugnat hyems.
Me miseram quanto planguntur littora fluctu:
Et latet obscura, condita nube dies.
Forsitan ad pontum mater pia venerit Helles:
*Morsáque, * rotaris, nata fleatur, aquis:* * turbatis.
Aut mare ab inuiso priuigna nomine dictum
Vexat in æquoream versa nouerca deam.
Non fauet, vt nunc est, teneris locus iste puellis:

Hac Helle periit: hac ego lædor aqua.
At tibi flammarum memori, Neptune, tuarum
Nullus erat ventis impediendus amor:
Sed neque Amymone, nec laudatissima forma
Criminis est Tyro fabula vana tui,
Lucidáque Halcyone, Cerycéque, & Antone nata,
Et nondum nexis angue Medusa comis,
Flauáque Laodice, cœlóque recepta Celæno,
Et quarum memini nomina lecta mihi.
Has certè pluresque canunt, Neptune, poëtæ,
Molle latus lateri conseruisse tuo.
Cur igitur toties vires expertus amoris,
Assuetum nobis turbine claudis iter?
Parce ferox, latóque mari tua prælia misce:
Seducit terras hæc breuis vnda duas.
Te decet aut magnas magnum iactare carinas:
Aut etiam totis classibus esse trucem.
Turpe deo Pelagi iuuenem terrere natantem:
Glorióque est stagno quolibet ista minor.
Nobilis ille quidem est, & clarus origine: sed non
A tibi suspecto duxit Vlysse genus.*
Da veniam, seruáque duos: natat ille: sed iisdem
Corpus Leandri, spes mea, pendet aquis.
Intereà lumen (posito nam scribimus illo)
Sternuit, & nobis prospera signa dedit.
Ecce merum nutrix faustos instillat in ignes:
Cras erimus plures, inquit: & ipsa bibit.
Effice nos plures euicta per æquora lapsus,*

Placet, vt sit, inuiso. Sic in Acon. & sic suspecta Dianæ, id est inuisa. Alij tamen legunt, despecto, quasi alterum nimis sit leue.
* alias ve-[illegible]

O peni-

O penitus toto corde recepte mihi.
In tua castra redi socij desertor amoris:
Ponuntur medio cur mea membra toro?
Quod timeas, non est: auso Venus ipsa fauebit:
Sternet & aequoreas aequore nata vias.
Ire libet medias ipsi mihi saepe per vndas:
Sed solet hoc maribus tutius esse fretum:
Nam cur huc vectis Phryxo Phryxiq; sorore* *hoc.
Sola dedit vastis foemina nomen aquis?
Forsitan ad reditum metuis ne robora desint:
Aut nequeas gemini ferre laboris onus.
At nos diuersi medium coeamus in aequor:
Obuiaq; in summis oscula demus aquis:
Atque ita quisque suas iterũ redeamus ad vrbes:
Exiguum, sed plus, quàm nihil, illud erit.
Vel pudor hic vtinam, qui nos clâm cogit amare:* *tam.
Vel timidus famae cedere vellet amor.
Nunc male res iunctae calor, & reuerẽtia pugnant:
Quid sequor in dubio est: haec decet: ille iuuat,
Vt semel intrauit Colchos Pagasaeus Iason:
Impositum celeri Phasida puppe tulit.
Vt semel Idaeus Lacedaemona venit adulter:
Cum praeda rediit protinus ille sua.
Tu quam saepe petis, quod amas, tam saepe relinquis:
Et quoties graue sit puppibus ire natas.
Sic tamen ô iuuenis tumidarum victor aquarum,
Sic facito spernas, vt vereare, fretum.
Arte laborata vincuntur ab aequore puppes:* *merguntur in.

Tu tua plus remis brachia posse putas?
Quod cupis, hoc nautæ metuunt, Leandre, natare:
Exitus hic fractis puppibus esse solet.
Me miseram, cupio non persuadere, quod hortor:
Sisq; precor monitis fortior ipse meis:
Dum modo peruenias, excussaq; sæpe per vndas
Inijcias humeris brachia lassa meis.
Sed mihi cœruleas quoties * obuertor ad vndas, — * obuersor.
Nescio quid pauidum * frigore pectus habet. — * multo rectius quidã. pectore frigus.
Nec minus hesterna confundor imagine noctis:
Quamuis est sacris illa piata meis.
Namque sub aurora, iam dormitante lucerna,
Tempore quo cerni somnia vera solent:
Stamina de digitis cecidere sopore remissis:
Collaq; puluino nostra ferenda dedi.
* Hic ego ventosas nantem delphina per vndas — * alias hac.
Cernere non dubia sum mihi visa fide.
Quem postquam bibulis * illisit fluctus arenis: — * iniecit.
Vnda simul miserum, vitaq; deseruit.
Quidquid id est timeo: nec tu mea somnia ride:
Nec nisi tranquillo brachia crede mari.
Si tibi non parcis: dilectæ parce puellæ:
Quæ nunquam, nisi te sospite sospes erit.
Spes tamen est fractis vicinæ pacis in vndis:
Tu placidas toto pectore finde vias.
Interea, quoniam nanti freta peruia non sunt:
Leniat inuisas littera * missa moras. — * alias nostra.

In xix. Epistolam Argumentum.

Profectus ad sacra Dianæ Acontius, quæ in Delo insula maris Aegæi omnium Cycladum clarissima ex frequenti virginum conuentu celebrabátur, in amorem visę Cydippes puellę nobilis exęaluit. Sed, cùm illam ob generis imparitatem non auderet in suum amorem sollicitare: nouam commentus fraudem in pulcherrimo pomo scripsit duos hosce versus.

Iuro tibi sanè per mystica sacra Dianæ,
Me tibi venturam comitem, sponsámque futuram.

atque illud ad pedes puellæ proiecit: quæ fraudis inscia, cùm imprudens legeret· visa est se vxorem Acontio pacisci, nam quæ ante deos in templo Deliæ Dianæ dicerentur, rata esse debere lex erat. Cùm autem paulò pòst pater, huiusce rei inscius, illam alij desponderet: subita febre correpta est. Quare hac epistola, Acontius conatur persuadere, hunc morbum à Diana immissum esse, eò quòd non impleuerit, quæ, Dea præsente promiserit. Ne verò dubitet iterum decipi, ab ea exorditur parte, qua maximè hæsitare poterat. Adducit deinde eum in odium, cui desponsata fuerat, cum dicat omnem ægritudinem accidere illius causa.

ACONTIVS CYDIPPAE.

Pone metum: nihil hîc iterum iurabis amanti:
Promissam satis est te semel esse mihi.
Perlege: discedat sic corpore languor ab isto:
*Qui meus est, vlla parte * dolere, dolor.* * quid. dolente tui.
Quid pudor ora subit? nam sicut in æde Dianæ
Suspicor ingenuas erubuisse genas.
Coniugium, pactamq́; fidem, non crimina posco:
Debitus vt coniux, non vt adulter, amo.
Verba licet repetas, quæ demptus ab arbore fœtus
Pertulit ad castas, me iaciente, manus.
*Inuenies illic id te * spondere, quod opto,* * iurasse.

Ni tibi cum verbis excidit illa fides.
Id metui, diuæ diffusa est ira, dicebat,
Te potius, virgo, quam meminisse deam.
Nunc quoq; idem timeo: sed idē tamen acrius illud
Assumpsit vires, auctáq; flamma mora est.
Quiq; fuit nunquam paruus, vel tempore longo,
Ex spe, quam dederas tu mihi crescit, amor:
Spem mihi tu dederas: meus hic tibi credidit ardor:
Non potes hoc factum, teste negare dea.
Adfuit: & præsens vt erat, tua verba notauit,
Et visa est mota dicta tulisse coma.
Deceptam dicas nostra te fraude licebit:
Dum fraudis nostra causa feratur amor.
Fraus mea quid petijt, nisi quod tibi iungerer vni?
Id me, quod quereris, conciliare potest.
Non ego natura, nec sum tam callidus vsu:
Solertem tu me, crede, puella facis.
Te mihi compositis siquid tamen egimus arte,
Astrinxit verbis ingeniosus amor.
Dictatis ab eo feci sponsalia verbis:
Consultóq; fui iuris amore, vafer.
Sit fraus huic facto nomen, dicárq; dolosus:
Si tamen est, quod ames, velle tenere, dolus.
En iterum scribo: mittóq; rogantia verba:
Altera fraus hæc est: quodq; queraris, habes.
Si noceo, quod amo, fateor sine fine nocebo:
Téq; petam: caueas tu licet, ipse petam.
Per gladios alij placitas rapuere puellas:

Scripta mihi cautè littera crimen erit?
Dij faciant possim plures imponere nodos:
Vt tua sit nulla libera parte fides.
*Mille modi restant, cliuo sudamus in * vno:* * quib. isto.
Ardor inexpertum nil sinet esse meus.
Sit dubium possisne capi: captabere certè:
Exitus in dijs est, sed capiere tamen.
Vt partem effugias, non omnia retia falles:
Quæ tibi quàm credis plura tetendit amor.
Si non proficient artes, veniemus ad arma:
Inq; mei cupido rapta ferere sinu.
Non sum, qui soleam Paridis reprendere factum:
Nec quenquam, qui vir posset vt esse, fuit.
Nos quoque: sed taceo, mors huius pœna rapinæ
Vt sit: erit, quàm te non habuisse, minor.
Aut esses formosa minus: peterere modestè:
Audaces facie cogimur esse tua.
Tu facis hoc, oculiq; tui, quibus ignea cedunt
Sydera, qui flammæ causa fuere meæ.
Hoc faciunt flaui crines, & eburnea ceruix:
Quæq; precor veniant in mea colla manus.
Et decor, & vultus sine rusticitate pudentes,
Et Thetidis qualis vix reor esse pedes.
Cætera si possem laudare, beatior essem:
Nec dubito totum quin tua pars sit opus.
Hac ego compulsus, non est mirabile, forma,
Si pignus volui vocis habere tuæ.
Denique dum captam tu te cogare fateri:

Insidijs esto capta puella meis.
Inuidiam patiar: passo sua præmia dentur:
Cur suus à tanto crimine fructus abest?
Hesionem Telamon, Briseida cepit Achilles:
*Vtraq; victorem nempe secuta * virum.* * suum.
Quamlibet accuses, & sis irata licebit:
Irata liceat dum mihi posse frui.
Idem qui facimus, factam tenuabimus iram:
Sit modò placandæ copia parua tui.
Ante tuos flentem liceat consistere vultus,
Et liceat lacrymis addere verba meis.
Vtq; solent famuli, cùm verbera sæua verentur,
Tendere submissas sub tua crura manus.
Ignoras tua iura: voca, cur arguor absens?
Iamdudum dominæ more venire iube.
Ipsa meos scindas licet imperiosa capillos:
*Oráque sunt digitis liuida * nostra tuis.* * quidam facta.
Omnia perpetiar: tantum fortasse timebo,
Corpore lædatur ne manus ista meo.
Sed neque compedibus, nec me compesce cathenis:
Seruabor firmo vinctus amore tui.
Cùm benè se, quantumq; volet satiauerit ira:
Ipsa tibi dices, quàm patienter amat.
Ipsa tibi dices, cùm videris omnia ferre:
Tam benè qui seruit, seruiat iste mihi.
Cur reus infœlix absens agor? & mea, cùm sit
Optima non vllo caussa tuente perit.
Hoc, quod amor iussit, scriptum, est iniuria nostra:

Quod de me solum nempe queraris, habes.
Non meruit falli mecum quoque Delia: si non
Vis mihi promissum reddere, redde dea.
Affuit, & vidit, cùm tu decepta rubebas,
Et vocem memori condidit aure tuam.
Omnia re careant: nihil est violentius illa:
Cùm sua, quæ nolit, numina læsa vidit.
Testis erit Calydonis aper, nam scimus vt illo
Sit magis in natum sæua reperta parens.
*Testis & Actæon * quondam fera creditus illis,* * quoniam.
Ipse dedit læto cum quibus ante feras.
Quæque superba parens saxo per corpus oborto,
Nunc quoque Migdonia flebilis astat humo.
Hei mihi, Cydippe, timeo tibi dicere verum:
Ne videar caussa, falsa monere, mea.
Dicendũ tamen est. hoc est (mihi crede) quòd ægra
Ipso nubendi tempore sæpè iaces.
Consulit ipsa tibi, neu sis peritura laborat:
Et saluam salua te cupit esse fide.
*Inde fit, vt quoties * existere perfida tentas:* * In nonnullis, obsistere: in alijs, insistere.
Peccatum toties corrigat illa tuum.
Parce mouere feros animosæ virginis arcus:
Mitis adhuc fieri si patiare, potest.
Parce, precor teneros corrumpere febribus artus:
Seruetur facies ista fruenda mihi.
Seruentur vultus ad nostra incendia nati:
*Quique subest niueo * lenis in ore rubor.* * In quib. læuis.
Hostibus &, si quis, ne fias nostra, repugnat,

Sic sit, vt inualida te, solet esse mihi.
Torqueor ex æquo vel te nubente, vel ægra:
Dicere nec possum, quod minus esse velim.
Maceror interdum, quod sim tibi causa doloris,
Teq; mea lædi calliditate puto.
Inq; caput nostrum dominæ periuria, quæso,
Eueniant: pœna tuta sit illa mea.
Ne tamen ignorem, quid agas, ad limina crebrò
Anxius huc illuc dissimulanter eo.
Subsequor ancillam furtim, famulúmq; requirens
Profuerint somni quid tibi, quidue cibi.
Me miserum, quod non medicorum iussa ministro:
* Astringóq; manus, insidioq; toro.
Et rursus miserum, quod me procul inde remoui:
Quem minimè vellem, forsitan alter adest.
Ille manus istas* astringit: & assidet ægræ
Inuisus superis, cum superisq; mihi.
Dumq; suo tentat salientem pollice venam:
Candida per causam brachia sæpe tenet.
Contrectatq; sinus: & forsitan oscula iungit:
Officio merces plenior ista suo est.
Quis tibi permisit nostras* decerpere messes?
Ad spes alterius quis tibi fecit iter?
Iste sinus meus est, mea turpiter oscula sumis:
A mihi promisso corpore tolle manus.
Improbe, tolle manus, quā tangis, nostra futura est:
Postmodo, si facies istud, adulter eris.
Elige de vacuis, quam non sibi vendicet alter:

*leg. hic Effingóque, & infr. tertio versu, effingit, eodē significatu, quo Fast. 5. 409. Sæpe manus ægras manibus fingebat amicis, & AEn. 8. 634. In nōnullis, præcerpere.

Si nescis, dominum res habet ista suum.
Nec mihi credideris: recitetur formula pacti:
Neu falsam dicas esse: face* illa legat. *alias ipsa.
Alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi:
Quid facis? hinc exi, non vacat iste torus.
Nā quod habes & tu humani verba altera pacti:
Non erit idcircò par tua causa meæ.
Hæc mihi se pepigit: pater hanc tibi primus ab illa:
Sed propior certè, quàm pater, ipsa sibi est.
Promisit pater hanc: hæc adiurauit amanti:
Ille homines, hæc est testificata deam.
Hic metuit mendax, sed & hæc periura vocari:
Num dubitas hic sit maior, an ille metus?
Denique, vt amborum conferre pericula possis:
Respice ad euentus: hæc cubat: ille valet.
Nos quoque dissimili certamina mente subimus:
Nec spes par nobis: nec timor æquus adest.
Tu petis ex tuto, grauior mihi morte repulsa est:
Idq; ego iam, quod tu forsan amabis, amo.
Si tibi iustitiæ, si recti cura fuisset,
Cedere debueras ignibus ipse meis.
Nunc quoniam ferus hic pro causa pugnat iniqua:
Ad quid Cydippe littera nostra redit.
Hic facit, vt iaceas, & sis suspecta Dianæ,
Hunc tu, si sapias, limen adire vetes.
Hoc faciente subis tam sæua pericula vitæ:
Atque vtinam pro te, qui mouet illa, cadat.
Quem si reppuleris: nec quem dea damnat, amaris:

Et tu, continuò certè ego saluus ero.
Siste metum virgo: stabili potiere salute:
Fac modo polliciti conscia templa colas.
Non boue mactato cœlestia numina gaudent,
Sed, quæ præstanda est, & sine teste fide.
Vt valeant aliæ ferrum patiuntur, & ignes:
Fert alijs tristem succus amarus opem.
Nil opus est istis, tantùm periuria vita:
Teq; simul serua, meq;, datamque fidem.
Præteritæ veniam dabit ignorantia culpæ:
*lecta. Exciderant animo fœdera * nostra tuo.
*cum. Admonita es modò voce mea, * modò casibus istis:
Quos quoties tentas fallere ferre soles.
*rogabis. His quoque vitatis, in partu nempe * vocabis,
Vt tibi luciferas afferat illa manus.
Audiet hæc: repetens quæ sunt audita, requiret
Ipsa, tibi de quo coniuge partus eat.
Promittes votum, scit te promittere falso:
Iurabis: scit te fallere posse deos.
Non agitur de me, cura maiore laboro:
Anxia sunt vitæ pectora nostra tuæ.
Cur modò te dubij pauidam fleuere parentes?
Ignaros culpæ quos facis esse tuæ.
Et cur ignorant? matri licet omnia narres:
*ruboris. Nil tua Cydippe facta * pudoris habent.
Ordine fac referas, vt sis mihi cognita primum:
Sacra pharetratæ dum facis ipsa deæ.
Vt te conspecta subitò, si forte notasti,

Resti-

Restiterim fixis in tua membra genis.
Et te dum nimium miror, nota certa furoris,
Deciderint humero pallia lapsa meo.
Post modo nescio quà venisse volubile malum
Verba ferens doctis insidiosa notis.
Quod quia sit lectum, sancta præsente Diana:
Esse tuam vinctam numine teste fidem.
Ne tamen ignoret scripti sententia quæ sit:
Lecta tibi quondam nunc quoque verba refer.
Nube, precor, dicet, cui te bona numina iungunt:
Quem fore iurasti, sit gener ille mihi.
Quisquis is est, placeat, quoniā placet ante Dianæ,
Talis erit mater, si modò mater erit.
Si tamen & quærat, quis sim, qualisq́; videto:
Inueniet nobis consuluisse deam.
Insula Corycijs quondam celeberrima Nymphis
Cingitur Ægæo nomine Cæa mari.
Illa mihi patria est: nec si generosa probaris
Nomina dispectis arguor ortus auis.
Sunt & opes nobis: sunt & sine crimine mores:
Amplius vtq́; nihil, me tibi iungit amor.
Appeteres talem, vel non iurata, maritum:
Iuratæ, vel non talis, habendus erat.
Hæc tibi me in somnis iaculatrix scribere Phœbe:
Hæc tibi me vigilans scribere iussit Amor.
E quibus alterius mihi iam nocuere sagittæ:
Alterius noceant ne tibi tela, caue.
Iuncta salus nostra est: miserere meiq́; tuiq́;:

Quid dubitas vnam ferre duobus opem?
Quòd si contigerit: cùm iam data signa sonabunt,
Tinctáq; votiuo sanguine Delos erit.
Aurea ponetur mali fœlicis imago:
Causáque versiculis scripta duobus erit.
Effigie pomi testatur Acontius huius:
Quæ fuerint in eo scripta, fuisse rata.
Longior infirmum ne lasset epistola corpus:
Clausáque consueto sit tibi fine: vale.

In vigesimam Epistolam Argumentum.

Cùm excepisset Cydippe hanc sibi febrem Dianæ indignatione contigisse, in Acontij vota contra paternam voluntatem condescendere maluit, quàm diutius torqueri. In primis respondet se non ausam fuisse epistolam suam clara voce exprimere, ne, vt in pomo, iterum iuraret. Deinde narrando qualiter insidiosum illud pomum acceperit: in ipsum Acontium inuchitur. Verùm illud non duxi silentio prætereundum, in hac epistola addidisse aliquem quicquid sequitur post illum versiculum: Quos vereor paucos ne velit esse mihi. Quod non solùm videtur adulterinum, imo tota epistola cum nusquam constet, vt iam diximus, Ouidium neque Sabinum scripsisse epistolas Leandri, Heronis, Acontij, Cydippes: quas si Ouidius composuisset, ne suo labore priuaretur, certè meminisset, sicut de reliquis. Si de Sabino contendas, videas quæso, si bene cum Sabini stilo conueniant.

CYDIPPE ACONTIO.

PErtimui, scriptumq; tuum sine murmure legi:
Iuraret ne quos inscia lingua deos.
Et puto captasses iterum: nisi, vt ipse fateris,
Promissam scires me satis esse semel.
Nec lectura fui: sed, si tibi dura fuissem:

Aucta foret sanæ forsitan ira deæ.
Omnia cùm faciam, cùm dem pia thura Dianæ
Illa tamen iusta plus tibi parte fauet.
Vtq; cupis credi, memori te vindicat ira:
Talis in Hippolyto vix fuit illa suo.
At melius virgo fauisset virginis annis:——
* Quos vereor paucos ne velit esse mihi.——
Languor enim causis non apparentibus hæret:
Adiuuor & nulla fessa medentis ope.
Quã tibi nunc gracile vix hæc rescribere? quamq;
Pallida vix cubito membra leuare putas.
Nunc timor accedit, nequis, nisi conscia nutrix
Colloquij nobis sentiat esse vices.
Ante fores sedet hæc: quid agamq; rogãtibus inter,
Vt possim tutò scribere: dormit ait.
Mox vbi secreti longè causa optima somnus
Credibilis tarda desinit esse mora.
Iamq; venire videt, quos non admittere durum est:
Excreat: & ficta, dat mihi signa, nota.
Sicut eram, properans verba imperfecta relinquo:
Et tegitur trepido littera cauta sinu.
Inde meos digitos iterum repetita fatigat:
Quantus sit nobis aspicis ipse labor.
Quæ peream, si dignus eras, vt vera loquamur:
Sed melior iusto quamq; mereris * ero.
Ergo, te propter, toties incerta salutis
Commentis pœnas doq;, dediq; tuis.
Hæc nobis formæ, te laudatore, superbæ

* Reliqui versus absunt à vet. lib. nostris: neque eos transfert Planudes. fortas. Ouidij non sunt.

*leg. arbitror ego.

Contingit merces: & placuisse nocet.
Si tibi deformis, quod mallem, visa fuissem:
Culpatum nulla corpus egeret ope.
Nunc laudata gemo: nunc me certamine vestro
Proditis, & proprio vulneror ipsa bono.
Dum neque tu cedis: nec se putat ille secundum:
Tu votis optas illius: ille tuis.
Ipsa velut nauis iactor: quam certus in altum
Propellit Boreas: æstus & vnda refert.
Cùmq; dies charis optata parentibus instat:
Immodicus pariter corporis ardor inest.
Et mihi coniugij tempus crudelis ad ipsum,
Persephone nostras pulsat acerba fores.
Iam pudet, & timeo, quamuis mihi conscia nō sim,
Offensos videar ne meruisse deos.
Accidere hoc aliquis casu contendit, & alter
Acceptum superis hunc negat esse virum.
Neue mihi credas in te quoque dicere famam:
Facta veneficijs pars putat ista meis.
Causa latet: mala nostra patent, vos pace mouetis
Aspera summota prælia: plector ego.
Dicam nunc, solitóq; tibi ne despice more:
Quid facies odio? sic vbi amore noces.
Si lædis, quod amas: hostem sapienter amabis,
Me precor, vt serues, perdere velle velis.
Aut tibi iam nulla est sperata cura puellæ:
Quam ferus indigna labe perire sinis.
Aut, dea si frustra pro me tibi sæua rogatur:

Quid mihi te iactas? gratia nulla tua est.
Elige quid fingas: non vis placare Dianam.
Immemor es nostri: non potes: illa tui est.
Vel nunquam mallem, vel non mihi tempore in illo
Esset in Ægæis cognita Delos aquis.
Tunc mea difficili deducta est æquore nauis:
Et fuit ad cœptas hora sinistra vias.
Quo pede processi? quo me pede limine moui?
Picta mea tetigi quo pede texta ratis?
Bis tamen aduerso redierunt carbasa vento:
Mentior, ah demens, ille secundus erat.
Ille secundus erat, qui me referebat euntem:
Quiq; parùm fœlix impediebat iter.
Atque vtinam constans contra mea vela fuisset:
Sed stultum est, venti de leuitate queri.
Mota loci fama properabam visere Delon,
Et facere ignaua puppe videbar iter.
Quàm sæpè, vt tardis, feci conuitia remis,
Questáq; sum vento lintea parca dare.
Et iam transierā Myconē, iam Thenō, & Andron;
Inq; meis oculis candida Delos erat.
Quam procul vt vidi: quid me fugis, insula, dixi?
Laberis in magno nunquid, vt ante, mari?
Institeram terræ: cùm iam propè, luce peracta,
Demere purpureis sol iuga vellet equis.
Quos idem solutos postquam reuocauit ad ortus,
Comuntur nostra matre iubente comæ.
Ipsa dedit gemmas digitis, & crinibus aurum,

Et vestes humeris induit ipsa meis.
Protinus egressæ, superis, quibus insula sacra est,
Flaua salutatis, thura, merúmq; damus.
Dumq; parens aras votiuo sanguine tingit,
Festáq; fumosis ingerit exta focis.
Sedula me nutrix alias quoque ducit in ædes,
Erramúsq; vago per loca sacra pede.
Et modò porticibus spatior, modò munera regum
Miror, & in cunctis stantia signa locis.
Miror & innumeris structam de cornibus aram,
Et de qua pariens arbore nixa dea est.
Et quæ prætereà (neque enim meminíue, libétue
Quicquid ibi vidi dicere) Delos habet.
Forsitan hæc spectans, à te spectabar, Aconti,
Visaq; simplicitas est mea posse capi.
In templum redeo gradibus sublime Dianæ:
Tutior hoc ecquis debuit esse locus?
Mittitur ante pedes malum cum carmine tali:
Hei mihi, iuraui nunc quoque penè tibi.
Sustulit hoc nutrix: miratáq;, perlege, dixit:
Insidias legi, magne poeta, tuas.
Nomine coniugij dicto, confusa pudore
Sensi me totis erubuisse genis.
Luminaq; in gremio veluti defixa tenebam,
Lumina propositi facta ministra tui.
Improbe, quid gaudes? aut quæ tibi gloria parta est?
Quídue vir, elusa virgine, laudis habes?
Non ego constiteram, sumpta peltata secure:
Qualis

Qualis in Iliaco Penthesilea solo.
Nullus Amazonio cælatus balteus auro,
Sicut ab Hippolyta, præda relata tibi est.
Verba, quid exultas, tua si mihi verba dederunt?
Sumq; parùm prudens capta puella dolis?
Cydippen pomum, pomum Schœneida cepit:
Tu nunc Hippomenes, scilicet alter eris.
At fuerat melius, si te puer iste tenebat,
Quem tu nescio quas, dicis habere, faces.
More bonis solito spem non corrumpere fraude,
Exoranda tibi, non capienda fui.
Cur cùm me peteres, ea non profitenda putabas,
Propter quæ nobis ipse petendus eras?
Cogere cur potius, quàm persuadere volebas,
Si poteram audita conditione capi?
Quid tibi nunc prodest iurandi formula iuris?
Linguaq; præsentem testificata deam?
Quæ iurat, mens est: nil coniurauimus illa:
Illa fidem dictis addere sola potest.
Concilium prudénsq; animi sententia iurat,
Et nisi iudicij, vincula nulla valent.
Si tibi coniugium volui promittere nostrum,
Exige polliciti debita iura tori.
Sed si nil dedimus, præter, sine pectore, vocem,
Verba suis frustra viribus orba tenes.
Non ego iuraui: legi iurantia verba,
Vir mihi, non isto more, legendus eras.
Decipe sic alios, succedat epistola pomo:

Si valet hoc, magnas diuitis aufer opes.
Fac iurent reges sua se tibi regna daturos,
Sitq́; tuum toto quicquid in orbe placet.
Maior es hac ipsa multo (mihi crede) Diana,
Si tua tam præsens littera numen habet.
Cùm tamen hæc dixi, cùm me tibi firma negaui,
Cùm benè promissi causa peracta mei est.
Confiteor, timeo sæuæ Latoidos iram,
Et corpus lædi suspicor inde meum.
Nam quare, quoties socialia sacra parantur,
Nupturæ toties languida membra cadunt?
Ter mihi iam veniens positas Hymeneus ad aures
Fugit, & è thalami limine terga dedit.
Vixq́; manu pigra toties infusa resurgunt
Lumina: vix moto corripit igne faces.
Sæpe coronatis stillant vnguenta capillis,
Et trahitur multo splendida palla croco.
Cùm tetigit limen, lacrymas mortisq́; timorem
Cernit, & à cultu multa remota suo.
Proijcit ipse suas deducta fronte coronas,
Spissáq; de nitidis tergit amoma comis.
Et pudet in tristi lætum consurgere turba,
Quiq; erat in palla, transit in ora rubor.
At mihi, væ miseræ, torrentur febribus artus,
Et grauius iusto pallia pondus habent.
Nostráq; plorantes video super ora parentes,
Et face pro thalami, fax mihi mortis adest.
Parce laboranti, picta, dea læta, pharetra,

Dáque salutiferam iam mihi fratris opem.
Turpe tibi est, illum caussas depellere leti:
Te contra titulum mortis habere meæ.
Nunquid in vmbroso cùm velles fonte lauari,
Imprudens vultus ad tua labra tuli?
Præterij ne tuas, de tot cœlestibus, aras,
Atque tua est nostra spreta parente parens?
Nil ego peccaui, nisi quod periuria legi,
Inq; parum fausto carmine docta fui.
Tu quoque pro nobis, si non mentiris amorem,
Thura feras: prosint, quæ nocuere, manus.
Cur, quæ succenset, quod adhuc tibi pacta puella
Non tua sit? fieri ne tua possit, agit?
Omnia de viua tibi sunt speranda: quid aufert
Sæua mihi vitam, spem tibi diua mei?
Nec tu credideris illum, cui destinor vxor,
Ægra superposita membra fouere manu.
Assidet ille quidem quantum permittitur ipsi:
Sed meminit nostrum virginis esse torum.
Et quoque, nescio quid de me sensisse videtur:
Nam lacrymæ, causâ sæpe latente, cadunt.
Et minus audacter blanditur, & oscula rara
Accipit, & timido me vocat ore suam.
Nec miror sensisse, notis cùm prodar apertis:
In dextrum versor, cùm venit ille latus.
Nec loquor, & tecto simulatur lumine somnus,
Captantem tactus eijcioq; manum.
Ingemit, & tacito suspirat pectore, meq;

Offensam, quamuis non mereatur, habet.
Si mihi, quod gaudes, & te iuuat ista voluptas:
Si mihi, quod sensus sum tibi fassa meos.
Si mihi lingua foret: tu nostra iustius ira
Quæ mihi tendebas retia, dignus erat.
Scribis, vt inualidum liceat tibi visere corpus:
Es procul à nobis: & tamen inde noces.
Mirabar quare tibi nomen Acontius esset:
Quod faciat longè, vulnus acumen habes.
Certè ego conualui nondum de vulnere tali,
Vt iaculo, scriptis eminus icta tuis.
Quid tamen huc venias? sanè miserabile corpus,
Ingenij videas bina trophæa tui.
Concidimus macie: color est sine sanguine: qualem
In pomo refero mente fuisse tuo.
Candida nec misto sublucent ora rubore:
Forma noui talis marmoris esse solet.
Argenti color est inter conuiuia talis,
Quod tactum gelidæ frigore pallet aquæ.
Si me nunc videas: visam prius esse negabis:
Arte nec est dices ista petenda mea.
Promissiq; fidem, ne sim tibi victa, remitte:
Et cupies, illud non meminisse deam.
Forsitan & facies iurem vt contraria rursus,
Quaq; legam mittes altera verba mihi.
Sed tamen aspiceres vellem, prout ipse rogabas,
Et discas sponsæ languida membra tuæ.
Durius & ferro cùm sit tibi pectus Aconti,

Tu veniam nostris vocibus ipsa petas.
Ne tamen ignores, ope qua reualescere possim
Quaritur à Delphis fata canente deo. (rat:
Et quoq; nescio, quantum nunc vaga fama susur-
Neglectam queritur testis habere fidem.
Hoc deus & vates, hoc & mea carmina dicunt:
At desunt voto carmina nulla tuo.
Vnde tibi fauor hic? nisi quod noua forte reperta est
Quæ capiat magnos, littera lecta, deos.
Teq; tenente deos, nomen sequor ipsa deorum,
Dóque libens victas in tua vota manus.
Fassáque sum matri decepta fœdera lingua:
Lumina fixa tenet plena pudoris humo.
Cætera cura tua est: plus hoc quoq; virgine factũ,
Non timuit tecum quod mea charta loqui.
Iam satis inualidos calamo lassauimus artus:
Et manus officium longius ægra negat.
Quid, nisi quod cupio me iam coniungere tecum,
Restat? vt ascribat littera nostra, vale.

In xxi. Epistolam Argumentum.

Tradunt Suidas & AElianus Græci scriptores, duas hoc nomine Sappho extitisse: quarum altera Erexia, poetria percelebris, quæ Alcæi & Pittaci, atque Tarquinij Prisci tempore claruit: quæ etiam plectrum prima adinuenit, huic nonnulli carmen Lyricum tribuunt. Altera Mytilenæa longe iunior, quæ psaltria, & meretrix fuit. Scripsit multa & præclara apud Græcos poemata, adeò vt decima musa dicta sit. Quare autem in Phaonis amorem inciderit, Plinius herbæ tribuit lib. 23 Sed Baptista Egnatius, vir nostræ tempestatis linguæ Græcæ, atque Latinæ studiosissimus, hanc fabulam ab eodem è Græco in Latinum nuper traductam recitat. AElianus omnimodæ historiæ

SAPPHO

lib. 12. deſcribit pulcherrimum mortalium omnium Phaonem à Venere olim lactucis occultatum: eſſe verò & alios, aliter qui ſcripſerint fuiſſe Phaonem ex eorum hominum genere, qui traijciendis vltro citróque viatoribus nauigiolis impenſiorem dantes operam, victum ſibi diurnum quæritarent: acceſſiſſe tandem & Venerem, quæ ſe vt in alteram tranſportaret ripam, nulla interim promiſſa ſtipe, rogaret: quod cùm ille libentius effeciſſet, neſcius quam tranſueheret: deam eſſe: tum verò à Venere longè pretioſius accepiſſe munus, quàm ſi vel ampliſſimum manupretium exegiſſet: Alabaſtrum namque cùm accepiſſet vnguine quodam plenum quo ſemel perunctus, formoſiſſimus repente mortalium cunctorum apparuit: mulieres omnes Lesbias in eius exarſiſſe cupidinem: præ cæteris verò impatientiſſimè, atque ardentiſſimè à Sappho adamatum. Hæc ille. Cùm verò Phaon in Siciliam fortè diſceſſiſſet, Sappho amoris ignibus incenſa, & planè ardens, ſe ab illo ſperni timens, ſtatuit etiam capitis periculo furorem lenire demiſſo in mare corpore ex Leucate Epiri promontorio. Sed antequam illuc accedat, per inconſtantiam muliebrem tentans, quod deſperauerat, hac epiſtola eum aduocare ſtudet: faciens abſenti inuidiam ſuæ conditionis, & calamitatis, quam omnibus incommodis miſerabilem oſtendit. Denique omnes miſericordię angulos excutit, nec aliquid quod moueat, pretermittit. Nulla autem in epiſtola mitiores, ac laſciuiores amoris affectus quàm in iſta expreſſit Ouidius: eò quod ſupra muliebrem conditionem in amores arſerit Sappho: cùm non modò virum perditè amauerit: ſed aliarum quoque mulierum tribas fuerit, id eſt quæ inſultando illas fricaret, vnde ab Horatio maſcula Sappho vocata eſt. Multi tamen putant hanc eſſe Sappho quam diuinus Plato ſapientem vocat. De ea autem ſic cecinit Antipater Sidonius.

Dulcia Mnemoſyne demirans carmina Sapphus,
Quæſiuit decima Pieris vnde foret.

Auſonius.

Lesbia Pierij Sappho ſoror addita muſis.
εἰμ' ἄυτη λυραῶν ἀοιδῶν δεκάτη.

Papinius.

Steſichoruſq; ferox ſaltúſque ingreſſa viriles,
Non formidata temeraria Leucade Sappho.

Horatius.

Horatius.

Viuuntque commissi calores,
Æolia fidibus puellæ.

SAPPHO PHAONI.

ECquid vt aspecta est studiosa littera dextra:
Protinus est oculis cognita nostra tuis?
An, nisi legisses authoris nomina Sapphus:
Hoc breue nescires vnde mouetur opus?
Forsitan & quare mea sint alterna requiris
Carmina: cùm lyricis sim magis apta modis.
*Flendus amor meus est: *elegi quoq; flebile carmen:*
*Non facit ad lacrymas barbitos *illa meas.*
Vror vt indomitis ignem exercentibus Euris,
Fertilis accensis messibus ardet ager.
Arua Phaon celebrat diuersa Typhoidos Ætnæ:
Me calor Ætnæo non minor igne tenet.
Nec mihi, dispositis iungam quæ carmina neruis
Proueniunt: vacuæ carmina mentis opus:
Nec me Pyrrhiades, Methymniadesue puellæ:*
Nec me Lesbiadum cætera turba iuuant.
Vilis Amythone, vilis mihi candida Cydno:*
Non oculis grata est Atthis, vt ante, meis,
Atque aliæ centũ, quas non sine crimine amaui:*
Improbe, multarum quod fuit, vnus habes.
Est in te facies, sunt apti lusibus anni:
O facies oculis insidiosa meis. —
Sume fidem, & Pharetram: fies manifestus Apollo:
Accedant capiti cornua, Bacchus eris.

*Vetus hæc lect. elegantior longè illa, elegia fleb. quæ tamen defendi potest, tũ ob subseq. consonantes st. tum ob præcedentem diphton. ei Græcorum more, vt alibi sæpe Ouid.

*Sic vet. libri, sed & rectè vlla.

* Hæc vetus lect. & vera: vt puellas Pyrthæ & Methymnæ ceteræ Lesbiades sequantur.

* Rectior for. vet. lect. Anactorie. & hæc antiqua & recta.

*Infra Lesbides infamem, &c. noti Sapphus in puellas amores.

Et Phœbus Daphnē, & Gnosida Bacchus amauit:
Nec norat lyricos illa vel illa modos.
At mihi Pegasides blandissima carmina dictant:
Iam canitur toto nomen in orbe meum.
Nec plus Alcæus consors patriæq; lyræq;
Laudis habet: quamuis grandius ille sonet.
Si mihi difficilis formam natura negauit:
Ingenio formæ damna rependo meæ.
* Sum breuis: at nomen, quod terras impleat omnes,
Est mihi: mensuram nominis ipsa fero.
Candida si non sum, placuit Cepheia Perseo
Andromede patriæ fusca colore suæ.
Et varijs albæ iunguntur sæpe columbæ,
Et niger à viridi turtur amatur aue.
Si, nisi quæ facie poterit te digna videri,
Nulla futura tua est: nulla futura tua est.
At mea cum legeres, etiam formosa videbar:
Vnam iurabas vsque decere loqui.
Cantabam memini (meminerunt omnia amantes)
Oscula cantanti tu mihi rapta dabas.
Hæc quoque laudabas, omniq; à parte placebam:
Sed tunc præcipuè, cùm fit amoris opus.
Tunc te plus solito lasciuia nostra iuuabat,
Crebraq; mobilitas, aptáq; verba* ioco.
Et quod, vbi amborum fuerat confusa voluptas,
Plurimus in lasso corpore languor erat.
Nunc tibi Sicelides veniunt, noua præda, puellæ:
Quid mihi cum Lesbo? Sicelis esse volo.

* Hanc verã esse scripturam testis est mihi ipsius elegantia, & multi eruditi viri qui cã in meo castigatiss. ver. lib. legerunt ita & Aldus olim edidit.

* In nonnullis, loco.

O vos

*O vos erronem tellure * remittite nostrum*
Nisiades matres, Nisiadesq́; nurus.*
Nec vos decipiant blandæ mendacia linguæ:
Quæ dicit vobis, dixerat ante mihi.
*Tu quoq; quæ * montes celebras Ericyna Sicanos,*
(Nam tua sum) vati consule diua tuæ.
An grauis inceptum peragit fortuna tenorem,
Et manet in cursu semper acerba suo?
Sex mihi natales ierant, cum lecta parentis
Ante diem lacrymas ossa bibere meas.
Arsit inops frater victus meretricis amore,
Mistaq́; cum turpi damna pudore tulit.
Factus inops agili peragit freta cœrula remo,
Quásq; male amisit, nunc male quærit opes.
Me quoque, quod monui bene multa fideliter, odit:
Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.
Et tanquam desint, quæ me sine fine fatigent:
Accumulat curas filia parua meas.
Vltima tu nostris accedis causa querelis:
Non agitur vento nostra carina suo.
Ecce iacent collo sparsi sine lege capilli,
Nec premit articulos lucida gemma meos:
Veste tegor vili: nullum est in crinibus aurum:
*Non * Arabum noster dona capillus olet.*
Cui color infœlix? aut cui placuisse laborem?
Ille mei cultus vnicus author abest.
Molle meum leuibus cor est violabile telis,
Et semper causa est, cur ego semper amem.

* quid. admittite.
* alias Sicelidesq́;.

* Ita vet. lib. cùm priùs legeretur, immites quod ineptum, in ea quæ blandè rogat, quasi obijceret eam colere immites Sicanos. Suauis verò est adlusio ad cognomen Veneris.

* Sic vetus lectio, non minus tamē elegans prior, Non Arabo noster rore cap.

Siue ita nascenti legem dixere sorores:
Et data sunt vitæ fila seuera meæ.
Siue abeunt studia in mores, artésq; magistras:
Ingenium nobis molle Thaleia dedit.
Quid mirum, si me primæ lanuginis ætas
Abstulit, atque anni, quos vir amare potest?
Hunc ne pro Cephalo raperes, Aurora, timebam:
Et faceres: sed te prima rapina tenet.
Hunc si conspiciat, quæ conspicit omnia, Phœbe:
Iussus erit somnos continuare Phaon.
Hunc Venus in cœlum curru vexisset eburno:
Sed videt & Marti posse placere suo.
O nec adhuc iuuenis, nec iam puer, vtilis ætas,
O decus, atque æui gloria magna tui.
Huc ades: inq; sinus, formose, relabere nostros:
Non vt ames oro, verùm vt amare sinas.* (*alias, sed quod amare)
Scribimus, & lacrymis oculi rorantur obortis:
Aspice quàm sit in hoc multa litura loco.
Si tam certus eras hinc ire, modestius isses,
Si mihi dixisses, Lesbi puella, vale.
Non tecum lacrymas, non oscula nostra tulisti:* (*alias summa.)
Denique non timui, quod dolitura fui.
Nil de te mecum est, nisi tantum iniuria, nec te
** Admoneat, quòd tu* munus amantis habes.* (*Sic in vet. est, neque male, Admoueat. *In quib. pignus.)
Non mandata dedi neque enim mandata dedissem
Vlla, nisi, vt nolles immemor esse mei.
Per tibi, qui nunquam longe discedit, amorem,
Perq; nouem iuro, numina nostra, deas:

Cum

Cum mihi nescio quis, fugiunt tua gaudia dixit,
Nec me flere diu, nec potuisse loqui.
*Et lacrymæ deerant oculis, & * verba palato:* * alias lingua.
Astrictum gelido frigore pectus erat.
Postquam se dolor imminuit: mea pectora plangi,
*Nec puduit * scissis exululare comis.* * ruptis.
Non aliter, quàm si nati pia mater adempti
Portet ad extructos corpus inane rogos:
Gaudet, & è nostro crescit mœrore Charaxus
Frater & ante oculos itq; reditque meos.
Vtq; pudenda mei videatur causa doloris,
Quid dolet hæc? certè filia viuit, ait.
Non veniũt in idẽ, pudor, atq; amor omnia videbat
Vulgus: eram lacero pectus aperta sinu.
Tu mihi cura, Phaon: te somnia nostra reducunt,
Somnia formoso candidiora die.
Illic te inuenio, quamquam regionibus absis:
Sed non longa satis gaudia somnus habet.
Sæpe tuos nostra ceruice onerare lacertos,
Sæpe tuæ videor supposuisse meos.
Oscula cognosco: quæ tu committere linguæ,
Aptáque consueras accipere, apta dare.
Blandior interdum, verisq; simillima verba
Eloquor: & vigilant sensibus ora meis.
**Vlteriora pudet narrare: sed omnia fiunt:* * vlterius pudet hic nar.
Et iuuat, & sine te non licet esse mihi.
At cum se Titan ostendit, & omnia secum:
Tam cito me somnos destituisse queror.

Antra, nemusq́ peto: tanquam nemus, antraq́ pro-
Conscia delitijs illa fuere meis. *(sint:*
Illuc mentis inops, ut quam furialis Erichto
Impulit: in collo crine iacente feror.
Antra vident oculi scabro pendentia topho,
Quæ mihi Mygdonij marmoris instar erant.
Inuenio syluam, quæ sæpe cubilia nobis
* quid. pressit. *Præbuit, & multa * texit opaca coma.*
Sed non inuenio syluæ dominúmque, meumq́,
Vile solum locus est, dos erat ille loci.
Cognoui pressas noti mihi cespitis herbas:
De nostro curuum pondere gramen erat.
Incubui: tetigiq́ locum, qua parte fuisti:
Grata prius lacrymas combibit herba meas.
Quin etiam rami positis lugere videntur
Frondibus, & nulla dulce queruntur aues.
* alias prius. *Sola virum non ulta * pie mœstissima mater*
* quid. miseros. *Concinit Ismarium Daulias ales Ityn.*
* In quib expendit: in alijs expãdit. recte omnia. *Ales Ityn, Sappho * desertos cantat amores,*
Hactenus: ut media, cætera, nocte silent.
Est nitidus, vitróq́ magis perlucidus amnis,
Fons sacer: hunc multi numen habere putant.
* quid. vnda. *Quem supra ramos * extendit aquatica lotos*
* Sic vet. l. & grata ac familiaris Ouidio est repetitio. Infrà etiam, Ibimus ô Nymphæ. ** Vna nemus: tenero cespite terra viret.*
Hic ego cùm lassos posuissem flebilis artus:
Constitit ante oculos Naïas vna meos.
** Constitit, & dixit: quoniam non ignibus æqui*
Vreris, Ambracia est terra petenda tibi.

Phœbus

Phœbus ab excelso, quantum patet, aspicit æquor:
Actæum populi, Leucadiúmque vocant.
Hinc se Deucalion Pyrrhæ succensus amore
Misit, & illæso corpore pressit aquas.
** Nec mora: versus amor fugit lentissima mersi*
Pectora: Deucalion igne leuatus erat.
Hanc legem locus ille tenet: pete protinus altam
Leucada, nec saxa desiluisse time.
Vt monuit, cum voce abijt ego territa surgo:
Nec grauidæ lachrymas continuere genæ.
Ibimus ô Nymphæ: monstratáque saxa petemus:
Sit procul insano, victus amore timor.
Quidquid erit, melius quam nũc erit: aura, subito:
Et mea non magnum corpora pondus habent.
Tu quoq;, mollis amor, penas suppone cadenti:
Ne sim Leucadiæ, mortua, crimen aquæ.
Inde chelyn Phœbo communia munera ponam:
Et sub ea versus vnus, & alter erit.
*Grata lyram posuit tibi, Phœbe * poëtica Sappho:*
Conuenit illa mihi: conuenit illa tibi.
*Cur * tamen Actiacas miseram me mittis ad oras,*
*Cùm profugum possis * inde referre pedem?*
Tu mihi Leucadiæ potes esse salubrior vnda,
Et forma meritis tu mihi Phœbus eris.
An potes, ô scopulis, vndaq; ferocior illa,
Si moriar titulum mortis habere mea?
At quanto melius iungi mea pectora tecum,
Quàm poterant saxis præcipitanda dari.

* Priùs hæc maximè inter se diffidebant. nunc ex v. l. restituta optimè cohærent.

*Sic in omn. vt sit non nomen rei sed adiectio, alij corrigũt, poëtria, vt psaltaria & alia.
* quid. leg. nunc.
* ipse.

Assiduè partes turba secuta tuas.
His tu militibus superas hominesq; deosq;
Hæc tibi si demas commoda, nudus eris.
Læta triumphanti de summo mater olympo
Plaudet, & appositas sparget in ora rosas.
Tu penna pulchros * gemina variante capillos, * gemma.
Ibis in auratis aureus ipse rotis.
Tum quoq; non paucos (si te bene nouimus) vres:
Tum quoque præteriens vulnera multa dabis.
Non possunt (licet ipse velis) cessare sagittæ:
Feruida vicino flamma vapore nocet.
Talis erat domita Bacchus Gangetide terra:
Tu grauis alitibus, tigribus ille fuit.
Ergo, cùm possim sacri pars esse triumphi:
Parce tuas in me perdere victor opes.
Aspice cognati fœlicia Cæsaris arma:
Qua vicit, victos protegit ille manu.

ELEGIA III.

Ad amicam.

IVsta precor: quæ me nuper prædata puella est:
Aut amet, aut faciat cur ego semper amem.
Ah nimium volui: tantum patiatur amari:
Audierit nostras tot Cytherea preces.
Accipe, per longos tibi qui deseruiat annos:
Accipe, qui pura norit amare fide.
Si me non veterum commendant magna parentum
Nomina: si nostri sanguinis author eques:

Nec

Nec meus innumeris renouatur campus aratris:
Temperat & sumptus parcus vterque parens.
*At Phœbus, comitésq; nouem, * vitisq; repertor:* * iurisque.
Hoc faciunt: &, me qui tibi donat, amor.
Et, non cessuri, nisi dijs, sine crimine mores,
Nudáq; simplicitas, purpureusq; pudor:
Non mihi mille placent: non sum desertor amoris:
Tu mihi (si qua fides) cura perennis eris.
Tecum, quos dederint annos mihi fila sororum,
Viuere contingat, téque dolente mori.
Te mihi materiam fœlicem in carmina prebe:
Prouenient causa carmina digna sua.
Carmine nomen habet exterrita cornibus Io:
Et quam fluminea lusit adulter aue:
Queq; super pontum simulato vecta iuuenco,
Virginea tenuit cornua falsa manu.
Nos quoq; per totum pariter cantabimus orbem:
Iunctaq; semper erunt nomina nostra tuis.

ELEGIA IIII.

Amicam, qua arte, quibusúe nutibus in cœna, præsente viro vti debeat, admonet.

VIr tuus est epulas nobiscum aditurus easdem:
Vltima cœna tuo sit, precor, illa viro.
Ergo ego dilectam tantum conuiua puellam
Aspiciam? tangi quem iuuet, alter erit?
Alteriusq; sinus aptè subiecta fouebis?
Iniiciet collo, cùm volet, ille manum?

Cur opus affectas, ambitiose, nouum?
An, quod vbique tuum est? tua sunt Heliconia Tempe?
Vix etiam Phœbo iam lyra tuta sua est.
Cùm bene surrexit versu noua pagina primo:
Attenuat neruos protinus ille meos.
Nec mihi materia est numeris leuioribus apta,
Aut puer, aut longas compta puella comas.
Questus eram, pharetra cum protinus ille soluta,
Legit in exitium spicula facta meum.
Lunauitque genu sinuosum fortiter arcum:
Quódque canas vates accipe, dixit opus:
Me miserum, certas habuit puer ille sagittas:
Vror, & in vacuo pectore regnat amor.
Sex mihi surgat opus numeris in quinque residat:
Ferrea cum vestris bella valete modis:
Cingere littorea flauentia tempora myrto
Musa, per vndenos emodulanda pedes.

ELEGIA II.

Quòd primo amore correptus, in triumphum duci se à Cupidine patiatur.

Esse quid hoc dicam, quòd tam mihi dura videtur
Strata, nec in lecto pallia nostra sedent?
Et vacuus somno noctem, quàm longa peregi,
Lassaque versati corporis ossa dolent.
Nam puto sentirem, si quo tentarer amore:
An subit? & * tacita callidus arte nocet?
Sic erat, haeserunt tenues in corde sagittæ,

*Rectè etiam quidam, tecta.

Et

Et possessa ferus pectora versat Amor.
Cedimus: an subitum luctando accendimus ignem?
Cedamus: leue fit, quod bene fertur onus.
Vidi ego iactatas mota face crescere flammas,
Et vidi nullo concutiente mori.
Verbera plura ferunt, quã quos iuuat vsus aratri,
Detrectant pressi dum iuga prima boues.
Asper equus duris contunditur ora lupatis:
Frena minus sentit quisquis ad arma facit.
Acrius inuitos, multoq; ferocius vrget,
Quàm qui seruitium ferre fatentur, amor.
En ego confiteor: tua sum noua præda, Cupido:
*Porrigimus victas ad tua *vincla manus,* * iura.
Nil opus est bello: veniam, pacemq; rogamus:
Nec tibi laus, armis victus inermis, ero.
Necte comam myrto, maternas iunge columbas:
Qui deceant, currus vitricus ipse dabit.
Inq; dato curru, populo clamante triumphum,
Stabis, & adiunctas arte mouebis aues.
Ducentur capti iuuenes, captæq; puellæ:
Hæc tibi magnificus pompa triumphus erit.
Ipse ego præda recens, factũ modò vulnus habebo,
Et noua captiua vincula mente feram.
*Mens bona ducetur manibus post terga *reuinctis:* * retortis.
Et pudor, & castris quidquid amoris obest.
Omnia te metuent: ad te sua brachia tendent:
Vulgus, Io magna voce, triumphe canet.
Blanditiæ comites tibi erunt, terrorq; furorq;

Hæc sunt illa, Phaon, quæ tu laudare solebas,
Visáq; sunt toties ingeniosa tibi.
Nunc vellem facunda forem: dolor artibus obstat:*
Ingeniumq́; meis substitit omne malis.
Non mihi respondent veteres in carmina vires:
Plectra dolore tacent: muta dolore lyra est.
Lesbides æquoreæ, nupturáque, nuptáq; proles:
Lesbides, Æolia nomina dicta lyra:
*Lesbides infamem quæ me fecistis * amata:*
Desinite ad citharas turba venire meas.
Abstulit omne Phaon: quod vobis ante placebat:
Me miseram dixi quàm modo penè, meus.
Efficite vt redeat: vates quoque vestra redibit:
Ingenio vires ille dat, ille rapit.
Ecquid ego precibus, pectusq́; agreste mouetur?
An riget? & Zephyri verba caduca ferunt?
Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent.
Hoc te, si saperes, lente decebat opus,
*Siue redis: puppiq́; tuæ votiua * parantur*
Munera: quid laceras pectora nostra mora?
*Solue ratem: Venus orta mari, mare præstat * amãti:*
Aura dabit cursum: tu modò solue ratem.
Ipse gubernabit residens in puppe Cupido:
Ipse dabit tenera vela, legetque manu.
Siue iuuat longè fugisse Pelasgida Sappho:
Non tamen inuenies cur ego digna fuga:
O saltem miseræ crudelis epistola dicat:
Vt mihi Leucadiæ fata petantur aquæ.

* fort. rectius, forent.

* quid. leg. amare.

* Placet: in nonnullis tamen, paramus.

* quid. leg. eunti.

P. OVIDII NASONIS AMORVM LIBER PRIMVS.

ELEGIA I.

Quemadmodum à Cupidine pro bellis amores scribere coactus sit.

Vi modo Nasonis fueramus quinque libelli,
Tres sumus: hoc illi prætulit author opus.
*Vt * iam nulla tibi non sit legisse voluptas,*
At leuior demptis, pœna duobus erit.
Arma graui numero, violentaq́; bella parabam
Edere, materia conueniente modis.
Par erat inferior versus: risisse Cupido
Dicitur, atque vnum surripuisse pedem.
Quis tibi, saue puer, dedit hoc in carmine iuris?
Pieridum vates, non tua turba sumus.
Quid, si præripiat flaua Venus arma Mineruæ?
Ventilet accensas flaua Minerua faces?
Quis probet in syluis Cererem regnare iugosis?
Lege pharetratæ virginis arua coli?
Crinibus insignem, quis acuta cuspide Phœbum
Instruat, Aoniam Marte mouente lyram?
Sunt tibi magna, puer, nimiumq́; potentia regna:

* Ex sensu rectius, videtur, quod est in nonnullis, vt non vlla tibi iam sit.

Desine mirari, posito quod candida vino
Atracis ambiguos traxit in arma viros.
Nec mihi silua domus, nec equo mea membra co-
Vix à te videor posse tenere manus. (hærent:
Quæ tibi sint facienda tamen, cognosce: nec Euris
Da mea, nec tepidis verba ferenda Notis.
Ante veni, quàm vir: nec quid, si veneris ante,
Possit agi, video: sed tamen ante veni.
Cum premet ante torum, vultu comes ipsa modesto
Ibis, vt accumbas: clàm mihi tange pedem.
Me specta, nutusq; meos, vultumq; loquacem:
Excipe furtiuas, & refer ipsa, notas.
Verba superciliis sine voce loquentia dicam:
Verba leges digitis, verba notata mero,
Cùm tibi succurret Veneris lasciuia nostræ:
Purpureas tenero pollice tange genas.
Si quid erit, de me tacita quod mente loquaris;
Pendeat extrema mollis ab aure manus.
Cùm tibi quæ faciam, mea lux, dicámue, placebunt:
Versetur digitis annulus vsque tuis.
Tange manu mensam, tangunt quo more precãtes,
Optabis merito cum mala multa viro.
Quod tibi miscuerit, sapias, bibat ipse iubeto:
Tu puerum leuiter posce, quod ipsa voles.
Quæ tu reddideris, ego primus pocula sumam,
Et qua tu biberis, hac ego parte bibam.
Si tibi forte dabit, quos prægustauerit ipse,
Reiyce libatos illius ore cibos.

Nec

Nec premat indignis sinito tua colla lacertis:
Mite nec in rigido pectore pone caput.
Nec sinus admittat digitos, habiléſue papilla:
Oſcula præcipuè nulla dediſſe velis.
Oſcula ſi dederis, fiam manifeſtus amator,
Et dicam mea ſunt, inijciámq; manus.
Hæc tamen aſpiciam: ſed quæ benè pallia cælant,
Illa mihi cæci cauſa timoris erunt.
Nec femori committe femur, nec crure cohære,
Nec tenerum duro cum pede iunge pedem.
Multa miſer timeo: quia feci multa proteruè:
Exempliq; metu torqueor ipſe mei.
Sepe mihi, dominæq; meæ properata voluptas
Veſte ſubiniecta dulce peregit opus.
Hoc tu non facies: ſed, ne feciſſe puteris,
Conſcia de tergo pallia deme tuo.
Vir bibat vſq; roga: precibus tamen oſcula deſint:
Dúmq; bibet, furtim (ſi potes) adde merum.
Si benè compoſitus ſomno, vinóq; iacebit,
Conſilium nobis reſq;, locúſq; dabunt.
Cùm ſurges abitura domum, ſurgemus & omnes:
In medium turbæ fac memor agmen eas.
Agmine me inuenies: aut inuenieris in illo:
Quicquid ibi poteris tangere, tange mei.
Me miſerum monui, paucas quod proſit in horas:
Separor à domina, nocte iubente, mea.
Nocte vir includet: lachrymis ego mœſtus obortis:
Qua licet, ad ſæuas perſequar vſque fores.

Vos quoque crudeles rigido cum limine postes,
Duraq; conserta lingua valete fores.

ELEGIA VII.

Ad pacandam amicam, quam verberauerat.

ADde manus in vincla meas: meruere cathenas
Dum furor omnis abest, si quis amicus ades.
Nam furor in dominam temeraria brachia mouit:
Flet mea, vesana, læsa puella, manu.
Tunc ego vel charos potui violare parentes:
Sæua vel in sanctos verbera ferre deos.
Quid? non & clypei dominus septemplicis Aiax
Strauit deprensos lata per arua greges?
Et vindex in matre, patris malus vltor Orestes
Ausus in arcanas poscere tela deas?
Ergo, ego digestos potui laniare capillos?
Nec dominam motæ dedecuere comæ.
Sic formosa fuit. talem Schœneida dicam
Mænalias arcu sollicitasse feras.
Talis periuri promissaq;, veláq; Thesei
Fleuit præcipites Cressa tulisse Notos.
Sic, nisi vittatis quòd erat Cassandra capillis,
Procubuit templo, casta Minerua, tuo.
Quis mihi non demēs, quis nō mihi, barbare, dixit?
Ipsa nihil: pauido lingua retenta metu est.
Sed taciti fecere tamen conuitia vultus:
Egit me lacrymis, ore silente, reum.
Ante meos humeris vellem cecidisse lacertos:

Vtilius

Vtilius potui parte carere mei.
In mea vesanas habui dispendia vires?
Et potui pœnam fortis inire meam?
Quid mihi vobiscum, cædis, scelerumq; ministra?
Debita sacrilegæ vincla subite manus.
An, si pulsassem minimum de plebe Quiritem,
Plecterer? in dominam ius mihi maius erit?
Pessima Tydides scelerum monumenta reliquit:
Ille deam primus perculit: alter ego.
Et minus ille nocens: me quam profitebar amare,
Læsi: Tydides sæuus in hoste fuit.
I nunc, magnificos victor molire triumphos:
Cinge comam lauro, votáque redde Ioui.
Quæq; tuos currus comitantum turba sequetur,
Clamet, io forti victa puella viro est.
Antè eat, effuso tristis captiua, capillo,
Si sinerent læsæ, candida colla genæ.
Aptius impressis fuerat liuere labellis,
Et collum blandi dentis habere notam.
Denique, si tumidi ritu torrentis agebar:
Cæcáq; me prædam fecerat ira suam.
Nonne satis fuerat, timidæ inclamasse puellæ?
Nec nimium rigidas intonuisse minas?
Aut tunicam summa deducere turpiter ora?
Vt mediam mediæ zona tulisset opem?
At nunc sustinui, raptis à fronte capillis,
Ferreus, ingenuas vngue notare genas.
Astitit illa gemens, albo & sine sanguine vultu:

Aspice, vt inuideas, inimicaq; claustra relaxa,
Vda sit vt lacrymis ianua facta meis.
Certè ego, cum posita stares ad verbera veste,
Ad dominam pro te verba tremente tuli.
Ergo quæ valuit pro te quoque gratia quondam:
(Heu facinus) pro me nunc valet illa parum.
Redde vicem meritis: gratis licet esse, quod optas.
Tempora noctis eunt, excute poste seram.
Excute, sic nunquam dura religêre cathena,
Nec tibi perpetuò serua bibatur aqua.
Ferreus orantem nequicquam ianitor audis:
Roboribus duris ianua fulta riget.
Vrbibus obsessis clausæ munimina portæ
Prosunt: in media pace quid arma times?
Quid faceres hosti, qui sic excludis amantem?
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
Non ego militibus venio comitatus, & armis,
Solus eram si non sæuus adesset amor.
Hunc ego si cupiam, nunquam dimittere possum:
Ante vel à membris diuidar ipse meis.
Ergo amor, & modicum circum mea tempora vinum
Mecum est, & madidis lapsa corona comis.
Arma quis hæc timeat? quis non eat obuius illis?
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
Lentus es? an somnus, qui te malè præbet amanti,
Verba dat in ventos aure repulsa tua?
At (memini) primo, cùm te celare volebam:
Peruigil in media sydera noctis eras.

Forsitan & tecum tua nunc requiescit amica.
Heu, melior quanto sors tua sorte mea est.
Dum modò sic, in me dura transite cathena,
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
Fallimur? an verso sonuerunt cardine postes,
Raucaq; concussæ signa dedere fores?
Fallimur: impulsa est animoso ianua vento:
Hei mihi, quàm longè spem tulit aura meam.
Si satis es raptæ Borea memor Orithyiæ,
Huc ades, & surdas flamine tunde fores.
Vrbe silent tota: vitreoq; madentia rore
Tempora noctis eunt: excute poste seram.
*Aut ego iam ferróque, igniq; paratior * ipse* *potentior ipso.
Quam face sustineo, tecta superba petam.
Nox, & amor, vinumq; nihil moderabile suadent:
Illa pudore vacat: Liber, Amorq; metu.
Omnia consumpsi: nec te precibúsque, minísque
*Mouimus, * ô foribus durior ipse tuis.* * es.
Nec te formosæ decuit seruare puellæ
Limina: sollicito carcere dignus eras.
Iamq; pruinosos molitur lucifer axes:
Inq; suum miseros excitat ales opus.
At tu, non lætis, detracta corona, capillis,
Dura super tota limina nocte iace.
Tu domina, cùm te proiectam mane videbit,
Temporis absumpti tam male, testis eris.
Qualiscunque, vale, sentiq; abeuntis amorem:
Lente, nec admisso turpis amante, vale.

Oscula iam sumet: iam non tantum oscula sumet
Quod mihi das furtim, iure coacta dabis.
Verum inuita dato, potes hoc, similisq; coactæ:
Blanditiæ taceant: sitq; maligna Venus.
Si mea vota valent, illum quoque nil iuuet opto:
Sin minus: at certè te iuuet inde nihil.
Sed quæcunque tamen noctem fortuna sequatur:
Cras mihi constanti voce dedisse nega.

ELEGIA V.

Corinnæ concubitus.

* legitur etiam rectè excesserat.

*AEstus erat, mediámq; dies * exegerat horam:*
Apposui medio membra leuanda toro.
Pars adaperta fuit, pars altera clausa fenestræ,
Quale ferè syluæ lumen habere solent.
Qualia sublucent, fugiente, crepuscula, Phœbo:
Aut vbi nox abijt, nec tamen orta dies.
Illa verecundis lux est præbenda puellis:
Qua timidus latebras speret habere pudor.
Ecce Corinna venit tunica velata recincta,
Candida, diuidua, colla, tegente coma.
Qualiter in thalamum formosa Semiramis isse
*Dicitur, & multis Lais amata * procis.*

* viris.

Diripui tunicam, nec multum rara nocebat:
Pugnabat, tunica se tamen illa tegi.
Quæ cùm ita pugnaret, tanquã quæ vincere nollet:
Victa est non ægrè proditione sua:
Vt stetit ante oculos, posito velamine nostros:

In

In toto nusquam corpore menda fuit.
Quos humeros, quales vidi, tetigiq́; lacertos.
Forma papillarum quàm fuit apta premi.
Quàm castigato planus sub pectore venter!
Quantum & quale latus! quã iuuenile femur!
Singula quid referam? nil non laudabile vidi:
Et nudum pressi corpus ad vsque meum.
Cætera quis nescit? lassi requieuimus ambo:
Proueniant medij sic mihi sæpe dies.

ELEGIA VI.

Ad Ianitorem, vt fores sibi aperiat.

IAnitor, indigne, dura religate cathena,
Difficilem moto cardine pande forem.
Quod precor, exiguum est: aditu fac ianua paruo
Obliquum capiat semiadaperta latus.
Longus amor tales corpus tenuauit in vsus:
Aptáq;, subducto corpore, membra dedit.
Ille per excubias custodum leniter ire
Monstrat: inoffensos dirigit ille pedes.
At quondam noctem, simulacraq́; vana timebam:
Mirabar, tenebris siquis iturus erat.
Risit, vt audiuit, tenera cum matre Cupido:
Et leniter, fies tu quoque fortis, ait.
Nec mora: venit amor. non vmbras nocte volantes,
Non timeo strictas in mea fata manus.
Te nimium timeo lentum: tibi blandior vni:
Tu, me quo possis perdere, fulmen habes.

Caeduntur Pariys qualia saga iugis.
Exanimes artus, & membra trementia vidi:
Vt cùm populeas ventilat aura comas.
Vtq́; leni zephyro * graciles vibrantur aristæ,
Summáue cum tepido stringitur vnda Noto,
Suspensæq; diu lachrymæ fluxere per ora:
Qualiter, abiecta de niue, manat aqua.
Tunc ego me primum cœpi sentire nocentem:
Sanguis erant lachrymæ, quas dabat illa, meus.
Ter tamen ante pedes volui procumbere supplex:
Ter formidatas repulit illa manus.
At tu ne dubita, (minuet vindicta dolorem)
Protinus in vultus vnguibus ire * meos.
Nec nostris oculis, nec nostris parce capillis:
(Quaslibet infirmas adiuuat ira manus.)
Néue mei sceleris tam tristia signa supersint:
Pone recompositas in statione comas.

* quid. leg. gracilis vibratur arundo.

* licet.

ELEGIA VIII.

Execratur lenam, quæ puellam suam meretricia arte instituebat.

Est quædam, quicunque volet cognoscere lenam,
Audiat: est quædam nomine Dipsas anus.
Ex re nomen habet: nigri non illa parentem
Memnonis in roseis sobria vidit equis.
Illa magas artes, Aeæáque carmina nouit,
Inq́; caput liquidas arte recuruat aquas.
Scit benè quid gramen, quid torto concita rhombo

Litia, quid valeat virus amantis aqua.
Cùm voluit, toto glomerantur nubila cælo:
Cùm voluit, puro fulget in orbe dies.
Sanguine (si qua fides) stillantia sydera vidi:
Purpureus lunæ sanguine vultus erat.
*Hanc ego nocturnas * viuam volitare per umbras* * versam.
Suspicor, & pluma corpus anile tegi.
Suspicor, & fama est, oculis quoque pupula duplex
Fulminat, & geminum lumen ab orbe venit.
Euocat antiquis proauos, atauosq; sepulchris,
Et solidam longo carmine findit humum.
Hæc sibi proposuit thalamos violare pudicos:
Nec tamen eloquio lingua nocente caret.
Fors me sermoni testem dedit: illa mouebat
Talia: me duplices occuluere fores.
Scis hera te, mea lux, iuueni placuisse beato:
Hæsit, & in vultu constitit usque tuo.
Et cur non placeas? nulli tua forma secunda est,
Me miseram, dignus corpore cultus abest.
Tam fœlix esses, quàm formosissima, vellem:
Non ego, te facta diuite, pauper ero.
Stella tibi oppositi nocuit contraria Martis:
Mars abijt: signo nunc Venus apta tuo est.
*Prosit * ut adueniens, en aspice: diues amator* *&
Te cupit, & curæ quid tibi desit, habet.
Est etiam facies, quæ se tibi comparet, illi:
Si te non emptam vellet: emendus erat.
Erubuit: decet alba quidem pudor ora: sed iste,

Me

Si simules, prodest: verus, obesse solet.
*Cùm benè deiectis gremium * spectabis ocellis:*
Quantum quisque ferat, respiciendus erit.
Forsitan incultæ, Tatio regnante, Sabinæ
Noluerint habiles pluribus esse viris.
Nunc Mars externis animos exercet in armis:
Et Venus Æneæ regnat in vrbe sui.
Ludunt formosæ: casta est, quam nemo rogauit:
Aut, si rusticitas non vetat, ipsa rogat.
Has quoque, quas frontis rugas in vertice portas,
Excute de rugis crimina multa cadent.
Penelope vires iuuenum tentabat in arcu:
Qui latus argueret, corneus arcus erat.
Labitur occulte: fallitq; volatilis ætas:
Et celer admissis labitur annus equis.
AEra nitent vsu: vestis bona quærit haberi:
Canescunt turpi tecta relicta situ.
Forma, nisi admittas, nullo exercente senescit:
Nec satis effectus vnus, & alter habet.
Certior è multis, nec tam inuidiosa rapina est:
Præda venit canis de grege plena lupis.
Ecce, quid iste tuus præter noua carmina vates
Donat? amatoris millia multa leges.
Ipse deus vatum, palla spectabilis aurea
Tractat inauratæ consona fila lyræ.
Qui dabit, ille tibi magno sit maior Homero:
(Crede mihi) res est ingeniosa, dare.
Nec tu, si quis erit capitis mercede redemptus,

*fort. rectiùs, spectaris.

*Nusquam aliter: ego aliud quid desidero.

Despice

Despice gypsati nomen inane pedis.
*Nec te decipiant veteris*quinquatria ceræ:*
Tolle tuos tecum, pauper amator, auos.
Qui, quia pulcher erit, poscet sine munere noctem,
Quod det, amatorem flagitet antè suum.
Parciùs exigito pretium, dum retia tendis:
Ne fugiant, captos, legibus vre tuis.
*Nec nocuit simulatus amor: * sine credat amari:*
Et caue, ne gratis hic tibi constet amor.
Sæpe nega noctem: capitis modò finge dolorem,
Et modò quæ causas præbeat, Isis erit.
Mox recipe, vt nullum patiendi colligat vsum:
Néue relentescat sæpe repulsus amor.
Surda sit oranti tua ianua: laxa ferenti:
Audiat exclusi verba receptus amans.
Et quasi læsa prius, nonnunquam irascere læso:
Vanescat culpa culpa repulsa tua.
Sed nunquam dederis spaciosum tempus in iram:
Sæpe simultates ira morata facit.
Quin etiam discant oculi lacrymare coacti,
Et faciant vdas ille, vel ille genas.
Nec, si quem fallas, tu periurare timeto:
Commodat illusis numina surda Venus.
Seruus, & ad partes solers ancilla parentur,
Qui doceant, aptè quid tibi possit emi.
*Et sibi pauca rogent: * multos si pauca rogabunt:*
Postmodò de stipula grandis aceruus erit.
Et soror, & mater, nutrix quoque carpat amantē:

* Nihil hoc significat fortasse, quinque atria: vt nobiliss. significetur is cuius maiorũ imagines vel quinque compleant atria.

*In nonnullis, se credat amaris.

*legitur etiam multi si pauca rogabunt: quæ fort. verior lect.

Fit citò per multas præda petita manus.
Cùm tibi deficient poscendi munera causæ:
Natalem libo testificare tuum.
Ne securus amet nullo riuale, caueto:
Non benè, si tollas prælia, durat amor.
Ille viri videat toto vestigia lecto,
Factáq; lasciuis liuida colla notis.
Munera præcipuè videat, quæ miserit alter:
Si tibi nil dederit, sacra roganda via est.
Cùm multa abstuleris, vt non tamen omnia donet,
Quod nunquam reddas, commodet ille, roga.
Lingua iuuet, mentemq; tegat: blandire, nocéq;:
Impia sub dulci melle venena latent.
Hæc si præstiteris vsu mihi cognita longo,
Nec tulerint voces ventus, & aura meas:
Sæpe mihi dices, viuas benè: sæpè rogabis,
Vt mea defunctæ molliter ossa cubent.
* nox. *Vox erat in cursu, cùm me mea prodidit vmbra:
At nostræ vix se continuere manus.
Quin albam, raramq; comam lacrymosáque vino
Lumina, rugosas distraherémq; genas.
Dij tibi dent nullosq; lares, inopémque senectam,
Et longas hyemes, perpetuámque sitim.

ELEGIA IX.

Ad Atticum, amantem non oportere desidiosum esse, sicuti nec militem.

MIlitat omnis amãs, & habet sua castra Cupido:
Attice (crede mihi) militat omnis amans.

Qui

Quæ bello est habilis, Veneri quoq; conuenit, ætas:
Turpe senex miles, turpe senilis amor.
Quos petiere duces annos in milite forti:
Hos petit in socio bella puella viro.
Peruigilant ambo: terra requiescit vterque:
Ille fores dominæ seruat: at iste ducis.
Militis officium longa est via: mitte puellam:
Strennuus, exempto fine, sequetur amans.
Ibit in aduersos montes, duplicataq; nimbo
Flumina: congestas conteret ille niues.
Nec freta pressurus tumidos caussabitur Euros:
Aptaq; vertendis sydera quæret aquis.
Quis nisi vel miles, vel amans, & frigora noctis,
Et denso mistas perferet imbre niues?
Mittitur infestos alter speculator in hostes:
In riuali oculos alter vt hoste tenet.
Ille graues vrbes, hic duræ limen amicæ
Obsidet; hic portas frangit, at ille fores.
Sæpe soporatos inuadere profuit hostes:
Cædere & armata vulgus inerme manu.
Sic fera Threicij ceciderunt agmina Rhesi:
Et dominum capti deseruistis equi.
Nempe maritorum somnis vtuntur amantes:
Et sua sopitis hostibus, arma mouent.
Custodum transire manus, vigilumq; cateruas,
Militis, & miseri est semper amantis opus.
Mars dubius, nec certa Venus, victiq; resurgunt:
Quosq; neges vnquam posse iacere, cadunt.

*Rectuis in quibusdam vocanit.
*mœstus.

Ergo desidiam quicunque * vocabit amorem,
Desinat : ingenij est experientis amor.
Ardet in abducta Briseida* magnus Achilles :
Dum licet, Argiuas frangite, Troes, opes.
Hector ab Andromaches cõplexibus ibat in arma,
Et galeam capiti quæ daret, vxor erat.
Summa ducum Atrides, visa priameide, fertur
Mænadis effusis obstupuisse comis.
Mars quoque deprensus fabrilia vincula sensit:
Notior in cœlo fabula nulla fuit.
Ipse ego segnis eram, discinctaq; in otia natus:
Mollierant animos lectus, & vmbra meos.
Impulit ignauum formosæ cura puellæ :
Iussit & in castris æra merere suis.
Inde vides vigilem, nocturnáq; bella gerentem
Qui non vult fieri desidiosus, amet.

ELEGIA X.

Ad puellam, ne pro amore præmia poscat.

QValis ab Europa Phrygijs aduecta carinis
Coniugibus belli causa duobus erat.
Qualis erat Lede : quam plumis abditus albis
Callidus in falsa lusit adulter aue.
Qualis Amymone siccis errauit in agris,
Cùm premeret summi verticis vrna comas.
Talis eras, aquilamq; in te, taurumq; timebam,
Et quicquid magno de Ioue fecit amor.
Nunc timor omnis abest, animiq; euanuit ardor,

Nec facies oculos iam capit ista meos.
Cur sim mutatus quaeris? quia munera poscis:
Haec te non patitur causa placere mihi.
Donec eras simplex, animum cum corpore amaui:
Nunc mentis vitio laesa figura tua est.
Et puer est, & nudus Amor: sine sordibus annos,
Et nullas vestes, vt sit apertus habet.
Quid puerum Veneris pretio prostare iubetis?
Quo pretium condat, non habe ille sinum.
Nec Venus apta feris, Veneris nec filius, armis:
Non decet imbelles aera merere deos.
Stat meretrix certo cuiuis mercabilis aere:
Et miseras iusso corpore quaerit opes.
Deuouet imperium tamen haec lenonis auari:
Et, quod vos facitis sponte, coacta facit.
Sumite in exemplum pecudes ratione carentes,
Turpe erit ingenium mitius esse feris.
Non equa munus equũ, non taurum vacca poposcit * venit.
Non aries placitam munera captat ouem.
Sola viro mulier spolijs exultat ademptis:
Sola locat noctes, sola locanda venit.
Et vẽdit quod vtrũq; iuuat, quod vterq; petebat:*
Et pretium, quanti gaudeat ipsa facit.
Quae Venus ex aequo ventura est grata duobus:
Altera cur illam vendit: & alter emit?
Cur mihi sit damno, tibi sit lucrosa voluptas?
Quam socio motu foemina virq; ferunt?
Non bene conducti vendunt periuria testes:

Non benè selecti iudicis arca patet.
Turpe reos empta miseros defendere lingua:
Quod faciat magnas, turpe tribunal, opes.
Turpe tori reditu census augere paternos:
Et faciem lucro prostituisse suam.
Gratia pro rebus meritò debetur inemptis:
Pro malè conducto gratia nulla toro.
Omnia conductor soluit: mercede soluta,
Non manet officio debitor ille tuo.
Parcite formosæ, pretium pro nocte pacisci:
Non habet euentus sordida præda bonos.
Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas:
Vt premerent sacræ virginis arma caput.
Ex quibus exierat: traiecit viscera ferro
Filius, & pœnæ causa monile fuit.
Nec tamen indignum est à diuite * munera posci: * præmia.
Munera poscenti quæ dare possit, habet.
Carpite de plenis pendentes vitibus vuas:
Præbeat Alcinoi poma benignus amor.
Officium numeret pauper, studiumq́ue, fidémq́ue:
Quod quis habet, dominæ conferat omne suæ.
Est quoque carminibus meritas celebrare puellas
Dos mea quam volui, nota fit arte mea.
Scindentur vestes, gemmæ frangentur, & aurum:
Carmina quam tribuent, fama perennis erit.
Nec dare, sed pretium posci dedignor, & odi.
Quod nego poscenti, desine velle, dabo.

Elegia

ELEGIA XI.

Napen alloquitur, vt paratas tabellas ad Corinnam perferat.

Colligere incertos, & in ordine ponere crines
Docta, neq; ancillas inter habenda, Nape.
Inq; ministerijs furtiuæ cognita noctis
Vtilis, & dandis ingeniosa notis.
Sæpe venire ad me dubitantem hortata Corinnam,
Fida laboranti sæpe reperta mihi.
Accipe, & ad dominam peraratas mane tabellas
Perfer: & obstantes sedula pelle moras.
Nec silicum vena, nec durum in pectore ferrum,
Sed tibi simplicitas ordine maior inest.
Credibile est, & te sensisse Cupidinis arcus:
In me militiæ signa tuere tuæ.
Si quæret quid agam, spe noctis viuere dices:
Cætera fert blanda cera notata manu.
Dum loquor, hora fugit, vacuæ bene redde tabellas,
Verum continuo fac tamen ipsa legat.
Aspicias oculos mando, frontémq; legentis.
Ex tacito vultu scire futura licet.
Nec mora perlectis, rescribat multa iubeto:
Odi cum late splendida cera vacat.
Comprimat ordinibus versus, oculosq; moretur
Margine in extremo littera rasa meos.
Quid digitos opus est graphium lassare tenendo?
Hoc habeat scriptum tota tabella, veni.
Non ego victrices lauro redimire tabellas,

Nec veneris media ponere in æde morer.
Subscribam, Veneri fidas sibi Naso tabellas
Dedicat: at nuper vile fuistis acer.

ELEGIA XII.

Tabellas quas miserat, execratur, quòd amica noctem negabat.

FLete meos casus: tristes rediere tabellæ,
Infœlix hodie littera posse negat.
Omina sunt aliquid: modo cùm discedere vellet,
Ad limen digitos restitit icta Nape.
Missa foras iterum limen transire memento
Cautius, atque alte sobria ferre pedem.
Ite hinc difficiles, funebria ligna tabellæ:
Tuq; negaturis, cera referta, notis.
Quàm puto de longe collectam flore cicutæ
Melle sub infami Corsica misit apis.
At tanquam minio penitus medicata rubebas:
Ille color verè sanguinolentus erat.
Proiectæ in triuijs iaceatis, inutile lignum:
Vosq; rota frangat prætereuntis onus.
Illum etiam, qui vos ex arbore vertit in vsum:
Conuincam puras non habuisse manus.
Præbuit illa arbor misero suspendia collo:
Carnifici duras præbuit illa cruces.
Illa dedit turpes raucis bubonibus vmbras,
*Vulturis in ramis & strigis * oua tulit.*
His ego commisi nostros insanus amores,

* in quib. ora.

Mollia

Molliaq; ad dominam verba ferenda dedi:
Aptius hæ capiant vadimonia garrula ceræ:
Quas aliquis duro cognitor ore legat:
Inter ephemeridas melius, tabulasq; iacerent:
In quibus absumptas fleret auarus opes.
Ergo ego vos rebus duplices pro nomine sensi:
Auspicij numerus non erat ipse boni.
Quid precor iratus? nisi vos cariosa senectus
Rodat: & immundo cera sit alba situ.

ELEGIA XIII.

Ad Auroram ne properet.

IAm super Oceanum venit à seniore marito
Flaua pruinoso quæ vehit axe diem.
Quò properas Aurora? mane: sic Mēnonis vmbras
Annua solenni cæde parentet auis.
Nunc iuuat in teneris dominæ iacuisse lacertis:
Si quando, lateri nunc bene iuncta meo est.
Nunc etiam somni pingues, nunc frigidus aër,
Et liquidum tenui gutture cantat auis.
Quò properas ingrata viris, ingrata puellis?
Roscida purpurea supprime lora manu.
Ante tuos ortus melius sua sydera seruat
Nauita, nec media nescit an erret aqua.
Te surgit (quamuis lassus) veniente viator:
Miles & armiferas aptat ad arma manus.
**Prima subire iubes oneratos arua *colonos:* *prima bidente.
Prima vocas tardos sub iuga panda boues. *colentes.

Tu pueros ſomno fraudas tradiſq́ magiſtris,
Vt ſubeant teneræ verbera ſæua manus.
Atque eadem ſponſum conſulti ante atria mittis,
Vnius vt verbi grandia damna ferat.
Nec tu conſulto, nec tu iucunda diſerto es:
Cogitur ad lites ſurgere vterque nouas.
Tu, ne fœminei poſſint ceſſare lacerti,
Lanificam reuocas ad ſua penſa manum.
Omnia perpeterer: ſed ſurgere mane puellas
Quis, niſi cui non eſt vlla puella, ferat?
Optaui quoties, ne nox tibi cedere vellet,
Nec fugerent vultus ſydera mota tuos.
Optaui quoties, aut ventus frangeret axem:
Aut caderet ſpiſſa nube retentus equus,
Inuida quò properas? quod erat tibi filius ater,
Materni fuerat pectoris ille color.
Quid ſi non Cephali quondam flagraſſet amore?
An putat ignotam nequitiam eſſe ſuam?
Tithono vellem de te narrare liceret:
Fœmina non cœlo turpior vlla foret.
Illum dum refugis, longo quod marcet ab æuo:
Surgis ad inuiſas à ſene mane rotas.
At ſi quem Cephalum manibus complexa teneres,
Clamares, lente currite noctis equi:
Cur ego plectar amans, ſi vir tibi marcet ab annis?
Non me nupſiſti conſiliante ſeni:
Aſpice quos ſomnos iuueni donarit amato
Luna: nec illius forma ſecunda tua eſt.

Ipſe

Ipse deûm genitor (ne te tam sæpe videret)
Commisit noctes in sua vota duas.
Iurgia finieram: scires audisse: rubebat:
*Nec tamen *assueto tardius orta dies.* *est solito.

ELEGIA XIIII.

Puellam consolatur, cui præ nimia cura, comæ deciderant.

DIcebam, desiste tuos medicare capillos:
Tingere quam possis, iam tibi nulla coma est.
At, si passa fores, quid erat speciosius illis?
Contigerant imum quà patet vsque latus.
Quid, quod erant tenues, & quos ornare timeres?
Vela colorati qualia Seres habent:
Vel pede quod gracili deducit aranea filum,
Cum leue, deserta sub trabe, nectit opus.
Nec tamen ater erat, nec erat color aureus illis:* *ille.
Sed quamuis neuter, mistus vterque color.
Qualem cliuosa madidis in vallibus Idæ
Ardua direpto cortice cedrus habet.
Adde, quod & dociles, & centum flexibus apti?
Et tibi nullius causa doloris erant.
Non acus abrupit, non vallum pectinis illos:
Ornatrix, tuto corpore, semper erat.
Ante meos oculos sæpe est ornata, nec vnquam
Brachia direpta saucia fecit acu.
Sæpe etiam, non dum digestis mane capillis,
Purpureo iacuit semisopita toro.

Tū quoq; erat neglecta decens vt Thracia Bacche,
Cum temere in viridi gramine lassa iacet.
Cum graciles essent tamen, & lanuginis instar,
Heu, mala vexatæ quanta tulere comæ,
Quàm se præbuerant ferro patienter & igni,
Vt fieret torto nexilis orbe sinus.
Clamabam scelus est, istos scelus vrere crines:
Sponte decent: capiti ferrea, parce tuo.
Vim procul hinc remoue: non est qui debeat vri:
Erudit admotas ipse capillus acus.
Formosæ periere comæ, quas vellet Apollo,
Quas vellet capiti Bacchus inesse suo.
Illis contulerim, quas quondam nuda Dione
Pingitur humenti sustinuisse manu.
Quid male compositos quereris periisse capillos?
Quid speculum mœsta ponis inepta manu?
Non bene consuetis à te spectaris ocellis:
Vt placeas, debes immemor esse tui.
Non te cantatæ læserunt pellicis herbæ:
Non anus Hæmonia perfida lauit aqua.
Non tibi vis morbi nocuit: procul omen abesto:
Non minuit densas inuida lingua comas.
Facta manu, culpaq; tua dispendia sentis:
Ipsa dabas capiti mista venena tuo.
Nunc tibi captiuos mittet Germania crines:
Culta triumphatæ munere gentis eris.
O quàm sæpe comas aliquo mirante, rubebis,
Et, dices, empta nunc ego merce probor.

Nescio

Nescio quam pro me laudat nunc iste Sicambram:* *ipse.
Fama tamen memini cum fuit ista mea.
Me miserum, lacrymas male continet, oraq́; dextra
Protegit ingenuas picta rubore genas.
Sustinet antiquos gremio, spectátque capillos,
Hei mihi, non illo munera digna loco.
Collige cum vultu mentẽ, reparabile damnum est,
Postmodo natiua conspiciere coma.

ELEGIA XV.

Ad inuidos, quòd fama poëtarum sit perennis.

QVid mihi, liuor edax, ignauos obijcis annos?
Ingenijq́; vocas carmen inertis opus?
Non me more patrum, dum strenua sustinet ætas,
Præmia militiæ puluerulenta sequi:
Non me verbosas leges ediscere: non me
Ingrato voces prostituisse foro.
Mortale est, quod quæris opus: mihi fama perennis
Quæritur, vt toto semper in orbe canar.
Viuet Mæonides, Tenedos dum stabit, & Ide,
Dum rapidas Simois in mare voluet aquas.
Viuit & Ascræus, dum mustis vua tumebit:
Dum cadet incurua falce resecta Ceres.
Battiades toto semper cantabitur orbe:
Quamuis ingenio non valet, arte valet.
Nulla Sophocleo veniet iactura cothurno.
Cum sole, & luna semper Aratus erit.
Dum fallax seruus, durus pater, improba lena

* vixerit &c

*Viuet, dum meretrix blanda, Menandrus erit.
Ennius arte carens, animosiq; Accius oris,
Casurum nullo tempore nomen habent.
Varronem, primámque ratem quæ nesciet ætas?
Aureaq; Æsonio terga petita duci?
Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
Exitio terras cum dabit vna dies.
Tityrus, & segetes, Æneiáq; arma legentur,
Roma triumphati dum caput orbis erit.
Donec erunt ignes, arcusq; Cupidinis arma:
Discentur numeri, culte Tibulle, tui.
Gallus & Hesperiis, & Gallus notus Eois,
Et suo cum Gallo nota Licoris erit.
Ergo cum silices, cum dens patientis aratri
Depereant æuo, carmina morte carent.
Cedant carminibus reges, regúmq; triumphi,
Cedat & auriferi ripa beata Tagi.
Vilia miretur vulgus: mihi flauus Apollo
Pocula Castalia plena ministret aqua.
Sustineamq; coma metuentem frigora myrtum,
Atque ita sollicito multus amante legar.
Pascitur in viuis liuor, post fata quiescit:
Tunc suus ex merito quenque tuetur honor.
Ergo etiam, cum me supremus adusserit ignis:
Viuam: parsq; mei * magna superstes erit.

* multa.

P. OVI-

P. OVIDII NASONIS AMORVM LIBER SECVNDVS.

ELEGIA I.

Quòd pro gigantomachia amores scribere sit coactus.

HÆc quoque compositi Pelignis natus aquosis,
Ille ego nequitiæ Naso poëta meæ.
Hoc quoq; iussit amor: procul hinc procul este, seueri: (modis.
Non estis teneris, apta theatra;
Me legat in sponsi facie non frigida virgo,
Et rudis ignoto tactus amore puer.
Atque aliquis iuuenum, quo nũc ego, saucius arcu,
Agnoscat flammæ conscia signa suæ:
Miratusq; diu, quo, dicat, ab indice doctus
Composuit casus iste poëta meos?
Ausus eram, memini, cœlestia dicere bella,
Centimanumq; Gygen: & satis oris erat.
Cum male se tellus vlta est: ingestaq; Olympo
Ardua deuexum Pelion Ossa tulit.
*In manibusq; Iouẽ, & cum Ioue fulmen habebam, * quid. leg. Iupiter in manibus est.
Quod bene pro cœlo mitteret ille suo.
Clausit amica fores: ego cum Ioue* fulmen omisi: * fulmina misi.
Excidit ingenio Iupiter ipse meo.

Iupiter, ignoscas: nil me tua tela iuuabant:
Clausa tuo maius ianua fulmen habet.
Blanditias, elegosq́; leues, mea tela resumpsi:
Mollierant duras lenia verba fores.
Carmina sanguineæ deducunt cornua lunæ:
Et reuocant niueos solis euntis equos.
Carmine dissiliunt, abruptis faucibus angues:
Inq́; suos fontes versa recurrit aqua.
Carminibus cessere fores, insertáq; posti.
Quamuis robur erat, carmine victa sera est.
Quid mihi profuerit velox cantatus Achilles?
*Quid pro me * Atrides alter, & alter agent?*
Quiq́; tot errando, quot bello perdidit annos?
Raptus & Hæmonijs flebilis Hector equis?
At facies teneræ, vt laudata est sæpè, puellæ,
Ad vatem, pretium carminis, ipsa venit.
Magna datur merces: heroum clara valete
Nomina: non apta est gratia vestra mihi.
Ad mea formosos vultus adhibete, puellæ,
Carmina: purpureus quæ mihi dictat amor.

* Non reijcio, quod in quib. Atrides.

ELEGIA II.

Ad Bagoum, vt custodiam puellæ sibi commissæ laxiorem habeat.

QVem penes est dominam seruādi cura, Bagoë,
Dum perago tecum pauca, sed apta, vaca.
Hesterna vidi spatiantem luce puellam,
Illa, quæ Danai porticus agmen habet.

Proti-

Protinus vt placuit, misi, noctemq́ue rogaui:
Rescripsit trepida, non licet, illa manu.
Et cur non liceat quærenti, reddita causa est:
Quòd nimium dominæ cura molesta tua est.
Si sapis, ô custos, odium (mihi crede) mereri
Desine: quem metuit, quisque perisse cupit.
Vir quoque non sapiens: quid enim seruare laboret,
Vnde nihil, quamuis non tueare, perit?
Sed gerat ille suo morem furiosus amori,
Et castam, multis quæ placet, esse putet.
Huic furtiua tuo libertas munere detur:
Quem dederis illi, reddat vt illa tibi.
Conscius esse velis: domina est obnoxia seruo.
Conscius esse times: dissimulare licet.
Scripta leget secum: matrem scripsisse putato.
Venerit ignotus: postmodo notus eat.
Ibit vt affectam, quæ non languebit, amicam
Visat: & indicijs ægra sit illa tuis.
Si faciet tardè: ne te mora longa fatiget,
Imposita gremio stertere fronte potes.
*Nec tu *Niligenam fieri quid possit ad Isim* *Linigeram.
Quæsieris, nec tu curua theatra time.
Conscius assiduos, commissi, tollet honores:
Quis minor est autem, quàm tacuisse, labor?
Ille placet, versatq́ue domum, nec verbera sentit:
**Ille placet dominæ: cætera turba iacet.* *quid. leg. Ille potens dominæ, sordida turba iacent.
Huic, vera vt lateant causa, finguntur inanes:
Atque ambo domini, quod probat vna, probant.

Cum bene vir traxit vultum, rugásq; coegit:
Quod voluit fieri blanda puella, facit.
Sed tamen interdum tecum quoque iurgia nectat:
Et lacrymas simulet, carnificemq; vocet.
Tu contra obijcies, quæ tutò diluat illa:
In vero, falso crimine, deme fidem.
Sic tibi semper honos: sic alta pecunia crescet:
Hac* face, & exiguo tempore liber eris.
Aspicis indicibus nexas per colla cathenas:
Squalidus orba, fide pectora carcer habet.
Quæris aquas in aquis, & poma fugacia captat
Tantalus: hoc illi garrula lingua dedit.
Dum nimium seruat custos Iunonius Io:
Ante suos annos occidit: illa dea est.
Vidi ego compedibus liuentia crura gerentem:
Vnde vir incestum scire coactus erat.
Pœna minor merito: nocuit mala lingua duobus:
Vir doluit: fama damna puella tulit.
(Crede mihi) nulli sunt crimina grata marito:
Nec quenquam, quamuis audiat, illa iuuant.
Seu tepet, indicium securas prodis ad aures:
Siue amat, officio fit miser ille tuo.
Culpa nec ex facili, quamuis manifesta, probatur:
Iudicis illa sui tuta fauore venit.
Viderit ipse licet, credet tamen ille neganti:
Damnabitq; oculos, & sibi verba dabit.
Aspiciet dominæ lacrymas: plorabit & ipse:
Et dicet pœnas garrulus iste dabit.

*facis.

Quid

Quid dispar certamen inis? tibi verbera victo
Adsunt: in gremio iudicis illa sedet.
Non scelus aggredimur: non ad miscenda coimus
Toxica: non stricto fulminat ense manus.
Quaerimus, vt tutò per te possimus amare:
Quid precibus nostris mollius esse potest?

ELEGIA III.

Ad Eunuchum seruantem dominam.

HEi mihi q. dominam nec vir nec foemina seruas:
Mutua nec Veneris gaudia nosse potes.
Qui primus pueris genitalia membra recidit:
Vulnera, quae fecit, debuit ipse pati.
Mollis in obsequium, facilisq; rogantibus esses
Si tuus in quauis praetepuisset amor.
Non tu natus equo, non fortibus vtilis armis:
Bellica non dextra conuenit hasta tua.
Ista mares tractant: tu spes depone viriles:
Sunt tibi cum domina signa ferenda tua.
Hanc imple meritis: huius tibi gratia prosit:
Si careas illa: quis tuus vsus erit?
Est etiam facies: sunt apti lusibus anni:
Indigna est pigro forma perire situ.
Fallere te potuit, quamuis habeare molestus:
Non caret effectu, quod voluere duo.
*Aptius vt * fuerit precibus tentasse rogamus,* *fieret.
Dum bene ponendi munera, tempus habes.

ELEGIA IIII.

Quòd amet mulieres, cuiuscunque formæ sint.

NOn ego mendosus ausim defendere mores,
Falsaq́ pro vitijs arma mouere meis.
Confiteor, siquid prodest delicta fateri:
In mea nunc demens crimina fassus eo.
Odi nec possum, cupiens, non esse, quod odi:
Heu quàm, quòd studeas ponere, ferre graue est.
Nam desunt vires ad me mihi, iusq́ regendum:
Auferor vt rapida concita puppis aqua.
Non est certa meos, quæ forma inuitet amores:
Centum sunt causæ, cur ego semper amem.
Siue aliqua est oculos in me deiecta modestos:
Vror, & insidiæ sunt pudor ille meæ:
Siue procax* aliqua est, capior, quia rustica nō est,
Spemq́ dat in molli mobilis esse toro.
Aspera si visa est, rigidasq́ imitata Sabinas,
Velle sed ex alto dissimulare puto.
Siue est docta, placet raras dotata per artes:
Siue rudis, placita est simplicitate sua.
Est, quæ Callimachi præ nostris rustica dicat
Carmina: cui placeo, protinus ipsa placet.
Est etiam, quæ me vatem, & mea carmina culpet:
Culpantis cupiam sustinuisse femur.
Molliter incedit: motu capit: altera dura est:
At poterit tacto mollior esse viro.
Hæc quia dulce canit, flectitq́ facillima vocem:
Oscula cantanti rapta dedisse velim.

Hæ

Hæc querulas habili * percurrit pollice cordas: * prætentat
Tam doctas quis non possit amare manus?
Illa placet gestu, numerosáq; brachia ducit:
Et tenerum molli torquet ab arte latus.
Vt taceam de me qui causa tangor ab omni:
Illic Hyppolytum pone: Priapus erit.
Tu, quia tam longa es, veteres heroidas aquas
Et potes in toto multa iacere toro.
Hec habilis breuitate sua est: corrumptor vtraq;
Conueniunt voto longa, breuisq; mea.
Non est culta: subit quid cultæ accedere possit:
Ornata est dotes exhibet ipsa suas.
Candida me capiet: capiet me flaua puella:
Est etiam in fusco grata colore Venus.
Seu pendent niuea pulli ceruice capilli:
Leda fuit nigra conspicienda coma.
Seu flauent: placuit croceis Aurora capillis.
Omnibus historijs se meus aptat amor.
Me noua sollicitat: me tangit serior ætas:
Hac melior specie: moribus illa placet.
Deniq; quas tota quisquam probat vrbe puellas:
Noster in has omnes ambitiosus amor.

ELEGIA V.

Ad amicam corruptam.

NVllus amor tãti est (abeas pharetrate Cupido)
Vt mihi sint toties maxima vota, mori.
Vota, mori, mea sunt, cum te peccasse recordor.

Hei mihi, perpetuum, nata puella, malum.
Non mihi decepta nudant tua facta tabellæ:
Nec data furtiuè munera crimen habent.
O vtinam arguerem, sic, vt non vincere possem:
Me miserum, quare tam bona causa mea est?
Fœlix qui, quod amat, defendere fortiter audet:
Cui sua, non feci, dicere amica potest.
Ferreus est, nimiumq; suo fauet ille dolori:
Cui petitur victa, palma cruenta, rea.
Ipse miser vidi, cum me dormire putares,
Sobrius, apposito crimina vestra mero.
Multa supercilio, vidi, vibrante loquentes:
Nutibus in vestris pars bona vocis erat.
Non oculi tacuere tui, conscriptaq; vino
Mensa, nec in digitis littera nulla fuit.
Sermonem agnoui (*quid non videatur amanti?)
Verbaq; pro certis *iussa valere notis.
Iamq; frequens ierat, mensa, conuiua, relicta:
Compositi iuuenes vnus, & alter erant.
Improba tum vero iungentes oscula vidi:
(Illa mihi lingua nexa fuisse liquet.)
Qualia non fratri tulerit germana seuero:
Sed tulerit cupido mollis amica viro.
Qualia *credibile est, non Phœbum ferre Dianã,
Sed Venerem Marti sæpe tulisse suo.
Quid facis, exclamo, quo nunc mea gaudia differs?
Iniiciam dominas in mea iura manus.
Hæc tibi sunt mecum, mihi sunt communia tecum:

* quod non videatur egentem.
* visa.

* credendi.

In bona cur quisquam tertius ista venit.
Hæc ego, quæque dolor lingua dictauit: at illi
Conscia purpureus venit in ora pudor.
Quale coloratum Tithoni coniuge cælum
Subrubet: aut sponso visa puella nouo.
Quale rosæ fulgent inter sua lilia mistæ:
Aut vbi cantatis luna laborat equis:
Aut quod, ne longis flauescere possit ab annis:
Mæonis Assyrium fœmina tinxit ebur.
* Hic erat aut aliquis color ille simillimus horum: *Multo rectius vet. lectio: His erat aut alicui color.
Et nunquam casu pulchrior illa fuit.
Spectabat terram: terram spectare decebat:
Mœsta erat in vultu: mœsta decenter erat.
Sicut erant, & erant * compti, laniare capillos, * culti.
Et fuit in teneras impetus ire genas.
Vt faciem vidi, fortes cecidere lacerti:
Defensa est armis nostra puella suis.
Qui modo sæuus eram, supplex, vltróque rogaui,
Oscula ne nobis deteriora daret.
Risit, & ex animo dedit oscula, qualia possent
Excutere irato tela trisulca Ioui.
Torqueor infœlix, ne tam bona senserit alter,
Et volo non ex hac, illa fuisse, nota.
Hæc quoque quàm docui, multò meliora fuerunt:
Et quiddam visa est addidicisse noui.
Quod nimiũ placuere, malũ est: quòd tota labellis
Lingua tua est nostris, nostra recepta tuis.
Nec tamen hoc vnum doleo: non oscula tantum

Iuncta queror: quãuis hæc* quoq; iũcta queror.
Illa nisi in lecto* nunquam potuere doceri:
Nescio quis pretium grande magister habet.

* ego.
* leg. vt in nonnullis nusquam.

ELEGIA VI.

In mortem Psittaci.

Psittacus eois ales mihi missus ab Indis
Occidit: exequias ferte frequenter aues.
Ite piæ volucres, & plangite pectora pennis,
Et rigido teneras vngue notate genas.
Horrida pro mœstis lanietur pluma capillis:
Pro longa resonent carmina vestra tuba.
Quid scelus Ismarij quereris, Philomela tyranni?
Expleta est annis ista querela suis.
Alitis in raræ miserum diuertite funus:
Magna sed antiqua est causa doloris Itys.
Omnes quæ liquido* libratis in aëre* pennas,
Tu tamen ante alias, turtur amice, dole.
Plena fuit vobis omni concordia vita,
Et stetit ad finem longa, tenáxq; fides.
Quod fuit Argolico iuuenis Phoceus Oresti,
Hoc tibi, dum licuit, Psittace, turtur erat.
Quid tamen ista fides? quid rari forma coloris?
Quid vox mutandis ingeniosa sonis?
Quid iuuat, vt datus es, nostræ placuisse puellæ?
Infœlix, auium gloria, nempe iaces.
Tu poteras virides pennis hebetare smaragdos,
Tincta gerens rubro Punica rostra croco.

* rectè hoc etsi in veteribus vibratis.
* cursus.

Non

Non fuit in terris vocum simulantior ales:
Reddebas blæso tam benè verba sono.
Raptus es inuidia, non tu fera bella mouebas:
Garrulus, & placidæ pacis amator eras.
Ecce coturnices inter fera prælia viuunt,* * sua.
Forsitan & fiunt inde frequenter anus.
Plenus eras minimo, nec, præ sermonis amore,
In multos poterant ora vacare cibos.
Nux erat esca tibi, causæq; papauera somni:
Pellebatq; sitim simplicis humor aquæ.
Viuit edax vultur, ducitq; per aëra gyros
Miluius, & pluuiæ graculus auctor aquæ.
Viuit & armigeræ cornix inuisa Mineruæ,
Illa quidem sæclis vix moritura nouem.
Occidit illa loquax humanæ vocis imago
Psittachus, extremo munus ab orbe datum.
Optima prima fere manibus rapiuntur auaris:
Implentur numeris deteriora suis.
Tristia Phyllacidæ Thersites funera vidit:
Iamq; cinis viuis fratribus, Hector erat.
Quid referam timidæ pro te pia vota puellæ?
Vota procelloso per mare rapta Noto?
Septima lux venit non exhibitura sequentem:* * Aderat in quibusd. legitur.
Et stabat vacua iam tibi Parca colo.
Nec tamen ignauo stupuerunt verba palato:
Clamauit moriens lingua, Corinna vale.
Colle sub Elysio nigra nemus ilice frondet:
Vdáq; perpetuo gramine terra viret.

(Siqua fides dubijs) volucrum locus ille piarum
Dicitur obscœna quo prohibentur aues.
Illîc innocui latè pascuntur olores:
Et viuax Phœnix, vnica semper auis.
Explicat atque suas ales Iunonia pennas:
Oscula dat cupido blanda columba mari.
Psittachus has inter nemorali sede receptus
Conuertit volucres in sua vota pias.*
Ossa tegit tumulus, tumulus pro corpore magnus:
Quo lapis exiguus par sibi carmen habet.
Colligor ex ipso, dominæ placuisse, sepulchro:
Ora fuere mihi plus aue docta loqui.

*Nonnulli for. melius verba.

ELEGIA VII.

Amicæ se purgat, quòd ancillam non amet.

ERgo ego sufficiam reus in noua crimina semper?
Vt vincam, toties dimicuisse pudet.
Siue ego marmorei respexi summa theatri:
Eligis è multis vnde dolere velis.
Candida seu tacito vidit me fœmina vultu,
In vultu tacitas arguis esse notas.
Si quam laudaui, miseros petis vngue capillos:
Si culpo, crimen dissimulare putas.
Siue color bonus est, in te quoque frigidus esse,
Seu malus, alterius dicor amore mori.
Atque ego peccati vellem mihi conscius esse:
Æquo animo pœnam qui meruere, ferunt.
Nunc temere insimulas, credendoq́ omnia frustra,

Ipsa

Ipsa vetas iram pondus habere tuam.
Aspice, vt auritus miseranda sortis asellus
Assiduo domitus verbere tardus eat.
Ecce tuum solers caput exornare Cypassis
Obijcitur dominæ contemerasse torum.
Dij melius, *quàm me, si sit, peccasse libido: *quam sic mihi sit.
Sordida contemptæ sortis amica iuuet.
Quis Veneris famulæ connubia liber inire,
Tergáq; complecti verbere secta velit?
Adde, quòd ornandis operosa est illa capillis,
Et tibi per doctas grata ministra manus.
Scilicet ancillam, quæ* sit tibi fida, rogarem? *fortasse præferendũ, quod in quibus. quæ tam tibi fida
Quid, nisi vt indicio iuncta repulsa foret.
Per Venerem iuro, puerique volatilis arcus:
Me non admissi criminis esse reum.

ELEGIA VIII.

Ad Cypassim ancillam Corinnæ.

Ponendis in mille modis* perfecta capillis, *Fort. hoc rectiùs in quib. tamen perfecta, vt significet ancillã, quæ à capillis esset.
Comere sed solas digna, Cypassi, deas.
Et mihi iucundo non rustica cognita furto,
Apta quidem dominæ, sed magis apta mihi.
Quis fuit inter nos sociati corporis index?
Sensit concubitus vnde Corinna tuos?
Non tamen erubui, nec verbo lapsus in vllo:
Furtiuæ Veneris conscia signa dedi.
Quid quòd in ancillam siquis delinquere possit,
Illum ego contendi mente carere bona?

Thessalus ancillæ facie Briseidos arsit:
Serua Mycenæo est Phœbas amata duci.
Nec sum Tantalide, nec fortis maior Achille:
Quod decuit reges, cur mihi turpe putem?
Vt tamen iratos in te defixit ocellos:
**Vidit te totis erubuisse genis.* *sensit.
At quanto, si fortè refert, præsentior ipse
Per Veneris feci numina magna fidem.
Tu dea, tu iubeas animi periuria nostri
Carpathium tepidos per mare ferre Notos.
Pro quibus officijs precium mihi dulce repende,
Concubitus hodie, fusca Cypassi, tuos.
Quid renuis? fingísq; nouos ingrata timores?
*Est vnum è dominis *promeruisse satis.* *emeruisse.
Quòd si stulta negas, index ante acta fatebor:
Et veniam culpæ proditor ipse meæ.
Quóque loco fuerim tecum, quotiesq; Cypassi,
Narrabo dominæ, quotq; quibusq; modis.

ELEGIA IX.

Ad Cupidinem.

O Nunquam pro me satis indignate Cupido,
O in corde meo desidiose puer.
Quid me, qui miles nunquam tua signa reliqui,
*Lædis, & in castris vulneror ipse * tuis?* * quidam meis.
Cur tua fax vrit, figit tuus arcus amicos?
Gloria pugnantes vincere maior erat.
Quid? non Hæmonius, quem cuspide perculit heros,

* Cùm petijt, modica post modò iuuit ope? *confossum.
Venator sequitur fugientia, capta relinquit:
Semper & inuentis vlteriora petit.
Nos tua sentimus, populus tibi deditus, arma:
Pigra reluctanti cessat in hoste manus.
Quid iuuat in nudis hamata recondere tela
Ossibus? ossa mihi nuda reliquit amor.
Tot sine amore viri, tot sunt sine amore puellæ:
Hinc tibi cum magna laude triumphus eat.
Roma, nisi immensum vires promosset in orbem,
Stramineis esset nunc quoque tecta casis.
Fessus in acceptos miles deducitur agros,
Tutáq; : sed posito poscitur ense rudis.
Longáq; subductam celant naualia pinum,
Mittitur in saltus carcere liber equus.
Me quoque, qui toties merui sub amore puellæ,
Defunctum placidè viuere tempus erat.
Viue, deus posito si quis mihi dicat amore,
Deprecer, vsque adeò dulce puella malum est.
Cùm bene pertæsum est, animiq; residit ardor:
Nescio quo miseræ turbine mentis agor.
Vt rapit in præceps dominum, spumantia frustra
Frena retentantem, durior oris equus.
Vt subitus, propè iam * prehensa tellure, carinam * pressa.
Tangentem portus, ventus in alta rapit.
Sic me sæpe refert incerta Cupidinis aura,
Notaq; purpureus tela resumit amor.
Fige puer: positis nudus tibi præbeor armis:

*Hic tibi sunt vires: hic tua dextra * facit.*
Huc tanquam iussa veniunt iam sponte sagittæ:
*Vix * vllis præ me nota pharetra tua est.*
Infœlix, tota quicunque quiescere nocte
Sustinet; & somnos præmia magna vocat.
Stulte quid est somnus, gelidæ nisi mortis imago?
Longa quiescendi tempora fata dabunt.
Me modò decipiant voces fallacis amicæ,
*Sperando certè * gaudia magna feram.*
Et modò blanditias dicat, modo iurgia nectat;
Sæpe fruar domina: sæpe repulsus eam.
Quod dubius Mars est, per te priuigne Cupido, est
Et mouet exemplo vitricus arma tuo.
Tu leuis es, multóq; tuis ventosior alis,
Gaudiáque ambigua dasq; negasq; fide.
Si tamen exaudis pulchra cum matre, Cupido;
Indeserta meo pectore, regna gere.
Accedant regno, nimium vaga turba, puellæ:
Ambobus populis sic venerandus eris.

* valet.

* in nonnullis Vix illis præ me nota pharetra sua est, vtrunq; rectè.

* antiquis præmia.

ELEGIA X.

Ad Græcinum, quòd eodem tempore duas amet.

TV mihi, tu certè (memini) Græcine, negabas,
Vno posse aliquem tempore amare duas.
Per te ego decipior: per te deprensus inermis,
Ecce duas vno tempore solus amo.
Vtraque formosa est: operosæ cultibus ambæ:
Artibus in dubio est hæc sit, an illa prior.

Pulchrior

Pulchrior hac illa est, hæc est quoq; pulchrior illa:
Et magis hæc nobis, & magis illa placet.
** Errat, vt a ventis discordibus acta phaselus,*
Diuiduumq; tenent alter & alter amor.
Quid geminas, Erycina, meos sine fine dolores?
Non erat in curas vna puella satis?
Quid folia arboribus? quid pleno sydera cælo?
In freta collectas alta quid addis aquas?
Sed tamen hoc melius, quàm si sine amore iacerem:
Hostibus eueniat vita seuera meis.
Hostibus eueniat vacuo dormire cubili,
*Et medio * latè ponere membra toro.*
At mihi sæuus amor somnos abrumpat inertes,
Simq; mei lecti non ego solus onus.
Me mea disperdat, nullo probibente, puella,
Si satis vna potest: si minus vna, duæ.
Sufficiant, graciles non sunt sine viribus artus:
Pondere, non neruis corpora nostra carent.
Et lateri dabit in vires alimenta voluptas:
Decepta est opera nulla puella mea.
*Sæpe ego lasciuæ consumpsi * tempora noctis,*
*Vtilis, & * forti corpore mane fui.*
Fœlix, quem Veneris certamina mutua perdunt:
Dij faciant leti causa sit ista mei.
Induat aduersis contraria pectora telis
Miles, & æternum sanguine nomen emat.
Quærat auarus opes: &, quæ lassarit eundo
Æquora, periuro naufragus ore bibat,

* In vet. Errant & ventis.
* vetus lectio laxè.
* gaudia.
* fortis.

At mihi contingat Veneris languescere motu,
Cùm moriar, medium soluar & inter opus.
Atque aliquis nostro lacrymans in funere dicat:
Conueniens vitæ mors fuit ista tuæ.

ELEGIA XI.

Ad amicam nauigantem.

* vet. lectio restituetur, & sensus carminis erit rectior, si, vndis legat.

PRima malas docuit, mirãtibus æquoris vndis,*
Peliaco pinus vertice cæsa, vias:
Quæ concurrentes inter temeraria cautes
Conspicuam fuluo vellere vexit ouem.
O vtinam, ne quis remo freta longa moueret,
Argo funestas pressa bibisset aquas.
Ecce fugit notumq́; torum, patriosq́; penates,
Fallacésque vias ire Corinna parat.
Quid tibi, me miserum, Zephyros, Eurosq́; timebo,
Et gelidum Boream, præcipitémq́; Notum?
Non illic vrbes, non tu mirabere syluas:
Vna est iniusti cærula forma maris.
Nec medius tenues conchas, pictósue lapillos
Pontus habet: bibuli littoris illa mora est.
Littora marmoreis pedibus signanda, puellæ:
Hactenus est tutum: cætera cæca via est.
Et vobis alij ventorum prælia narrent:
Quas Scylla infestet, quásue Charybdis aquas.
Et quibus emineant violenta Ceraunia saxis:
Quo lateant Syrtes magna, minorq́; sinu.
Hæc alij referant: at vos quod quisque loquatur,

Credite: credenti nulla procella nocet.
Serò respicitur tellus, vbi fune soluto,
Currit in immensum panda carina salum.
Nauita sollicitus iam ventos horret iniquos,
Et propè tam letum, quàm propè cernit aquam.
*Quòd si concussas Triton *exasperat vndas,* *ex vet. li. leg. exaspe-ret.
Quàm tibi sit toto nullus in ore color.
Tum generosa voces fœcunda sydera Leda,
Et fœlix dicas quem sua terra tenet.
Tutius est fouisse torum: legisse libellos:
Threiciam digitis increpuisse lyram,
At si vana ferunt volucres mea verba procellæ,* *dicta.
Æqua tamen puppi sit Galatea tuæ.
Vestrum crimen erit, talis iactura puellæ,
Nereidésque deæ, Nereidúmque pater.
Vade memor nostri vento reditura secundo:
Impleat illa tuos fortior aura sinus.
Tunc mare in hæc magnus declinet littora Nereus
Huc venti spectent, huc agat æstus aquas.
Ipsa roges, Zephyri veniant in lintea pleni:
Ipsa tua moueas turgida vela manu.
Primus ego aspiciam notam de littore puppim,
Et dicam, nostros aduehit illa deos:
Excipiamq́; humeris, & multa sine ordine carpam
Oscula: pro reditu victima vota cadet.
Inq́; tori formam molles sternentur arenæ:
Pro mensa, tumulus quilibet esse potest.
Illic, apposito, narrabis multa Lyæo:

Penè sit ut medijs obruta nauis aquis.
Dumq́; ad me properas, nec iniqua tempora noctis,
Nec te præcipites extimuisse Notos.
Omnia pro veris credam, sint ficta licebit:
Cur ego non votis blandiar ipse meis?
Hæc mihi quàm primùm cœlo nitidissimus alto
Lucifer, admisso, tempora portet, equo.

ELEGIA XII.

Exultat, quòd amica potius sit.

ITe triumphales, circum mea tempora, lauri:
Vicimus, in nostro est ecce Corinna sinu.
Quam vir, quam custos, quā ianua firma, tot hostes
Seruabant, ne qua posset ab arte capi.
Hæc est præcipuo victoria digna triumpho:
In qua, quæcunque est, sanguine præda caret.
Non humiles muri, non paruis oppida fossis
Cincta, sed est ductu capta puella meo.
Pergama cùm caderent bello superata bilustri:
Ex tot in Atridis pars quota laudis erat?
At mea seposita est, & ab omni milite discors
Gloria, nec titulum muneris alter habet.
Me duce, ad hunc voti finem, me milite, veni:
Ipse eques, ipse pedes, signifer ipse fui.
Nec casum fortuna meis immiscuit actis.
Huc ades, ô cura, parte triumphe, mea.
Nec belli est noua causa mei, nisi rapta fuisset*
Tyndaris, Europæ pax, Asiæq́; foret.

* cura.

Fœmina

Fœmina syluestres Lapithas, populumq́ biformem
Turpiter, apposito, vertit in arma, mero.
Fœmina Troianos iterum noua bella mouere
Impulit in regno, iuste Latine, tuo.
Fœmina Romanis * *etiam nunc vrbe recenti,* * iterum.
Immisit soceros, armaq́ sæua dedit.
Vidi ego pro niuea pugnantes coniuge tauros:
Spectatrix animos ipsa iuuenca dabat.
Me quoque * *qui multos, sed me, sine cæde, Cupido* * cum multis.
Iussit militiæ signa mouere suæ.

ELEGIA XIII.

Ad Isidem, vt parientem Corinnam iuuet.

DVm labefactat onus grauidi temeraria vẽtris,
In dubio vitæ lassa Corinna iacet.
Illa quidem, clàm me, tantùm molita pericli
Ira digna mea est, sed cadit ira metu.
Sed tamen aut ex me conceperat, aut ego credo:
Est mihi pro facto sæpè, quod esse potest.
Isis, Paretonium, * *genitaliaq́ arua Canopi*
Quæ colis, & Memphin, palmiferamq́ Pharon.
Quaq́ celer lato Nilus dilapsus * *ab alueo.* *In nonnullis, genialia rectiùs. *in.
Per septem portus in maris exit aquas:
Per tua sistra precor, per Anubidis ora verendi:
Sic tua sacra pius semper Osiris amet,
Pigraq́ labatur circum donaria serpens,
Et comes in pompa corniger Apis eat.
Huc adhibe vultus: & in vna parce duobus:

Nam vitam dominæ tu dabis, illa mihi.
Sæpe tibi meruit certis operata diebus,
Qua cingit laurus Gallica turba tuas.
Tuq; laborantes vtero miserata puellas,
Quarum tarda latens corpora tendit onus,
Lenis ades precibusq; faue, Lucina puellæ.
Digna est, quam iubeas muneris esse tui.
Ipse ego thura dabo fumosis candidus aris:
Ipse feram ante tuos munera vota pedes.
Adijciam titulum, seruata Naso Corinna.
Tu modò fac titulo, muneribusq; locum.
Si tamen in tanto fas est monuisse timore:
Hac tibi sit pugna dimicuisse satis.

ELEGIA XIIII.

In amicam, quòd abortiuum ipsa fecerit.

QVid iuuat immunes belli cessare puellas?
Nec fera peltatas agmina velle sequi?
Si sine Marte suis patiuntur vulnera telis
Et cæcas armant in sua fata manus.
*Quæ prima instituit teneros *auellere fœtus,*
Militia fuerat digna perire sua.
Scilicet, vt careat rugarum crimine venter,
Sternetur pugnæ tristis arena tuæ?
Si mos antiquis placuisset matribus idem,
Gens hominum vitio deperitura fuit.
Quiq; iterum iaceret, generis primordia nostri
In vacuo lapides orbe, parandus erat.

* conuellere.

Quis Priami fregisset opes, si numen aquarum
Iusta recusasset pondera ferre Thetis?
Ilia si tumido geminos in ventre necasset,
Casurus dominæ conditor vrbis erat.
Si Venus Æneam grauida temerasset in aluo:
Cæsaribus tellus orba futura fuit.
Tu quoque, cùm posses nasci formosa, perisses:
Tentasset, quod tu, si tua mater opus.
Ipse ego cùm fuerim melius periturus amando:
*Vidissem nullos, matre * negante, dies.* * necante.
Quid plenam fraudas vitem crescentibus vuis?
Pomáq; crudeli vellis acerba manu?
Sponte sua matura fluent: sine crescere nata:
*Est pretium * parua non leue vita moræ.* * tardè.
Vestra quid effoditis subiectis viscera telis?
Et nondum natis dira venena datis?
*Colchida respersam * puerorum sanguine culpant,* * In quib. natorum.
Atque sua cæsum matre queruntur Itym.
Vtraque sæua parens, sed tristibus vtraque caussis
Iactura socij sanguinis vlta virum est.
Dicite quis Tereus, quis vos irritet Iason
Figere sollicita corpora vestra manu?
Hoc neque in Armenijs tigres fecere latebris,
Perdere nec fœtus ausa leæna suos.
At teneræ faciunt, sed non impunè, puellæ:
Sæpe suos vtero quæ necat, ipsa perit.
Ipsa perit, ferturq; rogo resoluta capillos,
Et meritò, clamant qui modò cunque vident.

Ista sed ætherias vanescant dicta per auras,
Et sint ominibus pondera nulla meis.
Dij faciles peccasse semel concedite tuto,
Et satis est, pœnam culpa secunda ferat.

ELEGIA XV.

Ad annulum, quem dono amicæ dedit.

ANnule, formosæ, digitum, vincture, puellæ,
In quo censendum nil, nisi dantis amor.
Munus eas gratum: te læta mente receptum,
Protinus articulis induat illa suis.
Tam bene conuenias, quàm mecum conuenit illi,
Et digitum iusto commodus orbe teras.
Fœlix à domina tractaberis, annule, nostra:
Inuideo donis iam miser ipse meis.
O vtinam subitò fieri mea munera possem
Artibus Ææ, Carpathijq́ue senis.
Tunc ego te cupiam dominæ tetigisse papillas,
Et leuam tunicis inseruisse manum.
Elabor digito, quamuis angustus, & hærens:
Inq́ue sinum mira lapsus ab arte cadam.
Idem ego, vt arcanas possim signare tabellas,
Neue tenax ceram, siccáque gemma trahat.
Humida formosæ tangam prius ora puellæ:
Tantùm me signem scripta dolenda mihi.
Si dabor, vt condar loculis, exire negabo,
Astringens digitos orbe minore tuos.
Non ego dedecori tibi sum, mea vita futurus,

Quódue

Quódue tener digitis ferre recuset onus.
Me gere, cum calidis perfundes imbribus artus,
Damnaq; sub gemma perfer euntis aquæ.
Sed puto, te viso, mea membra libidine surgent,
Et peraget partes annulus ipse viri.
Irrita quid * voneo? paruum proficiscere munus: * Moneo.
Illa datam tecum sentiat esse fidem.

ELEGIA XVI.

Ad Amicam, vt ad rura sua veniat.

ME pars Sulmo tenet Peligni tertia ruris,
Parua, sed irriguis ora salubris aquis.
Sol licet admoto tellurem sydere findat,
Et micet Icarij stella proterua canis.
Arua pererrantur Pelignia liquentibus vndis,
Et viret in tenero fertilis herba solo.
Terra ferax Cereris, multoq; feracior vuis,
Dat quoque baciferam Pallada rarus ager.
Perq; resurgentes, riuis labentibus, herbas
Gramineus madidam cespes obumbrat humum.
At meus ignis abest, verbo peccauimus vno:
Quæ mouet ardores, est procul: ardor adest.
Non ego, si medius Polluce, & Castore ponar,
In cœli, sine te, parte fuisse velim.
Solliciti iaceant, terráq; premantur iniqua,
In longas orbem qui secuere vias.
Aut iuuenum comites iussissent ire puellas,
Si fuit in longas terra secanda vias.

Tunc

Tunc mihi, si premerem ventosas horridus alpes,
Durum, cum domina molle fuisset iter.
Cum domina Libycas ausim perrumpere syrteis,
Et dare non equis vela ferenda Notis.
Nec quæ virgineo portenta sub inguina latrant.
Nec timeam vestros, curua Malea, sinus.
Nec quas submersis ratibus saturata Charybdis
Fundit & effusas ore receptat aquas.
Quòd si Neptuni ventosa potentia vincat,
Et subuenturos auferat vnda deos.
Tu nostris niueos humeris impone lacertos:
Corpore nos facili dulce feremus onus.
Sæpe petens Hero iuuenis transnauerat vndas:
Tunc quoque transnasset, sed via cæca fuit.
At sine te, quamuis operosi vitibus agri
* imbribus. *Me teneant, quamuis * amnibus arua natent.*
Et vocet in riuos currentem rusticus vndam,
Frigidáq; arboreas mulceat aura comas.
Non ego Pelignos videor celebrare salubres:
Non ego natalem rura paterna locum:
Sed Scythiam, Cilicasq; feros, viridesq; Britannos,
* madent. *Quæq; Promethee saxa cruore * rubent:*
* Elegantiùs in quibus visem. *Vlmus amat * vites: vitis non deserit vlmum:*
Separor à domina cur ego sæpe mea?
At mihi te comitem iurabas vsque futuram,
* qui rapuere tuos. *Per me, perq; oculos, * sydera nostra, tuos.*
* aura. *Verba puellarum folijs leuiora caducis,*
*Irritaq;, vt visum est, ventus, & * vnda ferunt.*

Siqua

Siqua mei tamen est in te pia cura relicta,
Incipe pollicitis addere facta tuis.
Parnaq́; quamprimum, rapientibus, esseda, mannis
Ipsa per admissas concute lora iubas.
At vos, cùm veniet, timidi subsidite montes,
Et faciles curuis vallibus este via.

ELEGIA XVII.

Quòd Corinnæ soli sit seruiturus.

SI quis erit, qui turpe putet seruire puellæ:
Illo, conuincar iudice, turpis ego.
Sim licet infamis, dum me moderatiùs vrat,
Quæ Paphon, & fluctu pulsa Cithæra tenet.
Atq; vtinam dominæ mitis quoque præda fuissem,
Formosæ quoniam præda futurus eram.
Dat facies animos: facie violenta Corinna est:
Me miserum cur est tam bene nota sibi?
Scilicet à speculi sumuntur imagine fastus:
Nec nisi compositam se prius illa videt.
Non tibi si facies nimium dat in omnia regnum:
*(O facies oculos *nata tenere meos)* * docta.
Collatum idcirco tibi me contemnere debes.
Aptari magnis inferiòra licet.
Creditur & nymphæ mortalis amore Calypso
Capta, recusantem detinuisse virum.
Credimus æquoream Phthio Nereida regi,
*Egeriam *nostro concubuisse Numæ:* * iusto.
Vulcano Venerem, quamuis incude relicta,

Turpiter obliquo claudicet ille pede.
Carminis hoc ipsum genus impar, sed tamen aptè
Iungitur herous cum breuiore modo.
Tu quoque me, mea lux, in quaslibet accipe leges:
Te decet in medio iura dedisse toro.
Non tibi crimen ero, nec quo latere remoto:*
Non erit hic nobis infitiandus amor.
Sunt mihi pro magno fœlicia carmina sensu,
Et multæ per me nomen habere volunt.
Noui aliquam, quæ se circunferat esse Corinnam
Vt fiat, quid non illa dedisse velit :
Sed neque diuersi ripa labuntur eadem
Frigidus Eurotas, populiferq́ue Padus.
Nec, nisi tu, nostris cantabitur vlla libellis,
Ingenio causas tu dabis vna meo.

*lædere.

ELEGIA XVIII.

Ad Macrum, quòd de amoribus scribat.

CArmen ad iratum dum tu perducis Achillem,
Primáque iuratis induis arma viris,
Nos Macer ignaua Veneris cessamus in vmbra,*
Et tener, ausuros grandia, frangit amor.
Sæpe mea dixi, tandem discede, puella:
In gremio sedit protinus illa meo.
Sæpe, pudet, dixi: lacrymis vix illa retentis,
Me miseram, cur te dixit amare pudet?
Implicuitq́ue suos circum mea colla lacertos,
Et quæ me perdunt, oscula mille dedit.

*In quib. ignaua.

Vincor,

Vincor, & ingenium sumptis reuocatur ab armis,
Resq; domi gestas: & mea bella cano.
*Sceptra tamen sumpsi, *curaq; tragœdia, nostra*
Creuit, & huic operi quamlibet aptus eram.
Risit Amor pallamq; meam, pictósq; cothurnos,
Sceptráq; priuata tam cito sumpta manu.
Hinc quoque me dominæ numen deduxit iniquæ,
Déq; cothurnato vate triumphat Amor,
*Quod licet, aut *artes teneri profitemur Amoris:*
*(Hei mihi, præceptis *torqueor ipse meis).*
Aut, quod Penelopes verbis reddatur Vlyssi,
Scribimus, & lacrymas, Phylli relicta, tuas:
Quod Paris, & Macareus, & quod male gratus
Hippolytiq; parens, Hippolytúsq; legant: (Iason,
Quodq; tenens strictum Dido miserabilis ensem
Dictat, & Aoniæ Lesbis amica lyræ.
*Quàm cito de toto rediit *celer orbe Sabinus,*
Scriptáq; diuersis rettulit ille locis?
Candida Penelope signum cognouit Vlyssis:
Legit ab Hippolyto scripta nouerca suo.
Iam pius Æneas miseræ rescripsit Elisæ,
Quodq; legat Phyllis, si modò viuit habet.
Tristis ad Hypsipylen ab Iasone littera venit,
Dat votam Phœbo Lesbis amica lyram.
Nec tibi, qua tutum, vati Macer arma canenti
Aureus in medio Marte tacetur Amor.
Et Paris est illic, & adultera nobile crimen,
Et comes extincto Laodamia viro.

* In nonnullis, versuque tragœdia nostro.

* Ita leg. putauimus cum in omnibus esset partes.

* vrgeor.

* meus.

Si bene te noui: non bella libentius istis
*Dicis, & à vestris in mea castra *venis.*

*redis.

ELEGIA XIX.

Ad riualem, cui vxor curæ non erat.

SI tibi non opus est seruata, stulte, puella:
At mihi fac serues, quo magis ipse velim.
Quod licet, ingratũ est: quod nõ licet, acrius vrit,
Ferreus est, siquis, quod sinit alter, amat,
Speremus pariter, pariter metuamus amantes,
Et faciat voto rara repulsa locum.
Quid fortuna mihi, quæ nunquam fallere possit?
Nil ego, quod nullo tempore lædat, amo.
Viderat hoc in me vitium versuta Corinna,
Quaq; capi possem, callida norat opem.
Ah quoties sani capitis mentita dolorem,
Cunctantem tardo iussit abire pede.
Ah quoties finxit culpam, quantúmq; licebat,
Insontis speciem præbuit ipsa nocens.
Sic vbi vexarat, tepidosq; refouerat ignes,
Rursus erat votis comis, & apta meis.
Quas mihi blãditias, quàm dulcia verba parabat?
Oscula (dij magni) qualia quotq; dabat?
Tu quoque, quæ nostros rapuisti nuper ocellos,
Sæpe face insidias, sæpe rogata nega.
Et sine me ante tuos proiectum in limine postes
Longa pruinosa, frigora, nocte pati.
Sic mihi durat amor, longósq; adolescit in annos:

Hu

Hoc iuuat: hæc animi sunt alimenta mei.
Pinguis amor, nimiumq́ potens, in tædia nobis
Vertitur, & stomacho, dulcis vt esca, nocet.
Si nunquam Danaën habuisset ahenea turris,
Non esset Danaë de Ioue facta parens.
Dum seruat Iuno mutatam cornibus Io,
Facta est, quàm fuerat, gratior illa Ioui.
Quod licet, & facile est, quisquis cupit, arbore frõ-
*Carpat, & è medio flumine * potet aquam. (des* * sumat.
Si qua volet regnare diu, deludat amantem.
Hei mihi, ne monitis torquear ipse meis.
Quodlibet eueniat, nocet indulgentia nobis:
Quod sequitur, fugio: quod fugit, ipse sequor.
At tu formosæ, nimium secure, puellæ,
Incipe iam prima claudere nocte domum.
Incipe, quis furtim toties tua lumina pulset,
Quærere: quid latrent, nocte silente, canes.
Quo ferat, & referat solers ancilla tabellas:
Cur toties vacuo secubet illa toro.
Mordeat ista tuas aliquando cura medullas
Detq́ locum nostris, materiamq́ dolis.
Ille potest vacuo furari in littore arenas,
Vxorem stulti si quis amare potest.
Iamq́ ego præmoneo: nisi tu seruare puellam
Incipis, incipiet desinere esse mea.
Multa, diuq́ tuli: speraui sæpe futurum,
Cùm bene seruasses, vt bene verba darem.
Lentus es, & pateris nulli patienda marito:

At mihi concessi finis amoris erit.
Scilicet infœlix nunquam prohibebor adire?
Nox mihi sub nullo vindice semper erit?
Nil metuam per nulla traham suspiria somnos?
Nil facies, cur te iure perisse velim?
Quid mihi cum facili, quid cum lenone marito?
Corrumpis vitio gaudia nostra tuo.
Quin alium, quem tanta iuuet patientia, quære.
Me tibi riualem, si iuuat, esse veta.

P. OVIDII NASONIS AMORVM LIBER TERTIVS.

ELEGIA I.

Deliberatio poëtæ, vtrum elegos pergat scribere an potius tragœdias.

Tat vetus, & multos incidua sylua per annos:
Credibile est, illi numen inesse loco.
Fons sacer in medio, speluncaq; pumice pendens,
Et latere ex omni dulce queruntur aues.
Hic ego dum spacior tectus nemoralibus vmbris,
Quod mea, quærebam, musa moueret opus.
Venit odoratos Elegia nexa capillos:

Et,

Et, puto, pes illi longior alter erat.
Forma decens, vestis tenuissima, vultus amantis,
In pedibus vitium causa decoris erat.
Venit & ingenti violenta Tragœdia passu:
Fronte comæ torua: palla iacebat humi.
Laua manus sceptrum latè regale tenebat:
Lydius, apta pedum vincla, cothurnus erat.
Et prior, ecquis erit dixit tibi finis amoris?—
O argumenti lente poëta tui.—
Nequitiam vinosa tuam conuiuia narrant:
Narrant in multas compita secta vias.
Sæpe aliquis digito vatem designat euntem,
Atque ait, hic hic est, quem ferus vrit amor.—
Fabula (nec sentis) tota iactaris in vrbe,
*Dum tua, * præterito, facta, pudore refers.* * postposito.
*Tempus erat thyrso * pulsum grauiora moueri:* * dudum.
Cessatum satis est: incipe maius opus.—
Materia premis ingenium: cane facta virorum.
Hæc animo, dices, area digna meo est.
Quod teneræ cantent, lusit tua musa, puellæ,
*Primaq; per numeros * acta iuuenta suos.* * apta.
Nunc habeam per te Romana Tragœdia nomen:
Implebit leges spiritus iste meas.
Hactenus: & mouit pictis innixa cothurnis
Densum cæsarie terq;, quaterq; caput.
Altera (si memini) limis subrisit ocellis:* * nam memini.
Fallor? an in dextra myrtea virga fuit?
Quid grauibus verbis, animosa Tragœdia (dixit)

Me premis? an nunquam non grauis esse potes?
Imparibus tamen es numeris dignata moueri:
In me pugnasti versibus vsa meis.
Non ego contulerim sublimia carmina nostris:
*Obruit exiguas regia * vestra fores.*
Sum leuis, & mecum leuis est, mea cura, Cupido:
Non sum materia fortior ipsa mea.—
Rustica sit, sine me, lasciui mater Amoris:
Huic ego proueni lena, comésque dea.
*Quam tu non * poteris duro reserare cothurno,*
Hæc est blanditijs ianua laxa meis.
Et tamen emerui plus quàm tu posse ferendo
Multa, supercilio non patienda tuo.
Per me, decepto, didicit, custode Corinna,
Liminis obstricti sollicitare forem.
*Delabiq; toro tunica velata * soluta,*
Atque impercussos nocte mouere pedes.
Ah quoties foribus duris incisa pependi,
Non verita à populo prætereunte legi.
Quin ego me memini, dum custos sæuus abiret:
*Ancillæ * missam delituisse sinu.*
Quid, cum me munus natali misit? at illa
Rupit, & apposita barbara mersit aqua?
Prima tuæ noui fœlicia semina mentis,
Munus habes, quod te iam petit ista, meum.
Desierat: cœpi, per vos vtrasque rogamus
In vacuas auras verba timentis eant.
Altera me sceptro decoras, altóque cothurno:

* vasta.
* leg. ex ver. lib. poteras.
* recincta.
* miseram.

Iam

Iam nunc contracto magnus in orbe sonor.
Altera das nostro victurum nomen amori,
Ergo ades, & longis versibus adde breues.
Exiguum vati concede, Tragœdia, tempus:
Tu labor æternus: quod petit illa, breue est.
Mota dedit veniam: teneri properentur amores,
Dum vacat: à tergo grandius vrget opus.

ELEGIA II.

Ad Amicam cursum equorum spectantem.

*NOn ego nobilium * sedeo spectator equorum:* * venio.
Cui tamen ipsa faues, vincat vt ille precor.
Vt loquerer tecum, veni, tecúmque sederem:
Ne tibi non notus, quem facis, esset amor.
Tu cursum spectes, ego te: spectemus vterque
Quod iuuat, atque oculos pascat vterque suos.
O cuicunque faues fœlix agitator equorum:
Ergo illi cura contigit esse tua.
Hoc mihi contingat: sacro de carcere missis
Insistam forti mente vehendus equis.
Et modò lora dabo, modò verbere terga notabo:
Nunc stringam metas interiore rota.
Si mihi currenti fueris conspecta, morabor,
Deque meis manibus lora remissa fluent.
Ah quàm pene Pelops Pisæo concidit axe,
Dum spectat vultus Hippodameia tuos.
Nempe fauore suæ vicit tamen ille puellæ:
Vincamus dominæ quisque fauore suæ.

Quid frustra refugis? cogit nos linea iungi:
Hæc ex lege loci commoda circus habet.
Tu tamen à dextra quicunque es parce puellæ:
Contactu lateris læditur ista tui.
Tu quoq́;, qui spectas post nos tua contrahe crura,
Si pudor est, rigido nec preme terga genu.
Sed nimium demissa iacent tua pallia terræ:
Collige, vel digitis en ego tollo meis.
Inuida vestis eras, quæ tam bona crura tegebas,
Quoque magis spectes, inuida vestis eras.
Talia Melanion Atalantæ crura fugacis
Optauit manibus sustinuisse suis.
Talia pinguntur succinctæ crura Dianæ,
Cùm sequitur fortes, fortior ipsa, feras.
His ego non visis arsi: quid fiet ab istis?
In flammam flammas, in mare fundis aquas.
Suspicor ex istis, & cætera posse placere,
Quæ bene sub tenui condita veste latent.
Vis tamen intereà tenues arcessere ventos,
Quos faciant nostra, mota flabella, manu?
An magis hic meus est animi, non aëris æstus?
Captaq́; fœmineus pectora torret amor?
Dũ loquor, alba nigro sparsa est tibi puluere vestis:*
Sordide, de niueo corpore, puluis abi.
Sed iam pompa venit: linguis animisq́; fauete:
Tempus adest plausus: aurea pompa venit.
Prima loco fertur sparsis victoria pennis:
Huc ades atque meus fac, dea, vincat amor.*

*tamen.

*In quib. & meus hic fac.

Plau-

Plaudite Neptuno, nimium qui creditis vndis:
Nil mihi cum Pelago: me mea terra tenet.
Plaude tuo Marti miles: nos odimus arma:
Pax iuuat, & media pace repertus amor.
Auguribus Phœbus, Phœbe venantibus adsit:
Artifices in te verte, Minerua, manus.
**Agricolæ Cereri, teneróq; assurgite Baccho:* *Ruricolæ.
Pollucem pugiles, Castora placet eques.
Nos tibi blanda Venus, puerisq; potentibus armis
Plaudimus: inceptis annue, diua, meis,
Dáq; nouæ mentem dominæ, vt patiatur amari.
Annuit, & motu signa secunda dedit.
Quod dea promisit, promittas ipsa rogamus:
(Pace loquor Veneris) tu dea maior eris.
**Per superos iuro testes, pompamq; deorum,* *In quib. per tibi tot iuro.
Te dominam nobis tempus in omne fore.
Sed pendent tibi crura: potes, si fortè iuuabit,
Cancellis primos inseruisse pedes.
Maxima iam vacuo prætor spectacula circo,* *præco.
Quadriiuges æquo carcere misit equos.
Cui faueas video: vincet cuicunque fauebis:
Quod cupias ipsi scire videntur equi.
Me miserum metam spatioso circuit orbe:
*Quid facis? admoto, *proximus axe subi.* *in quib. protinus.
Quid facis infœlix? perdis bona vota puellæ:
Tende precor valida lora sinistra manu.
Fauimus ignauo, sed eum reuocate, Quirites.
Et date iactatis vndiq; signa togis.

En renocant: at ne turbet toga mota capillos,
In nostros abdas te licet usque sinus.
Iamq́; patrent iterum, reserato carcere, postes:
Et volat admissis discolor agmen equis.
Nunc saltem supera, spatioq́; insurge patenti:
Sint mea, sint dominæ fac rata vota meæ.
Sunt dominæ rata vota meæ, mea vota supersunt:
Ille tenet palmam: palma petenda mea est.
Risit & argutis quiddam promisit ocellis:
Hoc satis est: alio cætera redde loco.*

* Malo vet. lectionem, hic.

ELEGIA III.

De amica, quę peierauerat.

ESse deos credam ne? fidem iurata fefellit,
Et facies illi, quæ fuit antè, manet.
Quàm longos habuit non dum periura capillos:*
Tam longos, postquam numina læsit, habet.
Candida candorem roseo suffusa rubore
Ante fuit: niueo lucet in ore rubor.
Pes erat exiguus, pedis est aptissima forma:
Longa decensq́; fuit, longa decensq́; manet.
Argutos habuit: radiant, vt sydus, ocelli,
Per quos mentita est perfida sæpe mihi.
Scilicet æterni falsum iurare puellis
Dij quoque concedunt, formáq́; numen habet.
Perq́; suos illam nuper iurasse recordor,
Perq́; meos oculos, & doluere mei.
Dicite dij: si vos impunè fefellerit illa,

* in quib. iurata.

Alterius meriti cur ego damna tuli.
At non inuidiæ vobis Cepheïa virgo est,
Pro malè formosa iussa parente mori.
Non satis est, quod vos habuit sine pondere testes,
Et mecum lusos ridet inulta deos.
Vt sua per nostram redimat periuria pœnam,
Victima deceptus decipientis ero.——
Aut sine re, deus est nomen, frustraq́; timetur,
Et stulta populos credulitate mouet:
Aut si quis deus est, teneras amat ille puellas,
Et nimium solas omnia posse iubet.
Nobis satifero Mauors accingitur ense:
Nos petit inuicta Palladis hasta manu.
Nobis flexibiles curuantur Apollinis arcus.
In nos alta Iouis dextera fulmen habet.
Formosas superi metuunt offendere læsi,
Atque vltro, quæ se non timuere, timent.
Et quisquam pia thura focis imponere curat?
Certè plus animi debet inesse viris.——
Iupiter igne suo lucos iaculatur, & arces:
Missaq́; periuras tela ferire vetat.
Tot meruere pati: Semele miserabilis arsit:
Officio est illi pœna reperta suo.
At si venturo se subduxisset amanti,
Non pater in Baccho matris haberet onus.
Quid queror? & toto facio conuitia cœlo?
Dij quoq; habent oculos, dij quoq; pectus habent.
Si deus ipse forem, numen sine fraude liceret,

Fœmina mendaci falleret ore meum.
Ipse ego iurarem, verum iurasse puellas,
Et non de tetricis dicerer esse deis.
Tu tamen illorum moderatius vtere dono,
Aut oculis certe parce puella meis.

ELEGIA IIII.

Ad virum seruantem coniugem.

DVre vir, imposito teneræ custode puellæ,
Nil agis: ingenio quæq; tuenda sua est.
Si qua, metu dempto, casta est: ea denique casta est:
Quæ, quia non liceat, non facit, illa facit.
Vt iam seruaris bene corpus, adultera mens est:
Nec custodiri, ni velit, vlla potest.
Nec mentem seruare potes, licet omnia claudas:
Omnibus exclusis, intus adulter erit.
Cui peccare licet, peccat minus: ipsa potestas
Semina nequitiæ languidiora facit.
Desine (crede mihi) vitia irritare vetando:
Osequio vinces aptius ipse tuo.
Vidi ego nuper equum contra sua frena tenacem,
Ore reluctanti fulminis ire modo.
Constitit, vt primum concessas sensit habenas,
Frenáq; in effusas laxa iacere iubas.
Nitimur in vetitum semper, cupimúsq; negata:
Sic interdictis imminet æger aquis.
Centum fronte oculos, centum ceruice gerebat
Argus, & hos vnus sæpe fefellit amor.

In

In thalamo Danae saxo, ferroq́; perenni,
*Quæ fuerat virgo * credita, mater erat.* * tradita.
Penelope mansit, quamuis custode careret,
Inter tam multos intemerata procos.
Quicquid seruatur, cupimus magis: ipsaq́; furem
** Cura vocat: pauci, quod sinit alter, amant.* * in quib. præda.
Nec facie placet illa sua, sed amore mariti:
Nescio quid, quod te ceperit, esse putant.
*Non proba sit * quā vir seruat, sed adultera chara* * in quib. quam.
Ipse timor pretium corpore maius habet. (est:
*Indignêre licet, * iuuat inconcessa voluptas,* * placet.
Sola placet, timeo, dicere si qua potest.
Nec tamen ingenuam ius est seruare puellam:
Hic metus externæ corpora gentis agat.
Scilicet vt possit custos ego, dicere, feci,
In laudem serui casta sit illa tui.
Rusticus est nimium, quem lædit adultera coniux,
Et notos mores non satis vrbis habet.
In qua Martigenæ non sunt sine crimine nati
Romulus Iliades, Iliadesq́; Remus.
Quid tibi formosa, si non nisi casta placebat?
Non possunt vllis ista coire modis.
Si sapis, indulge dominæ: vultusq́; seueros
Exue, nec rigidi iura tuere viri.
Et cole, quos dederit, multos dabit, vxor amicos:
Gratia sic minimo magna labore venit.
Sic poteris iuuenum conuiuia semper inire:
Et quæ non tuleris, multa videre domi.

Elegia

ELEGIA V.

Ad amnem dum iter faceret ad amicam.

Amnis arundinibus limosas obsite ripas,
Ad dominam propero, siste parumper aquas.
Nec tibi sunt pontes, nec quæ sine remigis ictu
Concaua traiecto cymba rudente vehat.
Paruus eras (memini) nec te transire refugi,
Summaq́ vix talos contigit vnda meos.
Nunc ruis apposito niuibus de monte solutis,
Et turpi crassas gurgite voluis aquas.
Quid properasse iuuat? quid pauca dedisse quieti
Tempora? quid nocti conseruisse diem:
Si tamen hîc standum est: si non datur artibus vllis
Vlterior nostro ripa premenda pede?
Nunc ego quas habuit pennas Daneius heros
Terribili densum cùm tulit angue caput.
Nunc opto currum, de quo Cerealia primum
Semina venerunt in rude missa solum.
Prodigiosa loquor veterum mendacia vatum,
Nec tulit hæc vnquam, nec feret vlla dies.
Tu potiùs ripis, effuse, capacibus amnis,
Sic æternus eas: labere fine tuo.
Non eris inuidiæ, torrens (mihi crede) ferendæ,
Si dicar per te forte retentus amans.
Flumina deberent iuuenes in amore iuuare:
Flumina senserunt ipsa quid esset amor.
Inachus in media Bithynide pallidus isse*
Dicitur, & gelidis incaluisse vadis.

*Leg. Melia. vt sit Nymphæ nomen. Fit enim & Apollonio l. 2. mentio cuiusdam Meliæ Nymphæ Bithynidis quæ Neptuno Amycum peperit.

Non

Nondum Troia fuit lustris obsessa duobus,
Cùm rapuit vultus, Xanthe, Neæra tuos.
Quid? non Alpheon diuersis currere terris
Virginis Arcadiæ certus adegit amor?
Te quoq; promissam Xantho, Penee, & Creusam* *qui d. leg. Neæram.
Phthiadum terris occuluisse ferunt.
Quid referam Asopon, quem cepit Martia Thebe,
Natarum Thebe quinque futura parens?
Cornua si tua sunt, vbi nunc, Acheloe, requiram:
Herculis irata fracta querêre manu.
Nec tanti Chalydon, nec tota Ætolia tanti:
Vna tamen tanti Deianeira fuit.
Ille fluens diues septena per ostia Nilus,
Qui patriam tantæ tam benè celat aquæ.* * in quib. non.
Fertur in Euadne collectam Asopide flammam
Vincere gurgitibus non potuisse suis.
Siccus vt amplecti Salmonida posset Enipeus:
Cedere iussit, aquam: iussa recessit aqua.
Nec te prætereo, qui per caua saxa volutus
Tiburis Argæi spumifer arua rigas:* *legitur & pomifer Horat. Et præceps Anio, & Tiburti lucus, & vda Mobilibus pomaria riuis.
Ilia cui placuit, quamuis erit horrida vultu,
Vngue notata comas, vngue notata genas.
Illa gemens patruiq; nefas, delictáq; Martis
Errabat nudo per loca sola pede.
Hanc amnis rapidis animosus vidit ab vndis,
Raucaq; de medijs sustulit ora vadis.
Atque ita, quid nostras, inquit, teris anxia ripas
Ilia, ab Idæo Laomedonte genus?

Quò cultus abiere tui? quid sola vagaris?
Vitta nec euinctas impedit alba comas?
Quid fles? & * madidos lacrymis corrumpis ocel-
Pectoráq; insana * tundis aperta manu? (los?
Ille habet & silices, & durum in pectore ferrum,
Qui tenero lacrymas lætus in ore videt.
Ilia pone metus: tibi regia nostra patebit,
Teq; colent omnes: Ilia pone metus.
Tu centum, aut plures inter dominabere nymphas:
Nam centum, aut plures flumina nostra tenent.
Nec me sperne (precor) tantum, Romana propago:
Munera promissis vberiora feres.
Dixerat: illa oculos in humum deiecta modestos,
Spargebat tepido flebilis imbre sinus.
Ter molita fugam, ter ad altas restitit vndas,
Currendi vires eripiente metu.
*Sera tamen scindens inimico pollice crinem
Edidit indignos ore tremente sonos.
O vtinam mea tecta forent, patrioq; sepulcro
Condita, dum poterant virginis ossa tegi.
Cur modò vestalis tedas inuitor ad vllas,
Turpis, & Iliacis inficianda focis?
Quid moror? en digitis designor adultera vulgi:
Desit famosus, qui notet ora, pudor.
Hactenus: & vestem timidis prætendit ocellis,
Atque ita se in rapidas perdita misit aquas.
Supposuisse manus ad pectora lubricus amnis
Dicitur, & socij iura dedisse tori.

*teneros.
*in quib. plangis acerba.
*Rectiùs in nonnullis, Sæua.

Te quoque credibile est aliqua caluisse puella:
Sed nemora, & sylua crimina vestra tegunt.
Dum loquor: increuit latis* spatiosus in vndis:* *vastis. *Quidam rectiùs, spatiosus.
Nec capit admissas alueus altus aquas.
Quid mecum furiose, tibi? quid mutua differs
Gaudia? quid cœptum rustice, rumpis iter?
Quid si legitimum flueres? si nobile flumen?
Si tibi per terras maxima fama foret?
Nomen habes nullum, nimibus, collecte, caducis:
Nec tibi sunt fontes, nec tibi certa domus.
Fontis habes instar pluuiásque, niuesque, solutas:
Quas tibi diuitias pigra ministrat hyems.
Aut lutulentus agis brumali tempore cursus:
Aut premis arentem puluerulentus humum.
Quis te vnquam potuit sitiens haurire viator?
Quis dixit grata voce, perennis eas?
Damnosus pecori curris, damnosior agris:
Forsitan hæc alios, me mea damna mouent.
Huic ego ne demens narrabam fluminũ amores:*
Iactasse indigno nomina tanta pudet.
**Nescio quẽ spectans, Acheloon, & Inachon amnes* *Quidam legunt, nunc demens, etiam rectè. *quid. leg. nescio quid.
Et potui nomen, Nile, referre tuum.
At tibi pro meritis opto, nunc candide torrens
Sint rapidi soles, siccáque semper hyems.

ELEGIA VI.

Quòd ab amica receptus, cum ea coire non potuit, conqueritur.

A*Vt non formosa est,* aut non benè culta puella,* *Multo rectior ve. lectio, At.

*Ar.

*Aut, puto, non votis sæpè petita meis.
Hanc tamen in nullos tenui male languidus vsus:
*Sed iacui pigro crimen, onusq́ toro:

* Etiam rectè in nonnullis, Sic iacui.

Nec potui cupiens, pariter cupiente puella,
Inguinis effœti parte iuuante frui.
Illa quidem nostro subiecit eburnea collo
Brachia Sithonia candidiora niue.
Osculáque inseruit cupida luctantia lingua:
Lasciuum femori supposuitq́ femur.
Et mihi blanditias dixit, dominumq́ vocauit,
Et quæ præterea publica verba iuuant.
Tacta tamen gelida veluti mea membra cicuta,
Segnia propositum destituere meum.
Truncus iners iacui, species, & inutile *signum,
Nec satis exactum est, corpus, an vmbra forem.

*lignum.

Quæ mihi ventura est, siquidē est ventura senectus?
Cum desit numeris ipsa iuuenta suis?
Ah pudet annorum, quòd me iuuenemq́ virumq́,
Nec iuuenem, nec me sensit amica virum.
Sic flammas aditura pias æterna sacerdos
Surgit, & à charo fratre verenda soror.
At nuper bis flaua Chie, ter candida Pitho,
Ter Libas officio continuata mea est.
Exigere à nobis angusta nocte Corinnam,
Et memini numeros sustinuisse nouem.
Num mea Thessalico languent deuota veneno
Corpora? num misero carmen, & herba nocent?
Sagáq́ Phœnicea defixit nomina cera?

Et

Et medium tenues in iecur vrget acus?
Carmine læsa Ceres sterilem vanescit in herbas:
Deficiunt læsi carmine fontis aquæ.
Illicibus glandes, cantatáq; vitibus vua
Decidit & nullo, poma, mouente, fluunt.
Quis vetat & neruos magicas torpere per artes?
Forsitan impatiens fit latus inde meum.
Huc pudor accessit: facti pudor ipse nocebat:
Ille fuit vitij causa secunda mei.
At qualem vidi, qualem tetigíq; puellam:
Sic etiam tunica tangitur illa sua.
Illius attactu Pylius iuuenescere posset,
Tithonúsq; annis fortior esse suis.
Hæc mihi contigerat, sed non vir contigit illi.
Quas nunc concipiam per noua vota preces?
Credo etiam magnos, quo sum tam turpiter vsus,
Muneris oblati pœnituisse deos.
Optatam certè recipi, sum nempe receptus:
Oscula ferre, tuli: proximus esse, fui.
Quid mihi fortunæ tantum? quid regna sine vsu,
Quid nisi possedi diues auarus opes?
Sic aret medijs taciti vulgator in vndis,
Pomáq; quæ nullo tempore tangat, habet.
A tenera quisquam sic surgit manè puella,
Protinus vt sanctos possit adire deos?
Sed puto, non blanda, non optima perdidit in me
Oscula, non omni sollicitauit ope.
Illa graues potuit quercus, adamantáq; durum,

Surdàque blanditijs saxa mouere suis.
Digna mouere fuit certe diuósq; viró sq;:
Sed neque tunc vixi, nec vir, vt ante, fui.
Quid iuuat, ad surdas si cantet * Phemius aures?
Quid miserum Thamiram picta tabella iuuat?
At quæ non tacita formaui gaudia mente?
Quos ego non finxi disposuiq; modos?
Nostra tamen iacuere velut præmortua membra
Turpiter, hesterna languidiora rosa.
Quæ nunc ecce vigent intempestiua, valent q;:
Nunc opus exposcunt, militiámque suam.
Quin istic pudibunda iace pars pessima nostri:
Sic sim pollicitis captus, vt ante, tuis.
Tu dominum fallis: per te deprensus inermis
Tristia cum magno damna pudore tuli.
Hanc etiam non est mea dedignata puella
Molliter admota sollicitare manu.
Sed postquam nullas * assurgere posse per artes,
Immemorémq; sui procubuisse videt:
Quid me ludis ait? quis te male sane iubebat
Inuitum nostro ponere membra toro?
Aut te traiectis Ææa venefica * lanis
Deuouet, aut alio lassus amore venis.
Nec mora dissiluit tunica velata recincta:
Et decuit nudos proripuisse pedes.
Néue sua possint intactam scire ministræ,
Dedecus hoc sumpta dissimulauit aqua.

* Ita ex Hó. scripsimus, cum in omn. esset Phineus.

* consurgere.

* Sic in quib. & in magicis sacris lanis vtebantur, vt ex The. Pharma. liquet. In alijs, ranis, vt de rubetis intelligatur quarum maximus in magicis vsus.

Elegia

ELEGIA VII.

Quòd ab amica non recipiatur, dolet.

EN quisquam ingenuas etiãnum suscipit artes,
Aut tenerùm dotes carmen habere putat?
Ingenium quondam fuerat preciosius auro,
At nunc barbaria est grandis, habere nihil.
Cùm pulchræ nostri dominæ placuere libelli:
Quò licuit libris, non licet ire mihi.
Cùm benè laudauit, laudato ianua clausa est:
Turpiter huc illuc ingeniosus eo.
Ecce recens diues, parto per vulnera censu,
Præfertur nobis sanguine factus eques.
Hunc potes amplecti formosis stulta lacertis?
Huius in amplexu stulta iacere potes?
Si nescis, caput hoc galeam portare solebat:
Ense latus cinctum, quod tibi seruit, erat.
Læua manus, cui nunc serum male conuenit aurũ,
Scuta tulit: dextram tange, cruenta fuit.
Qua periyt aliquis, potes hanc contingere dextrã?
Heus, vbi mollicies pectoris illa tui est?
Cerne cicatrices veteris vestigia pugnæ:
Quæsitum est illi corpore quicquid habet.
Forsitan & quoties hominem iugulauerit, ille
Indicet: hoc fassas tangis, auara, manus?
Ille ego Musarum purus, Phœbiq; sacerdos
Ad rigidas canto carmen inane fores.
Discite qui sapitis, non hæc, quæ scimus inertes
Sed trepidas acies, & fera bella sequi.

Proq; bono versu primum deducite pilum:
Hoc tibi, si velles, posset, Homere, dari.
Iuppiter admonitus nihil esse potentius auro,
Corruptæ pretium virginis ipse fuit.
Dum merces aberat, durus pater, ipsa seuera,
Ærati postes, ferrea turris erat.
Sed postquam sapiens in munera venit adulter:
Præbuit ipsa sinus, & dare iussa, dedit.
At cùm regna senex cœli Saturnus haberet,
Omne lucrum tenebris alta premebat humus.
AEraq;, & argentum, cumq; auro pondera ferri
Manibus admorat, nullaque massa fuit.
At meliora dabat, curuo sine vomere fruges,
Pomaq;, & in quercu mella reperta caua.
Nec valido quisquam terram scindebat aratro:
Signabat nullo limite fossor humum.
Nec freta demissi verrebant eruta remi:
Vltima mortali tum via littus erat.
Contra te solers, hominum natura, fuisti,
Et nimium damnis ingeniosa tuis.
Quid tibi turritis incingere mœnibus vrbes?
Quid tibi discordes addere in arma* manus.
Quid tibi cum pelago? terra contenta fuisses.
Cur non & cœlum tertia regna petis?
Quà licet, affectas cœlum quoq; templa Quirinus
Liber, & Alcides, & modo Cæsar habent.
Eruimus terra solidum, pro frugibus, aurum:
Possidet inuentas sanguine miles opes.

* quid. leg. viros.

Curia

Curia pauperibus clausa est: dat census honores:
Inde grauis iudex: inde seuerus eques.
Omnia possideant: illis campusq́; forúmque
*Seruiat. hi pacem * crudaq́; bella gerant.* *sæuáque.
Tantum ne nostros auidi lucrentur amores,
Et satis est, aliquam pauperis esse sinant.
At nunc exæquet tetricas licet illa Sabinas,
Imperat vt capta, qui dare multa potest.
Me probibet custos: in me timet illa maritum:
Si dederim: tota cedet vterque domo.
O si neglecti quisquam deus vltor amantis:
Tam malè quæsitas puluere mutet opes.

ELEGIA VIII.

Tibulli mortem deflet.

MEmnona si mater, mater plorauit Achillem,
Et tangunt magnas tristia fata deas.
Flebilis indignos elegeia solue capillos:
Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit.
Ille tui vates operis, tua fama, Tibullus
Ardet in extructo corpus inane rogo.
Ecce puer Veneris fert euersamq́; pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce facem.
Aspice demissis vt eat miserabilis alis,
Pectoraq́; infesta tundat aperta manu.
Excipiunt lacrymas sparsi per colla capilli,
Oraq́; singultu concutiente, sonant.
Fratris in Ænea sic illum funere dicunt

*tectis.

Egreſſum* caſtris pulcher, Iule tuis.
Nec minus eſt confuſa Venus, moriente Tibullo,
Quàm iuueni rupit cùm ferus inguen aper.
At ſacri vates, & diuûm cura vocamur:
Sunt etiam qui nos numen habere putent.
Scilicet omne ſacrum mors importuna profanat:
Omnibus obſcuras inijcit illa manus.
Quid pater Iſmario, quid mater profuit Orpheo?
Carmine quid victas obſtupuiſſe feras?
Et Linon in ſyluis idem* pater edidit altis:
Dicitur inuicta* conticuiſſe lyra.
Aſpice Maonidem, à quo, ceu fonte perenni,
Vatum Pierijs ora rigantur aquis:
Hunc quoq; ſumma dies nigro ſummerſit Auerno,
Effugiunt auidos carmina ſola rogos.
Durat opus vatum, Troiam fama laboris,
Tardáq; nocturno tela retexta dolo.
Sic Nemeſis longum, ſic Delia nomen habebit:
Altera cura recens, altera primus amor.
Quid nos ſacra iuuãt:* quid nũc Ægyptia proſunt
Siſtra? quid in vacuo ſecubuiſſe toro?
Cum rapiant mala fata bonos (ignoſcite faſſo)
Sollicitor, nullos eſſe putare deos.
* Viue pius, moriere tamen: cole ſacra, colentem
Mors tamen à templis in caua buſta trahet.
Carminibus confide bonis: iacet ecce Tibullus:
Vix manet è toto parua quod vrna capit.
Téne ſacer vates flammæ rapuere rogales?

Pectori-

*ſic in om. Rectiùs tamen fort. quidam pater abditus altis.

*Dicitur inuicta concinuiſſe lyra.

* nunc, in quib.

*quid. leg. Viue tamen moriture pius, cole, &c.

Pectoribus passi nec timuere tuis?
Aurea sanctorum potuissent templa deorum
Vrere, quæ tantum sustinuere nefas.
Auertit vultus Erycis quæ possidet arces:
Sunt quoque, qui lacrymas continuisse negant.
Sed tamen hoc melius, quàm si Phæacia tellus
Ignotum vili supposuisset humo.
Hic certè manibus fugientis pressit ocellos
Mater, & in cineres vltima dona tulit.* *dedit.
Hic soror in patrem misera cum matre doloris
Venit inornatas dilacerata comas:* *dilaniata.
Cumq; tuis sua iunxerunt Nemesisq; priorq;
Oscula, nec solos destituere rogos.
Delia discedens fœlicius, inquit, amata
Sum tibi: vixisti, dum tuus ignis eram.
Cui Nemesis quid, ait, tibi sunt mea damna dolori?
Me tenuit moriens deficiente manu.
Si tamen è nobis aliquid, nisi nomen, & vmbra
Restat, in Elysia valle Tibullus erit.
Obuius huic venies hedera iuuenilia cinctus
Tempora, cum Caluo, docte Catulle, tuo.
Tu quoque, si falsum est temerati crimen amici,
Sanguinis atque animæ, prodige Galle, tuæ.
His comes vmbra tua est: si qua est modò corporis (vmbra,
Auxisti numeros, culte Tibulle, pios.
Ossa quieta precor tuta requiescite in vrna:
Et sit humus cineri non onerosa tuo.

ELEGIA IX.

Ad Cererem, conquerens quòd eius sacris cum amica concumbere non permittatur.

ANnua venerunt Cerealis tempora sacri:
Secubat in vacuo sola puella toro.
Flaua Ceres, tenues spicis redimita capillos,
Cur inhibes sacris commoda nostra tuis?
Te, dea, munificam gentes vbicunque loquuntur,
Nec minus humanis inuidet vlla bonis.
Ante nec hirsuti torrebant farra coloni,
Nec notum terris area nomen erat.
Sed glandem quercus, oracula prima, ferebant,
Hæc cibus, & teneri cespitis herba torus.
Prima Ceres docuit turgescere semen in agris,
Falce coloratas subsecuitque comas.
Prima iugis tauros supponere colla coëgit,
Et veterem curuo dente reuellit humum.
Hanc quisquam lacrymis lætari credat amantum,
Et benè tormentis, secubituque coli?
Nec tamen est, quamuis agros amet illa feraces
*viduum. Rustica, nec *vacuum pectus amoris habet.
Cretes erunt testes (nec fingunt omnia Cretes?)
Cretes nutrito terra superba Ioue,
Illic, syderiam mundi qui temperat arcem,
Exiguus tenero lac bibit ore puer.
Magna fides testi. testis laudatur alumno:
Fassuram Cererem crimina nota puto.
Viderat Iasium Cretæa diua sub Ida.

Figen-

Figentem certa terga ferina manu.
Vidit: & ut teneræ flammam rapuere medullæ,
*Hinc pudor, * ex illa parte trahebat amor.* * vet. lectio ex alia.
Victus amore pudor, sulcos arere videres,
Et sata cum minima parte redire sui.
Cùm bene iactati pulsarant arua ligones,
Ruperat & duram vomer aduncus humum.
Seminaq; in latos ierant æqualiter agros,
Irrita decepti vota colentis erant.
Diua potens frugum syluis errabat in altis:
Deciderant longæ, spicea serta comæ.
Sola fuit Crete fœcundo fertilis anno:
Omnia, qua tulerat se dea, messis erant.
Ipse locus nemorum canebat frugibus Ide,
Et ferus in sylua farra, metebat aper.
Optauit Minos similes sibi legifer annos:
Optauit Cereris longus ut esset amor.
Qui tibi secubitus tristes, dea flaua, fuissent:
Hos cogor sacris nunc ego ferre tuis.
Cur ego sum tristis, cùm sit tibi nata reperta,
*Regnaq; * quam Iuno, sorte minora regat?* * qua.
Festa dies, Veneremq; vocat, cantúsq; merumq;:
Hæc decet ad dominos munera ferre deos.

ELEGIA X.

Ad amicam, à cuius amore discedere non potest.

MVlta, diuq; tuli, vitijs patientia victa est:
Cede fatigato pectore turpis amor.

Scilicet asserui iam me, fugiq; cathenas,
Et quæ non puduit ferre, tulisse pudet.
Vicimus, & domitum pedibus calcamus amorem:
Venerunt capiti cornua sera meo.
Perfer, & obdura: dolor hic tibi proderit olim:
Sæpe tulit lassis succus amarus opem.
Ergo ego sustinui foribus tam sæpe repulsus
Ingenuum dura ponere corpus humo.
Ergo ego nescio cui, quem tu complexa tenebas,
Excubui clausam seruus vt ante domum.
Vidi ego, cum foribus lassus prodiret amator,
Inualidum referens, emeritúmq; latus.
Hoc tamen est leuius, quàm quòd sum visus abili:
Eueniat nostris hostibus ille pudor.
*Quando ego non fixus lateri * spatiantis adhæsi*
Ipse tuus custos, ipse vir, ipse comes?

* In nonnullis, patiẽter.

Scilicet & populo per me comitata placebat:
Causa fuit multis noster amoris amor.
Turpia quid referam vanæ mendacia linguæ,
Et periuratos in mea damna deos?
Quid iuuenum tacitos inter conuiuia nutus,
Verbaq́; compositis dissimulata notis?
Dicta erat ægra mihi: præceps, amensq́; cucurri:
Veni: & riuali non erat ægra meo.
His, & quæ taceo durauí sæpe ferendis:
Quære alium, pro me qui velit ista pati.
Iam mea votiua puppis redimita corona
Læta tumescentes æquoris audit aquas.

Desine

Desine blanditias, & verba potentia quondam
Perdere, non ego sum stultus, vt ante fui.
Luctantur, pectusq́ leue in contraria ducunt,
Hac amor, hac odium: sed, puto, vincet amor.
Odero, si potero: si non, inuitus amabo:
Nec iuga taurus amat: quæ tamen odit, habet.
Nequitiam fugio: fugientem forma reducit:
Auersor morum crimina: corpus amo.
Sic ego nec sine te, nec tecum viuere possum,
Et videor voti nescius esse mei.
Aut formosa fores minus, aut minus improba vellē,
Non facit ad mores tam bona forma malos.
Facta merent odium: facies exorat amorem:
Me miserum vitijs plus valet illa suis.
Parce per ô lecti socialia iura, per omnes,
Qui dant fallendos se tibi sæpe deos:
Perq; tuam faciem magni mihi numinis instar:
Perq́; tuos oculos, qui rapuere meos.
Quidquid eris, mea semper eris: tu selige tantum
Me quoq; velle, velis, an ne coactus amem?
Lintea dem potius, ventísq; ferentibus vtar:
Vt quamuis nolim, cogar amare tamen.

ELEGIA XI.

Dolet amicam suam ita suis carminibus innotuisse, vt riuales multos sibi pararit.

QVis fuit ille dies, quo tristia semper amanti
Omnia non albæ concinuistis aues.

Quódue putem sydus nostris occurrere votis?
Quósue deos in me bella mouere querar?
Quæ modo dicta mea est, quam cœpi solus amare:
Cum multis vereor ne sit habenda mihi.
Fallimur? an nostris innotuit illa libellis?
Sic est: ingenio prostitit illa meo.
Et merito: quid enim formæ præconia feci?
Vendibilis culpa facta puella mea est.
Me lenone, placet: duce me * productus amator:
Ianua per nostras est adaperta manus.
An prosint dubium est, nocuerunt carmina certe:
Inuidiæ nostris illa fuere bonis.
Cum Theba, cum Troia foret, cum Cæsaris acta,
Ingenium mouit sola Corinna meum.
* Aduersis vtinam tetigissem carmina musis,
Phœbus & inceptum destituisset opus.
Nec tamen, vt testes mos est audire poëtas,
Malueram verbis pondus abesse meis.
Per nos Scylla patri canos furata capillos,
Pube premit rabidos, inguinibusq; canes.
Nos pedibus pennas dedimus, nos crinibus angues:
Victor Abantiades alite fertur equo.
Iidem per spatium Tityon porreximus ingens,
Et tria viperio fecimus ora cani.
Fecimus Enceladum iaculantem mille lacertis:
Ambigua captos virginis ore viros.
Æolios Ithacis inclusimus vtribus Euros:
Proditor in medio Tantalus amne sitit.

* fort. melius, perductus, vt in nonnullis.

* quid leg. vtinam aduersis.

De

De Niobe silicem, de virgine fecimus vrsam:
Concinit Odrysium Cecropis ales Itym.
Iupiter aut in aues, aut se transformat in aurum:
Aut secat, imposita virgine, taurus aquas.
Protea quid referam? Thebanaq; semina dentes?
Qui vomerent flammas ore, fuisse boues?
Flere genis * electra, tuas, auriga sorores?
Quæq; rates fuerant, nunc maris esse deas?
Auersumq; diem mensis furialibus Atrei?
Duraq; percussam saxa secuta lyram?
Exit in immensum fœcunda licentia vatum,
Obligat historica nec sua verba fide.
Et mea debuerat falso laudata videri
Fœmina: credulitas nunc mihi vestra nocet.

*quid. leg. auriga suis electra sorores.

ELEGIA XII.

De Iunonis festo.

CVm mihi pomiferis cõiux foret orta Phaliscis,
Mœnia contigimus victa Camille, tibi.
Casta sacerdotes Iunoni festa parabant
Per celebres ludos, indigenamq; bouem.
Grande moræ pretium, ritus cognoscere: quamuis
Difficilis cliuis huc via præbet iter.
Stat vetus, & densa prænubilus arbore lucus:
Aspice: concedes numinis esse locum.
* Accipit ara preces, votiuaq; thura piorum:
Ara per antiquas facta sine arte manus.
Hic vbi personuit solenni tibia cantu:

* aspicit.

It per velatas annua pompa vias.
Ducuntur niueæ, populo plaudente, iuuencæ:
Quas aluit campis herba Phalisca suis:
Et vituli nondum metuenda fronte minaces:
Et minor ex humili victima porcus hara?
Duxq́ue gregis, cornu per tempora dura, recuruo.
Inuisa est dominæ sola capella deæ.
Illius indicio syluis inuenta sub altis
*detinuisse. *Dicitur inceptam *destituisse fugam.*
Nunc quoque per pueros iaculis incessitur index,
Et pretium authori vulneris, ipsa datur.
Quà ventura dea est, iuuenes, timidæq́ue puellæ,
Præbuerant latas, veste iacente, vias.
Virginei crines auro, gemmaq́ue premuntur.
Et tegit auratos palla superba pedes.
More patrum sanctæ, velatæ vestibus albis
Tradita supposito vertice sacra ferunt.
Ore fauent populi tunc, cum venit aurea pompa:
*suos. *Ipsa sacerdotes subsequiturq́ue * suas.*
Argiua est pompæ facies, Agamemnone cæso,
Et scelus, & patrias fugit Halesus opes.
Iamq́ue pererratis profugus terraq́ue mariq́ue
Mœnia fœlici condidit alta manu.
Ille suos docuit Iunonia sacra Phaliscos.
Sint mihi, sint populo semper amica suo.

ELEGIA XIII.

Ad amicam, si peccatura est, vt occultè peccet.

NOn ego ne pecces, cum sis formosa, recuso,

Sed ne sit misero scire necesse mihi:
Nec te nostra iubet fieri censura pudicam,
Sed tamen, vt tentes dissimulare, rogat.
Non peccat, quæcunque potest peccasse negare:
*Soláq; *famosam culpa professa facit.* *deformem.
Quis furor est, quæ nocte latent, in luce fateri?
Et quæ clàm facias facta referre palàm?
Ignoto meretrix corpus iunctura Quiriti,
Opposita populum submouet ante sera.
Tu tua prostitues famæ peccata sinistræ?
Commissi perages indiciúmque tui.
Sit tibi mens melior, saltémque imitare pudicas,
Teq; probam, quamuis non eris, esse putem.
Quæ facis, hæc facito: tantum fecisse negato:
Nec pudeat coràm verba modesta loqui.
Est qui nequitiam locus exigat: omnibus illum
Delitijs imple: sit procul inde pudor.
Hinc simul exieris, lasciuia protinus omnis
Absit, & in lecto crimina pone tuo.
Illic nec tunicam tibi sit posuisse pudori,
Nec femori impositum sustinuisse femur.
Illic purpureis condatur lingua labellis,
Inq; modos Venerem mille figuret amor.
Illic nec voces, nec verba iuuantia cessent,
Spondáque lasciua mobilitate tremat.
Indue cum tunicis metuentem crimina vultum,
Et pudor obscœnum diffiteatur opus.
Da populo, da verba mihi: sine nescius errem:

Et liceat stulta credulitate frui.
Cur toties video mitti, recipiq; tabellas?
Cur pressus prior est, interiorq; torus?
Cur plus, quàm somno turbatos esse capillos,
Colláque conspicio dentis habere notam?
Tantum non oculos crimen deducis ad ipsos:
Si dubitas famæ parcere, parce mihi.
Mens abit, & morior, quoties peccasse fateris:
Perq; meos artus frigida gutta fluit.
Tunc amo, tunc odi frustra, quod amare necesse est:
Tunc ego, sed tecum, mortuus esse velim.
Nil equidem inquiram, nec, quæ celare parabis
Insequar, & falsi criminis instar erit.
Si tamen in media deprensa tenebere culpa,
Et fuerint oculis probra videnda meis,
Quæ bene visa mihi fuerint, bene visa negato:
Concedent verbis lumina nostra tuis.
Prona tibi, vinci cupientem vincere palma est:
Sit modo, non feci, dicere lingua memor.
*bene. *Cum* tibi contingat verbis superare duobus:*
Et si non causa, iudice, vince, tuo.

ELEGIA XIIII.

Ad Venerem, quòd elegis finem imponat.

QVære nouũ vatem tenerorum mater amorum:
* charta. *Traditur hæc elegis vltima* meta meis:*
Quos ego composui Peligni ruris alumnus,
(Nec me delitiæ dedecuere meæ.)

Si quid id est, vsq; à proauis vetus ordinis hæres:
Non modo militiæ turbine factus eques.
Mantua Virgilio gaudet: Verona Catullo:
Pelignæ dicar gloria gentis ego.
Quem sua libertas ad honesta coëgerat arma,
Cùm timuit socias, anxia Roma manus.
Atque aliquis spectans hospes Sulmonis aquosi
*Mœnia: * quæ campi iugera pauca tenent:* * qua.
Quæ tantum dicet, potuistis ferre poëtam,
Quantulacúnq; estis, vos ego magna voco.
Culte puer, puerìq; parens mihi tempore longo,
Aurea de campo vellite signa meo.
Corniger increpuit thyrso grauiore Lyæus:
Pulsanda est magnis area maior equis.
Imbelles elegi, genialis Musa, valete,
Post mea, mansurum, fata, superstes opus.

P. OVIDII NASONIS SVLMONENSIS DE ARTE AMANDI LIBER I.

I quis in hoc artem populo non nouit amandi,
Me legat, & lecto carmine, doctus amet.

Arte citæ, veloq́ue rates, remóque reguntur:
*Arte * leues currus: arte regendus amor.*
Curribus Automedon, lentis erat aptus habenis:
Tiphys in Hæmonia puppe magister erat:
Me Venus artificem tenero præfecit amori:
Tiphys, & Automedon dicar amoris ego.
Ille quidem ferus est, &, qui mihi sæpe repugnat:
Sed puer est ætas mollis & apta regi.
Phillyrides puerum cithara perfecit Achillem:*
*Atque animos * placida contudit arte feros.*
Qui toties socios, toties perterruit hostes,
Creditur annosum pertimuisse senem.
Quas Hector sensurus erat, poscente magistro,
Verberibus iussas prebuit ille manus.
Æacidæ Chiron, ego sum præceptor amoris:
Sæuus vterq́ue puer: natus vterq́ue dea.
Sed tamen & tauri ceruix oneratur aratro,
Frenaq́ue magnanimi dente teruntur equi.
Et mihi cædet amor, quamuis mea vulnerat arcu
Pectora, iactatas excutiatq́ue faces.
Quo me fixit amor, quo me violentius vssit,
Hoc melior facti vulneris vltor ero.
*Non ego, Phœbe, datas à te mihi * mentiar artes,*
Nec nos aëriæ voce monemur auis.
Non mihi sunt visæ Clio, Cliusq́ue sorores,
Seruanti pecudes vallibus, Asca, tuis.
Vsus opus mouet hoc: vati parete perito:
Vera canam: cœptis, mater Amoris, ades.

* leuis.

* ita putauimus leg. vt sit, exactè erudiuit, vt Amor. 2.8. Ponendis in mille modis perfecta capillis.

* molli.

* Rectiùs in quib. mentior.

Este

Este procul vittæ tenues, insigne pudoris,
Quæq; tegis medios instita longa pedes.
Nos Venerem tutam, concessáque furta canemus:
Inq; meo nullum carmine crimen erit.
Principio, quod amare velis, reperire labora,
Qui noua nunc primum miles in arma venis.
Proximus huic labor est placidā exorare puellam:
Tertius, vt longo tempore duret amor.
Hic modus: hæc nostro signabitur area curru:
Hæc erit admissa, meta terenda, rota.
Dum licet, & loris passim potes ire solutis,
Elige, cui dicas, tu mihi sola places.
Hæc tibi non veniet tenues delapsa per auras:
Quærenda est oculis apta puella tuis.
Scit bene venator, ceruis vbi retia tendat:
Scit bene, qua frendens valle moretur aper.
Aucupibus noti frutices: qui sustinet hamos,
Nouit, quæ multo pisce natentur aquæ.
Tu quoque, materiam longo qui quæris amori,
Ante frequens quo sit disce puella loco.
Non ego quærentem, ventis dare vela iubebo:
Nec tibi, vt inuenias, longa terenda via est.
*Andromeden Perseus nigris * portarit ab Indis:*
Raptáque sub Phrygio Graia puella viro.
Tot tibi nanque dabit formosas Roma puellas:
Hæc habet, vt dicas, quidquid in orbe fuit.
Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos,
Æquore quot pisces, frōde tegūtur aues:

* Lect. hæc visa est elegantior, cum in q. legeretur: portauit ab Indis Raptáq; sic neq; tamē prior illa noua recta.

Quot cælum stellas, tot habet tua Roma puellas:
Mater & Æneæ constat in vrbe * sui. — * sua.
Seu caperis primis, & adhuc crescentibus annis,
Ante oculos veniet vera puella tuos.
Siue * cupis iuuenem, iuuenes tibi mille placebunt, — * [illegible]
Cogêris voti nescius esse tui.
Seu te fortè iuuat sera, & sapientior ætas,
Hoc quoque (crede mihi) crebrius agmen erit.
Tu modo Pompeia lentus spatiare sub vmbra,
Cum sol Herculei terga leonis adit:
Aut, vbi muneribus nati, sua munera mater
Addidit, externo marmore diues opus.
Nec tibi vitetur, quæ priscis sparsa tabellis,
Porticus authoris Liuia nomen habet.
Quæq; parare necem miseris patruelibus ausæ
Belides, & stricto stat * ferus ense pater. — * barbarus.
Nec te prætereat Veneri ploratus Adonis:
Cultáque Iudæo septima sacra viro.
Nec fuge Niligenæ Memphitica * templa iuuencæ: — * sacra.
Multas illa facit, quod fuit ipsa Ioui.
Et fora conueniunt (quis credere posset?) amori,
Flammáq; in arguto sæpe reperta * foro. — * quid. leg. foro est.
Subdita qua Veneris facto de marmore templo
Appias expressis aëra pulsat aquis.
Illo sæpe loco capitur consultus amore,
Quiq; alijs cauit, non cauet ipse sibi.
Illo sæpe loco desunt sua verba diserto,
Resq; noua veniunt, causáq; agenda sua est.

Hunc Venus è templis, quæ sunt confinia, ridet:
Qui modo patronus, nunc cupit esse cliens:
Sed tu præcipuè curuis venare theatris:
Hæc loca sunt votis fertiliora tuis.
Illic inuenies, quod ames, quod ludere possis,
Quodq; semel tangas, quodq; tenere velis.
Vt redit, itq; frequens longum formica per agmen,
Granifero * solidum dum vehit ore cibum. * solitum.
Aut, vt apes saltûsq; suos, & olentia nactæ
Pascua, per flores, & thyma summa volant:
Sic ruit ad celebres cultissima fœmina ludos:
Copia iudicium sæpe morata meum est.
Spectatum veniunt: veniunt spectentur vt ipsæ:
Ille locus casti damna pudoris habet.
Primus sollicitos fecisti, Romule, ludos:
Cum iuuit viduos rapta Sabina viros.
Tunc neque marmoreo pendebant vela theatro,
Nec fuerant liquido pulpita rubra croco.
Illic, quas tulerant nemorosa palatia, frondes
Simpliciter positæ, scena sine arte fuit.
In gradibus sedit populus de cespite factis,
Qualibet hirsutas fronde tegente comas.
Respiciunt, oculisq; notant, sibi quisque puellam
Quam velit, & tacito pectore multa mouent.
Dumq; rudem præbente modum tibicine Thusco,
Lydius æquatam ter pede pulsat humum,
In medio plausu (plausus tunc arte carebat)
Rex populo prædæ signa petenda dedit.

Protinus exiliunt, animum clamore fatentes,
Virginibus cupidas inyciuntq; manus:
Vt fugiunt aquilas, timidissima turba, columbæ,
Vtq; fugit visos agna nouella lupos,
Sic illæ timuere viros sine lege ruentes:
Constitit in nulla, qui fuit ante, color.
Nam timor vnus erat, facies non vna timoris:
Pars laniat crines, pars sine mente sedet:
Altera mœsta silet: frustra vocat altera matrem:
Hæc queritur: stupet hæc: hæc fugit: illa manet.
Ducuntur raptæ, genialis præda, puellæ:
*Et potuit multas ipse decere * pudor.*
Siqua repugnabat nimium, comitemq; negabat,
Sublatam cupido vir tulit ipse sinu.
Atque ita, quid teneros lacrymis corrũpis ocellos?
Quod matri pater est, hoc tibi, dixit, ero.
Romule, militibus scisti dare commoda solus:
Hæc mihi si dederis commoda, miles ero.
Scilicet ex illo solennia more theatra,
Nunc quoque formosis insidiosa manent.
Nec te nobilium fugiat certamen equorum:
Multa capax populi commoda circus habet.
Nil opus est digitis, per quos arcana loquaris:
Nec tibi per nutus accipienda nota est.
*Proximus * à domina, nullo prohibente, sedeto:*
Iunge tuum lateri, quàm potes, vsque latus.
Et bene, quod cogit, si nolit, linea iungi:
Qua tibi tangenda est lege puella loci.

* Rectiùs in q. timor.

* quid leg. ad dominã.

Hic

Hic tibi quæratur socij sermonis origo,
 Et moueant primos publica verba sonos.
Cuius equi veniant, facito, studiose, requiras,
 Nec mora, quisquis erit, cui fauet illa, faue.
At cum pompa frequens, certantibus ibit ephebis:
 Tu Veneri dominæ plaude fauente manu.
Vtq; fit, in gremium puluis si fortè puellæ
 Deciderit, digitis excutiendus erit,
Et, si nullus erit puluis, tamen excute nullum:
 Quælibet officio causa sit apta tuo.
Pallia si terræ nimium demissa iacebunt,
 Collige, & in munda sedulus effer humo.
Protinus officij pretium, patiente puella,
 Contingent oculis crura videnda tuis.
Respice prætereà post vos quicunque sedebit,
 Ne premat opposito mollia terga genu.
Parua leues capiunt animos: fuit vtile multis,
 *Puluinum facili composuisse manu. *puluinar.
Profuit & tenues ventos mouisse flabello,
 Et caua sub tenerum scamna dedisse pedem.
Hos aditus circúsque nouo præbebit amori,
 Sparsaque sollicito tristis arena foro.
Illa sæpe puer Veneris pugnauit arena,
 Et qui spectauit vulnera, vulnus habet.
Dum loquitur, tãgitque *manum, poscitq; libellum *Manu.
 Et quærit posito pignore, vincat vter:
Saucius ingemuit, telúmque volatile sensit,
 Et pars spectati vulneris ipse fuit.

Quid modo cum belli naualis imagine Cæsar
Persidas induxit, Cecropidásq; rates?
Nempe ab vtroq; mari iuuenes, ab vtroque puellæ
Venêre, atque ingens orbis in vrbe fuit.
Quis non inuenit, turba quod amaret in illa?
Eheu quàm multos aduena torsit amor?
Ecce parat Cæsar domito quod defuit orbi
Addere: nunc, oriens vltime noster eris.
Parthe, dabis pœnas: Crassi gaudete sepulti:
Signaq; barbaricas non bene passa manus.
Vltor adest, primisq; ducem profitetur in annis:
Belláque non puero tractat agenda puer.
Parcite natales timidi numerare deorum:
Cæsaribus virtus contigit ante diem.
Ingenium cœleste suis velocius annis
Surgit, & ignauæ fert male damna moræ.
* suis. *Paruus erat, manibusq; * duos Tirynthius angues*
Pressit, & in cunis iam Ioue dignus erat.
* tantus. *Nunc quoq; qui puer es, * quantus tunc, Bacche, (fuisti*
Cum timuit thyrsos India victa tuos?
* animisq; *Auspicijs, * annisque patris puer arma mouebis:*
* animis. *Et vinces * annis, auspicijsq; patris.*
Tale rudimentum tanto sub nomine debes
Nunc iuuenum princeps, deinde future senum.
Cum tibi sint fratres, fratres vlciscere læsos,
Cúmque pater tibi sit, iura tuere patris.
* præbuit. ** Induit arma tibi genitor patriæq;, tuusq;:*
Hostis ab inuito regna parente rapit.

Tu pia tela feres, sceleratas ille sagittas:
Stabit pro signis iusq́ pi̔umque tuis.
Vincuntur Parthi causa: vincantur & armis:
Eoas Latio dux meus addat opes.
Marsq́ pater, Cæsárq́ pater, date numen eunti:
** Nam deus è vobis alter es, alter eris.* *E.2.
Auguror en vinces, votiuáq́ carmina reddam,
Et magno nobis ore sonandus eris.
Consistes aciémq́ meis hortabere verbis:
O desint animis ne mea verba tuis.
Tergáq́ Parthorum, Romanáq́ pectora dicam:
Teláq́ ab aduerso quæ iacet hostis equo.
Quid fugis, vt vincas? quid victos, Parthe relinquis
Parthe, malũ iam nunc, Mars tuus, omẽ habet.
Ergo erit illa dies, qua tu pulcherrime rerum
Quatuor in niueis aureus ibis equis.
Ibunt ante duces onerati colla cathenis:
Ne possint tuti, qua prius esse fuga.
Spectabunt iuuenes læti, mistáq́ puellæ,
Diffundétq́ animos omnibus illa dies.
Atque aliqua ex illis, dum regum nomina quæret,
Quæ loca, qui montes, quæúe ferantur aquæ:
Omnia responde, nec tantum si qua rogabit:
Et quæ nescieris, vt bene nota refer.
Hic est Euphrates præcinctus arundine frontem:
Cui coma dependet cærula, Tigris erit.
Hoc fac Armenios: Hæc est Danaëia Persis:
Vrbs in Achemeniis vallibus illa fuit.

Ille vel ille, duces: & erunt, quæ nomina dicas,
Si poteris, vere: si minus, apta tamen.
Dant etiam, positis aditum conuiuia, mensis:
Est aliquid præter vina, quod inde petas.
Sæpe illic positis, teneris adducta lacertis
Purpureas Bacchi cornua pressit Amor.
Vinaq́; cum bibulas sparsere Cupidinis alas,
Permanet, & capto stat grauis ille loco.
Ille quidem pennas velociter excutit vdas,
Sed tamen, & spargi pectus amore nocet.
Vina parant animos, faciuntq́; caloribus aptos:
Cura fugit multo, diluiturq́; mero.
Tunc veniunt risus, tunc pauper cornua sumit:
Tunc dolor: & curæ, rugáq́; frontis abit:
Tunc aperit mentes, æuo rarissima nostro,
Simplicitas, artes excutiente deo.
Illic sæpe animos iuuenum rapuere puellæ,
Et Venus in vinis, ignis in igne fuit.
Hic tu fallaci nimium ne crede lucernæ:
Iudicio formæ, noxq́; merúmq; nocet.
Luce deas cæloq́; Paris spectauit aperto:
Cum dixit Veneri: vincis vtranq; Venus.
Nocte latent mendæ, vitioq́; ignoscitur omni:
Horáq; formosam quamlibet illa facit.
Consule de gemmis, de tincta murice lana,
Consule de facie, corporibúsq; diem.
Quid tibi fœmineos cœtus venatibus aptos
Enumerem? numero cedet arena meo.

Quid

Quid referam Baias, prætextaq́; littora velis,
Et quæ de calido sulfure fumat, aquam?
Hinc aliquis vulnus referens in pectore, dixit,
Non hæc (vt fama est) vnda salubris erat.
Ecce suburbanæ templum nemorale Dianæ,
Partaq́; per gladios regna, nocente manu.
Illa quòd est virgo, quòd tela Cupidinis odit,
Multa dedit populo vulnera, multa dabit.
Hactenus vnde legas quod ames, vbi retia tendas,* * ponas.
Præcipit imparibus vecta Thaleia modis.
Nunc tibi quæ placuit, quas sit capienda per artes,
Dicere præcipuæ molior artis opus.
Quisquis vbique, vtri dociles aduertite mentes,* * faciles.
Pollicitisq́; fauens vulgus adeste meis.
Prima tuæ menti veniat fiducia, cunctas
Posse capi: capies: tu modò tende plagas.
Vere prius volucres taceant, æstate cicadæ,
Mænalius lepori det sua terga canis,
Fœmina quàm iuueni blandè tentata repugnet:
Hæc quoque, quam poteris credere nolle, volet.
Vtq́; viro furtiua Venus, sic grata puella est:
Vir malè dissimulat, tectius illa cupit.
Conueniat maribus, ne quam nos ante rogemus:
Fœmina iam partes victa rogantis agat.* * aget.
Mollibus in pratis admugit fœmina tauro:
Fœmina cornipedi semper adhinnit equo.
**Parcior in nobis, nec tam furiosa libido est:* * Sic rectè in vet. sed & fortior legi potest vt in Herone.
Legitimum finem flamma virilis habet.

Byblida quid referam? vetito quæ fratris amore
*Arsit, & est laqueo * fortiter vlta nefas.*
*Myrra patrem, sed non, * qua filia debet, amauit,*
Et nunc obducto cortice, pressa latet.
*Illius lacrymis, quas * arbore fundit odora,*
Vngimur, & dominæ nomina gutta tenet.
Forte sub vmbrosis nemerosæ vallibus Idæ,
Candidus, armenti gloria, taurus erat.
*Signatus tenui media inter cornua * nigro:*
Vna fuit labes, cætera lactis erant.
Illum Gnossiades, Cydoniadésq; iuuencæ
Optarunt tergo sustinuisse suo.
Pasiphae fieri gaudebat adultera tauri:
Inuida formosas oderat illa boues.
Nota cano: non hoc, quæ centum sustinet vrbes,
Quamuis sit mendax, Creta negare potest.
Ipsa nouas frondes, & prata tenerrima, tauro
Fertur inassueta subsecuisse manu.
** Et comes armentis, nec ituram cura moratur*
Coniugis, & Minos à boue victus erat.
Quid tibi Pasiphaë pretiosas sumere vestes?
Ille tuus nullas sentit adulter opes.
Quid tibi cum speculo montana armenta petenti?
Quid toties positas fingis inepta comas?
Crede tamen speculo, quod te negat esse iuuencam:
Quàm cuperes fronti cornua nata tuæ?
Siue placet Minos, nullus quæratur adulter:
Siue virum mauis fallere, falle viro.

* Fortius ingenium suspicor esse viris. & Met. 7. 77. Et iam fortis erat, pulsúsque resederat ardor.
* vt.
* arbor fudit.
* virga.
* it.

In

In nemus, & saltus thalamo, regina, relicto,
Fertur, vt Aonio consita baccha deo.
Ah quoties vultu vaccam spectauit iniquo:
Et dixit, domino cur placet ista meo?
Aspice, vt ante ipsum teneris exultat in herbis:
Nec dubito, quin se stulta placere putet.
Dixit, & ingenti iamdudum de grege duci
Iussit, & immeritam sub iuga curua trahi.
Aut cadere ante aras, commentáque sacra coegit:
Et tenuit læta pellicis exta manu.
Pellicibus, quoties placauit numina cæsis:
Atque ait exta tenens, ite, placete meo.
Et modó se fieri Europam, modò postulat Io:
Altera quod bos est, altera vecta boue.
Hanc tamen impleuit vacca deceptus acerna
Dux gregis, & partu proditus author erat.
Cressa Thyesteo si se abstinuisset amore,
*(O quantum est, vni posse placere viro.) — *ab.
*Non medium *rupisset iter, curruq́; retorto,* *rapuisset.
Auroram versis Phœbus adisset equis.
Filia purpureos Niso furata capillos,
Puppe cadens celsa, facta refertur auis.
Altera Scylla, maris monstrũ, medicamine Circes
Pube premit rabidos, inguinibusq́; canes.
Qui Martem terris, Neptunum effugit in vndis,
Coniugis Atrides victima dira fuit.
Cui non defleta est Ephyrææ flamma Creusæ?
Et nece natorum sanguinolenta parens:

Fleuit Amyntorides per inania lumina Phœnix:
Hyppolytum rapidi diripuistis equi,
Quid fodis immeritis Phineu sua lumina natis?
Pœna reuersura est in caput ista tuum.
Omnia, fœminea, sunt ista, libidine mota:
Acrior est nostra, plusq; furoris habet.
Ergo age, ne dubita cunctas superare puellas:
Vix erit è multis, quæ neget vna tibi.
Quæ dant, quæq; negant, gaudent tamē esse rogatæ
Vt iam fallaris, tuta repulsa tua est.
Sed cur fallaris? cum sit noua grata voluptas?
Et capiant animos plus aliena suis?
Fertilior seges est alienis semper in agris:
Vicinumq́; pecus grandius vber habet.
Sed prius ancillam captatæ nosse puellæ
Cura sit: accessus molliet ipsa tuos.* *ista.
Proxima consilijs dominæ sit vt illa videto,
Nève parùm tacitis conscia fida iocis.
Hanc tu pollicitis, hanc tu corrumpe rogando:
Quod petis, ex facili, si volet illa, feres.
Illa leget tempus (medici quoq; tempora seruant)
Quo facilis dominæ mens sit, & apta capi.
Mens erit apta capi tunc, cùm lætissima rerum,
Vt seges in pingui luxuriabit humo.
Pectora dum gaudent, nec sunt astricta dolore,
Ipsa patent: blanda tum subit arte Venus.
Tunc cùm tristis erat, defensa est Ilion armis:
Militibus grauidum læta recepit equum.

Tum

Tum quoque tentanda est, cum pellice læsa dolebit:
Tum facies opera ne sit inulta tua.
*Hanc *matutinos pectens ancilla capillos*
Incitet, & velo remigis addat opem.
Et secum tenui suspirans murmure dicat,
Vt puto, non poteris ipsa referre vicem.
Tunc de te narret: tunc persuadentia verba
Addat & insano iuret amore mori.
Sed propera, ne vela cadant, iræq; residant:
Vt fragilis glacies, interit ira mora.
Quæris, an hanc ipsam prosit violare ministram?
Talibus admissis alea grandis inest.
Hæc ad concubitum fit sedula, tardior illa.
Hæc dominæ munus temperat illa sibi.
Casus in euentu est: licet hic indigeat ausis:
Consilium tamen est, abstinuisse, meum.
Non ego per præceps, & acuta cacumina vadam:
Nec iuuenum quisquam, me duce, captus erit.
Si tamen illa tibi dum dat recipitq; tabellas,
Corpore, non tantum sedulitate, placet:
*Fac domina potiare prius: comes illa * sequatur:*
Non tibi ab ancilla est incipienda Venus.
Hoc vnum moneo, (si quid modo creditur arti)
Ne mea dicta rapax per mare ventus agat.
Aut nunquam tentes, aut perfice: tollitur index,
Cum semel in partem criminis illa venit.
Non avis vtiliter viscatis effugit alis:
Non benè de laxis cassibus exit aper.

* In nonnullis, matutinò

* sequetur.

Saucius arrepto piscis retinetur ab hamo.
Opprime tentatam, nec, nisi victor, abi.
tunc. **Tum neque te prodet communi noxia culpa,*
Factaq; erunt dominæ, dictáque nota tibi.
Sed benè celetur: benè si cælabitur index,
Notitiæ suberit semper amica tuæ.
Tempora qui solis operosa colentibus arua,
Fallitur & nautis aspicienda putat.
Nec semper credenda Ceres fallacibus aruis,
Nec semper viridi concaua puppis aquæ:
Nec teneras tutum est semper captare puellas:
Sæpe, dato, melius, tempore fiet idem.
Siue dies suberit natalis, siue calendæ,
Quas Venerem Marti continuasse iuuat,
Siue erit ornatus, non vt fuit ante sigillis,
Sed regum positas circus habebit opes.
Differ opus, tunc tristis hyems, tũc Pleiades instãt:
*quid. leg. Tunc in æquorea. ** Tunc tener æquorea mergitur Hœdus aqua.*
Tunc benè desinitur: tunc, si quis creditur alto,
Vix tenuit laceræ naufraga membra ratis.
Tunc licet incipias, qua flebilis Allia, luce
Vulneribus Latys sanguinolenta fuit.
Quaq; die redeunt rebus minus apta gerendis
Culta Palestino septima festa viro.
Magna superstitio tibi sit natalis amicæ:
Quáque aliquid dandum est, illa sit atra dies.
Cùm benè vitaris, tamen auferet: inuenit artem
Fœmina qua cupidi carpat amantis opes.

Institor

Institor ad dominam veniet discinctus emacem:
Expediet merces teque sedente, suas.
Quas illa, inspicias, sapere vt videare, rogabit:
Oscula deinde dabit, deinde rogabit, emas.
Hoc fore contentam multos iurabit in annos:
Nunc opus esse sibi, nunc bene dicet, emi.
Si non esse domi, quos des, causabere nummos:
Littera poscetur, nec didicisse iuuat.
Quid? quasi natali cum poscit munera libo,
Et quoties opus est, nascitur illa sibi?
Quid? cum mendaci damno mœstissima plorat,
Elapsúsq; caua fingitur aure lapis?
*Multa rogant * reddenda dari: data reddere nolũt:* * tradenda sibi.
Perdis & in damno gratia nulla tuo est.
Nõ mihi, sacrilegas meritricũ vt persequar artes:
Cum totidem linguis sint satis ora decem.
Cera vadum tentet rasis infusa tabellis:
*Cera tua primum conscia mentis * eat.* * erit.
Blanditias ferat illa tuas, imitatáq; amantum
Verba, nec exiguas, quisquis es, adde preces.
Hectora donauit Priamo prece motus Achilles:
Flectitur iratus voce rogante deus.
Promittas facito: quid enim promittere lædit?
Pollicitis diues quilibet esse potest.
Spes tenet in tempus, semel est si credita, longum:
Illa quidem fallax, sed tamen apta dea est.
Si dederis quicquam, poteris ratione relinqui.
Præteritum tulerit, perdideritq; nihil.

*quod. Et * quæ non dederis, ſemper videare daturus:
Sic dominum ſterilis ſæpe fefellit ager.
Sic, ne perdiderit, non ceſſat perdere luſor:
Et reuocat cupidas alea ſæpe manus.
Hoc opus, hic labor eſt, primum ſine munere iungi:
Si dederit gratis, quæ dedit vſque dabit.
Ergo eat, & blandis peraretur littera verbis,
Exploretq; animos, primáque tentet iter.
Littera Cydippen pomo perlata fefellit:
Inſciáque eſt verbis capta puella ſuis.
Diſce bonas artes (moneo) Romana iuuentus:
Non tantum trepidos vt tueare reos.
Quàm populus iudéxque grauis, lectúſq; ſenatus:
Tam dabit eloquio victa puella manus.
Sed lateant vires, nec ſis in fronte diſertus:
Effugiant voces verba moleſta tuæ.
Quis niſi mentis inops, teneræ declamat amicæ?
Sæpe valens odij littera cauſa fuit.
Sit tibi credibilis ſermo, conſuetáq; verba,
Blanda tamen præſens vt videare loqui.
Si non accipiet ſcriptum illectúmq; remittet,
Lecturam ſpera, propoſitúmque tene.
Tempore difficiles veniunt ad aratra iuuenci.
Tempore lenta pati frena docentur equi.
Ferreus aſſiduo conſumitur annulus vſu:
Interit aſſidua vomer aduncus humo.
Quid magis eſt durum ſaxo? quid mollius vnda?
Dura tamen molli ſaxa cauantur aqua.

Penelopen

Penelopen ipsam, perstes modò, tempore vinces:
  Capta vides sero Pergama: capta tamen.
Legerit, & nolit rescribere: cogere noli.
  Tu modo blanditias fac legat ipsa tuas.
Quæ voluit legisse, volet rescribere lectis:
  Per numeros veniunt ista, gradúsque suos.
Forsitan & primo veniet tibi littera tristis,
  Quæq; roget, ne se sollicitare velis.
Quod rogat illa, timet: quod non rogat, optat vt instes:
  Insequere, & voti postmodò compos eris.
Intereà sine illa toro resupina feratur,
  Lecticam dominæ dissimulanter adi.
Néue aliquis verbis odiosas afferat aures:
  Quàm potes ambiguis callidus abde notis.
Seu pedibus vacuis illi spatiosa teretur
  Porticus, hic socias tu quoq; iunge moras.
Et modò præcedas, facito, modò terga sequaris;
  Et modò festines, & modò lentus eas.
Nec tibi de medijs aliquam transire columnas
  Sit pudor, aut lateri continuasse latus.
Nec, sine te, curuo sedeat speciosa theatro.
  Quod spectes humeris afferet illa suis.
Illam respicias, illam mirère licebit:
  Multa supercilio, multa loquare notis.
Et plaudas, aliquo mimo saltante, puellæ:
  Et faueas illi, quisquis agatur amans.
Cùm surgit, surgas: donec sedet illa, sedeto:
  Arbitrio dominæ tempora perde tua.

Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos,
Nec tua mordaci pumice crura teras.
Ista iube faciant, quorum Cybeleia mater
Concinitur Phrygijs exululata modis.
Forma viros neglecta decet. Minoida Theseus
Abstulit à nulla tempora comptus acu.
Hippolytum Phædra, nec erat benè cultus, amauit.
Cura deæ syluis aptus Adonis erat.
Munditiæ placeant: fuscentur corpora campo:
Sit benè conueniens, & sine labe toga.
Linguaq; nec rigeat: careant rubigine dentes:
Nec vagus in laxa pes tibi pelle natet.
Nec male deformet rigidos tonsura capillos:
Sit coma, sit docta barba resecta manu.
Et nihil emineant, & sint sine sordibus vngues:
Inq; caua nullus stet tibi nare pilus.
Nec male oderati sit tristis anhelitus oris:
Nec lædat nares virq; paterque gregis.
Cætera lasciuæ faciant concede puellæ:
* Et. ** Vel siquis male vir quærit habere virum.*
Ecce suum vatem liber vocat: hic quoq; amantes
Adiuuat: & flammæ, qua calet ipse, fauet.
Gnossis in ignotis amens errabat arenis:
Qua breuis æquoreis Dia feritur aquis,
Vtq; erat è somno, tunica velata recincta,
Nuda pedem, croceas irreligata comas,
Thesea crudelem surdas clamabat ad vndas,
Indigno teneras imbre rigante genas.

Clamabat, flebatq; simul: sed vtrunque decebat:
Nec facta est lacrymis turpior illa suis.
Iámque iterum tundens mollissima pectora palmis,
Perfidus ille abijt: quid mihi fiet? ait.
Quid mihi fiet? ait: sonuerunt cymbala toto
Littore & attonita tympana pulsa manu.
Excidit illa metu, rupitque nouissima verba:
Nullus in exanimi corpore sanguis erat.
Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis:
Ecce leues Satyri praeuia turba dei:
Ebrius ecce senex pando Silenus asello
Vix sedet, & pressas continet arte iubas.
Dum sequitur bacchas, bacchae fugiuntq́; petuntq;,
Quadrupedem ferula dum malus vrget eques.
In caput aurito cecidit delapsus asello:
Clamarunt Satyri, surge age, surge pater.
Iam deus in curru, quem summum texerat vuis,
Tigribus adiunctis, aurea lora dabat.
Et color, & Theseus, & vox abiere puellae,
Terq́; fugam petijt, térque retenta metu est.
Horruit, vt steriles, agitat quas ventus, aristae:
Vt leuis in madida canna palude tremit.
Cui deus, en adsum tibi cura fidelior, inquit:
Pone metum: Bacchi Gnossias vxor eris.
Munus habe coelum: coelo spectabere sydus:
Saepe reges dubiam Cressa puella ratem.
Dixit, & e curru, ne tigres illa timeret,
Desilit: imposito cessit arena pede.

Implicitámq; sinu (neque enim pugnare valebat)
Abstulit, vt facile est omnia posse deo.
Pars Hymenaee canunt, pars altera Euoe clamant:
Sic coeunt sacro nupta, deusq; toro.
Ergo, vbi contigerint positi tibi munera Bacchi,
Atque erit in socij fœmina parte tori.
Nycteliuḿq; patrem, nocturnáque sacra precare,
Ne iubeant capiti vina nocere tuo.
Hic tibi multa licet sermone latentia ficto*
Dicere, quæ dici sentiat illa sibi.
Blanditiasq; leues tenui perscribere vino,
Vt dominam in mensa se legat illa tuam.
Atque oculos oculis spectare fatentibus ignem:
Sæpe tacens, vocem verbáque vultus habet.
Fac primus rapias illius tacta labellis
Pocula, quáque bibit parte puella, bibas.
Et quencunque cibum digitis labauerit illa,
Tu pete: dumq; petes, sit tibi tacta manus.
Sint etiam tua vota, viro placuisse puellæ:
Vtilior votis factus amicus erit.
Huic, si forte bibas, sortem concede priorem:
Huic detur capiti missa corona tuo.
Siue erit inferior, seu par, prior omnia sumat,*
Nec dubites illi verba secunda loqui.
Tuta, frequensq; via est, per amici fallere nomen:
Tuta, frequensque licet, sit via, crimen habet.
*Inde * propinator nimium quoq; multa * propinet:*
** Et sibi mandatis plura videnda putet.*

* tecto.

* sit.
* Nescio quo modo sub blanditur, quod leg. in vet. prope omnib. procurator n. q. m. procurat.
* Vt sibi, &c. vt pergat loqui de ijs, qui

Certa

Certa tibi à nobis dabitur mensura bibendi:
Officium præstent mensq́ꝫ pedesq́ꝫ suum:
Iurgia præcipuè vino stimulata caueto,
Et nimium faciles ad fera bella manus.
Occidit Eurytion stultè data vina bibendo:
Aptior est dulci mensa, merúmq́ꝫ ioco.
Si vox est, canta: si mollia brachia, salta:
Et quacunque potes dote placere, place.
Ebrietas vt vera nocet: sic ficta iuuabit:
Fac titubet blæso subdola lingua sono.
**Et quicquid dices, faciésue proteruius æquo,*
Credatur nimium causa fuisse merum.
Et benedic dominæ, benè, cum quo dormiet illa:
Sed male sit, tacita mente, precare viro.
*At cùm discedet, mensa, conuiua, *remota,*
Ipsa tibi accessus turba, locumq́ꝫ dabit.
Insere te turbæ leuiterq́ꝫ admotus eunti
Velle latus digitis, & pede tange pedem.
Colloquij iam tempus adest: fuge rustice longè
Hinc pudor: audacem sorsq́ꝫ Venúsque iuuant.
Non tua sub nostras veniet facundia leges:
Fac tantum cupias, sponte disertus eris.
Est & agendus amans, imitandáq́ꝫ vulnera verbis:
Hic tibi quæratur qualibet arte fides:
Nec credi labor est: sibi quæq́ꝫ videtur amanda;
Pessima sit, nulli non sua forma placet,
Sæpe tamen vere cœpit simulator amare:
Sæpe, quod insipiens finxerat esse, fuit.

sub amici nomine obrepentes, maritos fallunt, & procuratores relicti, illis absentibus alium longè vxorum curam habent, quàm mandatum sit. sic proc. mand. vid. propriè proferentur.
* Rectior vet. lectio, Vt quicquid dicas faciésue.
* relicta.

Quò magis, ô faciles, imitantibus, este puellæ:
Fiet amor verus, qui modò fictus erat.
Blanditijs animum furtim deprendere * nunc sit, * fas est.
Vt pendens liquida ripa subitur aqua.
Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos:
Et teretes digitos, exiguumq; pedem.
Delectant etiam castas præconia formæ:
Virginibus curæ est, grataq; forma sua.
Nam cur in Phrygijs Iunonem, & Pallada syluis
Nunc quoque iudicium non tenuisse pudet?
Laudatas ostendit auis Iunonia pennas:
Si tacitus spectes, illa recondat opes.
Quadrupedes, inter rapidi certamina cursus,
Depexæq; iubæ, plausaq; colla iuuant.
Nec timide promitte: trahunt promissa puellas:
Pollicitis testes quoslibet adde deos.
Iupiter ex alto periuria ridet amantum:
Et iubet Aeolios irrita ferre Notos.
Per Styga Iunoni * falsum iurare solebat * in quibus. falso.
Iupiter: exemplo nunc fauet ille suo.
Expedit esse deos, &, vt expedit, esse putemus:
Dentur in antiquos thura, meruмq; focos.
Nec secura quies illos, similisq; sopori
Detinet innocui uiuite: numen adest.
Reddite depositum: pietas sua fœdera seruet:
Fraus absit: vacuas cædis habete manus.
Ludite, si sapitis, solas impunè puellas.
Hac minus est vna fraude * pudenda fides. * Fort. melius in nonnullis, tuenda.

Fallite

Fallite fallentes: ex magna parte prophanum
Sunt genus, in laqueos, quos posuere, cadant,
Dicitur AEgyptus caruisse iuuantibus arua
Imbribus, atque* annis sicca fuisse nouem: * quid. leg annos.
Cùm Thrasius Busirin adit, monstratq; piari
Hospitis effuso sanguine posse Iouem.
Illi Busiris, fies Iouis hostia primus,
Inquit, & AEgypto tu dabis hospes aquam.
Et Phalaris tauro violenti membra Perilli
Torruit: infœlix imbuit autor opus.
Iustus vterq; fuit: neq; enim lex* æquior vlla est: * Iustior.
Quàm necis artifices arte perire sua.
Ergo & periuras meritò periuria fallant:
Exemplo doleat fœmina læsa suo.
Et lacrymæ prosunt: lacrymis adamanta mouebis:
Fac, madidas videat, si potes, illa genas.
Si lacrymæ (neq; enim veniunt in tempore semper)
Deficiunt: vda lumina tange manu.
Quis sapiens blandis non misceat oscula verbis?
Illa licet non det, non data sume tamen.
Pugnabit primo fortassis, &, improbe, dicet:
Pugnando vinci se tamen illa volet.
Tantum ne noceant teneris male rapta labellis,
Néue queri possit, dura fuisse, caue.
Oscula qui sumpsit, si non & cætera sumpsit,
Hæc quoq; quæ data sunt, perdere dignus erat.
Quantum defuerat pleno post oscula voto?
Hei mihi, rusticitas, non pudor ille fuit.

Vim licet appellent, grata est vis illa puellis:
Quod iuuat, inuita sæpe dedisse volunt.
Quæcunque est Veneris subita violata rapina,
Gaudet, & improbitas muneris instar habet.
At, quæ, cùm posset cogi, non tacta recessit,
* Vt simulet vultu gaudia, tristis erit.
Vim passa est Phœbe: vis est illata sorori:
Et gratus raptis raptor vterque fuit.
Fabula nota quidem, sed non indigna referri,
Scyrias Hæmonio victa puella viro.
Iam dea laudatæ dederat mala præmia formæ
Colle sub Idæo vincere digna Venus.
Iam nurus ad Priamum diuerso venerat orbe:
* Grataq; in Iliacis mœnibus vxor erat.
Iurabant omnes in læsi verba mariti:
Nam dolor vnius, publica causa fuit.
Turpe, nisi hoc matris precibus tribuisset, Achilles
Veste virum longa dissimulatus erat.
Quid facis, Æacide? non sunt tua munera, lanæ:
Tu titulos alia Palladis arte petas.
Quid tibi cum calathis clypeo manus apta ferendo.
Pensa quid in dextra, qua cadet Hector, habes?
Reyce succinctos operoso stamine fusos:
Quassanda est ista, Pelias hasta manu.
Forte erat in thalamo virgo regalis eodem:
Hæc illum stupro comperit esse virum.
Viribus illa quidem victa est (ita credere oportet)
Sed voluit vinci viribus illa tamen.

* cùm.

* Sic in omn. ego Gratia leg. puto.

Sæpe

Sæpe mane dixit, cùm iam properaret Achilles,
(Fortia nam posita sumpserat arma colo.)
Vis vbi nunc illa est? quid blanda voce moraris
** Authorem stupri, Deidameia, tui?* * quid. leg. quendam.
*Scilicet, ut pudor est * quidam cœpisse, priorem:* * Excipiet.
Sic alio, gratum est, incipiente pati.
Ah nimia est propria iuueni fiducia formæ:
Expectet siquis, dum prior illa roget.
Vir prior accedat: vir verba precantia dicat:
Excipiat blandas comiter illa preces.
Vt potiare, roga: tantum cupit illa rogari:
Da causam voti principiumq́; tui.
Iupiter ad veteres supplex Heroidas ibat:
Corripuit magnum nulla puella Iouem.
Si tamen à precibus tumidos accedere fastus
Senseris, incepto parce, referq́; pedem.
Quod refugit multæ cupiunt: odere, quod instat:
Lenius instando tædia tolle tui.
Nec spes est Veneris semper profitenda roganti:
Intret amicitiæ nomine tectus amor.
Hoc aditu vidi tetricæ data verba puellæ:
Qui fuerat cultor, factus amator erat.
Candidus in nata turpis color: æquoris vnda
Debet, & à radijs syderis esse niger.
*Turpis * in agricola: quia vomere semper adunco,* * quid. leg. turpis & agricolæ.
Et grauibus rastris sub Ioue versat humum.
Et tu, Palladiæ petitur cui fama coronæ,
Candida si fuerint corpora, turpis eris

Palleat omnis amans: color est hic aptus amanti:
Hoc decet: hoc multi non valuisse putant.
Pallidus in Lyricen syluis errabat Orion:
Pallidus in lenta Naide Daphnis erat.
* vultum. *Arguat & macies * animum: nec turpe putaris,*
Pileolum nitidis imposuisse comis.
Attenuant iuuenum vigilatæ corpora noctes,
* immenso. *Curaq́ue &, * in magno qui sit amore, dolor.*
Vt voto potiare tuo, miserabilis esto:
Vt, qui te videat, dicere possit, amas.
* quid. leg. nullum. *Conquerar? an moneam? * mistum fas esse: nefasq́ue?*
* in quib. amicitiæ. *Nomen, * amicitia est, nomen inane, fides.*
Hei mihi, non tutum est, quod amas, laudare sodali:
Cum tibi laudanti credidit, ipse subit.
At non Actorides lectum temerauit Achillis.
Quantum ad Pirithoum, Phædra pudica fuit.
Hermonię Pylades, qua Pallada Phœbus, amauit:
Quodq́ue tibi geminus, Tyndari, Castor, erat.
Siquis idem sperat laturas poma myricas
Speret, & è medio flumine mella petat.
Nil, nisi turpe iuuat: curæ est sua cuiq́ue voluptas:
Hæc quoque ab alterius grata dolore venit:
Heu facinus non est hostis metuendus amanti:
Quos credis fidos, effuge, tutus eris.
Cognatum, fratremq́ue caue, fidumq́ue sodalem,
Præbebit veros hæc tibi turba metus.
Finiturus eram, sed sunt diuersa puellis
Pectora: mille animos excipe mille modis.

Nec

Nec tellus eadem parit omnia: vitibus illa
Conuenit: hæc oleis: hîc bene farra virent.
Pectoribus mores tot sint: quot in orbe figuræ:
Qui sapit, innumeris moribus aptus erit.
Vtq; leuis Proteus modo se tenuabat in vndas:
Nunc leo, nunc arbor, nunc erat hirtus aper.
Hi iaculo pisces, illi capiuntur ab hamis:
Hos caua contento retia fune trahunt:
Nec tibi conueniet cunctos modus vnus ad annos.
Longiùs insidias curua videbit anus.
Si doctus videare rudi, petulansq; pudenti,
Diffidet miseræ protinus illa sibi.
Inde fit, vt quæ se timuit committere honesto,
Vilis in amplexus inferioris eat.
Pars superat cœpti, pars est exhausta laboris:
Hic teneat nostras anchora iacta rates.

P. OVIDII NASONIS SVLMONENSIS DE ARTE AMANDI

LIBER II.

Icite, io Pæan, & io bis dicite Pæan:
Decidit in casses præda petita meos.
Lætus amans donet viridi mea carmina palma:

Præferor Ascræo, Mæonioq́; seni.
Talis ab armiferis Priameius hospes Amyclis
Candida cum rapta coniuge vela dabat.
Talis erat, qui te curru victore ferebat,
Vecta peregrinis Hippodamia rotis.
Quid properas iuuenis? medijs tua pinus in vndis
Nauigat, & longè, quem peto, portus abest.
Non satis inuenisse tibi est, me vate, puellam:
Arte mea capta est, arte tenenda mea est.
Nec minor est virtus, quàm quærere, parta tueri:
Casus inest illic: hic erit artis opus.
Nunc mihi, si quando puer, & Cytherea, fauete,
Nunc Erato: nam tu nomen amoris habes.
Magna paro, quas possit amor remanere per artes
Dicere, tam vasto peruagus orbe puer.
Et leuis est, & habet geminas, quibus euolet, alas:
Difficile est illis imposuisse modum,
Hospitis effugio præcluserat omnia Minos:
Audacem pennis repperit ille viam.
Dædalus vt clausit conceptum crimine matris
Semibouemq́; virum, semiuirúmque bouem:
Sit modus exilio dixit, iustissime Minos:
Accipiant cineres terra paterna meos.
Et, quoniam in patria fatis agitatus iniquis
Viuere non potui, da mihi posse mori.
Da reditum puero, senis est, si gratia vilis:
Si non vis puero parcere, parce seni.
Dixerat hæc: sed & hæc, & multo plura licebat

Dicere

Dicere,* & egressus non dabat ille viro.
Quod simulac sensit, nunc nunc, ô Dædale, dixi
Materiam, qua sis ingeniosus, habes.
Possidet & terras, & possidet æquora Minos:
Nec tellus nostra, nec patet vnda fugæ.
Restat iter cœli: cœlo tentabimus ire:
Da veniam cœpto, Iuppiter alte, meo.
Non ego sydereas affecto tangere sedes:
Qua fugiam dominum nulla, nisi ista via est.
Per styga detur iter: stygias transibimus vndas.
Sunt mihi naturæ iura nouanda meæ.
Ingenium mala sæpe mouent. quis crederet vnquam
Aërias hominem carpere posse vias?
Remigium volucrum disponit in ordine pennas:
Et leue per lini vincula nectit opus:
Imáque pars ceris astringitur igne solutis,
Finitúsq; nouæ iam labor artis erat.
Tractabat cerámq; puer, pennásque renidens,
Nescius hæc humeris arma parata suis.
Cui pater his (inquit) patria est adeunda carinis:
Hac nobis Minos effugiendus ope est.
Aëra non potuit Minos, alia omnia clausit:
*Quà licet, inuentis aëra rumpe meis.
Sed tibi non virgo Tegæa, coméſque Bootes,
Ensifer Orion, aspiciendus erit.
Me pennis sectare datis: ego prænius ibo:
Sit tibi cura sequi: me duce, tutus eris.
Iam siue ætherias vicino sole per auras

*in nonnullis, Quàm licet vtrunque rectè.

Ibimus, impatiens cera caloris erit.
Siue humiles, propiore freto, iactabimus alas:
Mobilis æquoreis penna madescet aquis.
Inter vtrunque vola: ventos quoque nate, caueto:
Quaq; ferent auræ, vela secunda dato.
Dum monet, aptat opus puero, monstratq; moueri:
Erudit infirmas vt sua mater aues.
Inde suis factas humeris accommodat alas,
Perq; nouum timidus corpora librat iter.
Iámque volaturus paruo dedit oscula nato,
Nec patriæ lacrymas continuere genæ.
Monte minor collis, campis erat altior æquis:
Hinc data sunt miseræ corpora bina fugæ.
Et monet ipse suas, & nati respicit alas
Dædalus, & cursus sustinet vsque suos.
Iamq; nouum delectat iter, positoq; timore,
Icarus audaci fortius arte volat.
Hos aliquis, tremula dum captat arundine pisces
Vidit, & inceptum dextra reliquit opus,
Iam Samos à læua fuerat, Naxosq; relicta,
Et Paros, & Clario Delos amata deo.
*Dextra Lebynthos erat, syluisque vmbrosa *Pachyne,*
Cinctaq; piscosis Astypalæa vadis.
Cum puer incautis nimium temerarius annis
Altius egit iter, deseruitq; patrem.
Vincla labant: & cera deo propiore liquiscit:
Nec tenues venti brachia mota tenent.
Territus à summo despexit in æquora cælo:

*Nusquam hæc insula. ideóq; leg. ex Strab. & Metam. 8. 222. Calymna, nam eandem historiam ibi eisdē ferè verbis exequitur.

Nox oculis pauido venit oborta metu.
Tabuerant ceræ: nudos quatit ille lacertos,
Et trepidat, nec, quo sustineatur, habet.
Decidit, atq; cadens, pater, ô pater, auferor, inquit,
Clauserunt virides ora loquentis aquæ. ——
*At pater infœlix, * non iam pater, Icare, clamat,*
Icare clamat, vbi es? quoue sub axe volas?
Icare clamabat: pennas aspexit in vndis: ——
Ossa tegit tellus: æquora nomen habent. ——
Non potuit Minos hominis compescere pennas:
Ipse deum volucrem detinuisse paro.
Fallitur Hæmonias siquis decurrit ad artes,
Datq́; quod à teneri fronte reuellit equi.
Non facient, vt viuat amor, Medeides herbæ,
Mistáque cum magicis mersa venena sonis.
Phasias Æsonidem, Circe tenuisset Vlyssem,
Si modo seruari carmine posset amor.
Nec data profuerint pallentia philtra puellis:
Philtra nocent animis, vimq́; furoris habent.
Sit procul omne nefas: vt ameris amabilis esto:
Quod tibi non facies, soláue forma dabit:
Sit licet antiquo Nireus adamatus Homero,
Naiadumq́; tener crimine raptus Hylas.
Vt dominam teneas, nec te mirere relictum:
Ingenij dotes corporis adde bonis. ——
Forma bonũ fragile est, quantũq́; accedit ad annos,
Fit minor, & spatio carpitur ipsa suo.
Nec semper violæ, nec semper lilia florent: ——

* Ex eodem loco Metã. nec.

Et riget amissa spina relicta rosa.
Et tibi iam venient cani, formose, capilli:
Iam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.
Iam molire animum, qui duret, & astrue formam:
Solus ad extremos permanet ille rogos.
Nec leuis, ingenuas pectus coluisse per artes,
Cura sit, & linguas edidicisse duas.
Non formosus erat, sed erat facundus Vlysses:
Et tamen æquoreas torsit amore deas.
Ah quoties illum doluit properare Calypso,
Remigioq́; aptas esse negauit aquas.
Hæc Troiæ casus iterúmque, iterúmque rogabat:
Ille referre aliter sæpe solebat idem.
Littore constiterant: illic quoque pulchra Calypso
*Exigit Odrysij * fata cruenta ducis.* * facta.
Ille leui virga (virgam nam fortè tenebat)
Quod rogat, in spisso littore pingit opus.
** Hæc (inquit) Troia est (muros in littore fecit)* * hic.
Hic tibi sit Simois: hæc mea castra puta.
Campus erat (campum fecit) quem cæde Dolonis
Sparsimus, Hæmonios dum vigil optat equos.
Illic Sithonij fuerant tentoria Rhesi:
Hac ego sum captus nocte reuersus equis.
Pluráque pingebat, subitus cum Pergama fluctus
Abstulit, & Rhesi cum duce castra suo.
Tum dea, quas inquit fidas tibi credis ituro,
Perdiderint vnda nomina quanta vides?
Ergo age fallaci timidè confide figuræ

Quisquis es, atq; aliquid corpore pluris habe.
Dextera præcipuè capit indulgentia mentes:
Asperitas odium, sæuáque bella mouet.
Odimus accipitrem, quia viuit semper in armis:
Et pauidum solitos in pecus ire lupos.
At caret insidijs hominum, quia mitis hirundo
Quasq; colat turres Chaonis ales habet.
Este procul lites, & amara prælia linguæ:
Dulcibus est verbis mollis alendus amor.
Lite fugant nuptæq; viros, nuptasq; mariti:
Inq; vicem credunt rem sibi semper agi.
Hoc decet vxores: dos est vxoria lites,
Audiat optatos semper amica sonos.
Non legis iussu lectum venistis in vnum:
Fungitur in vobis munera legis amor.
Blanditias molles, auresq; iuuantia verba
Affer, vt aduentu læta sit ipsa tuo.
Non ego diuitibus venio præceptor amandi:
Nil opus est illi, qui dabit arte mea.
Secum habet ingenium, qui cùm libet, accipe dicit,
Cedimus: inuentis plus habet ille meis.
Pauperibus vates ego sum: quia pauper amaui:
Cùm dare non possem munera, verba dabam.
Pauper amet cautè: timeat male dicere pauper,
Multáque diuitibus non patienda ferat.
Me iratum memini dominæ turbasse capillos:
Hæc mihi quàm multos abstulit ira dies?
Nec puto, nec sensi tunicam laniasse: sed ipsa

Dixerat: & pretio est illa redempta meo.
* Et vos (si sapitis) vestri peccata magistri
Effugite, & culpæ damna timete meæ.
Prælia cum Parthis, cum multa pax sit amica,
Et iocus, & causas quidquid amoris habet.
Si nec blanda satis, nec erit tibi comis * amica,
Perfer, & obdura: postmodo mitis erit.
Flectitur obsequio curuatus ab arbore ramus:
Franges, si vires experiere tuas.
Obsequio * transnantur aquæ: nec vincere possis
Flumina, si contrà, quàm rapit vnda, nates.
Obsequium tigresq́; domat, tumidósque leones:
Rustica paulatim taurus aratra subit.
Quid fuit asperius Nonacrina Atalanta?
Succubuit meritis trux tamen illa viri.
Sæpe suos casus, * nec mitia facta puellæ
Flesse sub arboribus Melaniona ferunt.
Sæpe tulit iusso fallentia retia collo:
Sæpe fera toruos cuspide fixit apros.
Sensit & Ilei contentum saucius arcum:
Sed tamen hoc arcu notior alter erat.
Non te Mænalias armatum scandere syluas,
Nec iubeo collo retia ferre tuo.
* Pectora nec missis iubeo præbere sagittis:
Artis erunt * cautæ mollia iussa meæ.
Cede repugnanti: cedendo victor abibis:
Fac modò, quas partes illa iubebit, agas.
* Arguit, arguito: quidquid probat illa, probato:

* at.
* in nonnullis, amanti.
* quid leg. tranantur.
* in quib. immitia.
* quid. leg. corpora.
* in quib. certè.
* arguet.

Quod dicit, dicas: quod negat illa, neges.
Riserit, arride: si flerit, flere memento:
Imponat leges vultibus illa tuis.
Seu ludet, numerósque manu iactabit eburnos:
Tu male iactato: tu *bene iacta dato:
Seu iacet talos, victam ne pœna sequatur:
Damnosi facito stent tibi sæpe canes.
Siue latrocinij sub imagine calculus ibit,
Fac pereat vitreo miles ab hoste tuus.
Ipse tene * distincta tuis vmbracula virgis,
Ipse face in turba, qua venit illa, locum.
Nec dubita tereti scamnum producere lecto:
Et tenero soleam deme, vel adde pedi.
Sæpe etiam dominæ, quamuis horrebis & ipse,
Algentis manus est calfacienda sinu.
Nec tibi turpe puta (quamuis sit turpe, placebit)
Ingenua speculum sustinuisse manu.
Ille fatigata vincendo monstra nouerca,
Qui meruit cælum, quod prior ipse tulit.
*Inter Ionicas calathum tenuisse puellas
Creditur, & lanas excoluisse rudes.
Paruit imperio dominæ Tirinthius heros:
I nunc: & dubita ferre, quod ipse tulit.
Iussus adesse foro, iussa maturius hora
Fac semper venias, nec nisi serus abi.
Occurras aliquò tibi dixerit: omnia differ:
Curre, nec inceptum turba moretur iter.
Nocte domum repetens epulis perfuncta redibit:

* In nonnullis, tu male.

*Fort. rectiùs in nonnullis distenta suis.

*Ita. leg. ex vet. vt in epist. 9.

Tunc quoque pro seruo, si vocat illa, veni.
Rure erit, & dicet venias (amor odit inertes)
Si rota defuerit, tu pede carpe viam.
Nec graue te tempus, sitiénsue canicula tardet:
Nec via per iactas candida facta niues.
Militiæ species amor est: discedite segnes:
Non sunt hæc timidis signa tuenda viris.
*Nox, & hyems, longæq; viæ, sæuiq; * dolores* — *labores.
*Mollibus his castris, & * labor omnis inest.* — * dolor.
Sæpe feres imbrem cœlesti nube solutum:
Frigidus in nuda sæpe iacebis humo.
*Cynthius Admeti vaccas pauisse * per æstus* — * In quib. per herbas in al Pheræas. rectè omnia.
Fertur, & in parua delituisse casa.
Quod Phœbũ decuit, quem non decet? exue fastus,
Curam mansuri quisquis amoris habes.
*Si tibi per tutum, * placitumq; negabitur ire,* — *leg. ex vet. placidumq;.
Atque erit opposita ianua fulta sera:
At tu per præceps tecto delabere aperto:
Det quoque furtiuas alta fenestra vias.
Læta erit, vt causam tibi se sciet esse pericli:
Hoc dominæ certi pignus amoris erit.
Sæpe tua poteras, Leandre, carere puella:
**Transnabas, animum nosset vt illa tuum.* — *in nonnullis tranabas.
Nec pudor ancillas, vt quæque erit ordine prima,
Nec tibi sit seruos demeruisse pudor.
Nomine quemque suo (nulla est iactura) saluta:
Iunge tuis humiles, ambitiose, manus.
Sed tamen & seruo (leuis est impensa) roganti

Porrige

Porrige fortunæ munera parua tuæ.
Porrige & ancillæ, qua pœnas luce pependit
Lusa maritali Gallica veste manus.
Fac plebem (mihi crede) tuam: sit semper in illa
Ianitor, & thalami qui iacet ante fores.
Nec dominam iubeo pretioso munere dones:
Parua sed è paruis callidus apta dato.
Cùm bene diues ager, tum rami pondere nutant,
Afferat in calatho rustica dona puer.
Rure sub vrbano poteris tibi dicere missa
**Illa, vel in sacra sint licet empta via.* *quid. leg. Illa tibi in.
Afferat aut vuas, aut quas Amarillis amabat:
Et nunc castaneas, nunc amat illa nuces.
Quin etiam turdoq́; licet missáq; corona
Te memorem dominæ testificere tuæ.
Turpiter his emitur spes mortis, & orba senectus:
Ah pereant, per quos munera crimen habent.
Quid tibi præcipiam teneros quoq́; mittere versus?
Hei mihi non multum carmen honoris habet.
Carmina laudantur: sed munera magna petuntur:
Dummodo sit diues barbarus ille placet.
Aurea sunt verè nunc sæcula: plurimus auro
Venit honos: auro conciliatur amor.
Ipse licet venias musis comitatus, Homere:
Si nihil attuleris, ibis, Homere, foras.
Sunt tamen & doctæ, rarissima turba, puellæ:
*Altera, non doctæ, *sed tamen esse volunt.* *turba sed.
Vtráque laudetur per carmina: carmina lector

*quid.leg. aut illis.

Commendet dulci qualiacunque sono.
His ergo,* atque illis vigilatum carmen in ipsas
Forsitan exigui muneris instar erit.
At, quod eris per te facturus, & vtile credis,
Id tua te facito semper amica roget.
Libertas alicui fuerit promissa tuorum:
Hanc tamen à domina fac petat ille tua.
Si pœnam seruo, si vincula saua remittis,
Quod facturus eras, debeat illa tibi.
Vtilitas tua sit titulus donetur amica:
Perde nihil: partes illa petentis agat.

*In quib. sed te.

*Sed tu, cuicunque est retinenda cura puella,
Attonitum forma fac putet esse sua.
Siue erit in Tyrijs, Tyrios laudabis amictus,
Siue erit in Cois, Coa decere puta.
Aurata est, ipso tibi sit pretiosior auro:
Gausapa si sumpsit, gausapa sumpta proba.
Astiterit tunicata, moues incendia, clama:
Sed timida caueat frigora voce roga.
Compositum discrimen erit, discrimina lauda:
Torserit igne comam, torte capille, places,
Brachia saltantis, vocem mirare canentis:
Et cùm desierit, verba querentis habe.
Ipsos concubitus, ipsum venerere licebit,
* Quod iuuat, & querula gaudia voce notet.

* in nonnullis. Quod iuuat & quædam gaudia vocis habe.

Si fuerit torua violentior ipsa Medusa,
Fiet amatori lenis, & aqua suo.
Tantum ne pateas verbis, simulator in illis:

Ess

Effice, nec vultu destrue dicta tuo.—
Si latet ars, prodest: affert deprensa pudorem,
Atque adimit merito tempus in omne fidem.
Sæpe sub autumnum, cùm formosissimus annus,
Plenaq; purpureo subrubet vua mero:
Cũ modo frigoribus premimur, modò soluimur æstu
Aëra non certo corpora languor habet.
Illa quidem valeat: sed si malè firma * curabit,
Et vitium cœli senserit ægra sui.
Tunc amor, & pietas tua sit manifesta puellæ:
Tunc sere, quæ plena postmodo falce metas.
Nec tibi morosi veniant fastidia morbi,
Perq; tuas fiant, quæ sinit illa manus.
Et videat flentem, nec tædeat oscula ferre,
Et sicco lacrymas combibat ore tuas.
Multa voue, sed cuncta palàm, quotiesq; licebit
Quæ referas illi somnia læta vide.
Et veniat, quæ lustret anus lectumq; locúmq;:
Præferat & tremula sulfur, & oua manu.
Omnibus his inerunt grata vestigia curæ,
* In thalamos multis hæc via fecit iter.
Ne tamen officijs odium quæratur ab ægra,
Sit * suus in blanda sedulitate modus.
Néue cibos præbe, nec amari pocula succi
Porrige, riualis misceat illa tuus.
Sed non, quo dederas à littore carbasa, vento
Utendum est, medio cum potiare freto.
Dum nouus, errat amor, vires sibi * colligit vsu:

* in quib. cubabit.

* Antiqui in tabulas fort. rectiùs. vt loquatur de ijs, qui testamẽta senum his captant artibus, quibus ipse puellas captari docet.

* quid. leg. tuus.

* in nonnullis, colligat.

Si bene nutrieris, tempore firmus erit.
Quem taurum metuis, vitulum mulcere solebas,
Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.
Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo,
Quaq; venit, multas accipit amnis aquas.
Fac tibi consuescat: nihil assuetudine maius:
Quam tu dum capias, tædia nulla fuge.
Te semper videat: tibi semper præbeat aures:
Exhibeat vultus noxq;, diésq; tuos.
Cum tibi maior erit fiducia, posse requiri:
Tunc procul absenti cura futurus eris.
Da requiem: requietus ager bene credita reddit:
Terraq; cœlestes arida sorbet aquas.
Phyllida Demophoon præsens moderatius vssit:
Exarsit, velis, acrius, illa datis.
Penelopen absens solers torquebat Vlysses,
Phyllacides aberat, Laodameia, tuus,
Sed mora tuta breuis: lentenscunt tempore curæ:
Vanescitq; absens, & nouus intrat amor.
Dum Menelaus abest: Helene, ne sola iaceret,
Hospitis est tepido nocte recepta sinu.
Quis stupor hic, Manelae, fuit? tu solus abibas:
Iisdem sub tectis hospes, & vxor erant.
Accipitri timidas credis, furiosè, columbas:
Plenum montano credis ouile lupo.
Nil Helene peccat: nil hic committit adulter:
Quod tu, quod faceret quilibet, ille facit.
Cogis adulterium, dando tempúsq; locumq;:

Quo,

Quo, nisi consilio est vsa puella tuo?
Quid faciat? vir abest, & adest nō rusticus hospes:
Et timet in vacuo sola cubare toro.
Viderit Atrides Helenen ego crimine soluo:
Vsa est humani commoditate viri.
Sed neque fuluus aper media tam sæuus in ira est,
Fulmineo rapidos dum rotat ore canes.
Nec leo, cum catulis lactantibus vbera præbet:
Nec breuis ignaro vipera læsa pede.
Fœmina quam socij deprensa pellice lecti
Ardet, & in vultu pignora mentis habet.
*In ferrum, flammásque ruit, positóque * decore* * Et iam rectè legitur pudore.
Fertur, & Aonij cornibus icta dei.
Hoc bene compositos, hoc firmos rumpit amores:
Crimina sunt cautis ista timenda virum.
Coniugis admissum, violatáque iura mariti
Barbara per natos Phasias vlta suos.
Altera dira parens hæc est, quà cernis, hirundo.
Aspice signatum sanguine pectus habet.
Nec mea vos vni donat censura puellæ:
Dij melius: vix hoc nupta tenere potest:
Ludite, sed furto celetur culpa modesto:
Gloria peccati nulla petenda tui est.
Nec dederis munus, cognosse quod altera possit:
** Nec sint nequitiæ tempora certa tuæ.* * Eæ.
Et, ne te capiat latebris sibi fœmina notis,
*Non vno est * semper conueniendâ loco.* * omnis.
Et quoties scribis, totas prius ipse tabellas

Inspice, plus multa quàm sibi missa, legunt.
Læsa Venus iusta arma mouet, telumq; remittit,
Et modò quæ questa est ipsa querare facit.
Dum fuit Atrides vna contentus, & illa
Casta fuit: vitio est improba facta viri.
Audierat, laurumq; manu, vitasq; ferentem
Pro nata Chrysen non valuisse sua.
Audierat, Lyrnesi, tuos abducta dolores:
Bellaq; per turpes longius isse moras.
Hæc tantum audierat, Priameida viderat ipsa:
Victor erat prædæ præda pudenda suæ.
Inde Thyestiaden animo, thalamóq; recepit:
Et malè peccantem Tyndaris vlta virum est.
Quæ benè celaris, siqua tamen acta patebunt,
Illa licet pateant, tu tamen vsque nega.
Tu neque subiectus, solito neque blandior esto:
Hæc animi multum signa nocentis habet.
*Sed lateri * nec parce tuo, pax omnis in illo est:*
Concubitu prior est inficianda Venus.
Sunt, qui præcipiant herbas satureia nocentes
Sumere: iudicijs ista venena meis.
Aut piper vrticæ mordacis semine miscent,
Tritáq; in annoso flaua pyretra mero.
*Sed dea non patitur sic ad sua * gaudia cogi,*
Colle sub vmbroso quam tenet altus Eryx.
*Candidus, * Alcathoe qui mittitur vrbe Pelasga*
Bulbus, & exhorto quæ venit herba salax.
Ouaq; sumantur: sumantur Hymettia mella,

Quáq;

*quod.

*in nonnullis nec.
*In quib. ne.
*munera.
*Cùm hæc vrbs nusquã sit rectè fort corrigunt, Alcathoi intelligentes Megaram, cui Alcathous Pelopis filius post Megareum imperauit. Pauſ. Quanquam ab arcium Megar, altera, quę Alcathoe dicta fuit. fort. Ouid. toti vrbi nomen dedit

Quásque tulit folio pinus acuta nuces.
*Docta quid ad magicas, Erato *conuerteris artes?* * In non. diuerteris.
*Interior curru meta * terenda meo est.* *terenda.
Qui modò calabas monitu tua crimina nostro,
Flecte iter, & monitu detege furta meo.
Nec leuitas culpanda mea est: non semper eodem
Impositos vento panda carina vehit.
Nã modò Threicio Borea, modò currimus Euro:
Sæpe tument Zephyro lintea, sæpe Noto.
Aspice, vt in curru modò det fluitantia rector
Lora, modò admissos arte retentet equos.
Sunt quibus ingratè timida indulgentia seruit,
Et si nulla subest æmula, languet amor.
Luxuriant animi rebus plærumq; secundis,
Nec facile est æqua commoda mente pati.
Vt leuis, absumptis paulatim viribus, ignis
Ipse latet: summo candet in igne cinis.
Sed tamen, extinctas, admoto sulfure, flammas
Inuenit, & lumen, quod fuit antè, redit.
Sic, vbi pigra situ, securaq; pectora torpent,
Acribus est stimulis eliciendus amor.
Fac timeat de te, tepidamq; recalface mentem:
Palleat inditio criminis illa tui.
O quantũ, & quoties manere cõprehendere non est,
Fœlicem, de quo læsa puella dolet.
Quæ simul inuitas crimen peruenit ad aures,
Excidit, & miseræ voxq; colorq; fugit.
Ille ego sim, cuius laniet furiosa capillos:

Ille ego sim, teneras cui petat vngue genas:
Quem videat lacrymans: quë toruis spectet ocellis?
Quo sine non possit viuere: posse velit.
Si spatium quæras, breue sit, quo læsa queratur:
Ne vires lenta colligat ira mora.
Candida iamdudum cingantur colla lacertis,
Inq; tuo flens est accipienda sinu.
Oscula da flenti: Veneris da gaudia flenti,
Pax erit, hoc vno soluitur ira modo.
Cùm benè sæuierit, cùm certa videbitur hostis,
Tunc pete concubitus fœdera: mitis erit.
Illic, depositis, habitat concordia, telis:
Illo (crede mihi) gratia nata loco est.
Quæ modò pugnarunt, iungũt sua rostra columbæ:
Quarum blanditias, verbáq; murmur habet.
Prima fuit rerum confusa sine ordine moles,
Vnáq; erat facies sydera, terra, fretum.
Mox cælũ impositũ est terris: humus æquore cincta
Inq; suas partes cessit inane Chaos. (est:
Sylua feras cepit, volucres agitabilis aër,*
In liquida pisces, delituistis aqua.
Tum genus humanum solis errabat in agris,
Hisq; meræ vires, & rude corpus erat.
Sylua domus fuerat, cibus herba, cubilia frondes,
Iámq; diu nulli cognitus alter erat.
Blanda truces animos fertur molisse voluptas:
Constiterant vno fœmina, virq; toro.
Quid facerent, ipsi nullo didicere magistro:

* in nonnullis aër volucres accepit habendas.

Arte

Arte Venus nulla dulce peregit opus.
Ales habet, quod amet, cum quo sua gaudia iũgat,
Inuenit in media fœmina piscis aqua.
Cerua parem sequitur, serpens serpente tenetur:
Hæret adulterio cum cane nexa canis.
Læta salitur ouis: tauro quoque læta iuuenca est:
Sustinet immundum sima capella marem:
In furias agitantur equæ, spatióque remoto
Per loca diuiduos amne sequuntur equos.
Ergo age, & iratæ medicamina fortia præbe:
Illa feri requiem sola doloris habent.
Illa Machaonios superant medicamina succos:
His vbi peccaris, restituendus eris.
Hæc ego cùm canerem, subito manifestus Apollo
Mouit inauratæ pollice fila lyræ.
In manibus laurus: sacris inducta capillis
Laurus erat: vates ille videndus adest.
Is mihi, lasciui, dixit, præceptor amoris,
Duc age discipulos ad mea templa tuos.
Est vbi diuersum fama celebrata per orbem
Littera, cognosci quæ sibi quenque iubet.
Qui sibi notus erit, solus sapienter amabit,
Atque opus ad vires exiget omne suas.
Cui faciem natura dedit, spectetur ab illa:
Cui color est, humero sæpe patente, cubet.
Qui sermone placet, taciturna silentia vitet:
Qui canit arte, canat: qui bibit arte, bibat.
Sed neque declament medio sermone diserti:

Nec sua vesanus scripta poëta legat.
Sic monuit Phœbus: Phœbo parete monenti:
Certa dei sacro est huius in ore fides.
*Ad propiora vocor, quisquis * sapienter amabit,*
Vincet, & è nostra, quod petet, arte feret.
Credita non semper fulci cum fœnore reddunt,
Nec semper dubias adiuuat aura rates.
Quod iuuat, exiguũ est, plus est, quod lædit amãtes:
Proponant animo multa ferenda suo.
Quot lepores in Atho, quot apes pascũtur in Hybla
Cærula quot baccas Pallados arbor habet.
Littore quot conchæ, tot sunt in amore dolores:
Quæ patimur, multo, spicula felle madent.
Dicta erit isse foras. quam tu fortasse videbis:
Isse foras, & te falsa videre, puta.
Clausa tibi fuerit promissa ianua nocte:
*Perfer, & immunda * ponere corpus humo.*
Forsitan & vultu mendax ancilla superbo
Dicet, quid nostras obsidet iste fores?
*Postibus, & duræ * supplex blandire puellæ?*
Et capiti demptas limine pone rosas.
Cùm volet, accedes, cùm te vitabit, abibis.
Dedecet ingenuos tædia ferre sui.
Effugere hinc non est, quare tibi possit amica
Dicere. non omni tempore sensus, abest.
Nec maledicta puta, nec verbera ferre puellæ
Turpe, nec ad teneros oscula ferre pedes.
Quid moror in paruis? animus maioribus instat:

*Melius. l. in nonullis patienter.

*In qiub. ponito.

*precibus.

Magna

Magna canam: toto pectore vulgus ades.
Ardua molimur, sed nulla, nisi ardua* virtus: *in non; vincunt.
Difficilis nostra poscitur arte labor.
Riualem patienter habe victoria tecum
Stabit: eris magni victor in arce Iouis.
Hæc tibi non hominem, sed quercus crede Pelasgas
Dicere: nil istis ars mea maius habet.
Innuet illa, feras: scribet, ne tange tabellas:
Vnde* volet, veniat, quoq; libebit, eat. *In quib. libet.
Hoc in legitima præstant vxore mariti:
Cùm tener ad partes tu quoque, somne, venis.
Hac ego confiteor non sum perfectus in arte:
Quid faciam: monitis sum minor ipse meis.
Méne palam nostræ det quisquam signa puellæ,
Et patiar, nec me quolibet ira ferat?
Oscula vir dederat (memini) suus: oscula questus
Sum data: barbarie noster abundat amor.
Non semel hoc vitium nocuit mihi: doctor ille est,
Quo veniunt alij conciliante viri.
Sed melius nescisse fuit: sine furta tegantur,
Ne fugiat victo* fassus ab ore pudor. *falsus.
Quo magis, ô iuuenes, deprendere parcite vestras:
*Peccent: peccantes verba dedisse putent. *Rectius in antiquis, Peccant.
Crescit amor prensis: vbi par fortuna duorum est:
In causam damni præstat vterque sui.
Fabula narratur toto notissima cœlo,
Mulciberis capti Marsque Venúsque dolis.
Mars pater insano Veneris turbatus amore,

De duce terribili factus amator erat.
Nec Venus oranti (nec enim dea mollior ulla est)
Rustica Gradiuo, difficilisq; fuit.
Ah quoties lasciua pedem risisse mariti*
Dicitur, & duras igne, vel arte manus.
Marte palàm simul & Vulcanũ imitata decebat:
Multáque cum forma gratia mista fuit.
Sed benè concubitus primo celare solebant,
Plena verecundi culpa pudoris erat.
Indicio Solis (quis Solem fallere posset?)
Cognita Vulcano coniugis acta sua.
Quàm mala Sol exẽpla moues: pete munus ab ipsa
Et tibi, si taceas, quod dare possit, habet.
Mulciber obscuros, lectum circaque superq́;
Disponit laqueos: lumina fallit opus.
Fingit iter Lemnon: veniunt ad fœdus amantes:
Implicisti laqueis nudus uterque iacent.
Conuocat ille deos: præbent spectacula capti:
Vix lacrymas Venerem continuisse ferunt.*
Non vultus texisse suos, non denique possunt
Partibus obscœnis opposuisse manus.
Hic aliquis ridens, in me, fortissime Mauors,
Si tibi sunt oneri, vincula transfer, ait.
Vix precibus, Neptune, tuis captiua resoluit
Corpora: Mars Creten occupat, illa Phaon.
Hoc tibi profecit, Vulcane: quòd antè tegebant,
Liberiùs faciunt, & pudor omnis abest.
Sæpe tamen, demens, stultè fecisse fateris:

* in quib. pedes.

* putant.

Teq́

Téque ferunt ira penituisse tua.
**Hoc vetui: vos esse vetat deprensa Dione* * Hac.
Insidias illas, quas tulit ipsa, dare.
Nec vos riuali laqueos disponite, nec vos
Excipite arcana verba notata manu.
*Ista viri captent, si iam captanda * putabunt,* * probabunt
Quos facient iustos ignis, & vnda viros.
En iterum testor, nihil hic, nisi lege remissum:
Luditur in nostris instita nulla iocis.
Quis, Cereris ritus, audet, vulgare, profanus?
Magnaq́; Threicia sacra reperta Samo?
**Eximia est virtus praestare silentia rebus:* * Nonnulli, Exigua.
**Et contrà grauis est culpa, tacenda loqui.* * At.
Quàm benè, quod frustra captatis arbore pomis,
Tantalus in media garrulus aret aqua.
Praecipue Cytherea iubet sua sacra taceri:
Admoneo, veniat ne quis ad illa loquax.
Condita si non sunt Veneris mysteria cistis,
Nec caua vesanis ictibus aera sonant.
Attamen inter nos medio versantur in vsu;
**Sic tamen inter nos, vt latuisse velint.* * Sed sic.
Ipsa Venus pubem quoties velamina ponit,
Protegitur laeua semireducta manu.
In medio, passimq́; coit pecus: hoc quoque viso,
Auertit vultus saepe puella suos.
Conueniunt thalami furtis, & ianua nostris:
Pársque sub iniecta veste pudenda latet.
Et si non tenebras, aut quiddam nubis opaca

*quid. leg. quærimus est aliquid &c.

*Quærimus, atq; aliquid luce patente minus.
Tum quoq; cùm sole nondũ prohibebat, & imbrem
Tegula, sed quercus tecta, cibúmq; dabat.
In nemore, atq; antris, nõ sub Ioue, iuncta voluptas:
Tanta rudi populo cura pudoris erat.
At nunc nocturnis titulos imponimus actis,
Atque emitur magno nil, nisi posse loqui.
Scilicet excuties omnes, vbi quæque puella est,
Cuilibet vt dicas, hæc quoque nostra fuit.
Nec *desint, quas tu digitis ostendere possis,
*Vt quánque attigeris fabula turpis erit.
Parua queror: fingunt quidam, quæ vera negarent:
Et nulli, non se concubuisse ferunt.
*Corpora si nequeunt, quæ possunt nomina tãgunt:
Famáque, non facto crimine, crimen habet.
I nunc claude fores, custos odiose, puellæ:
Et centum duris postibus adde seras.
Quid tuti superest, vbi nominis extat adulter?
Et credi, quod non contigit esse, cupit?
Nos etiam veros parce profitemur amores:
Tectáq; sunt solida mystica furta fide.
Parcite *præcipuè vitia exprobrare puellis:
Vtile quæ multis dissimulasse fuit.
Nec suus Andromedæ color est obiectus ab illo,
Mobilis in gemino cui pede penna fuit.
Omnibus Andromache visa est spatiosior æquo:
Vnus, qui modicam diceret, Hector erat.
Quod male fers, assuesce, feres benè: multa vetusta[s]

*in quib. desunt.
*quid leg. nec.

*in nonnullis corpore.

*præterea

*Leniet: incipiens omnia sentit amor. *quid. leg. lenit.
Dum nouus in viridi coalescit cortice ramus,
 Concutiat tenerum qualibet aura, cadet.
Mox, etiam ventis, spatio durata, resistet,
 Firmáque adoptiuas arbor habebit opes.
Eximit ipsa dies omneis de corpore mendas:
 Quódque fuit vitium, desinit esse, mora.
Ferre noua nares taurorum terga recusant:
 *Assiduè domitas tempore fallit odor. *Nonnulli, Assiduo.
Nominibus mollire licet mala: fusca vocetur,
 Nigrior Illyrica cui pice sanguis erit.
Si pata est, Veneri similis: si flaua, Mineruæ:
 Sit gracilis, macie quæ male visa sua est.
Dic *agilem, quæcunque breuis: quæ turgida, ple- (nam: *In quib. habilem.
 Et lateat vitium proximitate boni.
Nec quotus annus eat, nec quo sit nata require
 Consule: quæ rigidus munera censor habet.
Præcipuè si flore caret, meliusq; peractum est
 Tempus, & albentes iam ligat illa comas.
Vtilis, ô iuuenes, aut hæc, aut serior ætas:
 Iste feret segetes, iste serendus ager.
Dum vires, anniq; sinunt, tolerate labores:
 Iam veniet tacito curua senecta pede.
Aut mare nauigijs, aut vomere *findite terram: *scindite.
 Aut fera belligeras addite in arma manus.
Aut latus, & vires, operámque afferte puellis:
 *Hoc quoque militia est: hoc quoq; fecit opes. *hæc.
Adde, quod est illis operum prudentia maior:

*Solis, & artifices qui facit, vsus adest.
Illæ munditys annorum damna rependunt,
En faciunt cura, ne videantur anus.
Vtq; velis, Venerem iungunt per mille figuras:
Inuenit plures nulla tabella modos.
Illis sentitur non irritata voluptas:
Quod iuuat, ex æquo fœmina, virq; ferunt.
Odi concubitus, qui non vtrinque resoluunt:
Hoc est, cur pueri tangar amore minus.
Odi quæ præbet, quia sit præbere necesse:
Siccáque de lana cogitat ipsa sua.
Quæ datur officio, non est mihi grata voluptas:
Officium faciat nulla puella mihi.
Me voces audire iuuat sua gaudia fassas:
Vtq; morer, meme sustineámque roget.
Aspiciam dominæ victos amentis ocellos:
Langueat, & tangi se vetet illa diu.
Hæc bona non primæ tribuit natura iuuentæ,
Quæ citò post septem lustra venire solent.
Qui properãt, noua musta bibãt: mihi fundat antiquũ
Consulibus priscis condita testa merum.
Nec platanus, nisi sera, potest obsistere ventis:
Et lædunt nudos prata nouella pedes.
Scilicet Hermionem Helenæ præponere posses?
Et melior Gorge, quàm sua mater erat?
At Venerem quicunque voles attingere seram,
Si modo duraris, præmia digna feres.
Conscius ecce duos accepit lectus amantes:

*quid leg. solus.

Ad thalami clausas, musa, resiste fores.
Sponte sua, sine te, celeberrima verba loquentur,
Nec manus in lecto laua iacebit iners.
Inuenient digiti, quid agant in partibus illis,
In quibus occultè spicula tingit amor.
*Fecit in * Andromache prius hoc fortissimus Hector.* *quid. leg. Andromachen.
Non solum bellis vtilis ille fuit.
Fecit & in capta Lyrneside magnus Achilles,
*Cùm premeret mollem * lassus ab hoste torum.* *lapsus
Illis te manibus tangi, Brisei, sinebas.
Imbuta Phrygia quæ nece semper erant.
An fuit hoc ipsum, quod te, lasciua, iuuaret,
Ad tua victrices membra venire manus?
Crede mihi, Veneris non est properanda voluptas,
Sed sensim tarda perficienda mora.
Cùm loca reppereris, quæ tangi fœmina gaudet,
Non obstet, tangas quominus illa, pudor.
Aspicies oculos tremulo fulgore micantes,
**Vt sol à liquida sæpe refulget aqua.* *quid leg. vt sol in
Accedant questus: accedat amabile murmur:
Et dulces gemitus, aptaq́; verba ioco.
Sed neque tu dominam velis maioribus vsus
Desine, nec cursus ante eat illa tuos.
Ad metam properate simul: tunc plena voluptas:
Cùm pariter victi fœmina, virq́; iacent.
Hic tibi seruandus tenor est, cùm libera dantur
Ocia, furtiuum nec timor vrget opus.
Cùm mora non tuta est, totis incumbere remis

Vtile, & admisso subdere calcar equo.
Finis adest operi: palmam date grata iuuentus:
Sertaq; odoratæ myrtea ferte comæ:
Quantus apud Danaos Podalyrius arte medendi
Aeacides dextra, pectore Nestor erat,
Quantus erat Calchas extis, Telamonius armis,
Automedon curru: tantus amator ego.
Me vatem celebrate viri: mihi dicite laudes:
Cantetur toto nomen in orbe meum.
Arma dedi vobis: dederat Vulcanus Achilli:
Vincite, muneribus, vicit vt ille, datis.
Sed quicunque meo superarit Amazona ferro,
Inscribat spolijs, Naso magister erat.
Ecce rogant teneræ, sibi dem præcepta puellæ:
Vos eritis cartæ proxima cura meæ.

P. OVIDII NASONIS SVLMONENSIS DE ARTE AMANDI

LIBER III.

* In non. Prima.

Rma dedi Danais in Amazonas: arma super sunt,
Quæ tibi dem, & turbæ, Penthesilea tuæ.
Ite in bella pares: vincant quibus alma Dione

Fauerit,

Fauerit, & toto qui volat orbe puer.
Non erat armatis æquum concurrere nudas:
Sic etiam vobis vincere turpe, viri.
Dixerit è multis aliquis, *qui virus in angues
Adijcis, & *rapidis tradis ouile lupis? * cur. * quid leg. rapidæ.
Parcite paucarum diffundere crimen in omneis:
Spectetur meritis quæque puella suis.
Si minor Atrides Helenen, Helenesq; sororem
Quo premat Atrides crimine maior habet.
Si scelere Oeclides Talaoniæ Eriphyles
Viuus, & in viuis ad styga venit equis.
Est pia Penelope lustris errante duobus,
Et totidem lustris bella gerente viro.
Respice Phyllaciden, &, quæ comes isse marito
Fertur, & ante annos occubuisse suos.
Fata Pheretiadæ coniux Pagasæa redemit:
Proq; viri est vxor funere lata sui.
Accipe me, Capaneu, cineres miscebimus, inquit,
Iphias, in medios desiluitq; rogos.
Ipsa quoq; & cultu est, & nomine fœmina virtus:
Nec mirum, populo si* placet ipse suo. * Multo rectiùs in vet. fauet de feminis intelligendum.
Non tamen hæ mentes nostra poscuntur ab arte:
Conueniunt cymbæ vela minora meæ.
Nil, nisi lasciui per me discuntur amores:
Fœmina præcipio quo sit amanda modo.
Fœmina nec flammas, nec sæuos excutit arcus:
Parcius hæc video tela nocere viris.
Sæpe viri fallunt: teneræ non sæpe puellæ:

Paucaq́, si quæras, crimina fraudis habent.
Phasiadem matrem fallax dimisit Iason:
Venit in Æsonios altera nupta sinus.
Quantũ ad te, Thesea, volucres Ariadna marinas
Pauit, in ignoto sola relicta loco.
Quære nouem cur isse * vices dicatur, & audi,
Depositis, syluas Phyllida flesse, comis.
Et famam pietatis habet, tamen hospes & ensem
Præbuit, & causam mortis, Elisa, tuæ.
Quid vos perdiderit, dicam: nescistis amare:
Defuit ars vobis: arte perennat amor.
Nunc quoque nescierent: sed me Cytherea docere
Iussit, & ante oculos constitit ipsa meos.
Tum mihi, quid miseræ, dixit, meruere puellæ?
Traditur armatis vulgus inerme viris.
Illos artifices gemini fecere libelli:
Hæc quoq; pars monitis erudienda tuis.
Probra Therapneæ qui dixerat ante maritæ,
Mox cecinit laudes prosperiore lyra.
Si benè te nosti, cultas ne læde puellas:
Gratia, dum viuis, ista petenda tibi est.
Dixit, & è myrto (myrto nam vincta capillos
Constiterat) folium, granaq́; pauca dedit.
Sensimus acceptum numen, quoque * purius æther
Fulsit, & è toto pectore cessit onus.
Dum * facit ingenium, petite hinc præcepta puellæ,
Quas pudor, & leges, & sua iura sinunt.
Ventura memores iam nunc estote senectæ:

Sic

* Nonnulli, vias legunt, moti f. Ouidij illo versu: Et, per quòd nouies sæpius isset iter.

* purior.

* quid. leg. fauet.

Sic nullum vobis tempus abibit iners.
Dum licet, & veros etiam nunc editis annos,
Ludite: eunt anni more fluentis aquæ.
Nec quæ præteriit, rursum revocabitur unda:
Nec quæ præteriit hora, redire potest.
Vtendum est ætate: cito pede labitur ætas:
Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.
Hos ego qui canent frutices, violaria vidi:
Hac mihi de spina grata corona data est.
Tempus erat, quo tu, quæ nunc excludis amantes,
Frigida deserta nocte iacebis anus:
Nec tua frangetur nocturna ianua rixa,
Sparsa nec inuenies limina mane rosa.
Quàm citò (me miserum) laxantur corpora rugis,
Et perit, in nitido qui fuit ore, color.
Quasq́; fuisse tibi canas à virgine iuras,
** Sparguntur subitò per caput omne comæ.* *spargentur.
Anguibus exuitur tenuis cum pelle vetustas,
Nec faciunt ceruos cornua iacta senes.
Vestra sine auxilio fugiunt bona: carpite florem,
Qui nisi carptus erit, turpiter ipse cadet.
Adde, quod & partus faciunt breuiora iuuentæ
Tempora: continua messe senescit ager.
Latmius Endymion non est tibi, luna, rubori.
Nec Cephalus roseæ præda pudenda deæ.
Vt taceam de te, quem nunc quoque luget, Adoni:
*Vnde habet Ænean, * Harmonienq; Venus?* * quid. leg. Hermioneque.
Ite per exemplum, genus ô mortale, dearum,

Gaudia nec cupidis vestra negate viris.
Vt iam decipiant, quid perditis? omnia constant:
Mille licet sumant, deperit inde nihil.
Conteritur ferrum: silices tenuantur ab vsu:
Sufficit, & damni pars caret illa metu.
Quis vetet, apposito lumen de lumine sumi
Quisue cauum vastas in mare seruet aquas?
Et tamen vlla viro mulier non expedit (inquit)
Quid, nisi quam sumis, dic mihi perdis aquam?
Nec vos prostituit mea vox, sed vana timere
Damna vetat: damnis munera vestra carent.
Sed me flamminibus venti maioris iturum
Dum sumus in portu prouehat aura leuis.
Ordiar à cultu: cultis bene Liber ab vuis
Prouenit, & culto stat seges alta solo.
Forma dei munus: forma quota quæque superbit:
Pars vestrum tali munere magna caret.
Cura dabit faciem: facies, neglecta, peribit,
Idaliæ similis sit licet illa deæ.
Corpora si veteres non sic coluere puellæ,
Nec veteres cultus sic habuere viri.
Si fuit Andromache tunicas induta valentes,
Quid mirum? duri militis vxor erat.
Scilicet Aiaci coniux ornata veniret,
Cui tegmen septem terga fuere boum.
Simplicitas rudis ante fuit: nunc aurea Roma est:
Et magnas domiti possidet orbis opes.
Aspice, quæ nunc sunt Capitolia, quæq; fuerunt:

Alterius

Alterius dices illa fuisse Iouis.
*Curia,*consilio quæ nunc dignissima tanto est:* *quid concilij.
De stipula, Tatio regna tenente, fuit,
Quæ nunc sub Phœbo, ducibúsq; palatia fulgent:
Quid nisi araturis pascua bubus erant?
Prisca iuuent alios: ego me nunc denique natum
Gratulor: hæc ætas moribus apta meis.
Non quia nunc terræ lentum subducitur aurum,
Lectaq; diuerso littore concha venit:
Non quia decrescunt effosso marmore montes:
Nec, quia cœruleæ mole fugantur aquæ:
Sed quia cultus adest, nec nostros mansit in annos
Rusticitas priscis illa superstes auis.
Vos quoque non caris aures onerate lapillis:
Quos legit in viridi decolor Indus aqua:
Nec prodite graues insuto vestibus auro
Per quas nos petitis, sæpe fugatis, opes:
Munditijs capimur: nec sint sine lege capilli:
Admotæ formam dantq; negantq; manus.
Nec genus ornatus vnum est: quod quanq; decebit
Eligat: & speculum consulat ante suum.
Longa probat facies capitis discrimina puri:
Sic erat ornatis Laodameia comis.
Exiguum summa nodum sibi fronte relinqui,
Vt pateant aures, ora rotunda volunt.
Alterius crines humero iactentur vtroque:
Talis es assumpta, Phœbe canore, lyra.
Altera succinctæ religetur more Dianæ,

Vt ſolet, attonitas cum petit illa feras.
*Hanc decet inflatos laxe*iacuiſſe capillos:*
Illa ſit aſtrictis impedienda comis.
Hanc decet ornari teſtudine Cyllenea:
Suſtineat ſimiles fluctibus illa ſinus.
Sed neque ramoſa numerabis in ilice frondes:*
Nec quot apes Hybla: nec quot in Alpe feræ:
Nec mihi tot cultus numero comprendere fas eſt:
Adijcit ornatus proxima quæq; dies.
**Et neglecta decet multas coma: ſæpe iacere*
Heſternam credas: illa repexa modo eſt:
Ars caſum ſimulet: ſic capta vidit in vrbe
Alcides Iolen: hanc ego, dixit, amo.
Talem te Bacchus Satyris clamantibus euœ
Suſtulit in currus, Gnoſſi relicta, ſuos.
O quantum indulget veſtro natura decori:
Quarum ſunt multis damna pianda modis,
Nos male detegimur, raptiq; ætate capilli
Vt borea frondes excutiente, cadunt.
Fœmina caniciem germanis inficit herbis
Et melior vero quæritur arte color.
Fœmina procedit denſiſſima, crinibus emptis:
Proq; ſuis alios efficit ære ſuos.
*Nec pudor eſt emiſſe palàm: *venire videmus*
Herculis ante oculos, virgineumq; chorum.
Quid de veſte loquar? non iam ſegmenta requiro:
Nec quæ bis Tyrio murice lana rubet.*
Cum tot prodierint pretio leniore colores:

*iecisse.
* In quib. glandes.
* at.
*quid. leg. venisse.
*in nonnullis, nec quæ de Tyrio

Quis

Quis furor est census corpore ferre suos?
Aëris ecce color, tum cum sine nubibus aër:
Nec tepidus pluuias concitat Auster aquas.
Ecce tibi similis, qui quondam Phrixan, & Hellen
Diceris Inois eripuisse dolis.
Hic vndas imitatur, habet quoq; nomen ab vndis:
Crediderim nymphas hac ego veste tegi.
Ille crocum simulat: croceo velatur amictu
Roscida luciferos cum dea iungit equos.
Hic Paphias myrtos: hic purpureos amethistos:
Albentésue rosas, Threiciámue gruem.
Nec glandes, Amarylli, tuæ, nec amygdala desunt,
Et sua velleribus nomina cera dedit.
Quot noua terra parit flores, cum vere tepenti
Vitis agit gemmas, pigráq; fugit hyems:
Lana tot, aut plures succos bibit: elige certos
Nam non conueniens omnibus * vnus erit.
Pulla decet niueas: Briseida pulla decebat,
Cum rapta est, pulla tum quoque veste fuit.
Alba decent fuscas: albis, Cephei, placebas:
Sic tibi vestitæ pressa Seriphos erat.
Quàm sæpe admonui, ne trux caper iret in alas:
Nèue forent duris aspera crura pilis.
Sed non Caucasea doceo de rupe puellas:
Quæq; bibunt vndas, Myse Caice, tuas.
Quid, si præcipiam, ne fuscet inertia dentes,
Oráq; suscepta mane lauentur aqua?
Scitis, & inducta, candorum quærere, cera:

*In nonnullis, omnib. vtrunque rectè.

Sagnine quæ vero non rubet, arte rubet.
Arte, supercilij confinia nuda repletis,
Paruáque synceras velat aluta genas.
Nec pudor est, oculos tenui signare fauilla,
Vel propè te nato, lucide Cydne, croco.
Est mihi, quo dixi vestræ medicamina formæ,
Paruus, sed cura grande, libellus, opus.
Hinc quoque præsidium, læsæ petitote puellæ:
Non est pro vestris ars mea rebus iners.
Non tamen expositas mensa deprendat amator
*Pyxidas: ars faciem dissimulata *iuuet.*
Quem non offendat toto fæx illita vultu,
Cum fluit in tepidos pondere lapsa sinus?
**Oesypa quid redolēt, quamuis mittātur Athenis,*
Demptus ab immunda vellere succus ouis?
Nec coràm mistas ceruæ sumpsisse medullas,
*Nec coràm dentes *perfricuisse probem.*
Ista dabunt faciem, sed erunt deformia visu:
Multaq́; dum fiunt, turpia, facta placent.
Quæ nunc nomen habet operosi signa Myronis:
Pondus iners quondam, duraq́; massa fuit.
Annulus vt fiat, primo colliditur aurum:
Quas geritis vestes sordida lana fuit.
Cum fieret lapis asper erat, nunc nobile signum,
Nuda Venus madidas exprimit imbre comas.
**Tu faciem cura, dum te dormire putemus*
Aptus à summa conspiciere manu.
*Cur mihi nota tui causa est *candoris in ore:*

*In quib. iuuat.
*Oesopa. male quidā habent. Oesypa enim legendum ex Plin. Dioscorid. Suida.
*In veter. defricuisse & rectiùs. Catull. in Egnat. Dentem atque russam defricare gingiuam.
*Melior fort. vetus lectio: Tu quoque cùm coleris, nos te dormire putemus.
*splendoris.

Claude

Claude fores thalami, quæ rude cogis opus.
Multa viros nescire decet: pars maxima rerum
**Offendit, si non interiora tegas.* *in quib. offendet.
Aurea quæ pendent ornato signa theatro
**Inspice quam tenuis bractea ligna tegat.* *Aspice.
Sed neque ad illa licet populo, nisi facta, venire:
Nec, nisi summotis forma paranda viris.
At non, pectendos coràm præbere capillos,
Vt iaceant fusi per tua colla, veto.
Illo præcipuè, ne sis morosa caueto
*Tempore: nec *lapsas sæpe resolue comas.* *nexas.
Tuta sit ornatrix: odi, quæ sauciat ora
*Vnguibus, & rapta brachia *figit acu.* *fixit.
Deuouet, & tangit dominæ caput illa, simulq;
Plorat ad inuisas sanguinolenta comas.
Quæ male crinita est, custodem in limine ponat:
Ornetúrue bonæ semper in æde deæ.
Dictus eram subito cuidam venisse puellæ:
Turbida peruersas induit illa comas.
Hostibus eueniat tam fœdi causa pudoris:
Inq; nurus Parthas dedecus illud eat.
Turpe pecus mutilum: turpis sine gramine campus:
Et sine fronde frutex: & sine crine caput.
Non mihi venistis, Semele, Ledéque, docendæ:
Pérque fretum falso Sidoni, vecta boue:
Aut Helene, quam non stultè, Menelaë reposcis:
Tu quoque non stultè, Troice raptor, habes.
Turba docenda venit, turpes, pulchræq; puellæ,

—Pulchráque sunt semper deteriora bonis.
Formosæ minus artis opem, præceptáque quærunt:
Est illis sua dos forma sine arte potens.
* transit. Cum mare compositum est, securus nauta * cessat:
Cum tumet, auxilijs assidet ille suis.
— Rara tamen menda facies caret: occule mendas:
* quodq;. — * Quáque potes, vitium corporis abde tui.
—Si breuis es, sedeas, ne stans videare sedere,
Inq; tuo iaceas quantulacúnque toro.
Hic quoque, ne possit fieri mensura cubantis
Iniecta lateant fac tibi veste pedes.
Quæ nimis est gracilis pleno velamina filo
Sumat, & ex humeris laxus amictus eat.
* in vet. tingat. Pallida purpureis * tangat sua corpora virgis:
Nigrior, ad Pharij confuge piscis opem.
Pes malus in niuea semper celetur aluta:
Arida nec vinclis crura resolue tuis.
* Ameletides Conueniunt tenues scapulis * Analectides altis:
Angustum circa fascia pectus eat.
Exiguo signet gestu quodcunque loquatur,
Cui digiti pingues, & scaber vnguis erit.
Cui grauis oris odor, nunquam ieiuna loquatur:
Et semper spacio distet ab ore viri.
—Si niger, aut ingens, aut non erit ordine natus
Dens tibi: ridendo maxima damna feres.
Quis credat? discunt etiam ridere puellæ,
Quæritur atque illis hac quoque parte decor.
—Sint modici rictus: sint paruæ vtrinque lacunæ:

Et

Et summos dentes ima labella tegant.
Nec sua perpetuo contendant ilia risu,
Sed leue nescio quid, fœmineumq́ue sonent.
Est, quæ peruerso distorqueat ora cachinno:
*Cum * risu læta est altera, flere putes.* * risit.
Illa sonat raucum quiddam, atque inamabile ridet
Vt rudit à scabra turpis asella mola.
Quò non ars penetrat? discunt lacrimare decentèr,
Quoq́ue volunt plorant tempore, quoque modo.
Quid, cum legitima fraudatur littera voce,
Blæsaq́ue fit iusso lingua coacta sono?
In vitio decor est, quædam malè reddere verba,
Discunt posse minus, quàm potuere, loqui.
Omnibus his, quando prosunt, impendite curam.
Discite fœmineo corpora ferre gradu.
Est & in incessu pars non temnenda decoris,
**Allicit ignotos illa, fugatq́ue viros.* * alligat.
Hæc mouet arte latus, tunicisq́ue fluentibus auras
Excipit extensos fertq́ue superba pedes.
Illa, velut coniux Vmbri rubicunda mariti
Ambulat, ingentes varica fertq́ue gradus.
Sed sit, vt in multis, modus hic quoque rusticus alter
Motus in incessu, mollior alter erit.
Pars humeri tamen ima tui, pars summa lacerti
Nuda sit, à læua conspicienda manu.
Hoc vos præcipuè, niuea, decet: hoc vbi vidi,
Oscula ferre humero, qua patet vsque, libet.
Monstra maris Sirènes erant, quæ voce canora

Quaslibet admissas detinuere rates.
His sua Sisyphides auditis, penè resoluit
Corpora nam socijs illita cera fuit.
Res est blanda canor: discant cantare puellæ:
Pro facie multis vox sua lena fuit.
Et modò marmoreis referant audita theatris,
Et modò Niliacis carmina lusa modis.
Nec plectrum dextra, citheram tenuisse sinistra
Nesciat, arbitrio, fœmina docta, meo.
—Saxa, ferasq́ lyra mouit Rhodopeïus Orpheus,
Tartareósq́ lacus, tergeminúmq́ canem.
Saxa tuo cantu, vindex iustissime matris
Fecerunt muros officiosa nouos.
Quamuis mutus erat, voci fauisse putatur
Piscis, Arionea fabula nota lyra.
* Disce etiam duplici genialia nablia palma
Vertere: conueniunt dulcibus illa iocis.
Sit tibi Callimachi, sit Coi nota poetæ,
Sit quoque vinosi Teïa musa senis.
Nota sit & Sappho: quid enim lasciuius illa?
Cuiue pater vafri luditur arte Getæ.
Et teneri possis carmen legisse Properti:
Siue aliquid Galli, siue, Tibulle, tuum.
Dictáq́ Varroni fuluis insignia villis:
Vellera germanæ, Phrixe, querenda tuæ.
Et profugum Ænean, altæ primordia Romæ:
Quo nullum Latio clarius extat opus.
Forsitan & nostrum nomen miscebitur istis,

* Vide Politianum Miscellan. 14.

Nec

Nec mea lethæis scripta dabuntur aquis.
Atque aliquis dicet, nostri lege culta magistri
Carmina, queis partes instruit ille duas.
**Deq; tribus libris, titulus quos signat amorum,* *Deue.
Elige, quos docili molliter ore legas.
Vel tibi composita cantetur epistola voce:
Ignotum hoc aliis ille nouauit opus.
O ita, Phœbe, velis, ita vos, pia numina vatum,
Insignis cornu Bacche, nouemq; deæ.
*Quis *dubitet, quin scire velim saltare puellam,* *dubitas.
Vt moueat posito brachia iussa mero?
Artifices lateris, scenæ spectacula, amantur:
Tantum mobilitas illa decoris habet.
Parua monere pudet, talorum dicere iactus ——
Vt sciat, & vires, tessera missa, tuas.
Et modo treis iactet numeros: modò cogitet apte,
Quam subeat partem callida, quamq; vocet,
Cantáque non stulte, latronum prælia ludat:
Vnus cum gemino calculus hoste perit.
*Bellatórque suo prensus sine compare *pugnet:* *bellet.
*Æmulus, & cœptum sæpe recurrat *iter:* *in q. opus.
Reticulóque pilæ leues fundantur aperto:
*Nec, nisi quam *tolles, vlla mouenda pila est.* *tollas.
Est genus in totidem, tenui ratione, redactum
Spicula, quot menses lubricus annus habet.
Parua tabella capit ternos vtrinque lapillos,
In qua vicisse, est continuasse suos.
Mille face esse iocos: turpe est nescire puellam

Ludere: ludendo sæpe paratur amor.
Sed minimus labor est, sapienter iactibus uti:
Maius opus mores composuisse suos.
Tunc sumus incauti, studióq; aperimur ab ipso,
Nudáque per lusus pectora nostra patent.
Ira subit, deforme malum, lucriq; cupido,
Iurgiáque, & rixa, solicitusq; dolor.
Crimina dicuntur: resonat clamoribus æther,
Inuocat iratos & sibi quisque deos.
Nulla fides tabulis, quæ non per vota petuntur:
Et lacrymis vidi sæpe madere genas.
Iuppiter à vobis tam turpia crimina pellat,
In quibus est vlli cura placere viro.
Hos ignaua iocos tribuit natura puellis:
Materia ludunt vberiore viri.
Sunt illis, celeresq; pilæ, iaculumq;, trochiq;,
Armáq; & in gyros ire coactus equus.
Nec vos campus habet nec vos gelidissima Virgo:
Nec Thuscus placida deuehit amnis aqua.
At licet, & prodest Pompeias ire per vmbras,
Virginis ætheriis cum caput ardet equis.
*in nonullis laurifero. *Visite *laurigero sacrata palatia Phœbo:*
(Ille Paretonias mersit in alta rates.)
Quæq; soror, coniuxq; ducis monumenta pararūt:
Naualique gener cinctus honore caput.
Visite thuricremas vaccæ Memphitidos aras:
Visite conspicuis terna theatra locis.
Spectentur tepido maculatæ sanguine arenæ,

Metáque

Metáq; feruenti circumeunda rota.
Quod latet ignotum est: ignoti nulla cupido:
Fructus abest, facies cum bona teste, caret.
Tu licet & Thamyrã superes, atq; Orphea cantu,
Non erit ignotæ gratia magna lyræ.
Si Venerem Cois nunquam pinxisset Apelles,* *in quibus. Cous.
Mersa sub æquoreis illa latéret aquis.
Quid petitur sacris, nisi tantum fama poetis?
Hoc votum nostri summa laboris habet.
Cura ducum fuerant olim, regumq; poetæ:
Præmiáq; antiqui magna tulere chori:
Sanctáq; maiestas, & erat venerabile nomen
Vatibus: & largæ sæpe dabantur opes.
Ennius emeruit Calabris in montibus ortus* *Aliter in omn. Mihi tamen hoc modo rectè castigati videntur, itaq; libuit imprimere.
Contiguus poni, Scipio magne tibi.
Nunc hederæ sine honore iacent: operatáq; doctis
Cura vigil musis, nomen inertis habet.
Sed famæ uigilare iuuat: quis nosset Homerum,
Ilias æternum si latuisset opus? *in q. si latuisset.
Quis Danaën nosset, si semper clausa fuisset,
Inq; sua turri perlatuisset anus?*
Vtilis est vobis formosæ cura puellæ,
Sæpe vagos extra limina ferre pedes.
Ad multas lupa tendit oues, prædetur vt vnam,
Et Iouis in multas deuolat ales aues.* *ad.
Se quoque det populo mulier formosa videndam:* *in q. speciosa.
Quem trahat è multis forsitan vnus erit.
Omnibus illa locis maneat studiosa placendi,

Et curam tota mente decoris agat.
Casus ubique valet: semper tibi pendeat hamus:
Quo minime credis gurgite, piscis erit.
Sæpe canes frustra nemorosis montibus errant,
Inq; plagas nullo ceruus agente cadit.
Quid minus * *Andromede potuit sperare reuinctæ,*
Quam lacrymas vlli posse placere suas?
Funere sæpe viri, vir quæritur: ire solutis
Crinibus, & fletus non tenuisse, decet.
Sed vitate viros cultum, formamq; professos:
Quiq; suas ponunt in statione comas.
Quæ vobis dicunt, dixerunt mille puellis:
Errat, & in nulla sede moratur amor,
Fœmina quid faciet, cum vir sit leuior ipsa?
Forsitan & plures possit habere viros.
Vix mihi credetis: sed credite. Troia maneret
Præceptis Priami si foret vsa senis.
Sunt qui mendaci specie grassantur amoris:
Perq; aditus tales lucra pudenda petunt,
Nec coma vos fallat liquida nitidissima nardo,
Nec breuis in rugas cingula pressa suas.
Nec toga decipiat filo tenuissima, nec si
Annulus in digitis alter, & alter erit.
Forsitan ex horum numero cultissimus ille,
Fur sit, & vratur vestis amore tuæ.
Redde meum clamant spoliatæ sæpe puellæ:
Redde meum, toto voce boante foro.
Has Venus è templis multo radiantibus auro

*In vet. Andromedæ fuerat sperare reuinctæ, rectè vtrumque.

Lætæ

Læta videt lites, Appiadesque deæ.
Sunt quoque non dubiæ quædam mala nomina famæ:
Deceptæ à multis crimen amantis habent.
Discite ab alterius vestris timuisse querelis:
Ianua fallaci ne sit aperta viro.
Parcite Cecropides iuranti credere Theseo:
Quos faciet testes, fecit & ante deos.
Et tibi Demophoon Thesei criminis hæres
Phyllide decepta nulla relicta fides.
Si bene promittent, totidem promittite verbis:
Si dederint, & vos gaudia pacta date.
Illa potest vigiles flammas extinguere Vesta,
Et rapere è templis Inachi sacra tuis:
Et dare mista viro tritis aconita cicutis:
Accepto Venerem munere si qua negat.
Fert animus propius consistere: supprime habenas
Musa, nec admissis excutiare rotis.
*Verba vadum tentant * abiegnis scripta tabellis:* * in q. alie-nis.
Accipiat missas apta ministra notas.
Inspice: dumque leges, ex ipsis collige verbis,
Fingat, an ex animo, sollicitusque roget.
Postque breuem rescribe morã: mora semper amãtes
Incitat, exiguum si modo tempus habet.
Sed neque te facilem iuueni promitte roganti:
Nec tamen edure, quod petit ille, nega.
Fac timeat speretque simul, quotiesque remittes,
Spes magis hinc veniat certa, minorque metus.
Munda, sed è medio, consuetaque verba, puellæ,

Scribite: sermonis publica forma placet.* * in non. verba placent.
Ah quoties dubijs scriptis exarsit amator:
Et nocuit formæ barbara lingua bonæ.
Sed quoniam, quamuis vittæ careatis honore:
Est vobis vestros fallere cura viros.
Ancilla puerig; manus ferat arte tabellas:
Pignora nec iuueni credite vestra nouo,
Vidi ego pallentes isto terrore puellas
Seruitium miseras tempus in omne pati.
Perfidus ille quidem, qui talia pignora seruat:
Sed tamen Ætnei fulminis instar habet.
Iudice me fraus est concessa, repellere fraudem:
Armaq; in armatos sumere, iura sinunt.
Ducere consuescat multas manus vna figuras:
Ah pereant, per quos ista monenda mihi.
Nec nisi deletis, tutum est rescribere, ceris:
Ne teneat geminas vna tabella manus.
Fœmina dicatur scribentis semper amator:
Illa sit in vestris, qui fuit ille, notis.
Si licet à paruis animum ad maiora referre,
Plenaq; curuato pandere vela sinu.
Pertinet ad faciem rapidos compescere mores:* * in q. rabidos.
Candida pax homines: trux decet ira feras.
Ora tument ira: nigrescunt sanguine venæ:
Lumina Gorgoneo sæuius angue micant.
I procul hinc dixit, non est mihi, tibia, tanti:
Vt vidit vultus Pallas in amne suos.
Vos quoque si media speculum spectetis in ira.

* Cognoſcat faciem vix ſatis vlla ſuam. * in quib. cognoſcet.
Nec minus in vultu damnoſa ſuperbia veſtro:
Comibus eſt oclis alliciendus amor.
Odimus immodicos (experto credite) faſtus:
Sæpe tacens odij ſemina vultus habet.
Spectantem ſpecta, ridenti mollia ride:
Innuet, acceptas, tu quoquè redde notas.
Sic vbi præluſit, rudibus puer ille * relictis, * ſagittis.
Spicula de pharetra promit acuta ſua.
Odimus & mœſtas: Tecmeſſam diligat Aiax:
Nos, hilarem populum fœmina læta capit.
Nunquā ego, te, Andromache, nec te Tecmeſſa ro-
Vt mea, de vobis altera, amica foret. (garem,
Credere vix videor * cùm cogar credere partu, * quid. leg. niſi cogat cedere partus.
Vos ego cum veſtris concubuiſſe viris.
Scilicet Aiaci mulier mœſtiſſima dixit, * quis.
Lux mea, quæq; ſolent verba iuuare viros.
* Quid vetat à magnis ad res exempla minores
Sumere, nec nomen pertimuiſſe ducis?
Dux bonus huic centum commiſit iure regendos:
Huic equites, illi ſigna tuenda dedit.
Vos quoque de nobis, quē quiſq; erit aptus in vſum
Inſpicite, & certo ponite quenque loco.
Munera det diues: ius qui profitebitur, adſit:
Facundus cauſam ſæpe clientis agat.
Carmina qui facimus, mittamus carmina tantum:
Nam chorus ante alios aptus amare ſumus.
Nos facimus * placitæ late præconia formæ: * placidi lautæ.

Nomen habet Nemesis: Cynthia nomen habet.
Vesper, & Eoæ nouere Lycorida terræ:
Et multi, quæ sit nostra Corinna, rogant.
Adde quod insidiæ sacris à vatibus absunt:
Et facit ad mores ars quoque nostra bonos.
Nec nos ambitio, nec nos amor vrget habendi:
Contempto colitur lectus, & vmbra foro.
Sed facile hæremus, validóque perurimur æstu,
Et nimium certa scimus amare fide.
Scilicet ingenium placida mollitur ab arte,
Et studio mores conuenienter eunt.
Vatibus Aonijs faciles estote, puellæ:
Numen inest illis: Pieridésque fauent.
Est deus in nobis: sunt & commercia cœli:
Sedibus ætherijs spiritus ille venit.
A doctis pretium scelus est sperare poëtis:
Me miserum scelus hoc nulla puella timet.
Dissimulate tamen, nec prima fronte rapaces
Este: nouus, viso casse, resistet amans.
Sed neque rector equum, qui nuper sensit habenas,
Comparibus frenis, artificemque regit.
Nec stabiles animos annis, viridémque iuuentam
Vt capias, idem limes agendus erit.
Hic rudis, & castris nunc primum notus amoris,
Qui tetigit thalamos, præda nouella, tuos.
Te solam norit: tibi semper inhæreat vni:
Cingenda est altis sepibus ista seges.
Effuge riualem: vinces, dum sola tenebis:

Non

Non bene cum sociys regna, Venúsq; manent.
Ille vetus miles sensim, & sapienter amabit:
Multáq; tironi non patienda feret.
Nec franget postes, nec sæuis ignibus vret,
Nec dominæ teneras appetet vngue genas:
Nec scindet tunicá ue suas, tunicá ue puellæ,
Nec raptus flendi causa capillus erit.
Ista decent pueros ætate, & amore calentes:
Hic fera, composita, vulnera, mente feret.
Ignibus hic lentis vretur: vt humida teda:
Vt modò montanis sylua recisa iugis.
Certior hic amor est: breuis & fœcundior ille:
Quæ fugiunt, celeri carpite poma manu.
Omnia* tradantur: portas reserabimus hosti:
Vt sit in infida proditione fides:
Quod datur ex facili longũ male nutrit amorem:
Miscenda est lætis rara repulsa iocis.
Ante fores iaceant: crudelis ianua clament:
Multaq́; summisse, multa minanter agant.
Dulcia non ferimus: succo renouamur amaro:
Sæpe perit ventis obruta cymba suis.
Hoc est, vxores quod non patiantur amari:
Conueniunt illas, cùm voluere, viri.
Claude fores: duro dicat tibi ianitor ore,
Non potes: exclusum te quoque tanget amor.
Ponite iam gladios hebetes: pugnetur acutis:
Nec dubito telis quin petar ipse meis.
Dũ cadat in laqueos, captus quoq́; nuper amator,

* In nonnullis tradentur.

Solum se thalamos speret habere tuos.
Post modo riualem, partitáq; fœdera lecti
*Sentiat: has artes tolle: * senescit amor.*
* in quibus. senescet.
Tunc bene fortis equus reserato carcere currit:
Cùm quos prætereat, quósue sequatur, habet.
* in quibus. qualibet.
** Quoslibet extinctos iniuria suscitat ignes:*
En ego confiteor: non nisi læsus amo.
Causa tamen nimium ne sit manifesta doloris:
Pluráq; sollicitus, quàm sciat esse putet.
Incitet & ficti tristis custodia serui,
Et nimium duri cura molesta viri.
Quæ venit ex tuto, minus est accepta voluptas:
Vt sis liberior Thaide, finge metus.
Cùm melius foribus possis, admitte fenestra,
*Inq; tuo vultu * signa timentis habe.*
* verba.
Callida prosiliat, dicátq; ancilla, perimus:
Tu iuuenem trepidum quolibet abde loco.
*quid leg. admiscenda tamen Venus est secreta timori.
** Sed miscenda tamen Venus est secura timori:*
Ne tanti noctes non putet esse tuas.
Qua vafer eludi possit ratione maritus,
Quáq; vigil custos, præteriturus eram.
Nupta virum timeat, rata sit custodia nuptæ:
Hoc decet, hoc leges, iusq; pudorq; iubent.
Te quoque seruari, modò quam vindicta redemit,
Quis ferat? vt fallas ad mea sacra veni.
* in quibus. modo sit tibi grata voluptas.
*Tot licet obseruent, * adsit modo certa voluntas,*
Quot fuerant Argo lumina: verba dabis.
Scilicet obstabit custos ne scribere possis,

Sumenda

Summenda detur cum tibi tempus aqua?
Conscia cum poscit scriptas portare tabellas,
*Quas tegat in*medio fascia læta sinu?* * in quib. tepido.
Cum possit solea chartas celare ligatas,
Et vincto blandas sub pede ferre notas?
*Cauerit *hac custos: pro charta conscia tergum* *hoc.
Præbeat, inq; suo corpore verba ferat.
Tuta quoque est, fallitq; oculos è lacte recenti
Littera, carbonis puluere tange, leges.
Fallet & humiduli quæ fiet acumine lini,
Et feret occultas pura tabella notas.
Adfuit Acrysio seruanda cura puellæ:
Hunc tamen illa suo crimine fecit auum.
Quid faciet custos, cùm sint tot in vrbe theatra?
Cùm spectet iunctos illa libenter equos?
Cùm sedeat Pharia sacris *operata iuuenca?* *sistris. * operosa.
Quóque sui comites ire vetantur eat?* * suæ.
Cùm fugit à templis oculos bona diua virorum: * iubentur.
Præter quos, si quos illa venire iubet.
Cum custode foris tunicam seruante puellæ
Celent furtiuos balnea multa iocos.
Cum quoties opus est, fallax ægrotet amica:
** Et cedat lecto quem libet ægra suo.* * Tollat & in lectum quemlibet illa suum.
Nomine cum doceat quid agatur, adultera clauis,
*Quásq; * petet, non det ianua sola vias.* *petes.
Fallitur & multo custodis cura Lyæo:
Illa vel Hispano lecta sit vua iugo.
Sunt quoq; quæ faciunt altos medicamina somnos,

Victáque, lethaa, lumina, nocte premant.
Nec malè delitijs odiosum conscia tardis
*Detinet, & longa iungitur * illa mora.*
Quid iuuat ambages præceptáq; parua mouere?
Cum minimo custos munere possit emi.
Munera (crede mihi) capiunt hominésq;, deósque:*
Placatur donis Iupiter ipse datis.
*Quid * faciat sapiens? stultus quoq; munere gaudet:*
** Ipse vir, accepto munere, * mutus erit.*
Sed semel est custos longum redimendus in æuum:
Sæpe dabit, dederit quas semel illa manus.
Questus eram (memini) metuendos esse sodales:
Non tangit solos ista querela viros.
Credula si fueris, aliæ tua gaudia carpent,
Et lepus hic alijs exagitatus erit.
Hæc quoque, quæ præbet lectum studiosa, locúmq;
(Crede mihi) mecum non semel illa fuit.
Nec nimium vobis formosa ancilla ministret:
Sæpe vicem dominæ præstitit illa mihi.
Quò feror insanus? quid, aperto pectore in hostem
Mittor, & indicio prodor ab ipse meo?
Non auis aucupibus monstrat, qua parte petatur:
Non docet infestos currere cerua canes.
Viderit vtilitas: ego cœpta fideliter edam:
Lemniadum gladios in mea fata dabo.*
Efficite, & facile est, vt nos credamus amari:
Prona venit cupidis in sua vota fides.
Spectet amabilius iuuenem, & suspiret ab imo

Fœmi-

*ille.
*in quib. placant.
* faciet.
* in quib. quoque.
*mutis.
*in quib. damna.

Fœmina, tam ferò cur veniatq́ʒ roget.
Accedant lacrymæ, dolor & de pellice fictus,
Et laniet digitis illius ora suis.
Iamdudum persuasus erit: miserebitur vltro:
Et dicet, cura carpitur ipsa mei.
Præcipuè si cultus erit, speculóqʒ placebit:
Posse suo tangi credet amore deas.
Sed te, quæcunque est, moderate iniuria turbet:
Nec sis, audita pellice, mentis inops.
Nec citò credideris, quantum citò credere lædat,
Exemplum vobis non leue Procris erit.
Est prope purpureos colles florentis Hymeti
Fons sacer, & viridi cespite mollis humus.
Sylua nemus non alta facit: tegit arbutus herbam:
Rosmaris, & laurus, nigraq́ʒ myrtus olent.
Nec densum folijs buxum, fragilesque myricæ,
Nec tenues cytisi, cultáque pinus abest.
Lenibus impulsæ Zephyris, auraq́ʒ salubri,
Tot generum frondes, herbaq́ʒ summa tremit.
Grata quies Cephalo famulis canibúsqʒ relictis
Lassus in hac iuuenis sæpe resedit humo.
Quæq́ʒ meos releues æstus, cantare solebat,
Accipienda sinu, mobilis aura, veni.
Coniugis ad timidas aliquis malè sedulus aures
*Auditos memori detulit * ore sonos.* * in quib. aure.
Procris vt accepit nomen, quasi pellicis, auræ?
Excidit, & subito mota dolore fuit.
Palluit vt seræ, lectis de vite racemis, * Palluit, vt sera lectus de vite racemus.

Pallescunt frondes: quas noua læsit hyems.
Quæq; suos curuant matura cydonia ramos:
Cornáq; adhuc nostris non satis apta cibis.
Vtq; animus rediit, tenues a pectore vestes
Rumpit & indignas sauciat vngue genas.
Nec mora, per medias, passis, furibunda capillis
Euolat, & Thyrso concita baccha, vias.
Vt propè peruentum est, comites in valle reliquit:
Ipsa nemus tacito clàm pede fortis init.
Quid tibi mentis erat, cùm sic male sana lateres
Procri? quis attoniti pectoris ardor erat?
Iam iam venturam, quæcunque erat aura, putabas
Scilicet, atque oculis probra videnda tuis.
Nunc venisse piget (neque enim deprendere velles)
Nunc iuuat, incertus, pectora versat amor.
Credere quæ iubeant, locus est, & nomen, & index,
Et, quia mens semper quod timet, esse putat.
Vidit vt oppressam, vestigia corporis, herbam:
Pulsantur trepidi corde micante sinus.
Iámque dies medius tenues contraxerat vmbras,
Inq; pari spatio vesper & ortus erant.
Ecce redit Cephalus, proles Cyllenia syluis:
Oraq; fontana feruida * spargit aqua. (quid. leg. pulsat.)
Anxia, Pocri, lates: solitas iacet ille per herbas,
Et Zephyri molles, auraq; (dixit) ades.
Vt patuit miseræ iucundus nominis error,
Et mens, & rediit verus in ora color.
Surgit, & * oppositas agitato corpore frondes (* L. verus, appositas.)
Mouit

Mouit in amplexus vxor itura viri.
Ille feram sonuisse ratus, iuueniliter arcum
Corripit: in dextra tela fuere manu.
Quid facis infœlix? non est fera: supprime tela:
Me miserum, iaculo fixa puella tuo est.
Hei mihi, conclamat, fixisti pectus amicum:
Hic locus à Cephalo vulnera semper habet.
Ante diem morior, sed nulla pellice læsa:
*Hoc faciet * positam te mihi, terra, leuem.* *Rectiùs fort. in nonnullis, positę.
*Nomine suspectam * iam spiritus exit in auram:* * in quib. mihi.
Iam morior: chara lumina conde manu.
Dixit, & incauto paulatim pectore lapsus
Excipitur miseri spiritus ore viri.
*Ille sinu dominæ morientia * corpora mœsto* *pectora.
Sustinet, & lacrymis vulnera sæua lauat.
Sed repetamus iter: nudis mihi rebus agendum est,
Vt tangat portus fessa carina suos.
Scilicet expectas, vt te in conuiuia ducam,
Et quæris monitus hac quoque parte meos.
Sera veni, positaq; decens incede, lucerna,
Grata mora venies: maxima lena mora est.
Et, si turpis eris, formosa videbere potis,
*Et latebras vitijs nox * dabit ipsa tuis.* * illa.
Carpe cibos digitis: est quidam gestus edendi:
Ora nec immunda tota perunge manu.
** Néue domi præsume dapes: sed desine citra* *Néue nimis, alij: alij, Neue diu habent.
Quam cupias, paulò quàm potes, esse minus.
Priamides Helenen auidè si spectet edentem:

Oderit, & dicet, stulta rapina mea est.
*decet atq; Aptius est, * deceatq; magis potare puellas:
Cum Veneris puero non male, Bacche facis.
Hoc quoq;, quã patiens caput est, animusq; pedesq;
Constent: nec quæ sint singula, bina vide.
Turpe iacens mulier multo madefacta Lyæo:
Digna est concubitus quoslibet illa pati.
Nec somno tutum est, posita succumbere mensa:
Per somnos fieri multa pudenda solent.
Vlteriora pudet docuisse: sed alma Dione
Præcipue nostrum est, quod pudet, inquit, opus.
*ad corpora Nota sibi sit quæq;, modos * à corpore certos
Sumite: non omnes vna figura decet.
Quæ facie præsignis erit resupina iaceto:
Spectetur tergo, cui sua terga placent.
Melanion humeris Atalantæ crura ferebat:
*sint. Si bona sunt, hoc * sunt aspicienda modo.
Parua vehatur equo: quod erat longissima nunquã
Thebais Hectoreo nupta resedit equo.
Strata premat genibus paulum ceruice reflexa
Fœmina per longum conspicienda latus.
Cui femur est iuuenile, carent quoq; cætera menda:
*In vet. Stet. vir. in obl. fort. rectiùs, si quis carminis sensum consideret. * Semper in obliquo fusa sit illa toro.
Nec tibi turpe puta crinem, vt Phylleia mater,
Soluere: & effusis colla reflecte comis.
Tu quoque, cui rugis vterum Lucina notauit:
Vt celer auersis vtere Parthus equis.
Mille modi Veneris: simplex, minimiq; laboris,

Cùm iacet in dextrum semisupina latus.
Sed neq; Phœbei tripodes, nec corniger Hammon,
Vera magis vobis, quam mea musa canet.
Si qua fides arti, quàm longo fecimus vsu,
Credite præstabunt carmina nostra fidem.
Sentiat eximis Venerem resoluta medullis
Fœmina: & ex æquo res iuuet ista duos.
Nec blandæ voces, iucundaq; murmura cessent;
Nec taceant medijs improba verba iocis.
Tu quoq;, cui Veneris sensum natura negauit,
Dulcia mendaci gaudia finge sono.
Infœlix, cui torpet hebes locus ille, puella;
Quo pariter debent fœmina, virq; frui.
Tantum, cùm finges, ne sis manifesta caueto,
Effice per motum, luminaq; ipsa fidem.
Quod iuuat, & voces, & anhelitus arguat oris,* * iuuet.
*Ah pudet, arcanas pars habet * ista notas.* * illa.
Gaudia post Veneris, quæ poscit munus amantem,
Illa suas nolit pondus habere preces.
Nec lucem in thalamos totis admitte fenestris
Aptius in vestro corpore multa latent.
Lusus habet finem: cycnis discedere tempus:
Duxerunt collo qui iuga nostra suo.
Vt quondam iuuenes, ita nunc mea turba, puellæ
Inscribant spolijs, Naso magister erat.

P. OVIDII NASONIS DE REMEDIO AMORIS LIBER I.

Egerat huius Amor titulum, nomenq́; libelli:
Bella mihi video, bella parantur, ait.
Parce tuum vatem sceleris damnare Cupido:
Tradita qui toties, te duce, signa tuli.
Non ego Tydides, à quo tua saucia mater
In liquidem rediyt æthera Martis equis.
Sæpe tenent aly iuuenes: ego semper amaui:
Et si quid faciam nunc quoque quæris: amo.
Quin etiam docui, qua posses arte parari:
Et quæ nunc ratio est, impetus antè fuit.
Nec te blande puer, nec nostras prodimus artes:
Nec noua præteritum Musa retexit opus.
Si quis amat, quod amare iuuat, fœliciter ardet,
Gaudeat, & vento nauiget ille suo.
At, si quis malè fert indignæ regna puellæ,
Ne pereat, nostræ sentiat artis opem.
Cur aliquis laqueo collum nodatus amator
A trabe sublimi triste pependit onus?
Cur aliquis rigido fodiat sua pectora ferro?
Inuidiam cædis pacis amator habes.
Qui, nisi desierit, misero periturus amore est,
Desinat:

Desinat: & nulli funeris author eris.
Et puer es, nec te quicquam, nisi ludere, oportet:
*Lude: decent *annos mollia regna tuos.* *In non. animos.
Nam poteras uti nudis ad bella sagittis:
Sed tua mortifero vulnere tela carent.
Vitricus, & gladijs, & acuta dimicet hasta,
Et victor multa cæde cruentus eat.
Tu cole maternas, tutò quibus utimur, artes,
Et quarum vitio nulla fit orba parens,
Effice nocturna frangatur ianua rixa,
Et tegat ornatas multa corona fores.
Fac coëant furtim iuuenes, timidæq; puellæ,
Verbaq; dent canto qualibet arte viro.
Et modò blanditias, rigido modò iurgia posti
Dicat & exclusus flebile cantet, amans.
His lacrymis contentus eris, sine crimine mortis:
Non tua fax auidos digna subire rogos.
Hæc ego: mouit amor gemmatas aureus alas:
Et mihi, propositum perfice, dixit, opus.
Ad mea decepti iuuenes præcepta venite,
Quos suus ex omni parte fefellit amor.
Discite sanari, per quem didicistis amare:
Vna manus vobis vulnus, opemq; feret.
Terra salutiferas herbas, eademq; nocentes
Nutrit, & vrtica proxima sæpe rosa est,
Vulnus Achilleo quæ quondam fecerat hosti;
Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.
Sed quæcunque viris, vobis quoque dicta puellæ

Credite: diuersis partibus arma damus.
E quibus, ad vestros si quid non pertinet vsus,
Attamen exemplo multa docere potest.
Vtile propositum est, sæuas extinguere flammas,
Nec seruum vitiis pectus habere tuum.
Vixisset Phyllis, si me foret vsa magistro,
Et per quod nouies, sæpius isset iter.
Nec moriens Dido summa vidisset ab arce
*Dardanias * vento vela dedisse rates.*
Nec dolor armasset contra sua viscera matrem,
Quæ socij damno sanguinis vlta virum est.
Arte mea Tereus, quamuis Philomela placeret,
Per facinus fieri non meruisset auis.
Da mihi Pasiphaen, iam tauri ponet amorem:
Da Phædram, Phædræ turpis abibit amor.
Redde Parim nobis, Helenen Menelaus habebit,
Nec manibus Danaum Pergama victa cadent.
Impia si nostros legisset Scylla libellos,
Hæsisset capiti purpura, Nise tuo.
Me duce, damnosas, homines, compescite curas:
Rectaque cum sociis, me duce, nauis eat.
Naso legendus erat tunc, cùm didicistis amare:
Idem nunc vobis Naso legendus erit.
Publicus assertor vitiis suppressa leuabo
Pectora: vindictæ quisque fauete suæ.
*Te precor * incipiens, adsit tua laurea nobis,*
Carminis, & medicæ, Phœbe, repertor opis.
** Tu pariter vati pariter succurre medenti:*

*in quib. ventis.

*in non, ô vates.

*Et.

Vtráque tutela subdita cura tua est.
Dum licet, & modici tangunt præcordia motus
Si piget, in primo limine siste pedem.
Opprime, dum noua sunt, subiti mala semina morbi,
Et tuus incipiens ire resistat equus.
Nā mora dat vires, teneras mora percoquit vuas
Et validas segetes, quæ fuit herba facit.
Quæ præbet latas arbor spatiantibus vmbras
Quo posita est primum tempore, virga fuit.
Tunc poterat manibus summa tellure reuelli:
*Nunc stat in immensum viribus * aucta suis.* * Multo rectiùs acta, vt paulo inferius. Et, mala radices altius arbor agat.
Quale sit id, quod amas, celeri circumspice mente,
Et tua læsuro subtrahe colla iugo.
*Principijs obsta: * serò medicina paratur:* * amans.
Cum mala per longas conualuere moras.
Sed propera, nec tu venturas differ in horas:
Qui non est hodie, cras minus aptus erit.
Verba dat omnis amor: reperitq; alimenta morādo:
Optima vindicta proxima quæq; dies.
** Flumina pauca vides magnis de fontibus orta,* * quid. leg. flumina magna vides paruis de font.
Plurima collectis multiplicantur aquis.
*Si citò sensisses quantum peccare * parares:* * quid. leg. parabas.
Non tegeres vultus cortice, Myrrha, tuos.
Vidi, ego, quod fuerat primo sanabile vulnus, * fructus.
Dilatum longa damna tulisse mora.
Sed quia delectat Veneris decerpere flores,
Dicimus assiduè: cras quoque fiet idem.
Interea tacitæ serpunt in viscera flammæ

Et mala radices altius arbor agit.
Si tamen auxilij perierunt tempora primi,
Et vetus in capto pectore sedit amor.
Maius opus superest: sed non, quia serior ægro
Aduocor, ille mihi destituendus erit.
Qua læsus fuerat partem Pæancius heros
Debuerat celeri præsecuisse manu.
Post tamen hic multos sanatus creditur annos,
Supremam bellis imposuisse manum.
Qui modò nascenteis properabam pellere morbos:
Admoueo tardam nunc quoque lentus opem.
Aut noua, si possis, sedare incendia tentes,
Aut vbi per vires procubuere suas.
Dum furor in cursu est, currenti cede furori:
Difficiles aditus impetus omnis habet.
Stultus, ab obliquo qui cùm discedere possit,
Pugnat in aduersas ire natator aquas.
Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte
Respuit, atque odio verba monentis habet.
Aggrediar melius tum, cùm sua vulnera tangi
Iam sinet, & veris vocibus aptus erit.
Quis matrem, nisi mentis inops, in funere nati
*Flere * vetet? non hoc illa monenda loco est.*
* quid. leg. vetat.
Cùm dederit lacrymas, animúmque expleuerit ægrũ:
Ille dolor verbis emoderandus erit.
Temporibus medicina valet: data tempore prosunt:
Et data non apto tempore, vina nocent.
Quin etiam accendas vitia, irritésque vetando

Tempori-

Temporibus si non aggrediare suis.
Ergo, vbi visus eris nostra medicabilis arte,
Fac monitis fugias otia prima meis.
Hæc, vt ames faciunt: hæc vt fecere tuentur:* * in nonnullis, hęc quæ fecere.
Hæc sunt iucundi causa, cibúsq; mali.
Otia si tollas periere cupidinis arcus:
Contemptæq; iacent, & sine luce faces.
Quàm platanus riuo gaudet: quam populus vnda:
Et quàm limosa canna palustris humo:
Tam Venus otia amat: finem qui quæris amoris,
Cedit amor rebus: res age: tutus eris.
Languor, & immodici sub nullo vindice somni,* * indice.
Aleaq; & multo tempore quassa mero.
Eripiunt omnes animo sine vulnere vires:
Affluit incautis insidiosus amor.
Desidiam puer ille sequi solet: odit agentes:
Da vacuæ menti, quo teneatur, opus.
*Sunt fora, sunt leges, * sunt quos tuearis, amici:* * in quib. &c.
Vade per vrbanæ splendida castra togæ.
Vel tu sanguinei iuuenilia Munera Martis
Suscipe: delitiæ iam tibi terga dabunt.
Ecce fugax Parthus, magni noua causa triumphi,
Iam videt in campis Cæsaris arma suis.
Vince Cupidineas pariter, Parthasq; sagittas:
Et refer ad patrios bina trophæa deos.
Vt semel AEtola Venus est à cuspine læsa:
Mandat amatori bella gerenda suo.
Quæritur, AEgisthus quare sit factus adulter:

In promptu causa est: desidiosus erat.
Pugnabant alij tardis apud Ilion armis:
* *Quò tulerat vires Græcia tota suas.*
Siue operam bellis vellet dare, nulla gerebat:
Siue foro, vacuum litibus Argos erat.
Quod potuit, fecit: ne nil ageretur, amauit.
Sic venit ille puer: sic puer ille manet.
Rura quoque oblectant animos, studiumq; colendi:
Quælibet huic curæ cedere cura potest.
Colla iube domitos oneri supponere tauros,
Sauciet vt duram vomer aduncus humum.
Obrue versata cerealia semina terra:
Quæ tibi cum multo fœnore reddat ager.
Aspice curuatos pomorum pondere ramos,
Vt sua, quod peperit, vix ferat arbor onus.
Aspice labentes iucundo murmure riuos:
Aspice tondentes fertile gramen oues.
Ecce petunt rupes, prærruptaq; saxa capellæ:
* *Iam referunt hœdis vbera plena suis.*
Pastor inæquali modulatur arundine carmen,
Nec desunt comites, sedula turba, canes.
Parte sonant alia syluæ mugitibus altæ,
Et queritur vitulum mater abesse suum.
Quid cum suppositos fugiunt examina fumos:
Et releuent dempti vimina curua faui?
Poma dat autumnus: formosa est messibus æstas:
Ver præbet flores: igne leuatur hyems.
Temporibus certis * *maturas rusticus vuas*
Colligit,

* magis hoc placet, quam quod in vet. Transtulerat

* vt.

* quid. leg. maturam rusticus vuã.

Colligit, & nudo sub pede musta fluunt.
Temporibus certis desectas alligat herbas,
Et tonsum raro pectine verrit humum.
*Ipse potes riguis * plantas deponere in hortis:*
Ipse potes riuos ducere lenis aquæ.
Venerit insitio: fac ramum ramus adoptet,
Stetq; peregrinis arbor operta comis.
Cum semel hæc animum cœpit mulcere voluptas,
Debilibus pennis irritus exit amor.
Vel tu venandi studium cole, sæpe recessit
Turpiter à Phœbi victa sorore Venus.
Nunc leporem pronum catulo sectare sagaci,
** Nunc tua frondosis retia tende iugis.*
Aut pauidos terræ varia formidine ceruos:
Aut cadat aduersa cuspide fossus aper.
Nocte fatigatum somnus, non cura puellæ
*Excipit, & * pingui membra quiete leuat.*
*Lenius est studium, * studium tamen, alite capta,*
Aut lino, aut calamis, præmia parua sequi.
Vel, quæ piscis edax auido male deuoret ore:
Abdere supremis æra recurua cibis.
Aut his, aut aliis, donec dediscis amare,
Ipse tibi furtim decipiendus eris.
*Tu * tantum, quamuis firmis retinebere vinclis,*
I procul, & longas carpere perge vias.
Flebis, & occurret desertæ nomen amicæ:
Stabit & in media pes tibi sæpe via.
Sed quanto minus ire voles, magis ire memento:

* in nonnul. plantam defigere.

* quid. leg. Nunc in frondosis.

* dulci.

* In quib. prodest.

* tamen &.

Perfer, & inuitos currere coge pedes.
Nec pluuias opta nec te peregrina morentur
Sabbata, nec damnis Allia nota suis:
Nec quot transieris, sed quot tibi quære, supersint
Millia, nec, maneas vt propè, finge moras:* (* In quib. nec.)
Tempora nec numera, nec crebro respice Romam,
Sed fuge: tutius adhuc Parthus ab hoste fuga est.
Dura aliquis præcepta vocet mea, dura fatemur
Esse: sed, vt valeas, multa dolenda feres.
Sæpe bibi succos, quamuis inuitus, amaros
Æger, & oranti mensa negata mihi est.
*Vt corpus redimas, ferrum*patiaris, & ignes:* (* In nonnullis, patieris.)
Arida nec sitiens ora lauabis aqua.
Vt valeas animo, quicquam tolerare negabis?
At pretium pars hæc corpore maius habet.
Sed tamen est artis tristissima ianua nostræ:
Et labor est vnus, tempora prima pati.
Aspicis, vt prensos vrant iuga prima iuuencos?
**Et noua velocem cingula lædat equum?* (*vt.)
Forsitan à laribus patrijs exire pigebit:
Sed tamen exibis, deinde redire voles:
Nec te Lar patrius, sed amor reuocabit amica,
Prætendens culpæ splendida verba tuæ.
Cum semel exieris, centum solatia curæ
Et rus & comites, & via longa dabunt.
Nec satis esse putes discedere lentus abesto:
Dum perdat vires, sitque sine igne cinis.
** Quod, nisi firmata properaris mente reuerti:* (*quid. leg. qui.)

Inferet arma tibi ſæua rebellis amor.
Quidquid eras, fueris, ſitiens, amduſq; redibis,
Et ſpatium damno ceſſerit omne tuo.
Viderit, Hæmoniæ ſi quis mala pabula terræ,
Et magicas artes poſſe iuuare putat.
Iſta veneficij vetus eſt via: noſter Apollo
Innocuam ſacro carmine monſtrat opem.
*Me duce, non tumulo prodire * iubebitur vmbra:* *Fort. rectiùs in quib. videbitur.
Non anus infami carmine rumpet humum.
Non ſeges ex alijs alios tranſibit in agros,
Nec ſubito Phœbi pallidus orbis erit.
Vt ſolet, æquoreas ibit Tyberinus in vndas:
Vt ſolet, in niueis Luna vehetur equis.
Nulla recantatas deponent pectora curas,
Nec fugiet viuo ſulfure victus amor.
Quid te Phaſiacæ iuuerunt gramina terræ,
Cum cuperes patria, Colchi, manere domo?
*Quid tibi * profuerint, Circe, Perſeides herbæ,* * In nonnulliis, profuerunt.
Cum tibi Neritias abſtulit hora rates?
Omnia feciſti, ne callidus hoſpes abiret.
Ille dedit certæ lintea plena fugæ.
Omnia feciſti, ne te ferus vreret ignis:
Longus & inuito pectore ſedit amor.* *at.
Vertere quæ poteras homines in mille figuras,
Non poteras animi vertere iura tui.
Diceris his etiam, cum iam diſcedere vellet,
Dulichium verbis detinuiſſe ducem.
Non ego, quod primo (memini) ſperare ſolebam,

Iam precor, ut coniux tu meus esse velis.
Et tamen, ut coniux essem tua, digna videbar,
Quod dea, quod magni filia Solis eram.
Ne properes oro: spacium pro munere posco:
Quid minus optari per mea vota potest?
Et freta mota vides, & debes illa timere:
Utilior velis postmodo ventus erit.
Quæ tibi causa fugæ? nō hic noua Troia resurgit:
Non aliquis socios rursus ad arma vocat.
Hic amor, hic pax est, in qua male vulneror una,
Totaq; sub regno terra futura tuo est.
Illa loquebatur: nauem soluebat Ulysses:
Irrita cum velis verba tulere Noti.
Ardet, & assuetas Circe decurrit ad artes,* *tendebat.
Nec tamen est illis attenuatus amor.
Ergo, quisquis opem nostra tibi poscis ab arte,
Deme veneficijs, carminibusq; fidem.
Si te causa potens domina retinebit in urbe,
Accipe, consilium quod sit in urbe meum.
Optimus ille fuit vindex, lædentia pectus
Vincula qui rupit, dedoluitq; semel.
Sed, cui tantum animi est, illum mirabor & ipse,
Et dicam, monitis non eget iste meis.
Tu mihi, qui quod amas, ægre dediscis amare,* *in quib. modo.
Nec potes, & velles posse, docendus eris.
Sæpe refer tecum scelerate facta puellæ,
Et pone ante oculos omnia damna tuos.
Illud, & illud habet, nec ea contenta rapina est:

Sub

Sub titulum nostros misit auara lares.
Sic mihi iurauit: sic me iurata fefellit:
Ante suas quoties passa iacere fores.
Diligit ipsa alios: à me fastidit amari:
Institor heu noctes, quas mihi non dat, habet.
Hæc tibi per totos marescant omnia sensus:
Hæc refer: hinc odij semina quære tui.
Atque vtinam posses etiam facundus in illis
Esse: dole tantum: sponte disertus eris.
Hæserat in quadam nuper mea cura puella:
Conueniens animo non erat illa meo.
Curabar proprijs æger Podalirius herbis:
Et (fateor) medicus turpiter æger eram.
Profuit assidue vitijs insistere amicæ,
Idque mihi factum sæpe salubre fuit.
Quàm mala dicebam nostræ sunt crura puellæ:
Nec tamen, vt verum confiteamur, erant.
Brachia quam non sunt nostræ formosa puellæ:
Nec tamen, vt verum confiteamur, erant.
Quàm breuis est: nec erat: quam multum poscit amantem,
Hinc odio venit maxima causa meo.
Et mala sunt vicina bonis: errore sub illo
Pro vitio virtus crimina sæpe tulit.
Quàm potes in peius dotes deflecte puellæ,
Iudiciumque breui limite falle tuum.
Turgida, si plena est, si fusca est, nigra vocetur:
In gracili, macies crimen habere potest.
Et poterit dici petulans, quæ rustica non est,

Et poterit dici rustica, si qua proba est.
Quinetiam quæcunque caret tua dote puella,
Hanc moneat, blandis vsque precare sonis.
Exige, quod cantet, siquā est sine voce puella:
Fac saltet, nescit sinua mouere pedem.
Barbara sermone est: fac tecum multa loquatur,
Non didicit chordas tangere: posce lyrā.
*Durius incedit: * face vt ambulet: omne papilla*
*Pectus habent: * vitium fascia nulla tegat.*
Si male dentata est, narra quod rideat illa:
Mollibus est oculis, quod fleat illa, refer.
Proderit & subito, cum se non finxerit vlli,
Ad dominam celeres mane tulisse gradus.
Auferimur cultu: gemmis, auroq́; teguntur
** Omnia: pars minima est ipsa puella sui.*
Sæpe, vbi sit, quod ames, inter tam multa requiras:
Decipit hac oculos ægide diues amor.
*Improuisus ades: * deprehendes tutus inermem:*
Infœlix vitijs excidet ipsa suis.
Non tamen huic nimium præcepto credere tutū est:
Fallit enim multos forma sine arte decens.
Tum quoque, compositis sua cum linit ora venenis,
Ad dominæ vultus, nec pudor obstet, eas.
Pixidas inuenies, & rerum mille colores,
*Et fluere in tepidos * œsipa lapsa sinus.*
Illa tuas redolent, Phineu, medicamina mensas,
*Non semel * hinc stomacho causea facta meo.*
Nunc tibi, quæ medio Veneris præstemus in vsu,
Eloquar:

* quid. leg. fac vt.

* quid. leg. tumidæ.

* in quib. Crimina.

* In nonnul. deprendas.

* in quib. AEsopa.

* est.

Eloquar: * ex omni est parte fugandus amor. * quid. leg. est omni parte.
Multa quidem ex illis pudor est mihi dicere: sed tu
Ingenio verbis concipe plura meis.
Nuper enim nostros quidam carpsere libellos:
Quorum censura musa proterua mea est.
Dummodo sic placeam, dum toto canter in orbe:
Quam volet, impugnet vnus, & alter opus.
Ingenium magni liuor detractat Homeri:
Quisquis es, ex illo, Zoile, nomen habes.
Et tua sacrilega laniarunt carmina lingua:
Pertulit huc victos quo duce Troia deos.
Summa petit liuor: perflant altissima venti:
Summa petunt dextra fulmina missa Iouis.
At tu quicunque es, quem nostra licentia lædit,
Si sapis, ad numeros exige quaque suos.
Fortia Mæonio gaudent pede bella referri:
Delitijs illic quis locus esse potest?
Grāde sonant tragici: tragicos decet ira cothurnos
Versibus è medijs soccus habendus erit.
Liber in aduersos hostes stringatur iambus:
Seu celer, extremum seu trahat ille pedem.
Blanda pharetratos elegia cantet amores,
Et leuis arbitrio ludat amica suo.
Callimachi numeris non est dicendus Achilles:
Cydippe non est oris, Homere tui. (tes?
Quis ferret Andromaches peragentē Thaida par-
Peccat, in Andromache Thaida * quisquis agat. * quid. si-quis.
Thais in arte mea est: lascinia libera nostra est:

Nil mihi cum vitta est: Thais in arte mea est.
Si mea materiæ respondet musa iocosa,
Vincimus: & falsi criminis acta rea est.
Rumpere, liuor edax: magnũ iam nomen habemus:
Maius erit: tantum, quo pede cœpit, eat.
Sed nimium properas: viuam modo, plura dolebis:
Et capient anni carmina multa mei.
Nam iuuat, & studium famæ mihi crescit honore:
Principio cliui noster anhelat equus.
Tantum se nobis elegi debere fatentur:
Quantum Virgilio nobile debet opus.

P. OVIDII NASONIS
DE REMEDIO AMORIS
LIBER II.

Actenus inuidiæ respondimus: attrahe lora
Fortius, & gyro curre, poëta, tuo.
Ergo vbi concubitus, & opus iuuenile petetur:
Et propè promissæ tempora noctis erunt:
Gaudia ne dominæ, pleno si corpore sumes,
Te capiant: ineas quamlibet ante velim.
Quamlibet inuenias, in qua tua prima voluptas
Desinat: à prima proxima segnis erit.

Susten-

Sustentata Venus gratissima: frigore soles,
Sole iuuant vmbræ: grata fit vnda siti.
*Et pudet, & dicam, Veneris quoq; iunge*figuram,* * figuras.
** Quæ minime iungi quanque decere putes.* * quas.
*Nec labor efficere est: * raro tibi vera fatentur,* * in non. raræ.
Et nihil est, quod se dedecuisse putent.
Tunc etiam iubeo totas aperire fenestras:
Turpiáq; admisso membra notare die.
At, simul ad metas venit finita voluptas,
Lassaq; cum tota corpora mente iacent:
Dum piget, & nullam malles tetigisse puellam,
Tacturúsq; tibi non videare diu:
Tunc animo signa, quæcunq; in corpore menda est,
Lumináq; in vitijs illius vsque tene.
Forsitã hæc aliquis (nã sunt quoq;) parua vocabit:
Sed, quæ non prosunt singula, multa iuuant.
Parua necat morsu spatiosum vipera taurum:
A cane non magno sæpe tenetur aper.
Tu tantum numero pugna, præceptáq; in vnum
Contrahe: de multis grandis aceruus erit.
Sed quoniam totidem mores, totidémq; figuræ:* * quia.
Non sunt iudicijs omnia danda meis.
Quo tua non possunt offendi pectora facto,
Forsitan hoc, alio iudice, crimen erit.
Ille quòd obscœnas in aperto corpore partes
Viderat, in cursu qui fuit, hæsit amor.
Ille quòd à Veneris rebus surgente puella
Vidit in immundo signa pudenda toro.

Luditis, ô ſiquos potuerunt iſta * mouere:
Afflarant tepidæ pectora veſtra faces.
* Attrahat ille puer contentos fortius arcus:
Saucia maiorem turba petetis opem.
Quid qui clàm latuit, reddente obſcœna puella?
Et vidit, quæ * mos ipſe videre vetat?
Dij melius, quàm nos moneamus talia quenquam:
Vt proſint, non ſunt expedienda tamen.
Hortor &, vt pariter binas habeatis amicas:
Fortior eſt, plures ſiquis habere poteſt.
Secta bipartito cùm mens diſcurrit vtroque:
Alterius vires ſubtrahit alter amor.
Grandia per multos tenuantur flumina riuos:
* Sectáq; ſubducto ſtipite, flamma perit.
Non ſatis vna tenet ceratas anchora puppes,
Nec ſatis eſt liquidis vnicus hamus aquis.
Qui ſibi iam pridem ſolatia bina parauit,
Iampridem ſumma victor in arce fuit.
At tibi, qui fueras dominæ male creditus vni,
Nunc ſaltem nouus eſt inueniendus amor.
Paſiphaës Minos in * Prognide perdidit ignes:
Ceſſit ab Idæa coniuge victa prior.
* Amphilochi frater ne Phegida ſemper amaret,
Callirhoe fecit parte recepta tori.
Et Paris Oenonem ſummos tenuiſſet in annos
Si non Oebalia pellice læſa foret.
Coniugis Odryſio placuiſſet forma tyranno,
Sed melior clauſæ forma ſororis erat.

Quid

* in quib. [...]uare.
* fort. recti[...]s, Attrahat.
* quid. leg. mox.
* in quib. magnaq;
* In non. Phronide. vtcunq; legatur: ego nuſquam de his Minois amoribus quidquam legi.
* Alcineon Amphiarai f. duarum vxorum maritus, Alpheſibocæ

Quid moror exemplis, quorum me turba fatigat?
Sucessore nouo vincitur omnis amor.
Parcius è multis mater desiderat vnum,
Quàm, quæ flens clamat, tu mihi solus eras.
Et, ne forte putes noua me tibi condere iura
(Atque vtinam inuenti gloria nostra foret.
Vidit id Atrides (quid enim non ille videret
Cuius in arbitrio Græcia tota fuit?)
Marte suo captam Chryseida victor amabat:
At senior stultè flebat vbique * parens.
Quid lacrymas odiose senex? bene contigit illi:
Officio natam lætis inepte tuo.
Quàm postquam reddi Calchas ope tutus Achillis
Iusserat, & patria est illa recepta domo.
Atrides ait, est illius proxima forma:
Et, si prima sinat littera, nomen idem.
Hanc mihi, si sapiat, per se concedat Achilles:
Sin minus imperium sentiet ille meum.
Quod si quis vestrum factum hoc* accusat, Achiui,
Est aliquid valida sceptra tenere manu.
Nam, si rex ego sum, nec mecum dormiat illa:
In mea Thersites regna licebit eat.
Dixit: & hanc habuit, solatia magna prioris:
Et prior est cura, cura repulsa noua.
Ergo assume nouas, authore Agamemnone, flãmas:
* Vt tuus in binio detineatur amor.
Quæris vbi inuenias: artes tu perlege nostras:
Plena puellarum iam tibi nauis erit.

Phegei f. & Callirhoes Acheloi f. Pauſ. 7. Oui. Metam. 9. 4. 3. leg. igitur Phegida à Phegeo. et si rectius. Phegeida: sed hic magna est licentia.

* in non. pater.

* quid. leg. incusat.

* In quib. &

Quod, si quid præcepta valent mea, si quid Apollo,
Vtile mortales edocet ore meo:
Quamuis infœlix media torreberis Ætna,
Frigidior dominæ fac videare tuæ.
Et sanum simula, nec, si quid fortè dolebis,
Sentiat: & ride, cùm tibi flendus eris.
Non ego te iubeo medias abrumpere flammas:
Non sunt imperij tam fera iussa mei.
Quod non est, simula, positosq́; imitare furores:
Sic facies verè, quod meditatus eris.
Sæpe ego ne biberem, volui dormire videri:
Dum videor, somno lumina victa dedi.
Deceptum risi: qui se * simularet amare,
In laqueos auceps desideráteq́; suos.
Intrat amor mentes vsu: dediscitur vsu:
Qui poterit sanum fingere, sanus erit.
Dixerit, vt venias pacta tibi nocte, venito:
Veneris, & fuerit ianua clausa, feres.
Nec dic blanditias, nec dic conuitia posti,
Nec latus in duro limine pone tuum.
Postera lux aderit: careant tua verba querelis,
Et nulla in vultu signa dolentis habe.
Iam ponet fastus, cum te languere videbit:
Hoc etiam nostra munus ab arte feres.
Te quoque fallet amor, dum sit tibi finis amandi:
Propositis frenis sæpe repugnat equus.
Vtilitas lateat: quod non profitebere fiet:
Quæ nimis apparent retia, vitat auis.

* quid. leg. simularat.

Nec

*Nec tibi tam placeat, * vt te contemnere * possit:* * in non. quod eam * possis.
Sume animos, animis cedat vt illa tuis.
Ianua forte patet, quamuis reuocabere, transi:
Est data nox, dubita nocte venire data.
Posse pati facile est, tibi ni patientia desit,
Protinus ex facili gaudia ferre licet.
Et quisquam praecepta potest mea dura vocare?
En etiam partes conciliantis ago.
Nam, quoniam variant animi, variabimus artes:
Mille mali species, mille salutis erunt.
Corpora vix ferro quaedam sanantur acuto:
Auxilium multis succus, & herba fuit.
Mollior es: nec abire potes, vinclisque teneris,
Et tua saeuus amor sub pede colla premit:
Desine luctari: referent tua carbasa venti:
Quaque vocant fluctus, hac tibi remus eat:
Explenda est sitis ista tibi qua perditus ardes:
Cedimus: è medio iam licet amne bibas:
Sed bibe plus etiam, quam quod praecordia poscunt:
Gutture fac pleno sumpta redundet aqua.
** Vtere & vsque tua, nullo prohibente, puella:* * in non. & fruere.
Illa tibi noctes auferat, illa dies.
Taedia quaere mali: faciunt & taedia finem:
*Iam quoque, cùm * credes posse carere, mane.* * credas.
*Dum bene * te cumules, & copia tollat amorem:* * in non. tu cumulas, tibi copia tollit amorem.
Et fastidita non libet esse domo.
Fit quoque longus amor, quem diffidentia nutrit:
Hunc si tu quaeris ponere, pone metum.

Qui timet, ut sua sit, nequis sibi subtrahit illam,
Ille Machaonia vix ope sanus erit.
Plus amat è natis mater plerunq; duobus,
Pro cuius reditu, quòd gerit arma, timet.
Est prope Collinam templum venerabile portam,
Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic lethæus amor, qui pectora sanat.
Inq; suam gelidam lampadas addit aquam.
Illic, & iuuenes votis obliuia poscunt,
Et si qua est duro capta puella viro.
* Hic mihi sic dixit (dubito, verúsne Cupido,
An somnus fuerit: sed puto somnus erat.)
O, qui sollicitos modò das, modò demis amores:
Adijce præceptis hæc quoque Naso tuis.
Ad mala quisq; animum referat sua, ponet amorē:
Omnibus illa deus plúsue minúsue dedit.
Qui puteal, Ianumq; timet, celerésq; Calendas,
Torqueat hunc æris mutua summa sui.
Cui durus pater est, ut voto cætera cedant,
Huic pater ante oculos durus habendus erit.
Hic male dotata pauper cum coniuge viuit:
Vxorem fato credat * obesse suo.
Est tibi rure bono generosa fertilis vua
Vinea: ne nascens usta sit vua time.
Ille habet in reditu nauem: mare semper iniquum
Cogitet, & damno littera sæua suo.
Filius hunc miles, hunc filia nubilis angat:
Et quis non causas mille doloris habet?

* In quibus.is.

* In vet. adesse.

Vt

Vt posses odisse tuam, Pari funera fratrum
** Debueras oculis substituisse tuis.*
*Plura loquebatur * placidum puerilis imago:*
*Destituit * somnus: si modo somnus erat.*
Quid faciam? media nauem Palinurus in vnda
Deserit: ignotas cogor inire vias.
Quisquis amas, loca sola nocent, loca sola caueto:
Quò fugis? in populo tutior esse potes.
Nam tibi secretos augent secreta furores:
Est opus auxilio, turba futura tibi est.
Tristis eris, si solus eris, dominæq; relictæ
Ante oculos facies stabit, vt ipsa, tuos.
Tristior idcirco nox est, quàm tempora Phœbi:
** Quæ releuet luctus turba sodalis abest.*
Nec fuge colloquium, nec sit tua ianua clausa,
*Nec tenebris * luctus flebilis adde tuos.*
Semper habe Pyladen aliquem, qui curet Orestem:
Hic quoque amicitiæ non leuis vsus erit.
Quid nisi secretæ læserunt Phyllida syluæ?
Certa necis causa est, incomitata fuit.
*Ibat, vt * Ædonio referens trieterica Baccho*
Ire solet, fusis, barbara turba comis.
Et modò, qua poterat, latum spectabat in æquor,
Nunc in arenosa lassa iacebat humo.
Perfide Demophoon, surdas clamabat ad vndas,
Ruptáq; singultu verba loquentis erant.
Limes erat tenuis longa subnubilus vmbra:
** Qua tulit ipsa suos ad mare sæpe pedes.*

* quid. leg. Debueras animo sæpe referre tuo.
* placide.
* In nonnullis, somnum. vt sit, placidum somnū.

* quid. leg. quæque leuet.
In nonnull. vultus.

* Fort. rect. in nonullis Aonios, nam in AEdonia secunda lōga est.

* quid. leg. qui.

Noua terrebatur miseræ via: viderit, inquit,
Et spectat zonam pallida facta suam.
Aspicit & ramos: dubitat, refugitque, quod audet,
Et timet, & digitos ad sua colla refert.
Sithoni, tunc certè vellem ne sola fuisses:
Non flesset positis Phyllida sylua comis.
Phyllidis exemplo nimium secreta cauete
Læse vir à domina, læsa puella viro.
Præstiterat iuuenis quidquid mea musa iubebat;
Inque suæ portu penè salutis erat.
Decidit, vt cupidos inter deuenit amantes,
Et, quæ deciderant tela resumpsit amor.
* faciat. *Siquis amas, nec vis, *facito contagia vites:*
Hæc etiam pecori sæpe nocere solent.
Dum spectant læsos oculi, læduntur & ipsi:
Multaque corporibus transitione nocent.
In loca nonnunquam siccis arentia glebis,
De propè currenti flumine manat aqua.
Manat amor tectus, si non ab amante recedas:
Turbaque in hoc omnes ingeniosa sumus.
Alter item iam sanus erat: vicinia læsit:
Occursum dominæ non tulit ille suæ.
* quid. leg. sana. *Vulnus in antiquum rediit male * firma cicatrix,*
Successúmque artes non habuere meæ.
Proximus à tectis ignis defenditur ægrè:
Vtile finitimis abstinuisse locis.
Nec, quæ ferre solet spatiantem porticus illam,
Te ferat officium néue colatur idem.

Quid

Quid iuuat admonitu tepidam recalescere mentẽ?
Alter, si possis, orbis habendus erit.
Non facile esuriens posita retinebere mensa,
*Et * multum saliens incitat vnda sitim.* * multam.
Non facile est, taurum visa retinere iuuenca:
Fortis equus visæ semper adhinnit equa:
Hæc vbi præstiteris, vt tandem littora tangas,
Non ipsam satis est deseruisse tibi.
Et soror, & mater valeant, & conscia nutrix,
Et quisquis dominæ pars erit vlla tuæ.
Nec veniat seruus, nec flens ancillula fictum
Suppliciter dominæ nomine dicat, aue:
*Nec, si scire voles, quid agat tamen * illa rogabis:* * quid. leg. ipse.]
Perfer, erit lucro lingua retenta tuo.
*Tu quoque, qui causam * finito reddis amori,* * In non. fugitiui quæris amoris.
Deq; tua domina multa querenda refers.
*Parce queri, melius * sic vlciscere tacendo:* * quid. leg. sic te vlciscere.
* *Vt desiderijs effluat illa tuis.* * dum.
Et malim taceas, quàm te decisse loquaris:
Qui nimium multis, non amo, dicit: amat.
Sed meliore fide paulatim extinguitur ignis,
Quàm subitò: lente desine: tutus eris.
Flumine perpetuo torrens solet altius ire:
Sed tamen hæc breuis est, illa perennis aqua.
Fallat, & in tenues euanidus exeat auras,
Perq; gradus molles emoriatur amor.
Sed modò dilectam, scelus est, odisse puellam:
Exitus ingenijs conuenit iste feris.

Nec curandus adest, odio qui finit amorem:
Aut amat, aut ægrè desinit esse miser.
Turpe vir, & mulier iuncti modò, protinus hostes:
Non istas lites Appias ipsa probat.
Sæpe reas faciunt, & amant, vbi nulla simultas
*Incidit, admonitu liber, * oberrat amor.*
* in nonnul. aberrat.
* In veter. Fortè aderã iuueni.
** Fortè aderat iuuenis: dominam lectica tenebat:*
Horrebant sæuis omnia verba minis.
Iamq; vadaturus, lectica prodeat (inquit)
Prodierat: visa coniuge, mutus erat.
Et manus, & manibus duplices cecidere tabellæ:
Venit in amplexus, atque ita, vincis ait.
Tutius est, aptumq; magis, discedere pace:
Quàm petere à thalamis litigiosa fora.
Munera, quæ dederas, habeat sine lite iubeto:
Esse solent magno damna minora bono.
* quid.
** Quod, si vos casus aliquis conducat in vnum:*
Mente memor tota, quæ damus arma, tene.
Hic opus est armis: hic, ô fortissime, pugna:
Vincenda est telo Penthesilea tuo.
Nunc tibi riualis, nunc durum limen amicæ,
Nunc subeant medijs irrita verba deis.
* In nonnul. quia sis.
*Nec compone comas, * cùm sis venturus ad illam:*
Nec toga sit laxo conspcienda sinu.
Nulla sit, ut placeas aliena cura puellæ:
* quid. leg. illa sit vna tibi.
*Iam face, vt è multis * vna sit illa tibi.*
Sed quid præcipuè vestris conatibus obstet
Eloquar, exemplo quenque docente suo.

Desinimus

Desinimus tardè, qui nos speramus amari:
Dum sibi quisq; placet, credula turba sumus.
At tu nec voces (quid enim fallacius illis?)
Crede nec æternos pondus habere deos:
Néue puellarum lacrymis moueare caueto,
Vt flerent, oculos erudiere suos.
Artibus innumeris mens oppugnatur amantum,
Vt lapis æquoreis vndiquè pulsus aquis.
Nec causas aperi, quare diuortia malis,
Nec dic quid doleas, clam tamen vsque dole.
*Nec peccata refer, ne diluat ipse * cauebis*
Vt melior causa, causa sit illa, tua.
Qui silet, est firmus: qui dicit multa puellæ
Probra, satisfieri postulat ille sibi.
*Non ego * Dulichias furiali more sagittas,*
Nec raptas ausim tingere in amne faces.
Nec nos purpureas pueri resecabimus alas:
Nec sacer arte mea laxior arcus erit.
*Consilium est, quodcunque cano: * parete canenti:*
*Vtq; * facis: cœptis, Phœbe, saluber ades.*
Phœbus adest, sonuere lyra: sonuere pharetræ:
Signa deum nosco per sua: Phœbus adest.
Confer Amyclæis medicatum vellus ahenis
Murice cum Tyrio: turpius illud erit.
Vos quoque formosis vestras conferte puellas:
Incipiet dominæ quenque pudere suæ.
Vtraque formosæ Paridi potuere videri:
*Sed * sibi collatum vincit vtranque Venus.*

* quid. leg. caueto.

* Quid hoc sibi velit, nõ intelligo: neque aliam lectionem inueni.

* in non. momenti.

* in non. faueas.

* quid. leg. tibi.

Nec solam faciem, mores quoque confer, & artes:
Tantum iudicio ne tuus * *obsit amor.*
Exiguum est: quod deinde canam: sed profuit illud
Exiguum multis, in quibus ipse fui.
Scripta caue relegas blandæ seruata puellæ,
Constantes animos scripta relecta mouent.
Omnia pone feros (quamuis inuitus) in ignes:
Et dic, ardoris sit rogus iste mei.
Thestias absentem succendit stipite natum:
Tu timidè flammis perfida verba dabis?
Si potes & ceras remoue, quid imagine muta
Carperis? hoc periit Laodameia modo.
Et loca sæpe nocent: fugito loca conscia vestri
Concubitus: causas illa doloris habent.
Hic fuit: hic cubuit: thalamo dormiuimus illo:
Hic mihi lasciua gaudia nocte dedit.
Admonitu * *recreatur amor, vulnúsque nouatum*
Scinditur: * *infirmis culpa pusilla nocet.*
Vt penè extinctum cinerem si sulfure tangas,
Viuet: & ex minimo maximus ignis erit.
Sic, nisi vitaris quicquid reuocabit amorem,
Flamma redardescet, quæ modò nulla fuit.
Argolicæ cuperent fugisse Caphareа puppes,
Téque senex luctus ignibus vlte tuos.
Præterita cautus * *Ipheide nauita gaudet:*
Tu loca, quæ nimium grata fuere caue.
Hæc tibi sint Syrtes: hæc Acroceraunia vita:
Hic vomit epotas dyra Charybdis aquas.

* obstat.
* quid. leg. reuocatur.
* in non. & firmis causa pusilla nocet
* sic in vet. quid. legunt Nescide, & in nonnul. Ripheide.

Sunt, quæ non possunt aliquo cogente iuberi:
*Sæpe tamen casu facta * iuuare solent.* * quid. leg. leuare.
Perdat opes Phædra: parces, Neptune, nepoti,
Nec faciet pauidos taurus auitus equos.
Gnossida fecisses inopem: sapienter amasset:
Diuitijs alitur luxuriosus amor.
Cur nemo est Hecalen? nulla est, qui ceperit Irum?
Nempe, quòd alter egens, altera pauper erat.
Non habet vnde suam paupertas pascat amorem:
Non tamen hoc tanti est, pauper vt esse velis.
At tanti tibi sit non indulgere theatris:
Dum benè de vacuo pectore cedat amor.
Eneruant animos citharæ, cantúsq́, lyræq́,
Et vox, & numeris brachia mota suis.
*Illic assidue ficti * saltantur amantes,* * In non. cantantur.
Quid caueas actor, quid iuuet, arte docet.
Eloquar inuitus: teneros ne tange poetas:
Summoueo dotes impius ipse meas.
Callimachum fugito: non est inimicus amori:
Et cum Callimacho tu quoque, Coë, noces.
Me certè Sappho meliorem fecit amicæ:
Nec rigidos mores Teia musa dedit.
Carmina quis potuit tutò legisse Tibulli,
Vel tua, cuius opus Cinthia sola fuit?
Quis potuit lecto durus discedere Gallo:
Et mea nescio quid carmina tale sonant.
Quod, nisi dux operis vatem frustratur Apollo:
Æmulus est nostri maxima causa mali.

At tu riualem noli tibi fingere quenquam,
Inq; suo solam crede iacere toro.
Acrius Hermionen ideo dilexit Orestes,
Esse quòd alterius cœperat illa viri.
Quid Menelaë doles? ibas sine coniuge Creten:
Et poteras nupta * letus abesse tua.
Vt Paris hanc rapuit, tum demum vxore carere
Non potes: alterius creuit amore tuus.
Hoc & in abducta Bryseide flebat Achilles,
Illam Plisthenio gaudia ferre viro.
Nec frustra flebat: fecit (mihi credite) Atrides,
Quòd si non faceret, turpiter esset iners.
Certè ego fecissem, nec sum sapientior illo:
Inuidiæ fructus maximus ille fuit.
Nam sibi quod nunquam tactam Bryseida iurat
Per sceptrum: sceptrum non putat esse deos.
Dij faciant, possis dominæ transire relicta
Limina, proposito sufficiant q; pedes.
Et poteris, modò velle tene: nunc fortiter ire,
Nunc opus est celeri subdere calcar equo.
Illo Lotophagos, illo Seirenas in antro
Esse puta: remis adijce vela tuis.
Hunc quoq;, quo quondam nimium riuale dolebas,
Vellem desineres hostis habere loco.
Aut certè, quamuis odio remanente, saluta:
Oscula cùm poteris iam dare, sanus eris.
Ecce cibos etiam, medicinæ fungar vt omni
Munere, quos fugias, quósue sequare, dabo.

* vet. lectio melior lenius.

Dannius

Daunius an Lybicis bulbus tibi missus ab oris,
An veniat Megaris, noxius omnis erit.
Nec minus erucas aptum est vitare salaces,
Et quicquid Veneri corpora nostra parat.
Vtilius sumas acuentes lumina rutas:
Et quicquid Veneri corpora nostra negat.
Quid tibi præcipiam de Bacchi munere, quæris?
Spe breuius monitus experiere meos.
Vina parant animos Veneri, nisi plurima sumas,
** Vt stupeant multo corda sepulta mero.* * &
Nutritur vento, vento restinguitur ignis:
*Lenis alit flammas: grandior * ore necat.* * In non. aura.
Aut nulla ebrietas: aut tanta sit, vt tibi curas
Eripiat: si qua est inter vtrunque, nocet.
Hoc opus exegi: fessæ date serta carinæ:
Contigimus portum, quò mihi cursus erat.
*Postmodo * reddatis sacro pia vota poetæ,* * in non. reddetis.
Carmine sanati fœmina virq; meo.

DE MEDICAMINE FACIEI.

DIscite quæ faciē cōmendet cura puellæ, * in non. forma.
Et quo sit vobis cura tuenda modo.*
Cultus humum quondam Cerealia pē-
dere iussit
Munera, mordaces interiere rubi.
Cultus & in pomis succos emendat acerbos,

Fissáq; adoptiuas accipit arbor opes.
Culta placent: auro sublimia tecta linuntur:
Nigra subimposito marmore terra latet.
Vellera sæpe eadem Tyrio medicantur aheno:
Sectile delitijs India præbet ebur.
Forsitan antiquæ, Tatio sub rege, Sabinæ
Maluerint, quam se, rura paterna coli.
Cùm matrona premens altum rubicunda sedile,
Assiduo durum pollice nebat opus.
Ipsaq; claudebat, quos filia pauerat agnos:
*Ipsa dabat virgas, cæsaq; ligna * foco.*
At vestræ teneras matres peperere puellas,
Vultus maurata corpora veste tegi.
*Vultis * odoratos positu variare capillos:*
Conspicuam gemmis vultis habere manum:
Induitis collo lapides oriente petitos,
Et quantos, onus est, aure tulisse duos.
Nec tamen indignum, sit vobis cura placendi,
Cùm comptos habeant sæcula nostra viros.
Fœminea vestri potiuntur lege mariti,
Et vix ad cultus nupta quod addat, habet.
Per se quæque paret, & quos venetur amores,
Refert: munditia crimina nulla meret.
Rure latent, finguntq; comas: licet arduus illas
Celet Athos: cultas altus habebit Athos.
Est etiam placuisse sibi quæcunque volupas:
Virginibus cordi grataq; forma sua est.
Laudatas homini volucris Iunonia pennas
Explicat:

* focis.

* in non adornatos.

Explicat: & forma multa superbit auis.
Sic potius nos * *tanget amor, quàm fortibus herbis,* * in quib. vrget.
Quas maga terribili subsecat arte manus.
Nec vos graminibus, nec misto credite succo,
Nec tentate nocens virus amantis equæ.
Nec media Marsis finduntur cantibus angues:
Nec redit in fontes vnda supina suos.
Et quamuis aliquis Temesæa remouerit æra,
Nunquam Luna suis excutietur equis.
Prima sit in vobis morum tutela: puellæ
Ingenio facile conciliante placent.
Certus amor morum est: formam populabitur ætas:
Et placitus rugis vultus aratus erit.
Tempus erit, quo vos speculum vidisse pigebit:
Et veniet rugis altera causa dolor.
Sufficit, & longum probitas perdurat in æuum,
Perq; suos annos hinc bene pendet amor.
* *Dic age, cùm teneros somnus demiserit artus,* * quid. leg. discite.
Candida quo possint ora nitere modò.
Ordea, quæ Lybicis ratibus misere coloni:
Exue de palea, tegmimbúsq; suis.
Par erui mensura, decem madefiat ab ouis,
Sed cumulent libras ordea nuda duas.
Hæc vbi ventosas fuerint siccata per auras:
Lenta iube scabra frangat asella mola.
Et quæ prima, cadent viuaci cornua ceruo
Contere: in hæc solida sexta face assis eat.
* *Nanque vbi puluerea fuerint confusa farina,* * Fort. rect. in nonnullis namque.

* In non. innumeris.

*Protinus * in mundis omnia cerne canis.*
Adiyce Narcissi bis sex sine cortice bulbos:
Strenua quos puro marmore dextra terat.
*Sextantemq́; * trahat gũmi cum semine * Thusco:*
** Huc nouies tanto plus tibi mellis eat.*
Quæcunque afficiet tali medicamine vultum,
*Fulgebit speculo lenior * illa suo.*
Nec tu pallentes dubita nudare lupinos,
Et simul instantis corpora finge sera.
Vtraque sex habeant æquo discrimine libras:
Vtraque da nigris comminuenda molis.
Nec cerusa tibi, nec nitri spuma rubentis
Desit, & Illyrica quæ venit iris humo.
Da validis pariter iuuenum subigenda lacertis:
Sed iustum tritis vncia pondus erit.
Addita da querulo volucrum medicamina nido:
Ore fugant maculas: Halcyonea vocant.
Pondere si quæris, quo sim contentus in illis:
Quod trahit in partes vncia sexta duas.
Vt coeant, apteq́; lini per corpora possint:
Adiyce de flauis Attica mella fauis.
Quamuis thura deos, irataq́; numina placent,
Non tamen accensis omnia danda focis.
*Thus vbi miscueris radenti * corpora nitro,*
Ponderibus iustis fac sit vtrunque trahens.
*Parte minus quarta direptum cortice * gumi*
Et modicum è myrrhis pinguibus adde cibum.
*Hæc vbi * contereris, per densa foramina cerne:*

Puluis

* terat.
* Tuso.
* Et.
* ipsa.
* tubera.
* in non. nummi.
* contriueris.

Puluis ab infuso melle premendus erit.
Profuit & marathos benè olētibus addere myrrhis
Quinq; parent marathi scrupula: myrrha nouē.
Arentisq; rosæ quantum manus vna prehendat,
Cumq; amomaco mascula thura sale.
Ordea quem faciunt illis infunde cremorem,
AEquent expensas cum sale thura rosas.
Tempore sit paruo mulier licet illita vultum:
Hærebit toto nullus in ore color.
Vidi quæ gelida madefacta papauera lympha
Contereret, teneris illiniretq; genis.

NVX.

Vx ego iuncta viæ, cùm sim sine crimine vita,
A populo saxis prætereunte petor.
Obuere ista solet manifestos pœna nocentes:
Publica cùm lentam non capit ira moram.
*Nil ego peccaui: nisi si peccare * videtur,* *fatemur.
Annua cultori poma referre suo.
At prius arboribus, tunc cùm meliora fuerunt
Tempora, certamen fertilitatis erat.
Tunc domini memores sertis ornare solebant
Agricolæ fructu prouenient e deos.
Sæpe tuos igitur, Liber, miratus es vuas:

NVX.

Mirata est oleas sæpe Minerua suas.
Pomaq́ læsissent matrem, nisi subdita ramo,
Longa laboranti furca tulisset opem.
Quin etiam exemplo pariebat fœmina nostro,
Nullaq́ non illo tempore mater erat.
At postquam platanis steriles præbentibus umbras:
Vberior quauis arbore venit honor.
Nos quoq́ fructiferæ (si nux modò ponor in illis)
Cœpimus in patulas luxuriare comas.
Nunc neque continuos nascuntur poma per annos,
Vuaq́ læsa domum, læsaq́ baccha venit.
*Nunc * uterus vitio est, quæ vult formosa videri,*
Ruraq́ in hoc æquo est, quæ velit esse parens.
Certè ego, si nunquam peperissem, tutior essem,
Ista Clytemnestra digna querela fuit.
Si sciat hoc vitis, nascentes supprimet vuas,
Orbaque, si sciat hoc, Palladis arbor erit.
Hoc in notitiam veniat maloq́, pyroq́:
Destituent syluas vtraque poma suas.
Quæq́ sibi vario distinguit poma colore
Audiat hoc cerasus: stipes inanis erit.
Non equidem inuideo: nunquā tamen vlla feritur,
Quæ sterilis, sola est conspicienda coma.
Cernite synceros omnes ex ordine truncos:
Qui modò nil quare percutiantur, habent.
At mihi sæua nocent mutilatis vulnera ramis,
Nudaq́ detecto cortice ligna patent.
Non odium facit hoc, sed spes inducta rapinæ.

* f. rectiùs In nonnullis veterum vitiat, quomodo est Amor 3. 14. vt careat rugarum crimine venter.

Susti-

Sustineant aliæ poma: querentur idem.
Sic reus ille ferè est, de quo victoria lucro
Esse potest: inopis vindice facta carent.
Sic timet insidias, qui se scit ferre viator,
** Cur timeat: tutum carpit inanis iter.* *in non. quod.
Sic ego sola petor: soli quia causa petendi est:
Frondibus intactis cætera turba viret.
*Nã quod habẽt frutices aliquãdo proxima*nostri:* * nobis.
Fragmina, quod læso vimine multa iacent.
Non istis sua facta nocent: vicinia damno est:
Excipiunt ictu saxa repulsa meo.
Idq́; fide careat, si non, quæ longius absunt,
Natiuum retinent inuiolata decus.
Ergo, si sapiant, & mentem verba sequantur,
Deuoueant vmbras proxima quæque meas.
Quã miserum est odium damnis accedere nostris,
Méq́; ream nimiæ proximitatis agi.
Sed puto, magna mei est operoso cura colono:
Inueniat, dederit quid mihi, præter humum.
Sponte mea facilis contempto nascor in agro:
Parsq́; loci, quo sto, publica penè via est.
Me, sata ne lædam, quoniam sata lædere dicor:
Imus in extremo margine fundus habet.
Non mihi falx nimias Saturnia deputat vmbras:
Duratam renouat non mihi fossor humum.
Sole licet, siccáq; siti peritura laborem:
Irriguæ dabitur non mihi sulcus aquæ.
At cùm matura fisso noua cortice rimas

NVX.

Nux agit, ad partes pertica sæua venit.
Pertica dat plenis immitia vulnera ramis,
Ne possem lapidum verbera sola queri.
Poma cadent mensis non inter dicta secundis,
Et condit lectas parca colona nuces.
Has puer aut certo * rectas diuerberat ictu: *lectas.
Aut pronus digito bisue semélue petit.
Quatuor in nucibus, non amplius alea tota est:
Cùm sibi suppositis additur vna tribus.
Per tabulæ cliuum labi iubet alter, & optat
Tangat vt è multis quælibet vna suam.
Est etiam par sit numerus qui dicat, an impar:
Vt diuinatas auferat augur opes.
Fit quoque decreta qualem cœleste figura
Sydus, & in Græcis littera quarta gerit.
Hæc vbi distincta est gradibus, quæ constitit intus,
Quot tetigit virga, tot capit * ipsa nuces. * inde.
Vas quoque sæpe cauum spatio distante locatur:
In quod missa leui nux cadat vna manu.
Fœlix secreto quæ nata est arbor in agro,
Et soli domino ferre tributa potest.
Non hominum strepitus audit, non illa rotarum:
Non à vicina puluerulenta via est.
Illa suo, quæcunque tulit, dare dona colono,
Et plenos fructus annumerare, potest.
At mihi maturos nunquam licet edere fœtus,
Ante diemq́ meæ * decutiuntur opes. *in non.percutiuntur.
Lamina mollis adhuc: tenero est in lacte quod intra (est:
Nec

Nec mala ſunt illi noſtra futura bono.
*Iam tamen * inuenio, qui me iaculentur, & ictu* * quib. rectius inuenias.
*Præfeſtinato munus inane * petant.* * petat.
Si fiat rapti, fiat menſura relicti,
Maiorem domini parte viator habet.
Sæpe aliquis folijs vbi nuda cacumina vidit,
Eſſe putat Boreæ triſte furentis opus.
Æſtibus hic, hic me ſpoliatam frigore credit:
Eſt quoque, qui crimen grandinis eſſe putet.
At mihi nec grando duris inuiſa colonis,
*Nec ventus * damno, ſólue, gelúue fuit.* * in non. fraudi.
Fructus obeſt: peperiſſe nocet: nocet eſſe feracem: * hæc.
*Quæq; fuit multis, * eſt mihi præda malo.*
Præda malo, Polydore, fuit tibi: præda nefandæ
Coniugis Aonium miſit ad arma virum.
Heſperij regis pomaria tuta fuiſſent,
Vna ſed immenſas arbor habebat opes.
Aut rubus, & ſentes tantummodo lædere nata,
Spináq; vindicta cætera tuta ſua eſt.
Me, quia non noceo, nec aduncis vindicor hamis:
Miſſa petunt audax ſaxa proterua manu.
*Quid, ſi non aptas ſolem * fugientibus vmbras,* * in nonnullis imitantibus.
Finditur Icario cum cane terra, darem?
Quid, niſi ſuffugium nimbos vitantibus eſſem,
Non expectata cum venit imber aqua?
Omnia cum faciam, cum præſtem ſedula cunctis
Officium, ſaxis officioſa petor.
Hæc mihi perpeſſæ, domini patienda querela eſt:

Causabor, quare sit lapidosus ager.
Dumq́; repurgat humum, collectáq; saxa remittit:
Semper habent in me tela parata viæ.
Ergo inuisa alijs, vni mihi frigora prosunt:
Illo me tutam tempore præstat hyems.
Nuda quidem tunc sum: nudam tamē expedit esse:
Nec spolium de me, quod petat hostis, habet.
*At simul induimus nostris sua * munera ramis:*
* quid. leg. vellera.
Saxa nouos fructus grandine plura petunt.
Forsitan hoc aliquis dicat, quæ publica tangunt,
Carpere concessum est: hoc via iuris habet.
Scilicet hoc: oleas distringite: cadite messes:
Improbe vicinum carpe viator olus.
Intret & vrbanas eadem petulantia portas?
Sitq́; tuis muris, Romule, iuris idem.
Quilibet argentum prima de fronte taberna
Tollat, & ad gemmas quilibet alter eat.
Auferat hic aurum, peregrinos ille capillos.
*Et quascunque potest * tangere, tollat opes.*
* in non. tollere.
Sed neque tolluntur, nec, dum regit omnia Cæsar,
Incolumis tanto præside raptor erit.
*At non ille deus pacem intra mœnia * tantum,*
* finit.
Auxilium toto sparsit in orbe suum.
Quid tamen hoc prodest: media si luce, palámq;
Verberor, & tutam non licet esse nucem?
Ergo nec nidos folijs hærere, nec vllam
Sedibus in nostris stare videtis auem.
At lapis, in ramo sedit quicunque bifurco,

Hæret,

Hæret, & vt capta victor in arce manu.
Cætera sæpe tamen potuere admissa negari,
Et crimen vox est inficiata suum.
Nostra notat fusco digitos iniuria succo,
Cortice contactus inficiente manus.
Ille cruor meus est: illo maculata cruore
Non profectura dextra lauatur aqua.
O ego, cum longæ venerunt tædia vitæ,
Optaui quoties arida facta mori.
Optaui quoties aut cæco turbine verti,
Aut valido missi fulminis igne peti.
Atque vtinam subitæ raperent mea poma procellæ,
Vel possem fructus excutere ipsa meos.
Sic, vbi detracta est à te tibi causa pericli,
Quod superest tutum, pontice Castor, habes.
Quid mihi tunc animi est, cum sumit tela viator,
Atque oculis plagæ destinat ante locum?
Nec vitare licet moto fera ⋆ verbera trunco, ⋆ in quibus vulnera.
Quem sub humo radix, vinclaq; curua tenent.
Corpora præbemus plagis: vt sæpe sagittis,
Cum populus manicas deposuisse vetat:
Vtúe grauem ⋆ patiens vbi tolli vacca securim, ⋆ quid. leg. pauida est vbi tollit vacca securim.
Aut stringi cultros in sua colla videt.
Sæpe meas frondes vento tremuisse putastis:
Sed metus in nobis causa tremoris erat.
Si merui, videórq; nocens, excidite ferro,
Nostraq; fumosis vrite membra focis.
Si merui, videórq; nocens: imponite flammæ,

Et liceat miseræ dedecus esse semel.
Si nec cur vrar, nec cur excidar habetis,
Parcite: sic cœptum persiciatis iter.

SOMNIVM.

NOx erat, & somnus lassos summisit ocellos:
Terruerant animum talia visa meum.
Colle sub aprico celeberrimus ilice lucus
Stabat, & in ramis multa latebat auis.
Area gramineo suberat viridissima prato
Humida de guttis lene sonantis aquæ.
Ipse sub arboreis vitabam frondibus æstum:
Fronde sub arborea sed tamen æstus erat.
Ecce petens varijs immistas floribus herbas
Constitit ante oculos candida vacca meos.
Candidior niuibus, tunc cum cecidere recentes,
In liquidas nondum quas mora vertit aquas.
Candidior, quid adhuc spumis stridentibus albet,
Et modo siccatum, lacte, reliquit ouem.
Taurus erat comes huic, fœliciter ille maritus,
Cumq; sua teneram coniuge pressit humum.
Dum iacet, & lente reuocatas ruminat herbas.
Atque iterum pasto pascitur ante cibo:
Visus erat, somno vires adimente ferendi,
Cornigerum terræ deposuisse caput.
Huc leuibus pennis cornix delapsa per auras
Venit, & in viridi garrula sedit humo.
Terq; bouis niueæ petulanti pectora rostro,

Fodit, & albentes abstulit ore iubas.
Illa locum, taurumq́; diu cunctata reliquit:
Sed niger in vaccæ pectore liuor erat.
Utq; procul vidit carpentes pabula tauros,
(Carpebant tauri pabula læta procul)
Illic se rapuit, gregibusq; immiscuit illis,
Et petijt herbæ fertilioris opem.
Dic age nocturnæ quicunque es imaginis augur
Siquid habent veri, visa quid ista ferant.
Sic ego nocturnæ sic dixit imaginis augur
Expendens animo singula dicta suo:
Quem tu mobilibus folijs vitare volebas,
Sed male vitabas, æstus amoris erat.
Vacca puella tua est: aptus color ille puellæ est:
Tu vir, & in vacca compare taurus eras.
Pectora quod rostro cornix fodiebat acuto:
*Ingenium dominæ * lene mouebat anus,* * in quib. lena: vtrunque rectè.
Quod cunctata diu taurum sua vacca reliquit:
Frigidus in viduo destituere toro.
Liuor, & aduerso maculæ sub pectore nigræ,
Pectus adulterij labe carere negant.
Dixerat interpres: gelido mihi sanguis ab ore
Fugit, & ante oculos nox stetit alta meos.

P. OVIDII NASONIS EPIGRAMMATA.

QVantum Virgilius magno concessit Homero:
Tantum ego Virgilio Naso poeta meo.

Nec me prælatum cupio tibi ferre poetam:
Ingenio si te subsequor, hoc satis est.
Argumenta quidem librorum prima notaui,
Errorem ignarus nequis habere queat.
Bis quinos feci legerent quo carmine versus,
Æneidos totum corpus vt esse putent.
Affirmans grauitate mea, me carmine nullo
* hunc ti. *Liuore * titulum præposuisse tibi.*

Vir magnus bello, nulli pietate secundus,
AEneas odio Iunonis pressus iniquo,
Italiam quærens Siculis errabat in vndis,
Naufragus: & tandem Lybicas dimissus ad oras,
Ignarúsq; loci fido comitatus Achate,
Indicio matris regnum cognouit Elyssæ,
Quin etiam nebula septus peruenit ad vrbem.
Abreptos vndis socios cum classe recepit.
* Didonis. *Hospitióque vsus * Didus per cuncta benignæ*
Excidium Troiæ iussus narrare parabat.

P. OVIDII NASONIS HALIEVTICON FRAGMENTVM.

ACcepit mundus legem, dedit arma per omnes,
Admonuítque sui: vitulus sic nanque minaci
Qui nondum gerit in tenera iam cornua fronte,
Sic damæ fugiunt, pugnant virtute leones,

Et

Et morsu canis, & cauda sic scorpius ictu:
Concussisq́; leuis pennis sic euolat ales.
Omnibus ignotæ mortis timor, omnibus hostem,
Præsidiúmq; datum sentire, & noscere teli
Vimq; modúmq; sui: sic & Scarus arte sub vndis,
Sm
Decidit, assumptámque dolo tandem pauet escam:
Non audet radijs obnixa occurrere fronte,
Auersus crebro veniens sub verbere caudæ,
Laxans subsequitur, tutúmque euadit in æquor.
** Quinetiam si fortè aliquis dampt as nataret,*
Mitis luctantem Scarus, hunc in vimine vidit
*Auersi caudam morsu tenet atque **
** nato quem texitq; resultet **
Sepia tarda fugæ, tenui cùm fortè sub vnda
Deprensa est, iamiamq́; manus timet illa rapaceis,
Inficiens æquor nigrum vomit illa cruorem,
Auertitq; vices, oculos frustrata sequentes,
Clausus rete Lupus quamuis immanis, & acer
** Dimotis cauda submissus sedet armis in Austri*
Emicat, atque dolos saltu deludit inultus.
Et Muræna ferox teretis sibi conscia tergi,
Ad laxata magis conuersa foramina retis,
Tandem permultos euadit lubrica flexus,
Exemploque nocet, cunctis interuenit vna.
At contrà scopulis crinali corpore segnis
Polypus hæret. & hac eludit retia fraude,
Et sub lege loci sumit mutátque colorem,

Semper ei similis quem contigit. atq; vbi prædam
Pendentem retis auidus rapit, hic quoque fallit
Elato calamo, cùm demum emersus in auras
Brachia dissoluit, populatumq́; expuit hamum.
At mugil cauda pendentem euerberat escam,
Excussamq́; legit. Lupus acri concitus ira,
Discursu fertur vario, fluctúsq; ferentes
Prosequitur, quassatq́; caput, dum vulnere sæuus
Laxato cadat hamus, & ora patentia linquat,
Nec proprias vires nescit Muræna nocendi:
Auxilioq́; sibi, morsu nec eo minus acri
Deficit, aut animos ponit captiua minaceis.
Anthias his, tergo quæ non videt, vtitur armis,
Vim spinæ nouitq́; suæ, versoq́; supinus
Corpore lina secat, fixumq́; intercipit hamum.
Cætera quæ densas habitant animalia siluas,
Aut vani quatiunt semper lymphata timores,
Aut trahit in præceps non sana ferocia mentis.
Ipsa sequi natura monet, vel comminus ire,
Impiger & telo venantum sternere pergit
Agmina, & aduersis infert sua pectora telis.
Quoq́; venit, fidens magis, & sublatior ardet,
Concussitq́; toros, & viribus addidit iram.
Prodidit, atque suo properat sibi robore lethum.
Fœdus Lucanis prouoluitur vrsus ab antris,
Quid nisi pondus iners stolidæq́; ferocia mentis?
Actus Aper setis iram denuntiat hirtis:
Et ruit oppositi nitens in vulnera ferri,

Pressus

Pressus & emisso moritur per viscera telo.
Altera pars fidens pedibus, dat terga sequenti,
Vt pauidi Lepores, vt fuluo tergore Damæ,
Et capto fugiens Ceruus sine fine timore.
Ipsa sequi natura docet, vel comminus ire.
Hîc generosus honos, & gloria maior equorum.
Nam capiunt animis palmā, gaudentq́ triumpho,
Seu septem spatijs circo meruere coronam.
Nónne vides victo quanto sublimius altum
Attollat caput, & vulgi se vindicet auræ?
Celsáue cum caesô decoratur terga Leone
Quàm tumidus, quantoq́ venit spectabilis actu
Compescátq́ solum generoso concita pulsu
Vngula sub spolijs grauiter redeuntis opimis.
Quæ laus prima canū, quibus est audacia præceps,
Venandiq́ sagax virtus, viresq́ sequendi.
Quæ nunc elatis rimantur naribus auras,
Et nunc demisso quærunt vestigia rostro,
Et produnt clamore feram: dominúmq́ vocando,
Increpitant, quem si collatis effugit armis,
Insequitur tumulósq́ canis, campósq́ per omnes.
Noster in arte labor positus: spes omnis in illa.
Nec tamen in medias pelagi te pergere sedes
Admoneam, vastiq́ maris tentare profundum.
Inter vtrunque loci melius moderabere finem:
Aspera num saxis loca sint: nam talia lentos
Deposcunt calamos: at purum retia littus.
Num mons horrentes demittat celsior vmbras

In mare: nam variè quidam fugiuntq; petuntq;
Nam vada subnatis imo viridentur ab herbis

*   *

Oblectetq; moras, & molli seruiat algæ.
Descripsit sedes varias natura profundi:
Nec cunctos vna voluit consistere pisces,
Nam gaudent pelago, quales Scombriq; Bouesq;,
Hippuri celeres, & nigro tergore Milui,
Et pretiosus Helops nostris incognitus vndis,
At durus Xiphius, ictu non mitior ensis,
Et pauidi magno fugientes agmine Thunni.
Parua Echeneis adest, mirũ mora puppibus ingens:
Túque comes ratium, tractiq; per æquora sulci
Qui semper spumas sequeris, Pompile, nitentes,
Cercyrosq; ferox scopulorum fine moratus,
Cantharus ingratus succo, tum concolor illi
Orphas, cœruleáque rubens Erythinus in vnda.
Insignis Sargúsque notis, insignis & alis,
Et superaurata Sparulus ceruice refulgens,
Et rutulus Pagur, & fului Synodontes, & ex se
Concipiens Channe gemino fraudata parente.
Tum viridis squamis paruo saxatilis ore,
Et rarus faber, & pictæ Mormyres, & auri
Chrysophrys imitata decus, tum corporis vmbræ
Liuentis rapidique Lupi, Percæq;, Tagique.
Quin laude insignis caudæ Melanurus, & ardens
Auratis Muræna notis, Merulæq; virentes,
Immitisque suæ conger per vulnera gentis,

Et

Et capitis duro nociturus Scorpius ictu,
Ac nunquam æstiuo conspectus sidere Glaucus.
At contrà herbosa pisces laxantur harena,
Vt Scarus, epastas solus qui ruminat escas,
**Fœcundumq́ genus Menerela mirosq́ Smarisq́,*
Atque immunda Chromis, meritò vilissima Salpa,
Atque auium dulces nidos imitata sub vndis,
Et Squalus, tenui suffusus sanguine mullus,
Fulgentes Solea candore, & concolor illis
Passer, & Adriaco mirandus littore Rhombus,
Tunc Epodes lati, tum molles tergore Ranæ.
Exremi pas. *

*

*

Lubricus & spina nocuus non Gobius vlla,
Et nigrum niueo, portans in corpore virus
Lolligo, duri Sues, sinuosaq́ cess. *
Et tam deformi non dignus nomine Asellus.
Tuq́ peregrinis Acipenser nobilis vndis.

Deerant non admodum multa in eo exemplari, consumpta penitus vetustate.
Plin.lib.xxxij.cap.vlt.

His adijciemus apud Ouidium posita nomina, quæ apud neminem alium reperiuntur, sed fortassis in Ponto nascuntur, vbi id volumen supremis suis temporibus inchoauit. Idem lib.xxxij. cap.secundo: Mihi videntur mira, quæ Ouidius prodidit piscium ingenia in eo volumine, quod Halieuticon inscribitur.

DE PVBLICE.

PVLEX.

Incerti auctoris.

PArue Pulex, & amara lues, inimica puellis.
Carmine quo fungar in tua facta ferox?
Tu laceras corpus tenerum, durissime, morsu.
Cuius cum fuerit plena cruore cutis:
Emittis maculas nigro de corpore fuscas:
Leuia membra quibus commaculata rigent.
Cumq; tuum lateri rostrum defigis acutum,
Cogitur è somno surgere virgo graui.
Perq; sinus erras: tibi peruia cætera membra:
Is quocunque placet: nil tibi, sæue, latet.
Ah piget, & dicam: cum strata puella recumbit,
Tu femur auellis, cruraq; aperta subis.
Ausus es interdum per membra libidinis ire,
Et turbare locis gaudia nata suis.
**Ah peream nisi iam cupeam fieri meus hostis:* *disperiam.
Promptior vt fieret ad mea vota via.
Si sineret natura mihi, quo verterer in te,
Et quod sum natus, posse redire daret.
Vel si carminibus possem mutarier vllis:
Carminibus fierem ad mea vota pulex:
Aut medicaminibus, si plus medicamina possunt
Vellem naturæ iura nouare meæ.
Carmina Medeæ, vel quid medicamina Circes
Contulerint res est notificata satis.
His ego mutatus, si sic mutabilis essem,

Hærerem

Hærerem tunicæ margine virgineæ. *quid. leg. hærerem in tunicæ.*
Inde means per crura mea sub veste puellæ,
Ad loca, quæ vellem, me cito surriperem.
Cumq; illa dudum, lædens nil ipse cubarem:
Donec de pulice rursus homo fierem.
Sed si fortè nouis virgo perterrita monstris
Exciret famulos ad mea vincla suos,
Aut tentata meis precibus succumberet illa:
Aut mox ex homine verterer in pulicem.
Rursus mutatus fundensq; precamina mille,
Afferrem cunctos in mea vota deos:
**Dum bona, vel precibus, vel vi, sperata tenerem,* * Illam dum precibus vel vi superator haberem.
Et iam nil mallet, quàm sibi me socium,

PHILOMELA.

Incerti auctoris.

Dulcis amica veni noctis solatia præstans:
Inter aues etenim nulla tibi similis. —
Tu Philomela, potes vocum discrimina mille,
Mille potes varios ipsa referre modos. —
Nam quamuis aliæ volucres modulamina tentent:
Nulla potest modulis æquiualere tuis, —
Insuper est auium spatijs garrire diurnis. —
Tu cantare simul nocte, diéq; potes. —
Parus enim quamuis per noctem tinninet omnem
At sua vox nulli iure placere potest.
Dulce Palara sonat quã dicunt nomine Drostam:

Sed, fugiente die, nempe quieta silet.
Et Merulus modulans tam pulchris concinit odis:
Nocte ruente tamen, carmina nulla canit.
Vere calente, nouos componit acredula cantus
Matutinali tempore tunc mitilans.
Dum turdus trutilat, sturnus tunc pisitat ore.
Sed quod mane canunt, vespere non recolunt.
Cacabat hinc perdix, hîc gratitat improbus anser:
Et castus turtur, atque columba gemunt.
Plausitat arborea clamans de fronde palumbes,
In fluuiisq; natans sorte tetrinit anas.
Grus gruit, inq; glomis cycni propè flumina drensat:
Accipiter pipat, miluus hiansq; lipit.
Cucurrire solet gallus, gallina gracillat.
Pupillat pauo, trinsat hirundo vaga.
Dum clangunt aquilæ, vultur pulpare probatur:
Et crocitat coruus, graculus at frigulat.
Glotorat immenso de turre Ciconia rostro.
Pessimus at passer tristia flendo pipit.
Psittacus humanas depromit voce loquelas,
Atque suo domino kaire *valeq; sonat.*
Pica loquax varias modulatur gutture voces,
Scurriliter strepitu quidquid & audit ait.
Et cuculi cuculant: fritinit rauca cicada:
Bombilat ore legens munera mellis, apes,
Bubulat horrendum ferali carmine bubo,
Humano generi tristia fata ferens.
Strix nocturna sonans, & vespertilio strident.

Noctua

Noctua lucifuga cucubat in tenebris.
Ast vlulant vlulæ lugubri voce canentes,
Inq́ paludiferis butio bubit aquis.
Regulus, atque merops, & rubro pectore progne
Consimili modulo zinzilulare sciunt.
Scribere me voces auium Philomela coëgit,
Quæ cantu cunctas exuperat volucres.
Sed iam quadrupedum fari discrimina vocum
Nemine cogente nunc ego sponte sequar.
Trigides indomitæ rancant, rugiúntque Leones,
Panther caurit amans: Pardus hiando felit.
Dum lynces orcando fremunt, Vrsus ferus vncat,
Ast Lupus ipse vlulat, frendet agrestis Aper.
Et Barrus barrit, cerui glocitant, & onagri,
Ast taurus mugit: & celer hinnit equus.
Quiritat verres: tardus rudit, vncat asellus,
Blacterat hinc aries, & pia balat ouis.
Sordida sus pascens ruris per gramina grunnit,
At mutire capris, hirce petulce, soles.
Rite canis latrat: fallax vulpecula gannit:
Glaucitat & catulus: at Lepores vagiunt.
Mus auidus mintrat: velox Mustellaq́ dintrit,
Et Grillus grillat: desticat inde sorex.
Ecce Venenosus serpendo sibilat anguis:
Garrula limosis rana coaxat aquis.
Has volucrum voces descripsi, quadrupedumq́,
Quas natura illis grata parens tribuit.
Sed cunctas species animantium nemo notauit.

Atque sonos ideo dicere quis poterit?
Cuncta suo domino depromunt munera laudum:
Seu semper sileant, siue sonare queant.

AVLI SABINI POETAE EPISTOLAE TRES AD OVIDIANAS EPISTOLAS responsoriæ.

In 1. Epistolam Argumentum.

Aulus Sabinus imperante Octauio, atque Ouidij temporibus claruit. Ad Trisenam amicam Elegiarum librum dedit: Fastorum inchoatos reliquit. Scripsit etiam epistolas, quibus Vlysses Penelope, Hyppolitus Phædræ, AEneas Didoni, Demophoon Phyllidi, Iason Hypsiphyle, Phaon Sapphoni respondent. Quæ omnes præter has tres, quas nunc præ manibus habemus, sæculorum ignauia perierunt. Vlysses lecta Penelopes epistola, respondet occurrens ad omnia, quæ illa obiectauerat. Narrat insuper varios labores, quos omnes mira fortitudine tolerauerat. Demum à Tiresia vate, & Pallade de futuris certior factus, in Ithacham patriam sub mendici habitu se breue venturum prędicat. Quod cùm fecisset, in propria domo incognitus, à procis amatoribus Penelopes ignominiosa quædam perpessus est. Verùm à Telemacho filio & duobus subulcis adiutus, graui pugna eos omnes interemit. Tandem à Telegono filio, quem ex Circe genuerat, immisso in eum letifero telo, occisus est.

VLYSSES PENELOPE.

PErtulit ad miserum tandem tua casus Vlyssem
Penelope, chartis verba notata pijs.
Agnoui charamq́; manum, gemmasq́; fideles:

Solamen

Solamen longis illa fuere malis.
Arguis vt lentum: mallem quoque forsitan esse,
Quàm tibi quæq; tuli dicere, quæq; feram.
Non hoc obiecit mihi Græcia: cum mea fictus
Detinuit patrio littore vela furor.
Sed thalamis nec velle tuis nec, posse carere:
Causáq; fingendæ tu mihi mentis eras.
Nil tibi rescribam, curas, properémq; venire,
Dum propero aduersi vela tulere Noti.
Non me Troia tenet Graijs odiosa puellis,
Iam cinis, & tantum flebile Troia solum.
Deiphobúsq; iacet, iacet Asius, & iacet Hector,
Et quicunque tui causa timoris erant.
Euasi, & Thracum cæso duce prælia Rheso,
In mea captiuis castra reuectus equis.
Tutus & è media Phrygiæ Tritonidos arce,
Fatalis palmæ pignora capta tuli.
Nec timui commissus equo, male sedula quamuis
Clamabat vates: vrite, Troes equum.
Vrite: mendaci celantur robore Achiui:
Et Phrygas in miseros vltima bella ferunt.
Perdiderat tumuli supremum munus Achilles,
Sed Thetidi est humeris redditus ille meis.
Nec laudem Danai tanto renuere labori:
Erepti pretium corporis arma tuli.
Quid refert? Pelago sunt obruta: non mihi classes,
Non socij superant: omnia pontus habet.
Solus adhuc mecum, qui me tot casibus vnus

Durauit, patiens ad mala perstat Amor.
Illum non auidis canibus Nereia Virgo
Fregit, non tumidis torta Charybdis aquis.
Non ferus Antiphates, nec in vno corpore discors
Parthenope blandis insidiosa modis.
Non quòd Colchiacas artes tentauerit herbis,
Non quòd solennes altera diua toros.
Vtraque se nobis mortalia demere fila
Spondebat, Stygias vtraque posse vias.
Te tamen hac etiam spreta mercede, petiui,
Passurus terra tot mala, totq́; mari.
Sed tu fœmineo nunc forsan nomine tacta
Non secura leges cætera verba mea.
Quæq́; mihi Cyrce, quæ sit mihi causa Calypso,
Iamdudum ignoto sollicitere metu.
Certe ego cùm Antinoū, Polybūq́; Medantáq; legi,
Heu, toto sanguis corpore nullus erat.
Tot iuuenes inter, tot vina liquentia semper,
Hei mihi, quid credam? pignore casta manes.
Cúrue placent vlli, si sunt in fletibus ora,
Deperit, & lacrymis non decor iste tibi?
Pacta quoq; es thalamo, nisi mēdax tela moretur,
Et cœptum reuocas pallida semper opus.
Ars pia: sed quoties oculos frustrabere lana,
Successum toties ars dabit ista tibi.
Ah melius, Polypheme, tuo superatus in antro
Finissem ingratos ad mala tanta dies.
Threicio melius cecidissem milite victus,

Ismaron

Ismaron errantes cùm tenuere rates:
Crudelémue illo satiassem tempore Ditem:
Quo redij Stygijs fata moratus aquis.
Vidi vbi, ne quidquam quod me tua littera celat,
Sospes digresso quæ mihi mater erat.
Rettulit illa domus eadem mala, meq; querentem
Fugit, ab amplexu ter resoluta meo.
Phylaciden vidi: contemptis sortibus, ille
Primus in Hectoreas intulit arma domos.
Fœlix laudata cum coniuge: læta per vmbras
Illa suum fortè sit comitata virum.
Nec dum illi Lachesis dictos numerauerat annos,
Sed iuuat ante suum sic cecidisse diem.
Vidi, nec lacrymis oculi tenuere cadentes,
Deformem Atridem (hei mihi) cæde noua.
Illum Troia virum non læserat, ille furentem
Nauplion, Euboicos transierat q; sinus.
Quid refert? animam per vulnera mille profudit
Iam reduci soluens debita vota Ioui,
Tyndaris has illi lætas pro fœdere pœnas
Struxerat, externos ipsa secuta viros.
Ah mihi quid prodest captiuas Teucridas inter
Cùm staret coniux Hectoris, atque soror.
Defectis Hecubam potui legisse sub annis,
Ne tibi suspectus pellicis esset amor.
Prima meis omen metuendum puppibus illa
Fecit, non membris ipsa reperta suis.
Latratu miseras finiuit mœsta querelas,

Et

Et stetit in rabidam protinus acta canem.
Prodigio tali placidum Thetis abstulit æquor,
Æolus infusis incubuitq; Notis.
Peruagus hinc toto non fœlix differor orbe,
Et quacunque vocat fluctus & aura feror.
Sed, si Tiresias tam læti prouidus augur,
Quàm verax vates in mala nostra fuit.
Et terra, & Pelago quidquid mihi triste canebat
Emensus, fato iam meliore vagor.
Iam mihi nescio quo comitem se in littore iungit
Pallas, & hospitibus per loca tuta trahit.
Nunc primum Pallas versa post funera Troiæ
Visa mihi: medium temporis ira tulit.
Quidquid Oilides commiserat, omnibus vnus
Peccauit Danais omnibus ira nocens.
Nec te, Tydide, cuius modò nouerat arma,
Eximit: errato tu quoque ab orbe venis:
Non Telamon satum capta de coniuge Teucrum:
Non ipsum, pro quo mille fuere rates.
Fœlix Plistenides, quacunque in sorte fuisti,
Coniuge cum chara, non grauis illa fuit.
Seu venti fecere moras, siue æquora vobis,
Ad nulla est vester damna retentus amor.
Oscula nec venti certè tenuere, nec vndæ,
Promptaq; in amplexus brachia semper erant.
Sic vtinam errarem faceres tu mollia coniux
Æquora: te socia, nil mihi triste foret.
Nunc quoq; Telamacho tecum mihi sospite tecto,
Omnia

Omnia sunt animo iam leuiora mala.
Quem tamen infestas rursus queror ire per vndas
Herculeam Spartem, Nestoriamq; Pylon.
Ingrata est pietas, cui tanta pericula subsunt:
Nam malè commissus fluctibus ipse fuit.
Sed labor in fine est, occursum in littore vates
Dixit: in amplexus, chare, ferere tuos.
Noscendus soli veniam tibi: tu preme solers
Lætitiam, & tacito gaudia conde sinu.
Non vi certandum, nec aperta in bella ruendum:
Sic cecinit laurus ille monere suas.
Forsitan ante dapes, interq; vacantia vina,
Vltoris pharetris vtile tempus erit.
Et modò despectum subitò mirentur Vlyssem,
Heu precor, vt properet ille venire dies.
Antiquis renouet qui lætus fœdera lecti:
Et tandem incipias coniuge chara frui.

In II. Sabini Epistolam Argumentum.

Hac epistola Demophoon suam perfidiam purgare nititur, & reditum, quem longè vltra promissum retardauerat, excusare, varias causas afferendo. Interdum enim dicit se à suis arceri, & ob moram, quam in Thracia cum Phyllide fecerat, redargui. Nonnunquam à nauigandi importunitate se defendit. Se autem breui etiam contra omnem maris potestatem ad Phyllida nauigaturum promittit quod quidem adimpleuit: sed tamen Phyllis amoris impatientia, laqueo vitam finierat: & deorum miseratione in amygdalum sine folijs conuersa: quæ Demophoontis amplexu, veluti sponsi sentiret aduentum, folia emisit. Quod ideò fingitur, quia amygdalus Græce Phylla vocatur: in qua morientis Phyllidis nomen remansit, quæ flante Zephyro, qui occidentalis est ventus. & in Thracas vadens, per Atticam regionem transitum facit, floret, cùm Zephyrus dicatur,

Potiùs ob folia, quam ob id amygdali arbori inditum nomen crediderim: nam Philla, Græcè, folia dicuntur.

tur,

tur, quasi Zoephoros, id est, vitam ferens, quoniam habet plantis & graminibus fauere, vt germinent, & pullulent, & hinc fabulæ datus est locus, Phyllida scilicet lætari & florere redeunte ab Athenis amasio.

DEMOPHOON PHYLLIDI.

Phyllidi Demophoon patria dimittit ab vrbe,
(Et patriam meminit muneris esse tui.)
Nec face Demophoon alia, nec coniuge captus,
Sed tam non fœlix, quàm tibi notus erat.
Thesea, quo socero nequidquam Phylli, timebas,
Impuleritq́ ignes forsitan ille tuos.
Turpe pati nobis, regno ferus expulit hospes:
Hunc illi finem longa senecta dedit.
Qui modò peltiferas fudit Mæotidas armis,
Alcidæ magni non minor esse comes.
Qui socerum Minoa grauì sibi fecit ab hoste
Mirantem monstri cornua victa sui.
Arguor exilij quem credis, causa fuisse:
Nec tacitum frater, nec sinet esse reum.
Dum thalamos (inquit) dilectæ Phyllidos vrges,
Et tuus externo cessat in igne furor,
Fluxere interea pede tempore lapsa fugaci,
Præuenitq́ tuas flebilis hora moras.
Forsitan aut nondum factis occurrere rebus,
At poteras factis vtilis esse tamen,
Cùm potiora tibi Rhodopeia regna fuere,
Quæq́ magis regnis chara puella fuit.
Intonat his Athamas: eadem mox obijcit Aetra

Infœlix

Infœlix functa iam propè sortis anus.
Et quòd non condat nati sua lumina palma,
Fecisse hic nostras arguit vsque moras.
Non equidem infiteor: multum clamauit vterque,
Staret Threicijs cùm mihi puppis aquis.
Poscunt Demophoon (quid cessas?) carbasa venti:
Demophoon patrios respice iure deos.
Respice, & exemplum, qua gaudes, Phyllida sume:
Sic amat, vt terra nolit abire sua.
Vtq; redire velis, non vt comitetur euntem,
Te rogat, & praefert barbara regna tuis.
Me tamen hæc inter tacitum conuitia, sæpe
Aduersis memini vota tulisse Notis.
Sæpe abitura tuo ponentem brachia collo,
Gauisum in fluctus æquora mota truces.
Nec metuam hoc ipso coram genitore fateri:
—Libertas meritis est mihi facta tuis.—
Dices, non duro dilectam Phyllida liqui
Pectore, nec præceps vela ferenda dedi.
Et fleui, & flentem solando sæpe, remansi:
Cùm staret cursus iam mihi certa dies.
Denique Threicia veni rate: non dare Phyllis
Quam potuit, iussit tardius ire ratem.
Ignosce & falso: memores Minoidos, ipse
Antiquus nec dum pectore cessit amor.
Et quoties oculis circundat sydera, dixit,
Quæ fulget cælo, nostra puella fuit.—
Illum dilecta Bacchus sibi cedere iussit

Coniuge: deserta crimen at ille subit.
Exemplóq; patris periurus dicor & ipse,
Nec quæris causas Sithoni dura, moræ.
Nec satis ampla putas redituri pignora, si me
Non amor alterius, non amor vllus habet.
Nulláne fama tibi turbatos, Phylli, penates
Theseos, & miseræ rettulit acta domus?
Non laqueos audis chari me flere parentis?
Flebilior laqueis, hei mihi, causa subest.
Non fratrem Hyppolitum: cecidit miserabilis ille
Præceps attonitis per freta raptus equis.
Non tamen excuso reditus: licet vndiq; fata
Accumulent causas: tempora parua peto.
Thesea, quod superest, patrem tumulabimus antè:
Succedat tumulo non sine honore decens.
Da spacium, veniamq́; peto: non perfidus absum,
Nec mihi iam terra tutior vlla tua est.
Quidquid mite fuit post diruta Pergama: quidquid
Aut bella, aut pelagi detinuere moræ.
Sola fuit Thrace: patria quoque iactor in illa
Auxilium superest casibus vna meis.
Si modò mens eadem, nec quod sit iam mihi diues
Regia Cecropia non minor arce mouet.
Nec patris offendunt casus, nec crimina matris,
Nec iam non fœlix omine Demophoon.
Quid si Phœbeam peterem te coniuge troiam?
Perq́; annos sequerer bella gerenda decem?
Penelopen audis: toto laudatur in orbe

Exemplum fidi non leue facta tori.
Illa piè (sic rumor ait) mendacia tela
Struxit, & instantes distulit arte toros.
Cùm properata palam reuocaret stamina noctis,
Atque iterum in lanas omne rediret opus.
At tu ne fugiant spreti connubia Thrases
Philli times: vlli nubere dura potes?
Estq; tibi pectus cuiusquam accedere tedas?
Obstat perfidiæ nec metus iste tuæ?
O tibi quantus erit facti rubor: ah tibi quantus
Tum dolor, aspicies cùm mea vela procul.
Damnabísque tuos serò temeraria questus,
Demophoon, dices, hei mihi, fidus erat.
Demophoon redit huc: & sæuos forsitan Euros
Passus, & hybernas dum quoque currit aquas.
Ah cur nescio quā properauimus, hei mihi, culpam:
Rupi, quam ruptam sum mihi questa, fidem.
Sic tamen ah potius sic perstes, quàm mihi de te
Vlterior tangat pectora, Phylli, dolor.
Quos tibi (me miserū) laqueos? quæ fata minaris?
Et nimis audaces gens habet ista deos.
Parce precor: famámq; domus mihi crimē habentis
Perfidiæ, gemina ne preme dura nota.
Excuset patrem fatis in parte relicta
Gnosis: non merui, cur ferar ipse nocens.
Nunc venti mea verba ferant, qui vela tulerunt:
Est animus reditus: sed pia causa tenet.

PARIS.

In III. Sabini Epiſtolam Argumentum.

Epiſtola hæc reſponſiua Paridis, non multum in rebus difficultatis habet: eò quòd argumentum ex Oenones epiſtola dependet. Paris autem quia coniugij iura violauerat, dum vxore dimiſſa Helenam duxerat, in principio ſtatim iniuriam Oenone ſe feciſſe fatetur. Deinde cum ſui excuſatione crimen reijcit in Cupidinem, cui non facilè reſiſtitur, ſed qui ſine vlla ratione in ea, quæ cupit, amantes trahit: & in fatorum ſeriem, quæ ſibi Helenam, ante quā illam nouiſſet, deſtinauerant. Ferunt Oenonem tanto Paridis amore flagraſſe: vt cùm à Philoctete ſagittis Herculeis confoſſus ad eam ferretur, ipſa cadauer complexa, fouens vulnera expirauerit, & in Cebria Troiadis vrbe ſepultos fuiſſe.

PARIS OENONE.

QVæ ſatis apta tibi tam iuſtè nympha querenti.
Reſcribam, fateor quærere verba manum.
Quærit: nec ſubeunt: ſentit ſua crimina tantum:
Soluere quæ ſentit, non ſinit alter amor,
Si leuat hic iras, ipſo me iudice, damnor:
Quid refert? cauſa tu meliore cares.
Damnatúmque tibi me ſub ſua iura Cupido
Retrahit: alterius ſic quoque præda ſumus.
Prima meis tu pacta toris, faſſuſq; iuuentam
Te primum accepta eſt coniuge noſter amor.
Nondum tantus eram, quo me genitore ſuperbum
Arguis, hoc dominus tunc retinendus eram.
Nō ego Deiphobum ſperabam, aut Hectora fratrē,
Cùm paſtos agerem, te comitante, greges.
Reginámque Hecuben, niſi matris nomine, noram:
Et fueras illi digna manere nurus.
Sed non eſt rationis amor: te conſule, nympha

Læſa

Læsa es, & læsam scribis amare tamen.
Cumq; petant Satyri connubia, cùm tua Panes:
Deiecta memor es tu tamen vsque facis.
Adde quòd hic satis amor est adiutus, & illum
Præscia venturi viderat ante soror.
Nondum Tyndaridos nomen mihi sederat aure,
Nec cecinit Graios illa vocare viros.
Omnia vera vides: superant mea vulnera tantum
Vtq; tuam supplex poscere cogor opem.
Te penes arbitrium nostræ vitæq; necísque:
Victuri iam nunc pectora sume tibi.
Fleuisti, memini, tamen hac in voce canentis,
Et mala, dixisti, sint precor ista procul.
Nec sic fata ferant, tulerint sic cætera quamuis,
Vt possim Oenone perdere læsa Parim.
Tot superare metus, qui me, nec credere cogit,
(Ignoscas) idem te quoque fallit amor.
Imperat ille deus cùm vult in cornua tauri.
Cùm vult in pennas destruit ille Iouem.
Non foret in terris tanto miranda decore
Tyndaris (heu flammis nata puella meis,)
Si sua non cygno mutasset Iupiter ora.
Fluxerat in Danaes aureus antè sinus.
Penniferumq; Iden falsus lustrauerat ales,
Inter Agenoreas, constiterátque boues.
Victorem Alciden domina quis pensa tenere
Crederet? at lanas nere coegit amor.
Dicitur & Coa sedisse in veste puella:

Illa Cleonæo tecta leone fuit.
Te memini Phœbum, Oenone (mea crimina dico)
Fugisse, & nostros præposuisse toros.
Non ego præstabam Phœbo sed tela Cupido
His in te voluit legibus ire sua.
* consolere. * *Consuluere tamen digna tua pellice damna:*
Quam tibi prætulimus, nata puella Ioue est.
Sed quòd nata Ioue est, minimum me tangit in illa:
Quòd non est facies pulchrior vlla nocet.
Atque vtinam formæ iudex incallidus essem
Creditus Idæis, Pegasi nympha iugis.
Non mihi Iunonis, nec obesset Pallados ira:
Laudata est oculis quòd Cytherea meis.
Diuidit hæc alijs flammas celerésque parésque
Vt libitum est, nati temperat ipsa faces.
Non tamen eualuit vitare domestica tela:
Quos alijs arcus & sibi dura tulit.
Deprensa coniux illa in Mauorte dolebat.
Testibus hic diuis cum Ioue questus erat.
Iam dolet & Mauors, terras vltróque reliquit:
Prætulit Anchisen hic abitura suum.
Anchisen propter voluit formosa videri,
Visáque post latam iacuit vlta deam.
Quid mirum est potuisse pari succurrere amori:
Immunis sub quo non fuit ipse Paris?
Quam læsus Menelaus amat, non læsus amaui.
Adijce non læso quod comes ipsa fuit.
Et magnos video cogi mihi rapta tumultus:

Armatáq;

Armataq; petunt Pergama mille rates.
Non vereor belli ne non sit causa probanda.
Est illi facies digna mouere duces.
Si mihi nulla fides, armatos respice Atridas.
Quam sibi sic repetunt, sic metuenda mihi est.
Quòd si vertenda spem mentis concipis huius:
Cur cessant herbæ? carmina cùrue tua?
Cùm te nec Phœbi solertior artibus vlla est,
Phœbeaq; Hecates somnia vera vides.
Tecum syderibus, tecum deducere Lunam,
Nubibus, & memini surripuisse diem,
Pascebam tauros, intérque armenta leones,
Obstupui placidos vocibus ire tuis.
Quid retro Xanthum, retro Simoënta vocatum
Adyciam cursus non tenuisse suos?
Ipse pater, seu rem nata male tutus haberet,
Cantatas quoties restitit inter aquas.
Nunc locus, Oenone, est: nunc illas tende: parauit
Siue tuos ignes pellere, siue meos.

FINIS.